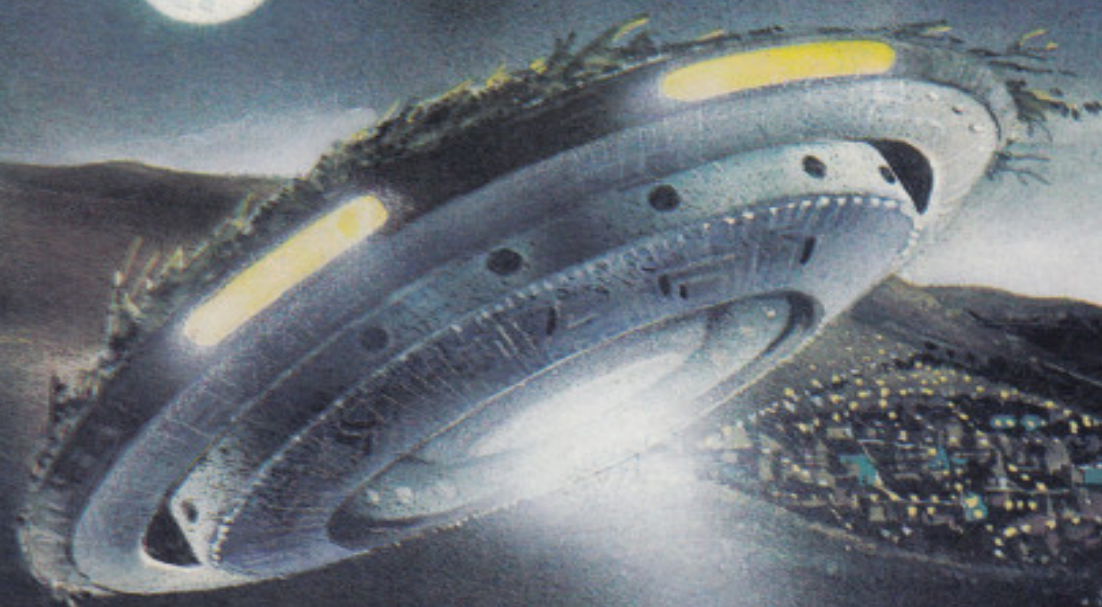

СТИВЪН КРИНОТ

ТОМИ ЧУКАЛАТА

КНИГА ПЪРВА

СТИВЪН КИНГ
ТОМИЧУКАЛАТА І
КОРАБЪТ В ЗЕМЯТА

Превод: Вихра Манова

chitanka.info

Разтърсваща! Жалко, че има край!

Ню Йорк Таймс Бук Ривю

Стивън Кинг — авторът на бестселъри в обичайния си маниер те грабва още на първата страница, влачи те бездиханен без да ти спестява никоя от порциите ужас и накрая пряко волята, те оставя на последната — разтърсен, зашеметен и обзет от желание книгата да няма край.

Робърта Андерсън — 37-годишна авторка на уестърни се е усамотила недалеч от градчето Хейвън. Една вечер случайно открива катастрофирала летяща чиния, забита дълбоко в земята още преди ледниковия период. Тайнствена сила витае около мястото и превръща Робърта в свой роб, като я кара да започне вманиачено и неистово разкопки и... кошмарът започва, защото без да знае, тя е събудила чуждопланетното зло, проспало хилядолетия под земята.

*Късно тази нощ
и нощта преди
томичукалата
чукат на вратата.*

*Искам да изляза,
но от страх дори
няма да погледна
томичукалата.*

*На Табита Кинг
„... обещания за спазване.“*

*Настигнахме Хари Труман, докато
отплаваше от Независимостта.*

*Ние рекохме: „Какво ще кажеш за
войната?“.*

Той отвърна: „Прав ѝ път!“.

*Ние попитахме: „А бомбата? Съжеляваш
ли, че я направи?“.*

*Той рече: „Дайте ми тая бутилка и си
гледайте работата“.*

*„По течението на
потока“
Рейнмейкърс*

ПРЕДГОВОР

Както повечето детски залъгалки, стихчетата за томичукалата са измамно простички. Трудно е да се проследи откъде идва първоизточникът на думата. „Пълен речник на Уебстър“ твърди, че томичукалата са или (а) великани, които прокарват тунели, или (б) духове, които обитават изоставените мини и пещерите. Тъй като „томи“ е древно британско жаргонно наименование на военната дажба, „Пълен оксфордски речник“, макар да не идентифицира самия термин, предполага, че томичукалата са духовете на умрелите от глад миньори, които продължават да бродят и чукат в търсене на храна и спасение.

Първият стих („Късно тази нощ и нощта преди“) е достатъчно разпространен, за да сме го чували като деца и аз и жена ми, макар че сме израснали в различни градове, вярвали сме в различни религии и имаме различен произход — нейният е предимно френски, а моят — шотландско-ирландски.

Всички останали редове са плод на авторовото въображение.

Този автор — аз, с други думи — иска да благодари на съпругата си, Табита, която е безценен, макар и влудяващ понякога, критик (ако човек се ядосва на тези, които го критикуват, това е сигурен признак, че са прави), на редактора, Алън Уилямс, за любезното му и загрижено усърдие, на Филис Гран за търпението ѝ (тази книга беше по-скоро не написана, а избълвана) и особено на Джордж Еверет Маккътчън, който е чел всичките ми книги и ги проучва внимателно — най-вече за неверни оръжейни и балистични характеристики, но също така следи и за логичната последователност. Мак умря, докато тази книга беше в процес на преписване. Всъщност аз тъкмо най-покорно нанасях поправките, възникнали в резултат на една от неговите забележки, когато научих, че накрая все пак е бил победен от левкемията, с която се бореше от близо две години. Той ужасно ми липсва, не само защото ми помагаше да си оправям книгите, а и защото заемаше част от сърцето ми.

Благодарност дължа и на много други хора — те са повече, отколкото бих могъл да изброя: пилоти, зъболекари, геолози, колеги писатели и дори на децата си, които слушаха да им чета книгата на глас. Благодарен съм и на Стивън Джей Гулд. Макар че той е почитател на янките — американците от Северните щати — и следователно не може да му се има пълно доверие, неговите коментари за възможностите на онова, което аз наричам „сляпа еволюция“, ми помогнаха да оформя прекомерното изобилие на този роман.

Хейвън не съществува. Героите са измислени. Това произведение е плод на въображението, с едно изключение:

„Томичукалата“ са истински.

Ако смятате, че се шегувам, значи сте пропуснали сензационната новина.

Стивън Кинг

**ЕДНО
АНДЕРСЪН СЕ СПЪВА**

1

Поради липсата на един гвоздей е било загубено цялото кралство — ето докъде може да бъде сведен катехизиса, ако се предаде същността му накратко. В края на краищата *всичко* може да бъде сведено до нещо съвсем простичко... поне често така си мислеше Робърта по-късно. Или целият живот е низ от случайности... или е изцяло предопределен. Андерсън буквално се спъна в съдбата си край малкото градче Хейвън, в щата Мейн, на 21 юни, 1988 година. Това спъване беше коренът на всичко. Останалото не бе нищо повече от история.

Този следобед Андерсън беше излязла с Питър, застаряващо гонче, което вече бе сляпо с едното око. Питър ѝ беше даден от Джим Гардънър през 1976. Андерсън бе напуснала колежа предишната година, когато ѝ оставаха само два месеца до завършването, за да се премести в имението на чичо си в Хейвън. Не бе осъзнавала колко е самотна, докато Гард не доведе кучето. Тогава то беше паленце и понякога на Андерсън ѝ бе трудно да повярва, че сега е толкова старо — на осемдесет и четири кучешки години. По този начин тя измерваше и собствената си възраст. 1976 бе свършила отдавна. Да, безспорно. Когато си на двацет и пет все още можеш да си позволиш лукса да вярваш, че в *твоя* случай, поне, остаряването е механична грешка, която вероятно ще бъде поправена. Когато се събудиш някой ден и откриеш, че кучето ти е на осемдесет и четири, а ти самият си на трийсет и седем, тогава този възглед трябва да бъде преразгледан. Да, безспорно.

Андерсън търсеше място, откъдето да си насече малко дърва. Имаше заделени около връзка и половина, но искаше да разполага с поне още три, за да е сигурна, че ще ѝ стигнат за зимата. Бе изсякла много дървета от времето, когато Питър беше малко кученце, което си остреше зъбките на един стар пантоф (и твърде често напикаваше килима във всекидневната), но липсата им изобщо не се усещаше. През имота (който местните хора продължаваха да наричат и сега, след тринайсет години, фермата на Франк Гарик) минаваха само шейсет метра от шосе 9, но каменните стени, обозначаващи северните и южните му граници, се простираха под широки ъгли. Друга каменна стена — толкова стара, че се бе изродила в отделни скални купчини покрити с мъх — отбелязваше задния край на имението на около пет километра в гъстата гора от млади и стари дървета. Общата площ на този наподобяващ парче торта клин беше огромна. Отвъд стената в западния край на земите на Боби Андерсън се простираха километри пущинак, собственост на Новоанглийската хартиена компания. „Изгорените гори“ на картата.

Всъщност не беше необходимо Андерсън чак да търси място за сечене. Земята, която братът на майка ѝ беше оставил, имаше голяма стойност, защото повечето от дърветата на нея бяха от хубаво, твърдо дърво, относително незасегнато от плъзналата навсякъде гъботворка. Но денят беше прекрасен и топъл след дългата дъждовна пролет, растенията от градината ѝ лежаха под земята (където повечето щяха да изгният благодарение на дъждовете) и още не бе дошло време да започне новата си книга. Затова бе покрила пишещата машина и сега безцелно се скиташе тук, заедно с верния стар едноок Питър.

Зад фермата имаше път за извозване на дървени трупи и тя вървя по него повече от километър преди да кривне наляво. Носеше раница (със сандвич и книга за нея, кучешки бисквити за Питър и много оранжеви панделки, които да завърже около стволите на дърветата, определени за отсичане, когато септемврийското слънце започне да топли по-слабо с настъпването на октомври) и манерка. В джоба си имаше компас. Само веднъж се бе загубвала в имението, но този единствен път беше достатъчен, за да ѝ държи влага завинаги. Бе прекарала ужасна нощ сред гората, като в същото време не можеше да повярва, че действително се е изгубила в имение, което, за бога, *притежаваше*. Беше сигурна, че там, навън ще си умре — което тогава не беше изключено, защото само Джим би могъл да разбере, че липсва, а той идваше само, когато човек не го очаква. На сутринта Питър я бе отвел до един поток, който пък я изведе до шосе 9, където жизнерадостно бълбукаше под асфалта през водосток само на три километра от дома ѝ. Сега вероятно имаше достатъчно горски опит, за да намери обратния път до шосето или до някоя от каменните стени, ограждащи земята ѝ, но ключовата дума беше *вероятно*. Затова носеше със себе си компас.

Откри гъста групичка кленове някъде около три часа. Всъщност до този момент бе попадала и на други струпани нагъсто дървета, но тази групичка се намираще близо до пътека, която познаваше, а беше и достатъчно широка, за да докара по нея тракторчето. Като дойдеше 20 септември или горе-долу това време — ако междувременно някой не вдигнеше света във въздуха, — щеше да закачи шейната си за тракторчето, да я докара тук и да започне да сече. А засега бе изминала достатъчно дълъг път за един ден.

— Харесва ли ти, Пийт?

Пийт излая немощно и Андерсън погледна към гончето с тъга, която бе толкова дълбока, че я изненада и разтревожи. С Питър беше свършено. Напоследък все по-рядко се втурваше след някоя птица, катерица или случаен кълвач, а представата за Питър, преследващ сърна, направо предизвикваше смях. По обратния път ще трябва често често да спира за почивка заради него... а преди време, не чак толкова отдавна (или поне така упорито твърдеше съзнанието ѝ), Питър винаги се намираше на около двеста метра напред и огласяше гората с честия си и енергичен лай. Тя помисли, че може да дойде ден, когато ще реши, *стига толкова*, ще се качи на пикапа и за последен път ще потупа седалката до себе си, за да откара Питър при ветеринаря в Огъста. Но нека да не е това лято, моля те, Господи. Нито тази есен или зима, моля те, Господи. Нито изобщо някога, моля те, Господи.

Защото без Питър щеше да остане сама. Като се изключи Джим, а Джим Гардънър някак леко се бе отдръпнал през последните близо три години. Все още беше приятел, но... по-затворен.

— Радвам се, че одобряваш избора ми, Пийт, старче — каза тя и завърза няколко панделки около стволите на дърветата, с ясното съзнание, че може да реши да сече другаде и панделките така и ще си изгният тук. — Добрият ти вкус е превъзходен само от чудесния ти външен вид.

Питър, който знаеше какво се очаква от него (той беше стар, но не и глупав), помахаше с раздърпани си остатък от опашка и джафна.

— Стани виетнамец! — нареди Андерсън.

Питър покорно падна на една страна — като изхъхри леко — и се претърколи по гръб, с разперени крака. Тази гледка почти винаги размиваше Андерсън, но днес вида на кучето ѝ в ролята на виетнамец (Питър можеше да се преструва и на умрял при команда „труп“ или „умри“) твърде много ѝ напомняше за нещата, които бе мислила.

— Ставай, Пийт.

Кучето бавно се изправи, като дишаше тежко през отворената си муцуна. Побелялата си муцуна.

— Хайде да се връщаме.

Тя му подхвърли една кучешка бисквита. Питър щракна със зъби по посока към нея и не успя да я хване. Започна да я търси с душене, пак я пропусна и чак след това се върна обратно. Изяде я бавно, без особен апетит.

— Добре — рече Андерсън. — Да тръгваме.

3

Заради една обувка било загубено цялото кралство... заради избора на една пътека беше намерен корабът.

Андерсън бе идвала тук и преди в тези тринайсет години, за които фермата на Гарик не беше станала фермата на Андерсън. Тя разпозна формата на земния скат, капана, оставен от браконieri, измрели вероятно още преди Корейската война, огромния бор с разцепения връх. Беше прекосявала неколkokратно тази земя и нямаше да има проблеми при намирането на обратния път до пътеката, по която щеше да докара тракторчето. Трябва да бе минавала покрай мястото, на което се спъна, поне три-четири пъти досега — може би на метри от него или дори на сантиметри.

Този път последва Питър, който се движеше леко вляво и, докато погледът ѝ бе обърнат към пътеката, едната от вехтите ѝ високи туристически обувки се закачи за нещо... и здравата се заклеци.

— Ей! — извика тя, но вече беше твърде късно, въпреки размаханите ѝ ръце. Андерсън падна на земята. Едно клонче от близкия храст я одраска по лицето, достатъчно силно, за да ѝ пусне кръв.

— Дявол да го вземе! — изруга тя и една сойка ѝ се скара.

Питър се върна, първо подуши, а после я лизна по носа.

— Недей, за бога, дъхът ти вони!

Питър махна с опашка. Андерсън седна, потърка се по лявата буза и забеляза кръвта по дланта и пръстите си. Изсумтя.

— Добре се насадих — рече тя и се огледа да види в какво се бе спънала — най-вероятно в паднал клон от дърво или в някой щръкнал от земята камък. Много камънаци имаше в Мейн.

Това, което видя, блестеше като метал.

Андерсън го докосна, прокара пръсти по него и после издуха от тях черната горска пръст.

— Какво ли може да е? — попита тя Питър.

Питър се приближи, подуши го, след което направи нещо странно. Гончето отстъпи две кучешки крачки назад, седна и издаде

протяжен, нисък вой.

— На теб пък какво ти става? — попита Андерсън, но Питър не помръдна от мястото си. Тя се примъкна по-близо, все още без да става, просто се плъзна по дъното на дънките си. Започна да изучава метала в земята.

От тлъстата почва стърчаха близо десет сантиметра от него — достатъчно, за да се препънеш. Мястото беше леко издигнато и вероятно силните пролетни дъждове бяха отмили пръстта и оголили предмета. Първата мисъл на Андерсън беше, че дървосекачите, които бяха секли из тези земи през двайсетте и трийсетте години, трябва да са заровили тука купчина от отпадъците си — изхвърления боклук от тридневно сечене, което в онези дни се е наричало „уикенда на дървосекачите“.

Консервна кутия, помисли си тя — зрял боб или доматиена супа. Андерсън я разклати по начина, по който човек измъква консервна кутия от земята. В този момент ѝ хрумна, че само едва проходащо бебе би могло да се спъне и да падне от една стърчаща консерва. Металът в земята не помръдна. Беше непокатим като скала. Да не би пък да се подаваше парче от някакъв инструмент на дървосекачите?

Заинтригувана, Андерсън се зае да го проучи по-внимателно, без да забележи, че Питър се изправи на крака, отстъпи още четири крачки и пак седна.

Металът беше тъмносив — изцяло му липсваше яркия цвят на алуминия и желязото. И беше по-дебел от консервна кутия, може би към седем милиметра на върха. Андерсън постави възглавничката на десния си показалец върху този ръб и почувства моментно странно потрепване, като вибрация.

Тя си дръпна пръста и го погледна озадачено.

Пак го допря.

Нищо. Никакво трептене.

Андерсън хвана стърчащия предмет с палец и показалец си и се опита да го измъкне от земята като разклатен зъб от венец. Той не излезе. Беше хванала издатъка горе-долу в центъра. Краищата му потъваха в земята — или поне с такова впечатление бе останала тогава — с ширина по-малка от пет сантиметра от всяка страна. По-късно щеше да каже на Джим Гардънър, че е можела да минава покрай него

три пъти на ден в продължение на четирийсет години и пак да не се препъне.

Разчопли меката почва и от предмета се показва малко повече. Тя изрови с пръсти земята около него на около пет сантиметра дълбочина — почвата поддаваше лесно, като всяка горска пръст... поне докато не попаднеш на паяжината от корени. Металът продължаваше плавно навътре в земята. Андерсън се изправи на колене и продължи да дълбае от двете му страни. Пак направи опит да го разклати. Той не помръдна.

Изгреба още пръст с ръце и бързо разчисти по-голяма част — сега виждаше двайсет сантиметра сив метал, после трийсет, четирийсет.

Това е кола, камион или трактор, помисли си изведнъж. Заровен в пущинака, далеч от всичко. Или голяма, стара печка. Но защо тук?

Не можа да измисли никаква причина, съвсем никаква. От време на време намираше разни неща из гората — различни опаковки, кутии от бира (най-старите от които не бяха с пръстен за отваряне на капака, а имаха пробити триъгълни дупки, явно направени с отваращата, наричана „църковен ключ“ в онези мъгляви мъртви дни на шейсетте години), хартийки от бонбони и всякакви подобни боклуци. Хейвън не лежеше на пътя на нито един от двата основни туристически маршрута през щата Мейн — първият прекосяваше езерото и планинската област и стигаше до най-западния край на щата, а другият вървеше нагоре покрай брега до най-източната точка, но от много, много време не можеше да се каже, че е бил претоварен. Веднъж (беше се прехвърлила над разрушената каменна стена в задния край на имението си и на практика бе навлязла без позволение в собствеността на Новоанглийската хартиена компания) откри ръждясалото купе на хъдсън хорнет от края на четирийсетте, оставен върху нещо, което някога е било горски път, а сега — двайсет години след като изсичането бе спряло — представляваше гъсталак от млади дървета — от вида, който местните хора наричаха лайняна гора. И тогава нямаше причини там да се намира купе на кола... но то все пак беше по-лесно обяснимо от печка, хладилник или друга дивотия, на практика заровена в земята.

Бе изкопала две бразди дълги по около трийсет сантиметра от двете страни на предмета без да попадне на края му. Стигна почти до

половин метър дълбочина преди да си одраска пръстите на камък. Сигурно би могла да извади камъка — *той* поне леко се клатеше, — но нямаше смисъл да го прави. Предметът в земята продължаваше надолу покрай него.

Питър изскимтя.

Андерсън погледна към кучето и се изправи. Колената ѝ изпукаха. Лявото ѝ стъпало беше изтръпнало. Тя изрови джобния си часовник — стар и потъмнял, този часовник беше още една част от завещаното ѝ от чичо Франк наследство — и с изненада установи, че е прекарала тук дълго време — най-малко час и петнайсет минути. Вече минаваше четири.

— Хайде, Питър — каза тя. — Да се пръждосваме.

Питър пак изскимтя, но не помръдна от мястото си. И сега, истински загрижена, Андерсън забеляза, че старото гонче цялото трепери, като от треска. Нямаше представа дали кучетата ги хваща треска, но си помисли, че когато остаряят, може и това да става. Спомни си, че единствения път, когато бе виждала Питър да трепери така, беше през есента на 1975 година (а може да беше и седемдесет и шеста). В имението се бе появил рис. В продължение на може би девет нощи той ви и рева, като най-вероятно издаваше любовни призови. Всяка вечер Питър отиваше до прозореца на всекидневната и скачаше върху старата църковна пейка, която Андерсън държеше там, до библиотеката си. Нито веднъж не излая. Само се взираше в тъмното навън, по посока на ужасяващите, малко женски писъци, с разширени ноздри и наострени уши. И трепереше.

Андерсън прекрачи малкия си изкоп и отиде при Питър. Там коленичи и прекара ръце от двете страни на муцуната му, усещайки треперенето в дланите си.

— Какво има, момчето ми? — измърмори тя, но всъщност знаеше отговора. Здравото око на Питър погледна покрай нея към онова нещо в земята, после пак към Андерсън. Молбата в окото, непокрито от омразното, млечнобяло перде, беше ясна като изречена с думи: *Да се махаме оттук, Боби, това нещо ми харесва почти толкова, колкото и твоята сестра.*

— Добре — обезпокоена се съгласи Андерсън. Изведнъж се сети, че никога преди не бе изгубвала така представа за времето, както днес, тук.

На Питър това не му харесва. На мен също.

— Хайде — тя започна да се изкачва по склона към пътеката. Питър я последва с готовност.

Почти бяха стигнали до пътеката, когато Андерсън, като жената на Лот, се обърна. Ако не беше този последен поглед, можеше и да зареже всичко. Откакто бе напуснала колежа преди последните изпити — въпреки пълните със сълзи молби на майка си и яростните филипски и ултиматуми на сестра си — Андерсън беше станала много добра в изкуството да зарязва всичко.

Хвърленият назад поглед от това по-голямо разстояние ѝ показва две неща. Първо, предметът не потъваше надолу в земята, както си бе помислила отначало. Металният език стърчеше от средата на сравнително нова падинка, неширока, но доста дълбока и с положителност резултат от топенето на снеговете през последната зима и силните пролетни дъждове, които я бяха последвали. Затова земята от двете страни на подалия се метал беше по-висока и парчето просто изчезваше обратно в нея. Нейното първо впечатление, че нещото в земята е някакъв ръб, всъщност не беше вярно — или поне не бе задължително да е вярно. Второ, то приличаше на чиния — не на чиния, от каквата бихте яли, а на потъмняла стоманена плоча, като метална обшивка или...

Питър излая.

— Добре — рече Андерсън. — Разбрах ти намека. Да вървим.

Да вървим... и да не се връщаме повече.

Тя тръгна нагоре по средата на пътеката и остави Питър да ги отведе обратно до горския път, като се съобразяваше с неговата тровава крачка и се наслаждаваше на тучната зеленина, предвестник на лятото... а днес беше първият ден на лятото, нали? Слънцестоенето. Най-дългият ден в годината. Тя шляпна един комар и се усмихна. Лятото беше хубав сезон в Хейвън. Най-хубавият. И ако Хейвън не беше най-удобното място, както бе разположен доста над Огъста в централната част на щата, през която минаваха повечето туристи — той все пак си беше чудесно място за почивка. Едно време Андерсън съвсем искрено си бе вярвала, че ще прекара тук само няколко години, колкото да се възстанови от травмите на следпубертетната възраст, сестра си и своето внезапно, смущаващо отказване (бягство, както го наричаше Ан) от колежа, но няколкото години бяха станали пет, петте

се бяха превърнали в десет, а десетте — в тринайсет и сега, нали виждаш, Питър е стар, а ти имаш вече твърде много бели косми сред коса, която беше черна като река Стикс (преди две години направи опит да ги намали като се подстрига късо и с ужас установи, че така бялото се забелязва още по-лесно и оттогава я остави да си расте).

Сега си мислеше, че може да прекара целия остатък от живота си в Хейвън, като се изключат само деловите пътувания, при които на всеки една-две години посещаваше издателя си в Ню Йорк. Градчето завладяваше. Мястото завладяваше. „Земята“ завладяваше. И това не беше толкова лошо. Или поне не беше по-лошо от каквото и да е друго. Може би.

Като чиния. Метална чиния.

Тя си отчупи късо еластично клонче, цялото покрито със свежи зелени листа и го размаха около главата си. Комарите я бяха открили и явно възнамеряваха да я използват като закуска към следобедния си чай. Те кръжаха около главата ѝ... а вътре в нея се въртяха мисли, подобни на комари. Тях не можеше да пропъди.

То вибрираше под пръста ми около секунда. Усетих го. Като камертон. Но щом го хванах с ръка, престана. Възможно ли е нещо заровено в земята да вибрира така? Със сигурност не. Може би...

Може пък да е било „психическа“ вибрация. Не би казала, че изобщо не вярва в подобни работи. Възможно е мозъкът ѝ да е доловил нещо в заровения предмет и да го е съобщил по единствения възможен за него начин, като ѝ внуши сетивно впечатление: от вибрация. Питър определено също бе усетил някаква част, старото гонче не пожела да се приближи.

Забрави го! И тя забрави.

За известно време.

Тази нощ се вдигна силен топъл вятър и Андерсън излезе на предната си веранда да пуши и да слуша как вятърът броди и говори. Едно време — дори миналата година — Питър щеше да излезе с нея, но сега остана във всекидневната, свит на кълбо върху малкото си плетено килимче край печката, с опрян в опашката нос.

Андерсън се улови, че мислите ѝ непрекъснато се връщат на онзи последен поглед назад към щръкналата от земята чиния и покъсно започна да вярва, че е имало момент — може би когато изстреля цигарата си върху чакълена аляя, — в който бе взела решение да изкопае предмета и да разбере какво представлява... макар тогава още да не възприемаше съзнателно взетото решение.

Мислите ѝ неуморно се въртяха около въпроса какво може да е това и този път тя ги остави на воля — беше се научила, че когато умът ти държи да се връща към някой проблем, няма смисъл да се опитваш да го отклониш и е най-добре просто да го оставиш. Само обзетите от мания се тревожат от вманиачаване.

Част от някаква сграда, започна да гадае мозъкът ѝ, работнически жилища. Ала никой не строи общежития наскре гората — защо да се влачи целия този строителен материал, когато трима души могат да вдигнат навес за секачите с триони, брадви и двуръка бичкия за шест часа? Не е и кола, иначе стърчащото парче метал щеше да е покрито с ръжда. Корпус на някаква машина изглеждаше вероятна възможност, но защо?

И сега, с настъпването на мрака, онзи спомен за трептенето се върна с необорима убедителност. Това „трябва“ да е била психическа вибрация, ако изобщо бе почувствала нещо. То...

Изведнъж я завладя смразяваща и ужасна увереност: някой беше погребан там. Може да бе открила горната част на кола, стар хладилник или дори някакъв вид стоманен сандък, но каквото и да е било то в надземния си живот, сега служеше за ковчег. Жертва на убийство? Кой друг можеше да е погребан по такъв начин, в подобна кутия? Хората, които се лутаха из горите през ловния сезон и понякога

се изгубваха и там загиваха, не носеха със себе си метални ковчези, в които да се мушват, когато умрат... а дори и да им хрумнеше подобна идиотска идея, кой щеше да ги затрупа после? Осъзнайте се, хора, както имахме навика да казваме някога, в славните дни на нашата младост.

Вибрацията. Това е бил зовът на човешките кости.

Хайде стига, Боби... не се вкретенявай чак толкова.

Но въпреки всичко усети как цялата потрепери. Идеята съдържаше определена свръхестествена убедителност, подобно на викторианска история за духове, която няма никакво практическо приложение в един свят, втурнал се по алея Микрочип към неизвестните чудеса и ужаси на двайтсет и първи век — но независимо от това кара човек да настръхва. Можеше да чуе смеха и думите на Ан: *Започваш да ставаш същата особнячка като чичо Франк, Боби, пък и така ти се пада, щом живееш там сама с миризливото си куче.* Сигурно. Треска от самота. Отшелнически комплекс. Извикайте лекар, извикайте сестра, Боби не е добре... и положението ѝ се влошава.

Все едно, изведнъж ѝ се прииска да говори с Джим Гардънър — изпита *нужда* да говори с него. Влезе вътре, за да се обади в неговото имение — нагоре по пътя към Юнити. Беше набрала четири цифри, когато се сети, че бе заминал на литературно четене — така, както и с поетични семинари, той си изкарваше прехраната. За един странстващ творец лятото беше най-важният сезон. *Всички тези глупави матрони в критична възраст трябва да правят нещо с летата си* можеше да чуе как казва иронизиращият Джим, *а пък аз трябва да ям през зимата. Едната ръка мие другата. Благодарни на Бога, че са ти спестени литературните четения, Боби.*

Да, бяха ѝ спестени... макар да мислеше, че Джим си пада по тях повече, отколкото показваше. Определено тогава успяваше да си уреди достатъчно жени за леглото.

Андерсън затвори телефона и погледна към етажерката от лявата страна на печката. Не беше красива етажерка — не я биваше особено като дърводелец, — но изпълняваше предназначението си. Най-долните две лавици бяха заети от томовете за Дивия запад на поредицата „Време-Живот“. По-горните две бяха запълнени със смесица от белетристика и документалистика на същата тема, ранните уестърни на Брайън Гарфийлд, наблъскани заради липсата на място с

масивното „Изследване на Западните територии“ на Хюбърт Хамптън. Сагата за Сакетови на Луи Л'Амур стоеше корица до корица с чудесните два романа на Ричард Мариъс „Идването на дъжда“ и „На път към обещаната земя“. „Кръволоци и злодеи“ на Джей Р. Наш и „Експанзия на запад“ на Ричард Ф. К. Мъджет служеха като рамка на цветното изобилие от уестърни с меки корици на Рей Хоган, Арчи Джосилен, Макс Бранд, Ърнест Хейкокс и, естествено, Зен Грей — екземплярът на Андерсън от „Ездачите на пурпурна Невада“ беше станал почти на парцал от четене.

Върху най-горната лавица се намираха собствените ѝ книги, тринайсет на брой. Дванайсет от тях бяха уестърни — започваха с „Хенгтаун“, публикуван през 1975 година и завършваха с „Дългият обратен път“, излязъл през 1987. „Каньонът на клането“, новият роман, щеше да бъде пуснат през септември, както ставаше с всичките ѝ уестърни от самото начало. В този момент ѝ хрумна, че вече беше тук, в Хейвън, когато получи първия екземпляр на „Хенгтаун“, макар да бе започнала романа в един мръсен, взет под наем апартамент, на умираща от старост пишеща машина „Ъндърууд“ от трийсетте години. И все пак го беше завършила тук, и тук бе държала първия реален екземпляр на книгата в ръцете си.

Тук, в Хейвън. Цялата ѝ кариера на публикуващ писател бе протекла тук... като се изключи първата книга.

Сега тя я взе от лавицата и я погледна с любопитство, осъзнавайки, че вероятно бяха минали към пет години, откакто бе държала тънкото томче в ръцете си. Потискащо беше не само това, че си даде сметка колко бързо лети времето, а по-скоро фактът, че толкова често си го мислеше напоследък.

Изданието беше в пълен контраст с останалите, по чиито корици гъмжеше от скалисти плата и хълмове, ездачи, крави и прашни каубойски градчета. Тази корица представляваше гравюра върху дърво от деветнайсети век, изобразяваща надул платна към брега клипер. Безкомпромисното черно и бяло на изображението впечатляваше, почти шокираше. Заглавието, отпечатано над гравюрата, беше „Пълен кръг по компаса“. Под него пишеше: „Стихотворения от Робърта Андерсън“.

Тя отвори книгата, прелисти заглавната страница като хвърли за миг замислен поглед върху датата на авторските права, 1968 година,

после се спря на посвещението. То беше строго и чисто като гравюрата. *Тази книга е за Джеймс Гардънър.* Мъжът, на когото бе правила опит да се обади. Вторият от всичко на всичко тримата мъже, с които беше спала и единственият, който изобщо бе успял да я доведе до оргазъм. Не че тя придаваше някакво особено значение на *това*. Или поне не кой знае какво, във всеки случай. Или поне така си мислеше. Или *мислеше*, че си го мисли. Или нещо такова. Пък и без това нямаше значение. Тези дни също отдавна бяха отминали.

Андерсън въздъхна и върна книгата на полицата, без да погледне стихотворенията. Само едно от тях беше много хубаво. Онова, което бе написано през март 1967, месец след като дядо ѝ умря от рак. Останалите бяха боклук — обикновеният читател може и да се е излъгал, защото тя *наистина* пишеше талантиливо... но сърцето на таланта ѝ беше другаде. Когато излезе „Хенгтаун“, кръгът от писатели, които познаваше, до един се бяха отrekli от нея. Всички освен Джим, публикувал преди това „Пълен кръг по компаса“.

Малко след идването си в Хейвън тя бе изпратила на Шери Фендерсън дълго, бърливо писмо, а в отговор получи кратка пощенска картичка: „Моля, не ми пиши повече. Не те познавам“. Подписана с едно-единствено драснато „Ш.“ кратко като бележката. Андерсън седеше на верандата, потънала в сълзи над картичката, когато бе пристигнал Джим. *Защо плачеш за това какво мисли тази глупачка?* я беше попитал той. *Наистина ли искаш да се довериш на преценката на жена, която обикаля страната с призови „Власт на народа“ и мирише на Шанел 5?*

Но по една случайност е и много добър поет, бе подсмъркнала Боби.

Джим нетърпеливо беше махнал с ръка. *Това не я прави по-зряла,* бе заявил той, *нито по-способна да преодолее лицемерието, на което първо е била учена, а после сама се е доучила. Оправи си понятията, Боби. Ако искаш да продължиш да правиш каквото ти харесва, оправи си проклетите понятия и спри с това проклето циврене. Повдига ми се от проклетия ти рев. Иде ми да повърна от него. Ти не си слаба. Умея да разпознавам слабаците. Защо искаш да бъдеш нещо, което не си? Заради сестра ти ли? Затова ли? Тя не е тук, ти не си тя, а и не си длъжна да я пускаш при теб, ако не го искаш. Не ми хленчи повече за тази твоя сестра. Вземи да пораснеш. Престани да се оплакваш.*

Тя го бе погледнала, спомни си сега, удивено.

„Има голяма разлика дали си добър в това, което ВЪРШИШ или си умен в онова, което ЗНАЕШ“, беше казал той. „Дай на Шери известно време да порасне. Дай и на себе си известно време да пораснеш. И престани сама да си бъдеш съдник. Досадно е. Не искам да те слушам как цивриш. Цивренето е за слабаците. Престани да се държиш като слабак.“

Тя бе почувствала, че го мрази, обича, иска да го притежава целия и не желае да има нищо общо с него. Нали сам каза, че можел да разпознава слабаците? Боже, ами естествено. Той беше безволев. Още тогава го бе знаела.

Сега, беше продължил той, искаш ли да легнеш с един бивш издател или смяташ цяла вечер да реवेश над тази глупава картичка?

Тя бе легнала с него. Не знаеше нито сега, нито тогава, дали беше *искала*, но го направи. И викаше, докато свършваше.

Това бе станало малко преди края.

Спомняше си го добре... че бе станало малко преди края. Не след дълго той се ожени, но краят щеше да настъпи във всички случаи. Той беше слаб и безволев.

И без това няма значение, помисли тя и си даде стария, добър съвет: Карай да върви.

Съвет, който лесно се даваше, но трудно се изпълняваше. Тази нощ мина много време преди Андерсън да успее да заспи. Старите духове се бяха раздвижили, когато докосна книгата си със студентски стихотворения... или може би причината беше в този силен, топъл вятър, който свиреше в стрехите и фучеше сред дърветата.

Почти бе заспала, когато Питър я събуди. Той виеше насън.

Андерсън забързано стана, изплашена — Питър бе издавал много звуци в съня си преди (без да споменаваме някои невероятно смърдящи кучешки пръдни), но никога не беше вил. Усецането бе като събуждане от детски писък, предизвикан от кошмар.

Тя отиде във всекидневната гола, като се изключат чорапите, и коленичи до Питър, който още се намираше върху килимчето край печката.

— Пийт — промърмори Андерсън. — Ей, Пийт, успокой се.

Леко погали кучето. Питър потрепери и рязко се дръпна, когато тя го докосна, като оголи разядените остатъци на зъбите си. После

очите му се отвориха — и болното, и здравото — и той изглежда започна да идва на себе си. Издаде слаб вой и затупа с опашка по пода.

— Добре ли си? — попита Андерсън.

Питър я близна по ръката.

— Лягай тогава пак. И престани да хленчиш. Досадно е. Престани да се държиш като слабак.

Питър легна и затвори очи. Андерсън коленичи и разтревожено го загледа.

Той сънува онова нещо.

Здравият ѝ разум не се съгласи, но нощта налагаше своите собствени повели — това беше истина и тя го знаеше.

Най-накрая Андерсън си легна и по някое време, след два сутринта, заспа. Сънува странен сън. В него тя се луташе в тъмното... не за да търси нещо, а за да избяга от нещо. Намираще се в гората. Шумки я удряха по лицето и драскаха ръцете ѝ. От време на време се спъваше в преплетени корени или паднали клони. И тогава, пред нея, засвети ужасна зелена светлина в един-единствен подобен на молив лъч. В съня тя си помисли за „Издайническо сърце“ на По, за фенера на лудия разказвач, затъмнен целия, като се изключи една малка дупчица, чийто лъч той имал обичая да насочва към злото око, което си въобразявал, че притежава неговият възрастен благодетел.

Боби Андерсън усети как зъбите ѝ изпопадаха.

Те се измъкнаха безболезнено, до един. Долните се търкулнаха, някои извън, други в устата, където лежаха върху езика ѝ или под него като малки твърди бучици. Горните просто покапаха върху предницата на блузата ѝ. Усети как един се закачи в сутиена, който се закопчаваше отпред, и се плъзна по голата ѝ кожа.

Светлината. Зелената светлина. Светлината...

... не беше, каквато трябва.

Не бе само това, че е сива и сребриста, тази светлина. Очакваше се вятър като онзи, който бе духал предишната нощ, да донесе промяна на времето. Но Андерсън знаеше, че има и друго нещо, което не е наред, освен тази светлина, още преди да е погледнала към часовника върху нощното шкафче. Тя го взе в две ръце и го приближи до лицето си, макар да знаеше, че зрението ѝ е съвсем нормално. Беше три и петнайсет следобед. Заспала бе късно, вярно. Но колкото и късно да си легнеш, дали навика или нуждата да уринира винаги я събуждаха докъм девет, най-късно десет. А сега беше спала пълни дванайсет часа... и умираше от глад.

Тя се повлече към всекидневната, все още само по чорапи, и видя, че Питър лежи отпуснато на една страна, с отметната назад глава, изложени на показ жълти остатъци от зъби и разперени крака.

Умрял е, помисли си тя със смразяваща и пълна увереност. Питър е мъртъв. Умрял е през нощта.

Приближи се до кучето си, вече подготвена да напипа студена плът и безжизнена козина. В този момент Питър издаде през отпуснатите си бърни някакъв неясен звук — приглушено кучешко изхъркване. Андерсън усети как я залива огромно облекчение. Тя изрече на глас името на кучето и Питър се сепна, почти виновно, сякаш също съзнаваше, че е прекалил със спането. Андерсън предполагаше, че наистина е така — кучетата изглежда имаха много силно развито чувство за време.

— Успяхме се, приятел — каза тя.

Питър стана и протегна първо единия си заден крак, после другия. Той се огледа, с почти комична озадаченост и се запъти към вратата. Андерсън я отвори. Питър остана на прага за момент, дъждът не му харесваше. След това излезе да си свърши работата.

Андерсън постоя още миг във всекидневната, все още чудейки се на сигурността си, че Питър е мъртъв. Какво, по дяволите, ѝ ставаше напоследък? Виждаше всичко само в черни краски. После се запъти

към кухнята да си приготви нещо за ядене... както и да се наричаше закуската в три следобед.

По пътя се отби в тоалетната и тя да си свърши работата. Поспря пред отражението си в изпръсканото с паста огледало. Жена, която приближава четирийсетте. Посивяваща коса, иначе не твърде лоша — Андерсън пиеше и пушеше малко и прекарваше по-голямата част от времето си на открито, когато не пишеше. Ирландска черна коса — нямаше за нея от искрящото червено на любовните романи, — малко прекалено дълга. Сиво-сини очи. Изведнъж оголи зъби, обзета за миг от очакване да види само гладки розови венци.

Но зъбите ѝ си бяха там — всички до един. Благодарение на съдържащата флуор вода в Ютика, щата Ню Йорк. Тя ги докосна, като остави пръстите да докажат на мозъка ѝ костеливата им реалност.

Ала нещо не беше наред.

Чувство за мокрота.

Горната част на бедрата ѝ бе влажна.

О, не, по дяволите, подранил е почти с цяла седмица, едва вчера сложих чисти чаршафи на леглото...

След като взе един душ, сложи превръзка в чист чифт памучни пликчета и ги вдигна да ѝ прилепнат плътно, отиде да провери чаршафите и установи, че по тях няма следи. Мензисът ѝ беше подранил, но поне бе проявил здравия разум да изчака до пробуждането ѝ. Пък и нямаше причини за тревога. Общо взето беше доста редовен, ама се случваше и да подрани или закъснее от време на време. Може би зависеше от храната, от подсъзнателни стресове или някакъв вътрешен часовник се объркваше за миг или два. Тя не бързаше да остареє и все пак често си мислеше, че да е оставила цялата тази неприятна история с менструацията зад гърба си, действително ще бъде облекчение.

Последните остатъци от кошмара ѝ се разсеяха и Боби Андерсън отиде да си приготви една много късна закуска.

**ДВЕ
АНДЕРСЪН КОПАЕ**

През следващите три дни валя без прекъсване. Андерсън неспокойно се суетеше из къщата, направи едно пътешествие с Питър и пикапа до Огъста за провизии, които не й бяха действително необходими, пиеше бира и слушаше старите парчета на Бийч Бойс, докато поправяше разни неща из къщата. Проблемът бе в това, че нямаше кой знае колко неща, които да се нуждаят от поправяне. На третия ден вече се въртеше около пишещата машина и си мислеше, че може би трябва да започне новата книга. Знаеше за какво ще се разказва в нея: млада учителка и ловец на бизони, настигнати от война за пасбища в Канзас в началото на петдесетте — един период, през който всички в централните части на страната изглежда са се настройвали за Гражданската война, независимо дали са го знаели или не. Щеше да бъде хубава книга, мислеше си тя, но смяташе, че още не е съвсем „готова“, каквото и да означаваше това (съзнанието й язвително изимитира гласа на Орсън Уелс: *Няма да напишем нито един уестърн преди да му е дошло времето*). Въпреки всичко нетърпението се надигаше в нея и всички признаци бяха налице: не понасяше нито книгите, нито музиката, нито себе си. Имаше склонност да се отнася нанякъде... а после да поглежда към пишещата машина с желанието да я пробуди от сън.

Питър също май не можеше да си намери място, драскаше по вратата да излезе навън и след пет минути драскаше пак, за да влезе вътре, въртеше се из къщата, лягаше, после отново ставаше.

Атмосферното налягане е ниско, мислеше си Андерсън. Само това е. *Прави ни и двамата неспокойни, раздразнителни*.

А и проклетият й мензис. Обикновено течеше обилно, после просто спираше. Като затваряне на кран. Този път без прекъсване струеше по малко. *Лоши уплътнения, ха-ха*, помисли си тя без изобщо да й е смешно. На втория дъждовен ден, веднага след стъмване, Андерсън се намери седнала пред машината, а на валяка беше навит празен лист хартия. Започна да пише и това, което излезе бе само няколко Х-та и О-та, като детската игра с кръстчета и кръгчета. После

се появи нещо прилично на математическо уравнение... пълна глупост, защото последната математика, която бе взела, беше алгебра втора част в гимназията. В днешно време Х-то служеше само за задраскване на сбъркана дума и толкова. Тя издърпа листа от машината и го хвърли в кошчето.

На третия дъждовен ден, следобед, Андерсън се обади в английския факултет на университета. Джим вече от осем години не преподаваше там, но все още имаше приятели във факултета и поддържаше връзка с тях. Мюриъл от канцеларията обикновено знаеше къде се намира.

Както знаеше и този път. Джим Гардънър, каза тя на Андерсън, тази вечер, 24 юни, е на литературно четене във Фол Ривър, после му предстоят още две в Бостън през следващите три дни, след което ще чете лекции в Провидънс и Нови Хейвън — като всичко това е част от нещо наречено „Поетите на колела от Нова Англия“. Трябва да е работа на Патриша Маккардъл, помисли си Андерсън с лека усмивка.

— Значи ще се върне... кога? На четвърти юли?

— Ами, не знам кога ще се върне, Боби — рече Мюриъл. — Знаеш го Джим. Последното му четене е на 30 юни. Това е всичко, което мога да ти кажа със сигурност.

Андерсън ѝ благодари и затвори. Погледа замислено телефона, извиквайки целия образ на Мюриъл в съзнанието си — и тя беше с ирландска кръв (само че притежаваше очакваната червена коса), вече попреваляща разцвета си, кръглолика, зеленоока, едрогърда. Дали беше спала с Джим? Вероятно. Андерсън усети да я жегва ревност... но нищо повече от жегване. Нямахше нищо против Мюриъл. Само поговори с нея и се почувства по-добре — човек, който знаеше коя е и можеше да мисли за нея като за реална личност, не само като за клиент от другата страна на щанда в универсалния магазин в Огъста или като за човек, с когото си казва „добър ден“ над пощенската кутия. Андерсън беше самотник по природа, но не чак монахиня... и понякога простият човешки контакт успяваше да я изпълни с удовлетворение, дори когато не бе съзнавала, че има нужда да го изпита.

Предполагаше, че вече знае защо бе искала да се свърже с Джим — разговорът с Мюриъл беше довел поне до това. Нещото в гората бе окупирало мислите ѝ и идеята, че то може да е някакъв вид скрит

ковчег, бе прераснала в увереност. Не нуждата да „пише“ я бе карала да се чувства неспокойна, а необходимостта да „копае“. Просто не е искала да го прави сама.

— Но май ще се наложи, Пийт — рече тя и седна в люлеещия се стол край източния прозорец — нейният стол за четене.

Питър я погледна за миг, сякаш за да каже: *Както желаете, бебчо*. Андерсън се наведе напред и внезапно погледна Пийт — действително го *погледна*. Той ѝ върна погледа доста жизнерадостно, с тупкаща по пода опашка. За момент ѝ се стори, че има някаква промяна в Питър... нещо толкова очевидно, че би трябвало да го забележи.

И така да беше, не успя да види нищо.

Тя се отпусна назад, отвори си книгата — магистърска дисертация от университета в Небраска, най-вълнуващата част от която беше заглавието: „Рейнджърите и Гражданската война“. Спомни си как преди две вечери си бе мислила по типичния за сестра ѝ Ан начин: „Започваш да ставаш същата особнячка като чичо Франк, Боби“. Е, добре... можеше и да е права.

Не след дълго потъна дълбоко в четене на дисертацията, като от време на време си водеше бележки в оставеното наблизо тефтерче. Навън дъждът продължаваше да вали.

На следващия ден се съмна рано и времето беше ясно, слънчево и безупречно: като летен ден от пощенска картичка с точно толкова ветреца, колкото да кара бръмбарите да спазват дистанция. Андерсън се помота из къщата докъм десет, като напълно осъзнаваше нарастващия натиск, оказван от мозъка ѝ върху нея, вече да отива там и да започва да копае. Чувстваше как с усилие на волята отблъсква този подтик (пак Орсън Уелс — „Няма да изкопаваме никакъв труп преди да...“ оо, млъквай, Орсън). Дните, в които просто следваше импулса на момента — стил на живот, катехизиран някога с изтърганото мото „Ако ти доставя удоволствие, направи го“, — бяха свършили. Всъщност тази философия никога не ѝ се бе отразявала добре — почти на всяко случило ѝ се зло, корените му почиваха в някое импулсивно действие. Не че заклеимяваше морала на хората, които живееха подтиквани от импулси. Просто може би нейната интуиция не се бе оказала достатъчно добра.

Тя си направи солидна закуска, добави едно пържено яйце в порцията „Вкусни хапки“ на Питър (той яде с повече апетит от обикновено, което Андерсън отдаде на освобождаването от магията на дъжда) и отиде да се измие.

Ако можеше само и това капане да спре, всичко щеше да е наред. Все едно, няма да спиране никакъв мензис преди да му е дошло времето. Нали така, Орсън? Ти си дяволски прав.

Боби излезе навън, нахлупила стара сламена каубойска шапка върху главата си и прекара следващия час в градината. Нещата там изглеждаха по-добре, отколкото имаха право, благодарение на дъжда. Грахът беше пораснал и царевицата се изправяше добре, както би казал чичо Франк.

Спря в единайсет. По дяволите. Отиде покрай къщата до бараката, извади лопатата и кирката, поколеба се, и добави един лом. Тръгна да излиза, после се върна и от сандъчето с инструментите взе отвертката и френския ключ.

Питър излезе с нея, както винаги, но този път Андерсън каза:

— Не, Питър — и посочи обратно към къщата.

Питър спря, с обиден вид. Той изскимтя и направи колеблива крачка по посока на Андерсън.

— *Не*, Питър.

Кучето отстъпи и се обърна, с наведена глава и отчаяно увиснала опашка. На Андерсън ѝ стана мъчно, като го гледаше да върви по този начин, но предишната реакция на Питър спрямо плочата в земята не ѝ беше харесала. Тя постоя още миг на пътеката, която щеше да я отведе до горския път, с лопата в едната ръка, кирка и лом в другата, загледана как Питър се изкачва по стълбата, отваря с нос задната врата и влиза в къщата.

Андерсън си помисли: „Има някаква промяна в него... *има* промяна. Каква ли е?“. Не можа да определи. За миг, почти подсъзнателно, сънят проблесна в ума ѝ — онази стрела от отровна зелена светлина... и зъбите, които безболезнено се отделят от венците ѝ.

После изчезна и тя се отправи към мястото, където беше онова, онова странно нещо в земята, заслушана в непрестанното „крии-крии“ на щурците сред малката ѝ задна ливада, която скоро щеше да бъде готова за първата си коситба.

В три онзи следобед Питър я извади от полузамаяното състояние, в което работеше, като я накара да осъзнае, че е стигнала дяволски близо до две неща: беше дяволски гладна и дяволски изтощена.

Питър виеше.

Звукът накара всяко косъмче по тялото на Андерсън да настръхне. Тя изпусна кирката, която държеше и отстъпи от нещото в земята — нещото, което не беше нито плоча, нито кутия, нито изобщо предмет, влизащ във възможностите ѝ да го проумее. Всичко, което знаеше със сигурност бе, че е изпаднала в странно, лишено от всякаква мисъл състояние, което никак не ѝ харесваше. Този път беше направила нещо повече от това, просто да изгуби представа за времето. Тя се чувстваше като че ли бе загубила представа за *себе си*. Сякаш някой друг беше влязъл в главата ѝ, както човек влиза в булдозер или кран, запалва го и почва да мести лостовете.

Питър виеше с насочен към небето нос — дълги, смразяващи, скръбни звуци.

— *Престани, Питър!* — извика Андерсън и, слава богу, той я послуша. Ако беше продължил още малко, тя сигурно щеше просто да се обърне и да хукне.

Вместо това Андерсън направи опит да се овладее и успя. Тя отстъпи още една крачка и извика, когато нещо леко я докосна по гърба. При нейния вик Питър издаде нов кратък, жален звук и пак замлъкна.

Андерсън посегна към докосналото я нещо, мислейки си, че то може да е... е, не знаеше какво си бе помислила, че може да е, но дори още преди ръката ѝ да се е затворила около него, се сети какво беше то. Имаше смътен спомен как спира, колкото да си закачи блузата на един храст и сега това беше тя.

Андерсън я взе и си я облече, като при първия опит закопча погрешно копчетата и едната страна увисна спрямо другата. Тя се закопча отново, с поглед отправен към разкопките, които беше започнала — тази археологична дума май отговаряше съвсем точно на

онова, което вършеше. Спомените ѝ от четирите часа прекарани тук в копаене бяха като спомена ѝ за окачането на блузата върху храста — смътни и разпокъсани. По-скоро не спомени, а фрагменти.

Но сега, докато гледаше какво бе направила, усети освен страх и благоговение... както и надигащо се вълнение.

Каквото и да беше това, то бе огромно. Не просто голямо, а *огромно*.

Лопатата, кирката и ломът лежаха на различни места край дългия пет метра изкоп в горската почва. На равни интервали беше издигнала спретнати купчинки от черна пръст и каменни отломъци. От изкопа, дълбок около метър на мястото, където Андерсън първоначално се бе спънала в стърчащите осем сантиметра сив метал, се подаваше горният край на някакъв титаничен предмет. *Сив метал... някакъв предмет...*

Нормално е човек да очаква нещо по-добро, по-определящо от един писател, помисли си тя, като избърса потта от челото си, но вече не беше сигурна, че металът е стомана. Сега си мислеше, че може да е някаква по-екзотична сплав, берилий, магнезий, може би... и — да оставим настрана състава — още нямаше абсолютно никаква представа какво „беше“ това.

Андерсън започна да си разкопчава дънките, за да напъха в тях блузата и замръзна.

Дъното на избелелия ѝ „Левис“ беше напоено с кръв.

Господи. Боже Господи. Това не е мензис. Това е водопадът Ниагара.

За миг се изплаши, истински се изплаши, после си каза да престане да се държи като бълза. Беше изпаднала в някакво отнесено състояние и бе изкопала толкова, с колкото биха се гордели и четирима яки мъже... тя, една жена, която едвам стигаше до петдесет и пет, най-много петдесет и шест килограма. *Разбира се*, че ще тече силно. Нищо ѝ нямаше... всъщност трябваше да е благодарна, че не изпитва и болки в добавка към този поток.

Ей, колко поетично си настроена днес, Боби, помисли си тя, като кратко и дрезгаво се изсмя.

Всичко, което трябваше да направи, бе да се почисти: един душ и смяна на дрехите щяха да са достатъчни. Дънките и без това бяха готови или за кофата с боклук, или за торбата с парцали. Сега имаше

да прави един избор по-малко в този труден и объркан свят, нали така? Точно така. Нищо особено не беше станало.

Андерсън отново си закопча панталона, без да напъхва блузата вътре — нямаше смисъл да я разваля и нея, макар Господ да ѝ беше свидетел, че и тя не беше оригинален модел от „Диор“. Усещането за лепкава мокрота там отдолу, докато се движеше, я накара да се намръщи. Господи, как копнееше да се измие. И то бързо.

Но вместо да се заизкачва по склона към пътеката, пак се върна при нещото в земята, привлечена от него. Питър издаде вой и тя отново настръхна.

— *Питър, няма ли да МЛЪКНЕШ, за бога!*

Андерсън много рядко крещеше на Питър... ставаше дума истински да му *крещи*, но това проклето куче започваше да я кара да се чувства като пациент на психолог-бихейвиорист. Настръхване при вой на куче, вместо слюноотделяне при звук от звънец, но принципът беше същия.

Застанала близо до откритието си, тя забрави за Питър и само удивено се взираше в него. След малко се протегна и го докосна. Отново усети онова особено чувство за вибрация — то прониза ръката ѝ, след което изчезна. Този път го сравни с допира до корпус, под който усилено работят мощни машини. Самият метал беше толкова гладък, че повърхността му изглеждаше почти мазна — човек очакваше някаква част да му остане по ръцете.

Андерсън сви пръсти в юмрук и почука с кокалчетата им. Чу се глух звук, като от почукване по дебела плоча от махагон. Тя постоя още миг, после извади от задния си джоб отвертката, поддържа я нерешително за момент, след което, изпълнена от странно чувство за вина — усещане, че се държи като вандал — прекара острието по показалия се метал. Той не се надраска.

Очите ѝ отбелязаха още две неща, но всяко от тях или пък и двете можеха да са оптическа илюзия. Първото бе, че металът сякаш ставаше малко по-дебел от върха към мястото, където потъваше в земята. Второто бе, че върхът беше леко заоблен. Тези две неща, ако бяха истина, и подсказаха идея, която беше едновременно вълнуваща, нелепа, плашеща, невъзможна... и съдържаща определена безумна логика.

Тя прекара длан по гладкия метал, после отстъпи назад. Какво, по дяволите, я прихващаше да гали това проклето чудо, докато кръвта се стичаше по краката ѝ? А нейният мензис щеше да бъде най-малката ѝ грижа, ако това, което започваше да мисли, се окажеше истина.

По-добре се обади на някого, Боби. И то веднага.

Ще се обадя на Джим. Като се върне.

Разбира се. Обади се на поет. Страхотна идея. После се обади и на Преподобния Мун. Може би и на Едуард Гори и Гейън Уилсън да направят снимки. После можеш да наемеш няколко рок състава и да организираш ей тук фестивал Пън 1988. Дръж се сериозно, Боби. Обади се на щатската полиция.

Не. Искам първо да говоря с Джим. Искам той да види това. Искам да разговаряме за него. А междувреме ще поразкопая наоколо още малко.

Може да се окаже опасно.

Да. Не само можеше, вероятно си беше опасно — нали го бе почувствала? Нали и Питър го беше усетил? А имаше и още нещо. Когато тази сутрин се смъкваше по склона от пътеката насам, бе открила мъртъв мармот... почти беше стъпила върху него. И макар миризмата, когато се наведе над животното, да ѝ показва, че то трябва да бе мъртво поне от два дни, не се носеше никакво бръмчене на мухи, което да я предупреди. Нямахше абсолютно никакви мухи около бедния мармот и Андерсън не можеше да си спомни някога да е виждала такова нещо. Нито се забелязваха очевидни следи какво бе причинило смъртта му, но да вярва, че онова нещо в земята има някаква връзка, беше направо прекалено преднамерено. Бедният мармот вероятно бе изгълтал отровната примамка на някой фермер и се беше довял тук да умре.

Върви си вкъщи. Смени си гащите. Цялата си в кръв и вониш.

Тя отстъпи заднешком от нещото, после се обърна и изкатери склона към пътеката, където Питър тромаво скочи върху нея и започна да ѝ ближе ръката с разгорещеност, която беше малко патетична. Дори преди година той щеше да се опитва да ѝ подуши слабините, привлечен от миризмата там, но не и сега. Сега всичко, което успяваше да направи, бе да трепери.

— Сам си си виновен — рече Андерсън. — „Казах“ ти да си стоиш вкъщи.

И все пак тя се радваше, че Питър бе дошъл. Ако не го беше направил, Андерсън можеше да продължи работата и до свечеряване... а идеята да се прибира в тъмното, с подалото се наблизно онова нещо... тази идея определено не ѝ допаднаше.

Като стигна пътеката, се обърна назад. Височината ѝ даде по-пълнен поглед върху нещото. То се подаваше от земята под лек ъгъл, както видя сега. Впечатлението ѝ, че горният край е леко заоблен, се потвърди.

Чиния, ето какво си помислих първоначално, когато разрових малко около него с пръсти. Метална чиния или плоча, не чиния за хранене, мислех си аз, но може би дори тогава, при толкова малка част, показала се от земята, всъщност не съм имала предвид обикновена чиния.

А гадна летяща чиния.

Щом се върна в къщата, тя взе душ и се преоблече, като използва една от макси превръзките, макар че силното менструално течение изглежда вече намаляваше. После си приготви огромна вечеря от консервиран печен боб и сланина. Но установи, че е прекалено уморена, за да изяде повече от няколко залька. Изсипа остатъка на Питър и се запъти към люлеещия се стол край прозореца. Дисертацията, която четеше, още лежеше на пода до стола, а мястото, докдето бе стигнала, беше отбелязано с откъсната корица от друга книга. Тефтерът ѝ беше до нея. Тя го вдигна, обърна на нова страница и започна да скицира нещото в гората, както го бе видяла, когато хвърли онзи последен поглед назад.

Не беше голям майстор на писалката, освен ако създаваше с нея думи, но имаше известен талант за скициране. Тази скица, обаче, вървеше много бавно, не само защото искаше да бъде колкото се може по-точна, но и заради умората. За да влоши още повече нещата, Питър се приближи и тикна муцуна в ръката ѝ, в израз на желание да бъде погален.

Тя отсъстващо го потупа по главата и изтри изкривяването на хоризонталната линия в скицата, предизвикано от неговия нос.

— Да, ти си добро куче, страхотно куче, я иди да провериш има ли поща, а?

Питър изприпка през всекидневната и отвори с нос мрежестата врата. Андерсън се върна върху работата по скицата си, като само веднъж вдигна поглед да види как Питър представя известния по цял свят кучешки номер с донасянето на пощата. Той се подпря с лявата си предна лапа на стълба с пощенската кутия и задраска с другата по вратичката на кутията. Джо Полсън, пощаджията, знаеше за Питър и винаги я оставяше леко открената. Кучето я отвори, след което загуби равновесие, точно преди да закачи пощата с лапа и да я измъкне. Андерсън леко трепна — до миналата година Питър *никога* не губеше равновесие. Донасянето на пощата беше неговият коронен номер, по-добър от имитирането на умрял виетнамец и *много* по-добър от всичко

общоприето като „седни“ и „лай“ за кучешка бисквита. На този номер всеки, който го видеше, ахкаше и Питър го знаеше... но напоследък ритуалът беше мъчителен за гледане. Той караше Андерсън да се чувства по начина, по който предполагаше, че би се чувствала, ако видеше Фред Астер и Джинджър Роджърс по телевизията как се опитват да изтанцуват някой от старите си номера.

Кучето успя да се покатери отново върху стълба и този път закачи пощата — един каталог и писмо (или сметка... да, като се имаше предвид, че приближава края на месеца, по-вероятно бе да е сметка) — и я измъкна от кутията с първото махване на лапата си. Тя падна върху пътеката и щом Питър я вдигна, Андерсън се върна към скицата си, като си каза да престане да бие погребални камбани за Питър на всеки две минути. Кучето всъщност изглеждаше посъживено тази вечер. *Имало* бе вечери напоследък, когато трябваше да се изправя на задните си крака по три или четири пъти, преди да успее да се добере до пощата... която обикновено се оказваше само безплатна мостра на „Проктър и Гембъл“ или рекламна листовка от търговския център.

Андерсън загледа отблизо скицата си, като разсеяно щрихираше ствола на големия бор с разцепения връх. Рисунката не беше стопроцентова точна... но доста се доближаваше. Във всеки случай бе хванала правилно ъгъла на нещото.

Тя нарисува около него квадрат, после го превърна в куб... сякаш да изолира предмета. Заоблеността му беше съвсем очевидна в нейната скица, но дали наистина я бе имало там?

Да. И онова, което наричаше метална плоча, всъщност беше корпус, нали? Стъклено гладък, без никакви нитове, корпус.

Започваш да откачаш, Боби... знаеш си го, нали?

Питър драсна по мрежестата врата, за да бъде пуснат вътре. Андерсън отиде до вратата, като не откъсваше поглед от скицата. Питър влезе и остави пощата върху един стол в коридора. После бавно се запъти към кухнята, очевидно да провери дали не е пропуснал нещо в чинията на Андерсън.

Тя вдигна двата плика и ги изтри в крачола на дънките си с лека гримаса на отвращение. Номерът беше хубав, без съмнение, но кучешката слюнка по пликовете никога нямаше да стане едно от любимите ѝ неща. Каталогът бе от магазина за електроника „Радио

Шак“ — искаха да ѝ продадат компютър. Сметката беше от Централно енергоснабдяване — Мейн. Това върна за кратко мислите ѝ пак на Джим Гардънър.

Андерсън хвърли и двата плика върху масата в хола и отиде отново да седне в стола си, където отгърна нова страница и бързо прерисува първоначалната си скица.

Намръщи се на леката дъга, която донякъде вероятно беше плод на фантазията ѝ — сякаш бе стигнала до дълбочина четири, пет метра, когато всъщност беше изкопала само метър. Е, и какво от това? Малко вложена фантазия не я тревожеше. По дяволите, тя си беше част от работата на всеки писател и хората, които си мислеха, че принадлежи единствено на фантастите, никога не са поглеждали през другия край на телескопа, никога не са се изправяли пред проблема да запълват белите петна, за които никоя история не може да разкаже — например като това какво е станало със заселниците, които колонизирали Роаноук Айлънд, край бреговете на Северна Каролина и после просто изчезнали, без да оставят никаква друга следа, освен непонятната дума CROATOAN издълбана в едно дърво. Или защо всички жители на едно малко градче в Юта, наречено Блаженство, изведнъж полудели — или поне така изглеждало — в един и същи ден от лятото на 1884 година. Когато не знаеш истинските факти, няма нищо лошо в това да си пофантазираш... докато, в случай че изобщо успееш, не откриеш нещо друго.

Имаше формула, чрез която периметърът можеше да се определи от частичка дъга, беше съвсем сигурна. Само дето бе забравила тази проклетата формула, това беше единственият проблем. Но може би щеше да успее да добие груба представа — ако през цялото време приема, че впечатлението ѝ точно колко се заобля края на нещото е вярно — като определи къде се намира центърът...

Боби се върна при масата във всекидневната и отвори чекмеджето по средата, което беше нещо като склад за всичко. Разрови се сред неподредени купчини стари квитанции, изразходвани батерии (по някаква причина никога не бе намирала сили да изхвърля свършилите батерии — кой знае защо смяташе, че те трябва да бъдат събирани в чекмедже, бог знае защо, то просто се превръщаше в Батерийното гробище вместо онова, за което се предполагаше, че се полага на слоновете), купища ластичета и широки, червени гумички за

консервиране, писма от почитатели, на които не бе отговорила (и тях можеше да ги изхвърли толкова, колкото и изразходваните батерии) и готварски рецепти, надраскани върху фишове. В самото дъно на чекмеджето имаше кутийка с дребни инструменти и между тях откри каквото търсеше — пергел, със затъкнато в едната му страна жълто късче молив.

Като седна пак в люлеещия се стол, Андерсън обърна на нова страница и за трети път нарисова горния край на нещото в земята. Тя се опита да запази мащаба, но сега го нарисова малко по-едро, без да се съобразява със заобикалящите го дървета, като само загатна изкопа заради перспективата.

— Добре, започваме догадките — каза тя и забодде връхчето на пергела в жълтеникавата плътна хартия на тефтерчето под нарисувания заоблен край. Нагласи дъгата на инструмента да отговаря колкото може по-точно на тази заобленост... и завъртя пергела така, че да опише пълен кръг. Погледна резултата и изтри уста с опакото на дланта си. Устните ѝ изведнъж бяха станали твърде отпуснати и прекалено влажни.

— Не може да бъде — прошепна Андерсън.

Но изглежда можеше. Ако преценката ѝ за заоблеността на ръба и мястото на центъра не бяха страхотно погрешни, тя бе разровила края на предмет, който имаше периметър най-малко триста метра.

Андерсън пусна пергела и тефтера на пода и погледна през прозореца. Сърцето ѝ биеше страшно силно.

Когато слънцето взе да залязва, Андерсън все още седеше на задната си веранда, гледаше над градината към гората и слушаше гласовете в главата си.

През първите си години в колежа беше посещавала един курс по творческо мислене към факултета по психология. Тогава бе открила с удивление — и леко облекчение, — че не прикрива никаква своя лична невроза. Почти всички хора с въображение чували гласове. Не просто мисли, а истински „гласове“ вътре в главите си, на различни хора, всеки така ясно разграничен, като гласовете в радиотеатрите от едно време. Те идвали от дясната половина на мозъка, обясни преподавателят — половината, която обикновено се свързва с явяването на видения, телепатията и удивителната човешка способност да се създават образи, посредством рисуването на подобия и изграждането на метафори.

Няма такова нещо летящи чинии.

О, така ли? И кой казва това?

Военновъздушните сили, като начало. Те закриха програмите за изследване на летящите чинии преди двайсет години. Съумяха да обяснят всички наблюдавани случаи, с изключение на три процента от тях, и твърдят, че за тези последни три процента почти със сигурност причините са краткотрайни атмосферни условия — неща от рода на лъжливи слънца, турбуленции на по-чист въздух, джобове от натрупано електричество. Дявол да го вземе, светлините от Лъбок бяха новина по всички първи страници, а се „оказа“, че били просто... е-е, тия там пътуващи ята от пеперудки, видя ли? И уличното осветление на Лъбок се отразило в крилата им и се проектирало като големи движещи се форми от цветна светлина върху ниските облачни маси, които някакъв каприз на местния климат държал над града в продължение на седмица. По-голямата част от страната изкара тази седмица с мисълта, че някой облечен като Майкъл Рени в „Денят, в който Земята спря да се върти“, ще излезе на разходка по главната улица с питомното си роботче Горт,

подрънкващо край него и ще поиска да бъде заведен при нашия предводител. А то били нощни пеперуди. Как ти се струва? Харесвали ти тази история?

Гласът беше толкова ясен, че чак звучеше невероятно — това бе гласът на доктор Клиngerман, който водеше курса. Той я просвещаваше с типичния за добрия, стар Клинги несекващ — и доста пронизителен — ентузиазъм. Андерсън се усмихна и си запали цигара. Пушеше малко повече от обикновено тази вечер, но и без това тия проклетци цигари започваха вече да изветряват.

През 1947 година един капитан от военновъздушните сили на име Мантъл се вдигна много високо в преследване на летяща чиния — на нещо, което той смяташе за летяща чиния. И загуби съзнание. Самолетът му се разби. Мантъл загина. Той умря, преследвайки отражение на Венера върху пелена от висока облачност — лъжливо слънце, с други думи. Значи има отражения от пеперудки, отражения от Венера, а вероятно и отражения от развито въображение, Боби, но няма никакви летящи чинии.

Тогава какво е онова нещо в земята?

Гласът на преподавателя се стопи. Той не знаеше. Затова на негово място се появи гласът на Ан и направи същото изявление за трети път, каза ѝ, че започва да става същата особнячка, същото куку като чичо Франк, каза ѝ, че май скоро ще трябва да ѝ взимат мярка за онези ризи, дето се завързват отзад, че ще я откарат в лудницата в Бангор или в онази на Джунипър Хил, където ще може да си бълнува за заровени в земята летящи чинии, колкото си иска. Този глас беше на Сестричката, чудесно. Можеше още сега да ѝ се обади по телефона, да ѝ разкаже случилото се и да изслуша тази проповед дума по дума. Знаеше си.

Но дали беше права?

Не. Не беше. Ан щеше да нарече изключително усамотения начин на живот на сестра си лудост, независимо какво би направила или казала Андерсън. Пък и така си беше, действително идеята, че нещото в земята е космически кораб бе налудничаво... но беше ли лудост да си поиграе с тази възможност, поне докато се докаже, че не е вярна? Ан би казала „да“, но Андерсън не бе убедена. Нямахше нищо лошо в това да имаш свободно мислене.

И все пак бързината, с която ѝ беше хрумнала тази възможност...

Тя стана и влезе вътре. Последният път, когато си бе имала работа с онова нещо в гората, беше спала дванайсет часа. Запита се дали може да очаква подобен маратон по спане и тази нощ. Чувстваше се достатъчно уморена, за да спи дванайсет часа, Господ ѝ беше свидетел.

Зарежи това чудо, Боби. Опасно е.

Но не можеше да го направи, помисли си Андерсън, докато си събличаше фланелката. Все още, не можеше.

Проблемът, като живееш сам, бе открила тя — и причината повечето хора, които познаваше, да не обичат да остават сами дори за малко — беше в тези гласове от дясното полукълбо на мозъка. Колкото по-дълго живееш сам, толкова по-силно и ясно те ти говорят. Щом критериите на здравия разум започнат да се свиват в постоянното мълчание, тези гласове от дясната половина не само искат внимание, а настояват за него. Не беше трудно да се изплашиш от тях, да решиш, че в края на краищата наистина са признак на лудост.

Ан със сигурност би ги сметнала точно за това, помисли си Боби, докато се пъхваше в леглото. Лампата хвърляше чист и успокояващ кръг от светлина върху завивката, но тя остави дисертацията, която четеше, на пода. Продължаваше да очаква започването на слабите болки, които обикновено съпровождаха подранилия или по-обилен мензис, но засега те не се появяваха. Не че гореше от нетърпение да дойдат, естествено.

Андерсън скръсти ръце под главата си и се загледа в тавана.

Не, изобщо не си луда, помисли си тя. *Смяташ, че Гард е взел да става малко дръпнат, но ти си съвсем добре — това не е ли също признак, че си лабилна? Има си дори име... отричане и заместване. „Аз съм в ред, а целият свят е откачил.“*

Точно така. И все пак Боби продължаваше да усеща, че се контролира напълно и бе сигурна в едно: в Хейвън беше по-нормална, отколкото се бе чувствала в Клийвс Милс и много по-нормална, отколкото когато живееше в Ютика. Още няколко години в Ютика, още няколко години край сестра ѝ Ан, и тя щеше да откачи напълно. Андерсън вярваше, че Ан действително вижда докарването на роднините си до лудост като част от своята... своята работа? Не, не толкова тривиално. Като част от своята свещена мисия в живота.

Тя знаеше какво я тревожи в действителност и то не беше бързината, с която ѝ бе хрумнала идеята какво може да представлява нещото. Тревожеше я това чувство на *увереност*. Тя щеше да разсъждава свободно, но борбата беше да е свободна и за онова, което Ан би нарекла „разумност“. Защото Андерсън *знаеше* какво бе открила и то я изпълваше с ужас, страхопочитание и неспокойно, нарастващо вълнение.

Виж какво, Ан, нашта Боби не се премести в Стиквил и не полудя. Нашта Боби се премести тук и стана разумна. Лудостта ограничава възможностите, Ан, можеш ли да го смелиш? Лудостта отказва да тръгне по някои пътища на размишлението, дори когато съдържат логика... като въртящата се преграда в метрото. Разбираш ли какво искам да кажа? Не? Разбира се, че не. Не разбираш и никога не си разбирала. Тогава се махни, Ан. Стой си в Ютика и скърцай със зъби насън, докато ги изтриеш до корен, подлудявай тия, които са достатъчно луди да останат в обсега на гласа ти, ела ми на гости, но се махни от главата ми.

Нещото в земята беше космически кораб.

Така. С това приключихме. Край вече на глупостите. Няма значение Ан, нямат значение светлините на Лъбок или че военновъздушните сили са закрили програмата си за летящите чинии. Няма значение колесниците на боговете, нито Бермудския триъгълник, нито как Илия бил издигнат на небето в огнен обръч. Всичко това нямаше значение — сърцето ѝ знаеше, каквото трябваше да знае. Това беше кораб и той се бе приземил или катастрофирал много отдавна... може би преди милиони години.

Господи!

Андерсън лежеше в леглото, със скръстени под главата ръце. На вид беше спокойна, но сърцето ѝ биеше бързо, бързо, бързо.

После друг глас, гласът на починалия ѝ дядо, повтори онова, което преди бе казал гласът на Ан.

Зарежи това чудо, Боби. Опасно е.

Тази моментна вибрация. Предчувствието ѝ от по-рано, непоколебимо и спиращо дъха, че е открила края на някакъв странен стоманен ковчег. Реакцията на Питър. Подранилото започване на мензиса ѝ, с леки капки тук във фермата и кървене като от заклано прасе, когато беше близо до него. Загубената представа за времето,

проспиването на едно пълно завъртане на часовниковите стрелки. А не забравяй и бедния мармот. От него се носеше миризма на мърша, а нямаше никакви мухи. Няма мухи за мармота, можеше да се каже.

Никоя от тези глупости не ми звучи убедително. Ще приема възможността за кораб в земята, защото независимо колко смахнато изглежда отначало, в това все пак има логика. Но във всичко останало няма никаква логика, просто разпилени по масата мъниста. Нанижи ги на връвчица, тогава може и да ги приема... или поне ще помисля над тях. Става ли?

Пак се обади гласът на дядо й, онзи бавен, авторитетен глас, единственият в къщата, който винаги бе успявал да накара Ан да замълчи като дете.

Всички тези неща се случиха „след“ като го намери, Боби. Това е твоята връвчица.

Не. Не е достатъчно.

Сега беше лесно да отговаря на дядо си — човекът се намираще от шестнайсет години в гроба. Но въпреки всичко гласът на дядо й беше този, който я изпрати в съня.

Зарежи това чудо, Боби. Опасно е.

... и ти много добре го знаеш.

ТРИ
ПИТЪР ВИЖДА СВЕТИНАТА

Андерсън си беше помислила, че вижда нещо по-различно в Питър, но не бе успяла да определи точно какво. Когато се събуди на другата сутрин (съвсем нормално в девет часа), го видя почти веднага.

Тя отиде в кухнята и сипа „Вкусни хапки“ в старата червена чиния на Питър. Както винаги, щом чу звука, той моментално се появи. „Вкусни хапки“ бе относително нов асортимент. До тази година винаги му бе давала „Питателна храна“ сутрин, половин кучешка консерва „Райвъл“ вечер и всичко, което Пийт успееше да си хване в гората междувременно. После Питър бе спрял да яде „Питателна храна“ и на Андерсън ѝ трябваше почти месец, за да схване, че не му е омръзнала, а просто остатъците от неговите зъби не могат вече да се справят със сдъвкването на парчетата месо. Затова сега му даваше „Вкусни хапки“... еквивалентът, както предполагаше, на закуската от яйца на очи при старците.

Поля с топла вода гранулите „Вкусни хапки“ и ги разбърка със старата очукана лъжица, която държеше за целта. Скоро омекналите гранули плуваха в мътна течност, която не изглеждаше особено вкусна... *а по-скоро*, помисли си Андерсън, *прилича на нещо извадено от септична яма.*

— Готово — извърна се от мивката тя. Питър сега стоеше на обичайното си място върху линолеума — възпитано отдалечен, за да не се препъне в него Андерсън като се обръща — и тупкаше с опашка. — Надявам се да ти хареса. Колкото до мен, аз по-скоро бих си повър...

На това място Андерсън спря и се приведе, с червената чиния на Питър в дясната ръка и паднал над едното ѝ око кичур коса. Тя го отметна назад.

— Пийт? — чу се да казва.

Питър я погледна лукаво за момент, после пристъпи напред да си получи сутрешната порция. Миг по-късно вече я поглъщаше с ентусиазирано мляскане.

Андерсън се изправи без да изпуска кучето си от поглед, доста доволна, че вече не може да вижда муцуната на Питър. В главата ѝ

гласът на нейния дядо отново каза да зареже това чудо, че то е опасно, и трябва ли й още връв за нейните мъниста?

Има около един милион души само в тази страна, които биха дотичали веднага, ако чуеха за този вид опасност, помисли си Андерсън. Бог знае колко още в останалия свят. И дали това е всичко, което прави? Дали въздейства на рака, как мислиш?

Изведнъж всякаква сила напусна тялото й. Тя опипом отстъпи назад, докато докосна един от кухненските столове. Седна и загледа как се храни Питър.

Млечнобялото перде, което бе покривало лявото му око, вече беше наполовина изчезнало.

— Изобщо не мога да го проумея — каза ветеринарният лекар същия следобед.

Андерсън седеше на единствения стол в приемната, докато Питър покорно стоеше върху масата за прегледи. Тя се улови, че си спомня как се бе ужасявала от възможността да ѝ се наложи да доведе Питър при ветеринаря това лято... ала сега май нямаше да има нужда Питър да бъде премахван, както се очертаваше.

— Но нали не е плод на моето въображение? — попита Андерсън и предположи, че това, което истински желаше, беше доктор Етъридж или да подкрепи, или да опровергае гласа на Ан в главата ѝ: *Точно това заслужаваш, да живееш там сама със смърдящото си куче...*

— Не — отвърна Етъридж, — макар че мога да разбера защо се чувствате объркани. Аз самият се чувствам малко объркан. Пердето му активно намалява. Можеш да слезеш долу, Питър.

Питър скочи от масата, като първо мина през стола на Етъридж, продължи към пода и после отиде при Андерсън.

Тя постави ръка върху главата на гончето и се взря изпитателно в Етъридж, мислейки: *Видяхте ли това?* тъй като не ѝ се искаше съвсем да го каже на глас. Етъридж срещна погледа ѝ за миг, след което извърна очи. *Видях го, да, но нямам намерение да признавам, че съм го видял.* Питър бе слязъл внимателно, по начин, който беше на километри далеч от скоковете „да върви по дяволите всичко зад мен“ на малкото кученце, каквото беше някога, но слизането му не бе и онова треперещо, опипващо, олюляващо се придвижване от преди една седмица, с неестествено извиване на главата вдясно, за да види къде отива, с толкова загубено чувство за равновесие, че сърцето на човек спираше, докато не се озoveshe долу без нито една счупена кост. Питър слезе с консервативната и все пак солидна увереност на възрастния държавник, на какъвто бе приличал преди две, три години. Отчасти, помисли си Андерсън, има заслуга фактът, че зрението в лявото му око се възвръща — Етъридж го беше потвърдил, след

няколко прости опита за възприемчивост. Но не всичко се дължеше на окото. Забелязваше се всеобща подобрена координация на тялото. Просто и ясно. Смахнато, но просто.

И свиващото се перде не беше причина цветът на муцуната му да се върне до сол-и-пипер от почти напълно бяло, нали? Андерсън бе забелязала това в пикапа, по време на придвижването им към Огъста. И почти беше излязла от пътя.

Каква ли част от тези неща забелязваше Етъридж и не беше подготвен да признае, че ги вижда? Съвсем малка, предположи Андерсън, донякъде просто, защото той не беше Док Дагет.

Дагет бе преглеждал Питър поне два пъти в годината през първите десет години от живота на кучето... а освен това и когато изникваше нещо, например, след битката на Питър с някакъв таралеж, Дагет бе извадил бодлите един по един, като си тананикаше мелодията от „Мостът на река Куай“, докато го правеше и успокояваше треперещото едногодишно кученце с голямата си, нежна ръка. При друг случай Питър се беше прибрал с куцукане и пълна със сачми за птици задница — жесток подарък от някой ловец или твърде тъп, за да гледа преди да стреля, или достатъчно голям садист, за да причини страдание на едно куче, само защото не може да намери яребица или фазан, по които да стреля. Доктор Дагет щеше да види „всички“ промени в Питър и нямаше да е способен да ги отрече, дори да му се искаше. Доктор Дагет щеше да свали очилата си с розови рамки, да ги лъсне в бялата си престилка и да каже нещо от рода на: *Трябва да открием къде е бил и на какво е попаднал, Робърта. Работата е сериозна. Кучетата не започват просто ей така да се подмладяват, а изглежда Питър прави точно това.* Кое то щеше да принуди Андерсън да отговори: *Аз знам къде е бил и съм съвсем наясно какво предизвика тази реакция.* И така голяма част от напрежението щеше да се стопи, нали? Но старият Док Дагет бе продал практиката си на Етъридж — който изглеждаше достатъчно приятен, но все още си беше донякъде чужд човек — и се бе оттеглил във Флорида. Етъридж беше преглеждал Питър по-често от Дагет — четири пъти само през миналата година, — защото колкото повече Питър остаряваше, толкова по-стабилно се влошаваше здравето му. Но все още не му бе правил повече прегледи от предшественика си... и, подозираше тя, освен това

той не притежаваше ясните възприятия на предшественика си. Или неговия кураж.

От болничното отделение зад тях една немска овчарка внезапно изстреля цяла серия силни излайвания, които прозвучаха като серия кучешки псувни. Други кучета подхванаха канонадата. Ушите на Питър се наостриха и той започна да трепери под ръката на Андерсън. Започналото подмладяване явно не бе допринесло с нищо за подобряване самообладанието на гончето, помисли си Андерсън. Откакто бяха отминали бурите на детството му, Питър така се вцепеняваше, че дяволски се доближаваше до парализа. Това високочестотно трептене беше нещо съвсем ново.

Етъридж сега слушаше кучетата леко намръщен — почти всичките лаеха.

— Благодаря ви, че ни приехте веднага — каза Андерсън. Трябваше да повиши глас, за да бъде чута. В чакалнята също се разлая някакво куче — с бързите, нервни джафкания на много дребно животно... пекинез или пудел, вероятно. — Беше много... — за миг гласът ѝ секна. Усети вибриране под пръстите си и първата ѝ мисъл

(корабът)

беше за нещото в гората. Но тя знаеше каква е тази вибрация. Макар да я бе долавяла много, много рядко, в нея нямаше нищо тайнствено.

Тази вибрация идваше от Питър. Питър ръмжеше, много ниско и много издълбоко.

— ... любезно от ваша страна, но вече трябва да тръгваме. Струва ми се, че тук назрява бунт.

Бе направила опит да се пошегува, но това вече не звучеше като шега. Изведнъж целият малък комплекс — квадратното бетонно помещение, което служеше на Етъридж за чакалня и лечебница, плюс долепената към него правоъгълна бетонна сграда с болничното отделение и операционната — беше огласен от неистов лай. Всички кучета отзад лаеха, а в чакалнята към пекинеза се бяха присъединили още две кучета... последвани от треперливи, високи звуци, несъмнено издавани от котка.

Госпожа Олдън се втурна вътре с разстроен вид:

— Доктор Етъридж...

— Идвам — троснато я прекъсна той. — Извинете ме, госпожо Андерсън.

Излезе припряно, като първо се насочи към болничното отделение. Когато отвори вратата, шумът вдиган от кучетата, сякаш се удвои. *Те направо са побеснели*, помисли си Андерсън и нямаше време за нищо повече, защото Питър почти подскочи напред изпод ръката ѝ. Той се озъби и отприщи потисканото дълбоко в гърлото му ниско ръмжене. Етъридж, вече тръгнал забързано по централния коридор на болничното отделение, обграден отвсякъде от лаещи кучета и бавно затварящата се автоматично зад него врата, не чу, но Андерсън чу и, ако не бе имала достатъчно късмет да сграбчи навреме нашийника на Питър, гончето щеше да излети като куршум през стаята, право в болничното отделение след доктора. Треперенето и дълбокото ръмжене... не са били израз на страх, осъзна тя. Те са били предизвикани от ярост — нещо съвсем нехарактерно, напълно чуждо за Питър, но точно такъв беше случаят.

Ръмженето на гончето премина в задушено хриптене — *xrrr* — щом Андерсън го задържа за нашийника. Питър извърна глава и в неговото въртящо се, оброчено в червено дясно око Андерсън видя, както щеше по-късно да го характеризира, само яд, че са му попречили да последва желанието си. Тя можеше да допусне възможността в нейната ферма да има заровена летяща чиния с периметър около триста метра, възможността някакво излъчване или вибрация от тази чиния да е убило един мармот, който бе имал нещастieto да се приближи твърде много, да го убие така окончателно и неприятно, че дори мухите изглежда да не искат да го докоснат, можеше да възприеме ненормално започнала менструация, оздравяващо кучешко перде и дори увереността, че по някакъв начин кучето ѝ се подмладява.

Всичко това, да.

Но да признае, че е видяла граничеща с лудост омраза към нея, Боби Андерсън, в очите на доброто ѝ, старо куче Питър... не.

Слава богу, този момент беше кратък. Вратата към болничното отделение се затвори и заглуши какофонията. Част от напрежението в Питър сякаш се стопи. Той още трепереше, но поне отново седна.

— Хайде, Пийт, махаме се оттук — заяви Андерсън. Тя се чувстваше истински разтърсена — много повече, отколкото по-късно щеше да признае пред Джим Гардънър. Защото, ако признаеше, можеше да се стигне до истината за онова бясно излъчване на ярост, което бе видяла в здравето око на Питър.

Тя неумело се залови да му слага непривичната каишка, която беше свалила от Питър, веднага щом влязоха в приемната (изискването кучетата да бъдат на каишка, когато собствениците им ги водят тук за преглед, винаги се бе виждало досадно на Андерсън... досега), като едва не я изпусна. Най-последно успя да я закачи за нашийника на кучето.

Поведе го към вратата на чакалнята и я отвори с крак. Шумът стана по-силен от всякога. Джафкането действително се издаваше от пекинез, собственост на една дебелана, облечена в яркожълт клин и жълто горнище. Дундата се опитваше да го удържи с думите: „Бъди добро момче, Ерик, бъди добър с мами“. Между огромните, тлъсти ръце на мами не се виждаше почти нищо друго, освен блестящите и някак плъхски очи на кучето.

— Госпожице Андерсън... — започна госпожа Олдън. Тя изглеждаше объркана и леко изплашена, жена, която се опитваше да си върши работата както обикновено в едно място, превърнало се изведнъж в лудница. Андерсън я разбираше как се чувства.

Пекинезът видя Питър... — по-късно Андерсън щеше да се късне, че оттук бе започнало всичко (в това беше разковничето) — и сякаш полудя. Определено нямаше проблеми с намирането на цел. Кученцето впи остриите си зъбки в едното ръчище на мами.

— *Гадина мръсна!* — изпищя мами и пусна пекинеза на земята. По ръката ѝ започна да се стича кръв.

В същото време Питър с лаене и ръмжене се хвърли напред, като опъна късата каишка достатъчно силно, за да дръпне Андерсън със

себе си. Дясната ѝ ръка се обтегна до край. С яснотата на писателския си разум Андерсън видя точно какво ще се случи в следващия миг. Гончето Питър и пекинезът Ерик щяха да се срещнат в средата на помещението като Давид и Голиат. Но пекинезът нямаше никакъв мозък и се метна като изстрелян от прашка. Питър се приготви да му откъсне главата с едно-единствено ухапване.

Това беше предотвратено от момиченце на около единайсет, което седеше от лявата страна на мами. То държеше в скута си преносима клетка. В нея се намираще един голям смок, чиято кожа лъщеше от извънредно добро здраве. Момиченцето изстреля обутото си в дънки краче с невероятния рефлекс на децата и настъпи влачещия се край от каишката на Ерик. Ерик направи пълно кълбо във въздуха. Момиченцето придърпа пекинеза към себе си. То определено беше най-хладнокръвния човек в чакалнята.

— Ами ако този малък проклетник ме е заразил с бяс? — пицеше мами, докато напредваше през стаята към госпожа Олдън. Между притиснатите към ръката ѝ пръсти струеше кръв. Главата на Питър се извърна към нея при минаването ѝ и Андерсън го дръпна назад, насочвайки се към вратата. Майната ѝ на малката табелка в уютното стайче на госпожа Олдън, която гласеше: **ТУК Е ПРИЕТО ДА СЕ ПЛАЩА В БРОЙ ЗА ПРОФЕСИОНАЛНИ УСЛУГИ, ОСВЕН АКО ПРЕДИ ТОВА Е НАПРАВЕНА НИКАКВА ДРУГА УГОВОРКА.** Тя искаше да се махне и с пълна скорост да кара до къщи, където ще си сипе едно питие. „Къти“. Двойно. Като се замисли, реши да е тройно.

От лявата ѝ страна се разнесе дълъг, нисък, злобен съскащ звук. Андерсън се обърна в тази посока и видя една котка, сякаш излязла от маските за Хелюин. Цялата черна, като се изключи едно-единствено бяло петънце на върха на опашката ѝ, тя се бе дръпнала назад, доколкото позволяваше кошницата за пренасяне. Гърбът ѝ беше извит в дъга, козината ѝ стърчеше настръхнала, зелените ѝ очи, приковани нетрепващо в Питър, светеха фантастично. Розовата муцунка беше отворена широко, обрамчена със зъби.

— Изкарайте кучето си навън, госпожо — обади се собственичката на котката със студен като запънат спусък глас. — Блеки не го харесва.

Андерсън искаше да ѝ каже, че пет пари не дава дали Блеки пърди или дриска тенекиени свирки, но този завързан и все пак някак

изтънчен и подходящ за случая израз й хрумна чак по-късно — както почти винаги ставаше в напрегната ситуация. Литературните й герои винаги знаеха какво точно трябва да кажат и рядко й се налагаше да се замисля над думите им — те идваха естествено, сами и с лекота. Но в истинския живот почти никога не ставаше така.

— Гледай си работата — беше най-доброто, което успя да измисли, при това го изрече с такъв малодушен шепот, че едва ли собственичката на Блеки доби и най-слаба представа какво бе казала, а дори и че изобщо беше казала нещо.

Тя наистина вече *теглеше* Питър, използвайки каишката за да влачи кучето по начин, който винаги я бе възмущавал, когато се натъкнеше на подобен случай по улиците. Питър издаваше задавени звуци и от езика му, провесен от едната страна на муцуната, капеше слюнка. Той се бе втренчил в един боксер с поставена в гипс предна лапа. Едър мъж в син монтьорски комбинезон държеше с две ръце въжената каишка на боксера, всъщност, бе навил два пъти въжето около голямата си, изцапана със смазка ръка и въпреки това едвам удържаше кучето си, което можеше да убие Питър така бързо и ефикасно, както той щеше да се справи с пекинеза. Боксерът дърпаше здраво, макар че беше със счупен крак и на Андерсън хватката на мъжа й се виждаше по-надеждна от въжената каишка, която изглеждаше доста протрита.

Стори й се, че със свободната си ръка опипва за бравата на външната врата в продължение на стотина години. Приличаше й на кошмар, в който ръцете ти са заети, а панталоните ти започват бавно и безвъзвратно да се смъкват надолу.

Питър предизвика това. По някакъв начин.

Тя завъртя дръжката на вратата и хвърли един последен, бърз поглед към чакалнята, която се бе превърнала в малка, абсурдна, пълна небивалица. Мама настояваше да й бъде оказана първа помощ от госпожа Олдън (и очевидно действително имаше нужда донякъде; кръвта вече се стичаше по ръката й като река, правейки петна по жълтия й клин и белите маратонки), котаракът Блеки продължаваше да съска, хамстерите на доктор Етъридж търчаха като луди из сложния лабиринт от пластмасови тръби и цилиндри върху полицата в дъното, която им служеше за дом, Ерик — откачения пекинез беше опънал

докрай каишката си и лаеше с всичка сила по Питър, който ръмжеше в отговор.

Погледът на Андерсън падна върху смока на момиченцето и видя, че той се бе навил като кобра в задния край на клетката си и също гледаше в Питър, със зейнала беззъба уста и стрелкащ се във въздуха тънък розов език.

Смоковете не се държат така. Никога през живота си не съм виждала смок да прави подобно нещо...

Вече завладяна от чувство, което съвсем се доближаваше до истински ужас, Андерсън побягна, повлякла Питър след себе си.

Питър започна да се успокоява почти веднага, щом вратата с въздишка се затвори зад тях. Той спря да се дави и да опъва каишката и тръгна покрай Андерсън, като от време на време я поглеждаше по начина, който казваше: *Тази каишка не ми се нрави и никога няма да започна да я харесвам, но добре, добре, нека бъде както ти искаш.* По времето, когато и двамата вече бяха в кабината на пикапа, Питър окончателно се бе върнал към нормалното си състояние.

Но не и Андерсън.

Ръцете ѝ трепереха толкова силно, че трябваше да направи три опита, преди да улучи с ключа отвора за запалването. После освободи скоростния лост и задави мотора. Пикапът шевролет рязко подскочи и Питър се прекатури от седалката върху пода. Той отправи към Андерсън укорителен гончевски поглед (макар всички кучета да са способни на укорителни погледи, само гончетата изглежда са достигнали майсторство в този многострадален израз). „Кой, викаш, ти е дал книжка, Боби?“, сякаш казваше изражението му. „Сиърс и Роубък?“ После кучето пак се изкатери върху седалката. На Андерсън вече ѝ беше трудно да повярва, че само преди пет минути Питър се бе зъбил и ръмжал като зъл пес, какъвто никога не се бе показвал преди, очевидно готов да изпохапе всичко живо. „И онова изражение, което...“ но съзнанието ѝ приключи темата, преди да е стигнало подалеч.

Тя отново запали и тръгна да излиза от паркинга. Като мина покрай сградата — ВЕТЕРИНАРНА КЛИНИКА ОГЪСТА, пишеше на чистичката табела — Андерсън си отвори прозореца. Няколко излайвания и джафкания. Нищо извън обичайното.

Бяха спрели.

И не само те бяха спрели, помисли си Андерсън. Макар че не можеше да бъде напълно сигурна, смяташе, че и мензисът ѝ е спрял. Ако беше така, то какво по-добро избавление от тая напасть.

Да го кажем като хората.

Боби не искаше — или не можеше — да чака, докато се прибере, за да изпие питието, което си бе обещала. Точно на излизане от град Огъста имаше крайпътно заведение с очарователното име „Бар и грил ПРОПИЛЯНАТА ДЪЛГА НЕДЕЛЯ“.

Андерсън спря между някакво старо комби и един трактор, към който беше прикачена мръсна брана с изкривени зъбци. По-надолу се намираше голям стар буик с конско ремарке. Съвсем преднамерено не беше спряла до него.

— Остани тук — нареди тя и Питър, сега свит на кълбо върху седалката, я изгледа с погледа „Защо ли пък бих тръгнал някъде с теб? Само за да можеш още малко да ме задушаваш с тази глупава каишка ли?“.

В „Пропиляната дълга неделя“ беше тъмно и почти празно в сряда следобед, а леко осветеният дансинг приличаше на пещера. Помещението вонеше на прокиснала бира. Барманът, *едновременно* и сервитьор, се приближи и каза:

— Здравсти, кукло. Чилито ни е страхотно. Имаме и...

— Искам „Къти Старк“ — поръча Андерсън. — Двойно. Без сода.

— Винаги ли пиеш като мъж?

— Обикновено използвам чаша — отвърна Андерсън, съвсем ненужна заядливост, но се чувстваше страшно уморена... и изтерзана до мозъка на костите. Тя отиде до тоалетната да си смени превръзката и наистина сложи върху дъното на пликчетата си една от малките, които носеше в чантата, просто като предпазна мярка... Ала това действително беше само предпазна мярка, което бе облекчение. Изглежда основното се бе изтекло и за този месец.

Тя се върна на мястото си в по-добро настроение отпреди и се почувства още по-добре като погълна половината от уискито си.

— Вижте, наистина нямах намерение да ви обидя — каза барманът. — На човек му става самотно тук следобед. Щом влезе непознат и устата ми просто сама се раздрънква.

— Вината е в мен — рече Андерсън. — Днес не беше най-хубавият ден в живота ми.

Тя довърши питието си и въздъхна.

— Искате ли още едно, госпожице?

„Май кукло ми харесваше повече“, помисли си Андерсън и поклати глава.

— Ще изпия обаче чаша мляко. Иначе цял следобед ще имам киселини.

Барманът ѝ донесе млякото. Андерсън отпи и се зачуди какво бе станало при ветеринаря. Отговорът дойде бързо и лесно: не знаеше.

Но ще ти кажа какво се случи, когато го доведе, помисли си тя. Нищо.

Умът ѝ се залови за това. Чакалнята беше почти толкова пълна, когато въведе Питър вътре, колкото и когато го издърпваше насила навън, само дето първия път не бе настъпила такава лудница. В помещението не цареше тишина — животни от различни видове и породи, много от тях от край време и по природа противници, не допринасят за създаването на атмосфера като в читалня, когато се съберат заедно, но всичко беше нормално. Сега, под успокоителното въздействие на алкохола, Андерсън си припомни как бе влязъл мъжът с монтьорския комбинезон, придружен от боксера. Боксерът беше погледнал Питър. Питър му бе върнал погледа кротко. Нищо драматично.

Тогава?

Тогава изпивай си млякото, прибирай се вкъщи и забрави всичко. Добре. Ами нещото в гората? И него ли да забравя?

Вместо отговор, нахлу гласът на дядо ѝ: *Между другото, Боби, как въздейства на теб това чудо? Мислила ли си по този въпрос?*

Не, не беше мислила.

И сега, като го направи, се изкуши да си поръча още едно уиски... само че след още едно, дори единично, щеше да се напие, а дали действително искаше да виси в този огромен хамбар рано следобед, да се напива сама и да чака неизбежния някой (може би самият барман) да се завърти и да попита какво прави такава хубаво момиче като нея на място като това?

Тя остави пет долара на бара и барманът ѝ махна. На излизане забеляза телефонен автомат. Указателят беше мръсен, с оръфани

краища и миришеше на бърбън, но поне още беше там. Андерсън пусна двайсет цента, стисна слушалката между ухото и рамото си, докато прелистваше буквата „В“ от жълтите страници и се обади в клиниката на Етъридж. Госпожа Олдън звучеше съвсем спокойно. Зад нея се чуваше лаят на едно куче. Едно.

— Не исках да си помислите, че съм се измъкнала — каза Андерсън. — Утре ще ви изпратя и каишката по пощата.

— Няма нищо, госпожице Андерсън. След всичките тези години, през които идвате при нас, вие сте последния човек, за когото бихме се притеснили, че ще ни излъже. Колкото до каишките, тук имаме цял шкаф пълен с тях.

— За известно време като че ли всичко се обърка при вас.

— Боже, страшно беше! Наложих да повикаме линейка за госпожа Пъркинс. Не мисля, че беше толкова зле — ще има нужда от няколко шева, разбира се, ама много от хората, на които трябва да им се направят шевове, отиват при доктора на собствените си крака. — Тя понижи леко глас, доверявайки на Андерсън нещо, което сигурно не би казала на някой мъж. — Слава богу, че я ухапа собственото ѝ куче. Тя е от тези жени, които започват да заплашват със съд, дори ако само им събориш шапката.

— Имате ли представа какво може да е предизвикало всичко това?

— Не... както и доктор Етъридж. Може би горещината след дъждовете. Доктор Етъридж каза, че веднъж на един конгрес чул за някакъв подобен случай. Ветеринарка от Калифорния твърдяла, че всички животни в нейната клиника направо, както тя се изразила, „свирепо побеснели“ точно преди последното голямо земетресение там.

— Така ли?

— Миналата година имаше земетресение в Мейн — продължи госпожа Олдън. — Надявам се да няма друго. Тази ядрена централа в Уискасет е прекалено близо, за да се чувства човек спокоен.

„Само питай Гард“, помисли си Боби. Тя благодари пак и затвори.

Андерсън се върна при пикапа. Питър спеше. Той отвори очи, когато тя се качи, после пак ги затвори. Муцуната му лежеше върху

лапите. Сивият ѝ цвят се стопяваше. Нямахме спор по този въпрос. Изобщо нямаме спор.

Между другото, Боби, как въздейства на теб това чудо?

Млъквай, дядо.

Тя подкара към къщи. И след като се подкрепи с втори скок — този път слаб — Андерсън влезе в банята и застана пред огледалото. Първо разучи лицето си, а после прокара пръсти през косата си, като я повдигаше и пак я оставяше да падне.

Сивото си беше още там... всичко, което се бе появило до този момент, поне доколкото можеше да си го спомни.

Никога не бе мислила, че ще се радва да види сиво в косата си, но сега беше доволна. В известен смисъл.

Рано вечерта на запад бяха започнали да се събират тъмни облаци и след мръкване прозвучаха и гръмотевици. Дъждовете пак щяха да се върнат, изглежда, поне за една нощ. Андерсън знаеше, че тази вечер Питър няма да си покаже носа навън, освен за най-належащите кучешки нужди; още от малко гончето изпаднаше в панически ужас при гръмотевични бури.

Андерсън седеше в люлеещия се стол край прозореца и, ако там имаше някой, предположи тя, щеше да си помисли, че чете, но това което действително правеше, бе да зубри: упорито назубряше дисертацията „Рейнджърите и Гражданската война“. Текстът беше сух като прах, но Боби смяташе, че ще ѝ е изключително полезен, когато най-после се заловеше с новата книга... което вече щеше да стане съвсем скоро.

Всеки път щом се чуеше гръм, Питър се домъкваше малко по-близо до люлеещия се стол и Андерсън, с леко засрамен вид. *Да, знам, че нищо няма да ми направи, знам, знам, и все пак ще дойда само мъничко по-близо до теб, а? И ако някой гръм изтрепти истински силно, просто ще те избутам от този проклет люлеещ се стол, какво ще кажеш? Нямаш нищо против, нали, Боби?*

Бурята изчака до девет часа, когато Андерсън вече беше напълно сигурна, че предстои нещо сериозно — от вида, който жителите на Хейвън наричаха „истинска хала“. Тя отиде в кухнята, разрови огромния, вграден в стената шкаф, който ѝ служеше за килер, и намери оставения върху най-високата лавица газова фенер „Колман“. Питър я следваше неотлъчно, с подвита между краката опашка и засрамено ухилена муцуна. Андерсън едва не падна върху него, като се измъкна от шкафа с фенера.

— Може ли да мина, Питър?

Той отстъпи малко... след което веднага пак се завря в краката ѝ, щом отвън прогърмя така, че прозорците издрънчаха. Когато Андерсън се върна при стола си, светкавица обля всичко в синьо-бяла светлина и

телефонът дзънна. Вятърът започна да се усилва и дърветата застанаха под напора му.

Питър седна съвсем близо до люлеещия се стол, с молитвено вдигнат към Андерсън поглед.

— Добре — отстъпи тя с въздишка. — Скачай тук, бълъо.

Питър не чака да го канят два пъти. Той се метна в скута ѝ, като здравата я перна в слабините с едната от предните си лапи. Винаги успяваше да я удари там или по някоя от гърдите. Не че се целеше — просто мистериозно все така се получаваше, както, например, асансьорът спира на всеки етаж, когато човек най-много бърза. Ако имаше някаква предпазна мярка, то Боби Андерсън тепърва трябваше да я открие.

Гръм разтърси небето. Питър се притисна към нея. Миризмата му — одеколон „Гонче“ — изпълни ноздрите на Андерсън.

— Защо не ми се качиш направо на главата и да приключим, Пийт?

Питър се ухили със засрамената си усмивка, сякаш искаше да каже: „Знам, знам, не ми натяквай“.

Вятърът се усили. Светлините започнаха да трепкат, сигурен знак, че Робърта Андерсън и Централно енергоснабдяване — Мейн щяха нежно да си пожелаят един на друг адио... поне до три, четири часа сутринта.

Тя остави дисертацията и прегърна кучето. На практика нямаше нищо против някоя и друга лятна буря от време на време, или зимна виелица, ако е за въпрос. Харесваше огромната им сила. Харесваше въздействието им върху околността, когато завилнееха по своя груб и сляпо положителен начин. Долавяше някакво безразсъдно състрадание в бушването на такива бури. Можеше да усети въздействието им и върху себе си — косъмчетата по ръцете и врата ѝ настръхваха, а някоя особено наблизко ударила гръмотевица я караше да се чувства направо като напомпана с енергия.

Андерсън си спомни един странен разговор, воден веднъж с Джим Гардънър. Гард имаше в черепа си стоманена пластинка, сувенир от злополука при каране на ски, от която едва не бе умрял на седемнайсет годишна възраст. Гардънър ѝ бе разказал как веднъж, докато сменял крушка, здравата го ударил ток, когато по невнимание си пъкнал показалеца във фасонката. Това не било никак необичайно.

Особеното било, че през следващата седмица чувал в главата си музика, реклами и новини. Той обясни на Андерсън как за известно време действително повярвал, че полудява. На четвъртия ден Гард дори разпознал сигналите на станцията, която ловял: WZON, един от трите излъчвателя на средни вълни в Бангор. Записал си имената на три поредни парчета и се обадил в радиостанцията да провери дали наистина са пускали тези песни — плюс реклами за полинезийски ресторант, селски събор и музей на птици в Бар Харбър. Пускали ги били.

На петия ден, продължи той, сигналът започнал да отслабва и два дни по-късно напълно изчезнал.

— Всичко беше заради тази проклета стоманена пластинка — заключи той, като потъркваше леко с юмрук белега на лявото си слепоочие. — Без никакво съмнение. Вероятно хиляди биха се изсмели, но в мозъка си аз съм напълно сигурен.

Ако някой друг ѝ бе разказал историята, Андерсън щеше да си помисли, че я будалкат, но Джим не се шегуваше — тя надзърна в очите му и разбра, че говори истината.

Големите бури имаха голяма сила.

Блесналата светкавица обля пейзажа в синьо, щраквайки за миг пред очите на Андерсън онова, за което тя — както и съседите ѝ — бе свикнала да мисли като за входен двор. Видя пикапа с първите капки дъжд по предното стъкло, късата алея от пръст, пощенската кутия със спуснат капак, заклещен за по-сигурно в алуминиевата стеничка, извиващите се дървета. Само миг по-късно проехтя гръм и Питър се притисна в нея, със скимтене. Токът угасна. Без да си дава труд да отслабне, примигне или да се поколебае. Изгасна съвсем внезапно и окончателно. Изгасна с *авторитет*.

Андерсън посегна към фенера... и ръката ѝ замръзна.

Върху далечната стена грееше зелена точка. Точно от дясната страна на уелския гардероб на чичо Франк. Точката отскочи пет сантиметра нагоре, мръдна наляво, после надясно. Изчезна за миг, след което пак се появи. Сънят на Андерсън изникна отново в съзнанието ѝ с цялата си свръхестествена сила на нещо вече преживяно. Тя отново си помисли за фенера в разказа на По, но този път се намесваше и друг спомен: „Война на световите“. Топлинният лъч на марсианците, сипещ зелена смърт из Хамърсмит.

Обърна се към Питър, чувайки как сухожилията на врата ѝ скърцат като несмазани панти на врата, с пълното съзнание какво ще види. Светлината идваше от окото на Питър. От лявото му око. То грееше с омайващата зелена светлина на блуждаещо огънче, носещо се над блато след безветрен, задушен ден.

Не... не *окото*. *Пердето* грееше... поне онова, което бе останало от него. То се бе свило забележимо в сравнение дори със сутринта, във ветеринарната клиника. Тази половина от муцуната на Питър беше обляна от зловеща зелена светлина, която го караше да прилича на чудовище от детски комикс.

Първият ѝ порив бе да се дръпне от него, да скочи от стола и просто да избяга...

... но това беше *Питър* в края на краищата. И той вече бе изплашен до смърт. Ако го зарежеше, щеше да изпадне в ужас.

В мрака изтрещя гръм. Този път и двамата подскочиха. После блисна дъждът, подобен на огромна, въздишаща пелена. Андерсън погледна пак към отсрещната стена на помещението, към люлеещата се и потрепваща там точка. Тя ѝ напомни за времето, когато лежеше в леглото като дете и използваше лъскавата рамка на ръчния си часовник, за да проектира подобна точка върху отсрещната стена с движения на китката си.

Между другото, как въздейства на теб това чудо, Боби?

Заседнал в окото на Питър зелен огън, който маха пердето. Изяжда го. Тя погледна пак и трябваше да се напрегне, за да не подскочи, когато Питър я близна по ръката.

Тази нощ Боби Андерсън не спа почти никак.

**ЧЕТИРИ
ИЗКОПЪТ, ПРОДЪЛЖЕНИЕ**

Когато Андерсън накрая се събуди, беше почти десет часа и токът бе дошъл — в Централно енергоснабдяване — Мейн изглежда най-после се бяха окопитили. Тя обиколи къщата по чорапи, за да изгаси лампите, след което погледна през прозореца. Питър беше на верандата. Андерсън го пусна вътре и се вгледа внимателно в окото му. Още си спомняше ужаса от предишната нощ, но на ярката лятна дневна светлина тази сутрин, ужасът беше заменен от обаяние. *Всеки* би се изплашил, помисли си тя, ако види такова нещо в тъмното, при угаснал ток и разкъсваща земята и небето отвън гръмотевична буря.

Защо, дявол да го вземе, Етъридж не го видя?

Обяснението беше просто. Фосфоресциращите циферблати на ръчните часовници светят и през деня, както и нощем, но човек просто не вижда блясъка им в ярката светлина. Остана малко изненадана, че е пропуснала да забележи зеления блясък в окото на Питър предишните нощи, но всъщност нямаше нищо чудно... в края на краищата бяха й необходими два дни дори за да осъзнае, че пердето се свива. И все пак... Етъридж се намираше съвсем *близо*, нали? Той влезе вътре с помощта на стария си офталмоскоп, докато преглеждаше окото на Питър.

И се съгласи с Андерсън, че пердето се свива... но не спомена никакъв блясък, зелен или друг.

Може да го е видял и да е решил да не го забелязва. Както видя, че Питър изглежда по-млад и реши, че не е забелязал такова нещо. Защото не искаше да го забележи.

Нещо в нея не харесваше новия ветеринарен лекар който знае колко. Предполагаше, че причината е силната ѝ привързаност към стария Док Дагет и беше направила глупавото (но очевидно неизбежно) заключение, че Дагет винаги ще бъде на разположение, докато тя и Питър са тук. Но беше глупаво заради това да изпитва неприязън към заместника на стария човек, и дори ако Етъридж не бе успял (или беше отказал) да види очевидното подмладяване на Питър,

това не променяше факта, че той изглеждаше напълно компетентен ветеринарен лекар.

Перде, което излъчва зелена светлина... не смяташе, че би подминал такова нещо.

Което я наведе на мисълта, че зелената светлина не е била там, за да бъде видяна от Етъридж.

Поне в началото.

Пък и цялата суматоха не бе започнала в началото, нали? Нито като влязоха. Нито по време на прегледа. Чак когато се готвеха да си тръгнат.

Дали окото на Питър не е започнало да излъчва тогава?

Андерсън сипа „Вкусни хапки“ в чинията на Питър и подложи лявата си ръка под струята в очакване да дойде топла вода, за да му ги накваси. Чакането ставаше все по-дълго. Бойлерът ѝ беше бавен и неудобен, отдавна му бе минало времето. Андерсън смяташе да го сменя — и със сигурност ще трябва да го направи преди да се застуди времето, — но единственият водопроводчик в Хейвън и двете селца непосредствено на север и на юг от Хейвън, бе един доста неприятен човек на име Делбърт Чайлс, който винаги я гледаше сякаш знаеше как *точно* би изглеждала без дрехи („не кой знае как“, казваха очите му, „но предполагам, че си струва едно ощипване“) и все искаше да знае дали Андерсън „пише някоя нова книга напоследък“. Чайлс обичаше да ѝ казва, че той самият можел да бъде дяволски добър писател, но притежавал прекалено много енергия и „недостатъчно лепило по дъното на панталоните, нали разбираш“. Последният път, когато се бе принудила да го повика, беше по-миналата зима, като бликна от тръбите фонтан с температура минус няколко градуса. След като оправи повредата, той я попита дали иска „да излязат да се поразгъпчат“ някой път. Андерсън учтиво отказа и Чайлс ѝ намигна като човек, достигнал до световната мъдрост и свел я до почти пълно безсмислие.

— Не знаеш какво изпускаш, сладурче — рече той.

„Съвсем сигурна съм, че знам, заради което и казах не“ бе дошло на устните ѝ, но тя не каза нищо — колкото и да не го харесваше, знаеше, че някой път пак може да има нужда от Чайлс. Защо истински хубавите подмятания ти хрумват навреме в живота само в случаите, когато не дръзваш да ги използваш?

„Би могла да направиш нещо с този бойлер, Боби“, заяви един глас в главата ѝ, глас, който не можа да идентифицира. Глас на „непознат“ в главата ѝ? О, боже, дали не трябва да извика ченгетата? „Но ти би могла“, продължи гласът. „Всичко, което трябва да направиш, е...“

Ала в този момент топлата вода дойде — леко топла поне — и тя забрави за бойлера. Разбърка „Вкусните хапки“, после ги сложи долу и загледа как Питър яде. Тези дни показваше много по-добър апетит.

„Трябва да му разгледам зъбите“, помисли тя. „Може би ще мога да го върна на «Питателна храна». Спестеното пени си е спечелено пени, а не може да се каже, че американската читателска публика чак е утъпкала път до вратата ти, драга. И...“

Точно кога бе започнала врявата в клиниката?

Андерсън обмисли този въпрос внимателно. Не можеше да бъде напълно сигурна, но колкото повече мислеше за това, толкова повече ѝ се струваше, че може да е било — не беше сигурна, но „можеше“ да е било — веднага след като доктор Етъридж приключи с прегледа на питъровото перде и остави офталмоскопа.

Обърни внимание, Уотсън, изведнъж заговори гласът на Шерлок Холмс с бързия, почти припрян речеви ритъм на Базил Ратбоун. *Окото свети. Не... не окото, пердето излъчва.* Но Андерсън не забелязва това, макар че би трябвало. Етъридж не го забелязва, а той със *сигурност* е трябвало да го види. Можем ли да твърдим, че животните във ветеринарната клиника не са били разстроени преди пердето на Питър да започне да свети... докато — да продължим с теоретизирането — докато процесът на лечение не се е възобновил? Възможно ли е светенето да се вижда само, когато няма опасност да бъде забелязано? Ах, Уотсън, подобно предположение е толкова плашещо, колкото и недопустимо. Защото би означавало наличието на някакъв вид...

... някакъв вид разум.

На Андерсън не ѝ хареса накъде води всичко това и се опита да заглуши гласа с изпитания стар съвет: карай да върви.

Този път помогна.

За малко.

Андерсън искаше да излезе и да продължи да копае. Предната част на мозъка ѝ не одобряваше изобщо тази идея. Предната част на мозъка ѝ смяташе, че тази идея е чужда. *Зарежи това чудо, Боби. Опасно е. Правилно. Между другото, Боби, как въздейства на теб това нещо?* Никак, доколкото можеше да „види“. Но човек не може да види и какво причинява цигареният дим на дробовете му. Затова и хората продължават да пушат. То можеше да разяжда черния ѝ дроб, или да задръства камерите на сърцето ѝ с холестерол, или да я прави безплодна. При цялата ѝ неосведоменост костният ѝ мозък можеше точно в този момент да произвежда като луд коварни бели кръвни телца. Защо да спиращ с един обикновен подранил мензис, когато можеш да се сдобиеш с нещо така *наистина* интересно като левкемия, Боби?

Въпреки това, тя искаше да отиде да копае.

Този порив, прост и първичен, нямаше нищо общо с предната част на мозъка ѝ. Той се коренеше някъде много по-дълбоко навътре. Имаше всички белези на някаква физическа пристрастеност — към сол, някакъв вид пиене, хероин, цигари или кафе. Предната част на мозъка ѝ държеше на логиката. Тази друга част излизаше с почти несвързано, безапелационно нареждане: *Отиди да копаеш, Боби, всичко е наред, иди да копаеш, иди бе, майка му стара, защо пък да не покопаеш още малко, знаеш, че искаш да разбереш какво е това, затова иди да копаеш, докато видиш какво е, копай, копай, копай...*

Успяваше да изключи гласа само със съзнателно усилие на волята и петнайсет минути по-късно осъзнаваше, че отново слуша напевите му, като на някакъв делфийски оракул.

Трябва да кажеш на някого какво си намерила.

На кого? На полицията? Тъ. Няма да стане. Или...

Или на кого?

Тя се намираще в градината и бясно плевеше... наркоман, на когото са спрели наркотика.

„... човек на властта“, завърши умът ѝ.

Дясното ѝ полукълбо се включи със саркастичния смях на Ан, който знаеше, че би последвал... но смехът нямаше тази власт, от която се бе опасявала. Както и много други от нейното поколение, Андерсън не залагаше прекомерно на идеята „остави властите да се оправят“. Недоверието ѝ към начина, по който властите се оправяха с нещата, бе започнало още на дванайсет годишна възраст, в Ютика. Тя седеше на дивана в техния хол, с Ан от едната ѝ страна и майка им от другата. Ядеше хамбургер и гледаше как даласката полиция охранява преминаването на Лий Харви Осуалд през подземен гараж. Имаше много представители на даласката полиция. Толкова много, всъщност, че телевизионният коментатор разправяше на страната как някой е застрелял Осуалд преди всички тези полицаи — всички тези хора на властта — да са изпитали изглежда и най-малкото съмнение, че изобщо нещо не е наред, а още по-малко какво е то.

Доколкото на нея ѝ беше известно, даласката полиция си свършила толкова добре работата с охраната на Джон Кенеди и Лий Харви Осуалд, че ѝ поверили летните расови вълнения две години по-късно, а след това и войната във Виетнам. Последвали и други поръчки: оправяне с петролното ембарго десет години след убийството на Кенеди, преговорите за освобождаването на американските заложници от посолството в Техеран, и, когато станало ясно, че арабските нямат намерение да се вслушат в гласа на разума, Джими Картър изпратил даласката полиция там, за да спаси тези бедни хорица — в края на краищата власт, която се е справила с такава хладнокръвна самоувереност с онзи случай в Кент, със сигурност можела да свърши такава работа, каквато тези момчета с цел „Мисия: Невъзможното“ вършели всяка седмица. Е, старата даласка полиция извадила малко лош късмет в този случай, но общо взето поставили положението под контрол. Всичко, което човек трябва да направи, е да погледне колко дяволски „подредено“ бе станало положението в света през годините, откакто някакъв мъж с щампована тениска, помада в оредяващата коса и мазнина от пържено пиле под ноктите пръсна мозъка на един президент, който си седеше на задната седалка в кадилака и пътуваше по улицата на малко тексаско каубойско градче.

Ще кажа на Джим Гардънър. Когато се върне. Гард ще знае какво да направи, как да се справи. Във всички случаи ще му хрумне нещо.

Гласът на Ан: *Смяташ да искаш съвет от регистриран откачен. Страхотно.*

Той не е откачен. Само малко по-особен.

Да, затова го арестуваха на последната демонстрация в Сийбрук със зареден пищов четирийсет и пети калибър в задния джоб. Особен е, права си.

Ан, млъквай.

Андерсън продължи да плеви. Цялата тази сутрин тя плеви под горещото слънце, с подгизнала от пот памучна фланелка, а шапката, която обикновено си слагаше, за да се пази от слънцето, сега красеше миналогодишното плашило.

След като се наобядва, легна да подремне, но не можа да заспи. Всичко продължаваше да се върти из главата ѝ, а онзи непознат глас за миг не млъкваше. *Иди да копаяш, Боби, всичко е наред, иди да копаяш...*

Докато накрая тя *наистина* стана, грабна лопатата, бела и лома и тръгна към гората. Като прекоси двора спря, смръщила чело в размисъл и се върна за търнокопа. Питър беше на верандата. Той вдигна поглед за миг, но не понечи да тръгне с нея.

Андерсън не остана никак изненадан.

Така че около двацет минути по-късно тя стоеше и гледаше от височината на залесения склон към започнатия в земята изкоп, освобождаващ нещо, което сега вярваше, че е само много малка частичка от извънземен космически кораб. Неговият сив корпус беше твърд като гаечен ключ или отвертка и отхвърляше всяка възможност за сънища, химери и предположения. Той беше *там*. Пръстта, която бе изхвърляла от двете страни, влажна, черна и горско тайнствена, сега беше тъмно кафява — все още мека от снощния дъжд.

Докато слизаше по склона, кракът ѝ настъпи нещо, което изшумоля като вестник. Но не беше вестник. Беше мъртва лястовица. На пет-шест метра надолу по склона лежеше мъртва врана, с комично насочени към небето крака, като мъртва птица от рисувано филмче. Андерсън поспря, огледа се и видя труповете на още три птици — втора врана, сойка и червеношийка. Никакви рани. Просто мъртви. И около никоя нямаше мухи.

Андерсън стигна до изкопа и пусна инструментите си върху насипа. Дупката беше разкаляна. Въпреки това стъпи вътре и работните ѝ обувки изшляпаха в калта. Тя се наведе и загледа потъващия в земята гладък сив метал, от едната страна на който се бе образувала локва.

Какво си ти?

Постави ръка върху него. Онази вибрация потъна в кожата ѝ и за момент сякаш я прониза цялата. После изчезна.

Андерсън се обърна и хвана дръжката на бела, усещайки гладкото дърво, леко затоплено от слънцето. Смътно долавяше, че не чува никакви горски шумове, съвсем никакви... никакви птичи песни, никакво прошумоляване на животни, които се шумгват и хукват да бягат от миризмата на човешко същество. И по-остро възприемаше миризмите: торфена земя, борови иглички, смола.

Един глас вътре в нея — много дълбоко навътре, не в дясното полукълбо, а може би чак в самите корени на съзнанието ѝ — пищеше ужасено.

Нещо става, Боби, нещо става точно СЕГА. Махай се оттук мъртъв мармот мъртви птици Боби моля те моля те МОЛЯ ТЕ...

Ръката ѝ стисна дръжката на бела и тя отново видя всичко, както го бе скицирала — сивият подаващ се край на нещо титанично в земята.

Мензисът ѝ бе започнал отново, но всичко беше наред. Сложила си бе превръзка още преди да излезе да плеви в градината. Голяма. А носеше и още шест в раницата, нали? Или май пъхна десет?

Не помнеше и нямаше значение. Не я обезпокои дори откритието, че някаква част от нея е знаела, че ще завърши деня тук, независимо от глупавите илюзии за свободна воля, които останалата част от съзнанието ѝ може да е хранело. Изпълваше я някакво лъчисто спокойствие. Мъртви животни... мензис, който спира и започва отново... пристигане в пълна готовност след като си се уверил, че решението още не е било взето... всичко това бяха дреболии, съвсем нищожни дреболии, пълни глупости. Тя просто ще покопае малко, ще го изкопае това бебче, ще види дали има нещо друго за виждане, освен гладка метална кожа. Защото всичко...

— Всичко е наред — заяви с неестествено спокойствие Боби Андерсън и започна да копае.

**ПЕТ
ГАРДЪНЪР ПРОПАДА**

1

Докато Боби Андерсън очертаваше една титанична форма с пергел и мислеше немислимото с мозък много по-скован от изтощение, отколкото тя съзнаваше, Джим Гардънър вършеше единствената работа, на която изглежда бе способен напоследък. Този път той я вършеше в Бостън. Поетичното четене на 25 юни беше в Бостънския университет. Четенето вървеше добре. 26 бе свободен ден. Това бе също и денят, в който Гардънър се спъна — само че *спъна* не описваше точно това, което се случи, за жалост. То не беше някоя дреболия, като да си закачиш крака в стърчащ корен, докато се разхождаш из гората. Това, което той направи, можеше да се нарече *падане*, дълго, проклето *падане*, едно изпочупващо кокалите падане на човек без никаква застраховка по безкрайна стълба. *Стълба* ли? Как не, та той направо щеше да се изтърколи от лицето на земята.

Падането започна в неговата хотелска стая. То завърши на вълнолома край плажа Аркадия, Ню Хампшир, осем дни по-късно.

Боби искаше да копае (така поне временно щеше да забрави за странните неща, които ставаха с пердето на нейното гонче). Гард се събуди сутринта на 26 с желанието да пие.

Той знаеше, че няма такова нещо като „частично спряно развитие на алкохолизма“. Човек или пие, или не пие. Гард сега не пиеше и това беше хубаво, но винаги бе имал дълги периоди, през които дори не „мислеше“ за пиене. Понякога цели месеци. От време на време отиваше на събрание (ако минеха две седмици, през които да не посети събирането на Анонимните алкохолици, започваше да се чувства неспокоен, както ако разсипеше сол и не хвърлеше една щипка през рамо срещу уроки), изправяше се в цял ръст и заявяваше: „Здравейте, аз се казвам Джим и съм алкохолик“. Ала когато липсваше нуждата, това не му звучеше съвсем искрено. През тези периоди той всъщност не ставаше въздържател, тогава пак можеше да пие и в действителност го правеше — просто „пиеше“, за разлика от напиването. Два коктейла към пет, ако беше на работа във факултета или отидеше на тяхно събиране привечер. Само толкова и нищо повече. Или ако имаше

възможност да се обади на Боби и да я попита дали би искала да пийнат някъде една, две чашки и тогава всичко беше наред. Никакви проблеми.

После настъпваше една сутрин като тази, когато се събуждаше с желанието да погълне целия алкохол на света. Тази жажда изглежда беше *действителна*, физическа — тя го караше да мисли за карикатурите, които Върджил Парч обикновено правеше за „Сатърди Ивнинг Поуст“, онези, в които някой окъсан, стар златотърсач винаги пълзи през пустинята с изплезен език и търси капка вода.

Единственото, което можеше да направи, когато се появеше тази нужда, беше да се бори с нея — да ѝ устои, да я потисне. Понякога наистина бе по-добре да се намира в град като Бостън, когато му се случеше, защото тук имаше възможност да ходи на събрание всяка вечер — на всеки четири часа, ако бе необходимо. След три или четири дни, всичко отминаваше.

Обикновено.

Просто ще изчакам, помисли си той. Ще си стоя в стаята, ще гледам филми по кабелната телевизия и ще ги пиша към сметката на стаята.

Осемте години след развода си и напускането на Мейнския университет бе прекарал като поет на свободна практика, което означаваше, че бе дошъл да живее в странно малко общество, където размяната обикновено беше по-важна от парите.

Бе продавал стихотворения за храна: веднъж се спазари с един фермер за три пазарски торби пресни картофи срещу сонет за рождения ден на жена му. „Няма да е зле туй пусто нещо да е в рима — бе добавил фермерът, забил каменен поглед в Гардънър. — *Истинска* поетична рима.“

Гардънър, който разбираше от намеци (особено, когато ставаше дума за стомаха му), съчини сонет, толкова изпълнен с обилни мъжествени рими, че избухваше в неудържим смях, докато преглеждаше втората чернова. Той се обади на Боби, прочете ѝ го и двамата се скъсаха от смях. На глас звучеше дори още по-добре. На глас звучеше като любовно писмо от доктор Сюз^[1]. Ала не му бе нужно Боби да му казва, че това все пак си оставаше честно свършена работа, безвкусна, но не унижаваща.

Друг път едно малко издателство в Уест Майнът се съгласи да публикува томче негови стихове (това бе станало в началото на 1983 и беше, всъщност, последната му публикувана стихосбирка) и му предложи половин корда дърва като аванс. Гардънър прие.

— Трябваше да държиш на три четвърти корда — му каза Боби същата вечер, докато седяха пред нейната печка, с вдигнати върху решетката пред нея крака и пушеха, а вятърът носеше пресен сняг над полята и из гората. — Стиховете ти са хубави. А освен това са и много.

— Знам — отвърна Гардънър. — Но се намръзнах. Половин корда дърва ще ми стигнат до пролетта. — Той ѝ намигна. — Освен това човекът е от Кънектикът. Май изобщо не знаеше, че повечето дърва са ясен.

Тя спусна крака на пода и го погледна.

— Наистина ли?

— Да.

Боби се разкикоти и Гард звучно я целуна, а по-късно я отведе в леглото и спаха плътно прилепени един към друг. Спомняше си как се събуди веднъж, заслуша се във вятъра и си помисли за всичкия този мрак и фучащ студ навън и за целия уют на това легло, изпълнено с тяхната мирна топлина под два юргана, и му се прииска да можеше винаги да е така — само че нищо не става завинаги. Той беше възпитан да вярва, че Бог е любов, ала човек би трябвало да се запита колко ли ни обича Господ, щом е създал мъжете и жените достатъчно умни, за да стъпят на Луната, но и достатъчно глупави, за да трябва непрекъснато отново да се учат, че няма такова нещо като завинаги.

На другия ден Боби пак му предложи пари и Гардънър пак отказа. Не можеше да се каже, че го бие парата, ама се оправяше. И не успя да потисне лекия пристъп на гняв, който изпита, въпреки небрежния ѝ тон.

— Не знаеш ли кой би трябвало да получи пари след прекарана в леглото нощ?

Тя вирна брадичка:

— Проститутка ли ме наричаш?

Той се усмихна:

— Имаш ли нужда от сводник? Чувам, че падали добри пари.

— Да закусиш ли искаш, Гард, или предпочиташ да ме ядосваш?

— Какво ще кажеш и за двете?

— Няма да стане — отсече тя и той видя, че наистина е бясна. — Господи, ставаше все по-неумел в долавянето на тези неща, а преди беше толкова „лесно“.

Гардънър я прегърна. „Само се шегувах, не й ли е ясно?“, помисли си той. „Тя винаги успяваше да разбере кога се шегувам.“

Но, разбира се, Боби не бе разбрала, че се шегува, защото не беше така. Ако той вярваше в друго, то заблуждаваше само себе си. Наистина се бе опитал да я нарани, защото тя го притесни. И то не нейното предложение беше глупаво, а неговото неудобство. Малко или повече сам си бе избрал този начин на живот, нали?

А не искаше да нарани Боби, не искаше да я отблъсне. Прекарването им в леглото беше чудесно, но всъщност то не бе най-важното. Истински важното беше, че Боби Андерсън бе приятел, а напоследък с него ставаше нещо плашещо. Изглежда приятелите му страшно бързо намаляваха. Това действително стряскаше.

Дали приятелите ти намаляват? Или ти ги намаляваш? Какъв е случаят, Гард?

Отначало като я прегърна усещането беше като че ли прегръща дъска за гладене и Гард се опасяваше да не направи опит да се дръпне и той да сгреша като се опита да я задържи, но накрая тя омекна.

— Искам да закусам — заяви той — и да ти кажа, че съжалявам.

— Няма защо — отвърна тя и се обърна преди да е успял да я погледне в лицето... ала гласът й звучеше по онзи задавен начин, който означаваше, че или плаче, или е на ръба на сълзите. — Все забравям, че е невъзпитано да се предлагат пари на янки.

Е, Гардънър не знаеше дали е невъзпитано или не, но не би взел пари от Боби. Никога не го бе правил и никога нямаше да го направи.

„Поетите на колела от Нова Англия“ обаче беше друго нещо.

„Не изпускай това птиченце, синко“ би рекъл Рон Къмингс, който имаше толкова нужда от пари, колкото папата от нова шапка. „Кучият му син е прекалено бавен, за да избяга и прекалено тлъст, за да хвъркне.“

„Поетите на колела от Нова Англия“ плащаха в брой. Грошове за царството на поезията — триста предварително и триста в края на турнето. Думите се превръщаха в плът, можеше да се каже. Но сухите пари в брой, то се знае, бяха само част от сделката.

Останалата част беше СМЕТКАТА.

Докато човек участваше в турнето, се възползваше от всяка възможност. Получаваше си яденето от обслужването по стаите, подстригваше си косата при хотелския бръснар, ако имаше такъв, носеше си резервния чифт обувки (ако „имаше“ такъв) и слагаше „тях“ пред вратата през нощта, вместо всекидневните, за да бъдат лъснати и те.

После имаше и филми за гледане по стаите, филми, които човек никога не е имал шанса да види в киносалон, защото киносалоните упорито продължаваха да искат пари за почти същото нещо, за което се предполагаше, че поетите, дори много добрите сред тях, са длъжни да предоставят безплатно или почти безплатно — три торби картофи = един (1) сонет, например. Филмите се таксуваха към стаята, разбира се, но какво от това? Човек не трябваше дори да ги „пише“ в СМЕТКАТА. Някой компютър го правеше автоматично и всичко, което Гардънър трябваше да каже по въпроса беше Бог да благослови и пази СМЕТКАТА, давайте тука тия боклуци! Той гледаше *всичко*, от „Емануела в Ню Йорк“ (намирайки сцената, в която мацката побърква кучето на героя под една маса край Прозорците на света, за особено артистична и извисяваща. Тя определено извиси част от него във всеки случай) до „Индиана Джоунс и храмът на обречените“ и „Рейнбоу Брит и Крадецът на звезди“.

И сега ще направя точно това, реши Гардънър и си разтърка гърлото, зает с мисълта за вкуса на хубавото отлежало уиски. ТОЧНО това ще направя. Просто ще си стоя тук и ще ги изгледам *всичките* по още веднъж, дори „Рейнбоу Брит“. А за обяд ще си поръчам три хамбургера с бекон и сирене и единият ще го изям студен в три часа. Може да пропусна „Рейнбоу Брит“ и да подремна. Вечерта ще си остана тук. Ще си легна рано. И ще устоя.

Боби Андерсън се спъна в осем сантиметров метален език, стърчащ от земята.

Джим Гардънър се спъна в Рон Къмингс.

Различни обекти, един и същи резултат.

Заради един гвоздей.

Рон се изтърси почти по същото време, в което на някъде към триста и двайсет километра разстояние Андерсън и Питър най-после се бяха запътили към къщи след далеч от нормалното си посещение

във ветеринарната клиника. Къмингс предложи да слязат в хотелското барче и да ударят едно или десет питиета.

— Или — продължи безгрижно Рон, — можем просто да прескочим увертюрата и направо да се накъркаме.

Ако го бе изложил по-деликатно, Гард можеше и да устои. Но сега той се намери в бара с Рон Къмингс, вдигнал към устните си голям „Джак Даниълс“, казвайки си старото, че може да се откаже, когато наистина го поиска.

Рон Къмингс беше добър, сериозен поет, който просто по една случайност имаше толкова мангизи, че направо му се ръсеха от геврека... или поне той често така разправяше. „Аз сам съм си де Медичи — ще каже понякога. — Имам толкова мангизи, че направо ми се ръсят от геврека.“ Семейството му беше в текстилния бранш от грубо деветстотин години и притежаваше по-голямата част от южен Ню Хампшир. Те мислеха, че Рон е луд, ала тъй като беше втори син, а първият *не* беше луд (тоест интересуваше се от текстил), оставяха Рон да прави каквото иска, което означаваше да пише стихове, да ги чете и да пие почти непрекъснато. Той бе кльощав младеж с вид на туберкулозен. Гардънър никога не го бе виждал да яде нещо друго освен фъстъци и чипс. За негова съмнителна чест, Рон не знаеше нищо за собствените проблеми на Гардънър с пиенето... нито му бе известен фактът, колко близо беше стигнал Гард в пияно състояние дотам да убие жена си.

— Добре — заяви Гардънър. — Аз съм „за“. Давай да се „накъркаме“.

След няколко питиета в бара на хотела, Рон заяви, че двама толкова умни мъже като тях биха могли да си намерят заведение с много по-вълнуващи забавления от нещастното пиукане на Мюзак, носещо се от поставените над главите им високоговорители.

— Мисля, че сърцето ми може да го понесе — рече Рон. — Искам да кажа, не съм сигурен, но...

— ... Господ мрази страхливците — завърши Гардънър.

Рон се изкикоти, тупна го по гърба и поиска СМЕТКАТА. Подписа я със замах и добави щедър бакшиш от дебелата си пачка пари.

— Да се омитаме, мой човек.

И те се озоваха навън.

Късно-следобедното слънце прониза очите на Гардънър като с копия от стъкло и на него изведнъж му хрумна, че идеята може да се окаже лоша.

— Слушай, Рон — започна той. — Мисля си, че аз май просто...

Къмингс го тупна по рамото — обикновено бледите му бузи бяха зачервени и обикновено влажните му сини очи искряха (на Гард Къмингс в този момент му приличаше доста на Жабока от „Замъка на Жабока“ след придобивката на мечтания автомобил) — и го придума:

— Не ме изоставяй точно сега, Джим! Бостън лежи пред нас, толкова нов и разнообразен, блестящ като току-що избила влага при първия еротичен сън на юноша...

Гардънър избухна в неудържим пристъп на смях.

— Така вече по приличаш на онзи Гардънър, който познавам и обичам — с подхилване заключи Рон.

— Господ мрази страхливците — повтори Гардънър. — Махни на някое такси, Рони.

И тогава я видя: фунията в небето. Голяма, черна и приближаваща се. Скоро щеше да опре в земята и да го отнесе.

Не в страната на Оз, обаче.

Едно такси намали и спря пред тях. Те се качиха. Шофьорът ги попита къде искат да отидат.

— Оз — промърмори Гардънър.

Рон прихна.

— Той има предвид някое място, където пият бързо и танцуват още по-бързо. Мислиш ли, че ще можеш да се справиш?

— О, без съмнение — рече шофьорът и потегли.

Гардънър обви ръка около раменете на Рон и извика:

— *Нека щурата бъркотия започне!*

— Ще пия за това — каза Рон.

[1] Автор на книги за деца. — Б.пр. ↑

На другата сутрин Гардънър се събуди съвсем облечен във вана пълна със студена вода. Най-хубавите му дрехи — с които бе имал нещастieto да бъде, когато предишния ден с Рон вдигнаха платна, — бавно залепваха за кожата му. Той си погледна пръстите и видя, че са много бели и много подпухнали. Пръсти на риба. Очевидно бе прекарал известно време тук. Водата дори може да е била гореща, когато е влязъл в нея. Не си спомняше.

Той отпусни ваната. Видя върху тоалетната седалка да стои бутилка бърбън. Беше наполовина пълна, а външната ѝ повърхност блестеше от някаква мазнина. Гардънър я вдигна. Мазнината леко намирисваше на пържено пиле. Но него го интересуваше повече мириса, който идваше от вътрешността на шишето. Не прави това, помисли си за миг, но гърлото на бутилката бе опряно в зъбите му още преди дори наполовина да си е завършил мисълта. Той отпи. И пак загуби съзнание.

Когато се съвзе, стоеше гол в спалнята, с долепена до ухото телефонна слушалка и смътния спомен, че току-що е набрал някакъв номер. Чий? И представа си нямаше, докато Къмингс не отговори. Той звучеше дори по-зле, отколкото Гардънър се чувстваше. А Гардънър можеше да се закълне, че това е невъзможно.

— Колко лошо беше? — се чу да пита. Винаги бе така, докато се намираще в хватката на циклона. Дори когато беше в съзнание, всичко сякаш имаше зърнистата сива структура на снимка от таблоиден вестник и той никога не се чувстваше точно „вътре“ в себе си. Повечето време му се струваше, че се носи над собствената си глава, като сребристо, детско, надутото с лек газ балонче. — В колко неприятности се забъркахме?

— Неприятности ли? — повтори Къмингс и млъкна. Гардънър поне си *мислеше*, че мисли. *Надяваше* се да мисли. Или може би точно от това се опасяваше. Той чакаше, ръцете му бяха ледени. — Никакви неприятности — каза накрая Къмингс и Гардънър леко си отдъхна. —

Като се изключи главата ми, всъщност. Главата ми има *много* неприятности. Господи!

— Сигурен ли си? *Никакви? Съвсем* никакви ли?

Той си мислеше за Нора.

„Застреля жена си, а?“ внезапно заговори някакъв глас в главата му — гласът на полица с книжката комикси. „Хубава си я свършил.“

— Ами... — почна Къмингс замислено и спря.

Пръстите на Гардънър отново се стегнаха около слушалката.

— Ами *какво?* — Изведнъж осветлението в стаята стана прекалено ярко. Също като слънцето, когато късно следобед вчера бяха излезли от хотела.

Направил си нещо. Пак си изпаднал в безсъзнателно състояние и си извършил още някоя глупост. Или лудост. Или нещо ужасно. Кога ще се научиш да не се заяждаш? И изобщо можеш ли да се научиш?

В съзнанието му глупаво се мярна сцена от стар филм.

Злият *Ел коменданте*: Утре преди разсъмване, сеньор, вие ще бъдете мъртъв! Сега виждате слънцето за последен път!

Смелият *Американо*: Да, но вие пък ще бъдете плешив през целия остатък от живота си.

— Какво стана? — попита той Рон. — Какво направих?

— Взе да се разправяш с едни хора в заведение на име „Бар и грил КАМЕННАТА СТРАНА“ — рече Къмингс и се засмя. — Ох! Когато така боли, щом се засмееш, „разбираш“, че здравата си се подредил. Спомняш ли си „Бар и грил КАМЕННАТА СТРАНА“ и ония симпатични мили момчета, скъпи мой Джеймс?

Той каза, че не си ги спомня. Като се помъчи истински успя да се сети за някакво място наречено „Братя Смит“. Слънцето тъкмо се скриваше в цвят на кръв и като се имаше предвид, че бе краят на юни, това трябва да е било към... колко? осем и половина? девет без петнайсет? горе-долу около пет часа, след като с Рон бяха започнали. Спомняше си фирмата им отвън, която много напомняше опаковката на известен сироп за кашлица. Спомняше си яростната разправия с Къмингс за Уолис Стивънс и как крещяха, за да надвикат уредбата, от която гърмеше нещо на Джон Фогърти. И дотук свършваха последните му частички откъслечни спомени.

— Заведението с плаката „Уейлън Дженингс за президент“ над бара — припомни Къмингс. — Това говори ли ти нещо?

— Не — нещастно изрече Гардънър.

— Ами ти започна да спориш с две от симпатичните мили момчета. Разменихте по някоя приказка. Отначало приказките бяха топли, после взеха да стават горещи. Намеси се и един юмрук.

— Моят ли? — гласът на Гардънър вече беше само мрачен.

— Твоят — съгласи се жизнерадостно Къмингс. — И в този момент прелетяхме през въздуха с най-голяма лекота и се приземихме на тротоара. Мисля, че доста леко се отървахме, да ти кажа правичката. Ти ги беше докарал дотам, да им излезе пяна на устата, Джим.

— Във връзка със Сийбрук ли беше или с Чернобил?

— Майка му стара, значи *наистина* си спомняш!

— Ако беше така, нямаше да те питам за кое от двете ставаше дума.

— Всъщност, и за двете — Къмингс се поколеба. — Добре ли си, Гард. Гласът ти звучи много ниско.

Така ли? А всъщност, Рон, аз съм високо. Високо в циклона. Нося се нагоре-надолу и в кръг, и никой не знае къде ще спра.

— Добре съм.

— Хубаво. Надявам се, че знаеш на кого трябва да благодариш за това.

— На теб, може би?

— На никой друг. Боже, изтърсих се на тротоара като дете, което пада на земята след първото си спускане по пързалка. Не мога да си видя напълно задника в огледалото, но вероятно е красива гледка. Обзалагам се, че прилича на плакат за Деня на признателността към падналите за победата от шейсет и девета. Но ти искаше пак да се върнем вътре и да си говорим за това, как до пет години всички деца около Чернобил ще умрат от левкемия. Искаше да си говорим как някакви юнаци едва не вдигнали във въздуха Арканзас, докато със свещ търсели дефектите на електрическата инсталация в атомната централа. Ти каза, че предизвикали пожар. Единственият начин, по който успях да те натикам в едно такси, беше да ти обещаая, че ще се върнем по-късно да им счупим главите. С увещания те довлякох до твоята стая и ти пуснах водата във ваната. Ти заяви, че си добре. Каза, че ще вземеш една вана, след което ще се обадиш на някакъв мъж на име Боби.

— Мъжът е жена — поправи го отсъстващо Гардънър. Със свободната си ръка разтри дясното си слепоочие.

— Добре ли изглежда?

— Хубава е. Не е за изхвърляне.

Една блуждаеща мисъл, нелепа, но съвсем конкретна — *Боби е в беда* — се мярна в съзнанието му като профучаваща през зеленото сукно на масата билиардна топка и веднага изчезна.

3

Той бавно се придвижи до един стол и седна, като вече разтриваше и двете си слепоочия. Атомните централи. Разбира се, че атомните централи. Какво друго? Ако не беше Чернобил, беше Сийбрук, ако не беше Сийбрук, беше Петкилометровия остров, ако не беше Петкилометровия остров, беше мейнския „Янки“ в Уискасет или какво щеше да се случи в завода Ханфорд в щат Уошингтън, ако по една случайност някой не бе забелязал, съвсем в последния момент, че използваните им ядрени касети, струпани в незащитена яма отвън, се готвят с всичка сила да избухнат.

Колко пъти може да се улучва последния момент?

Използвани ядрени касети, струпани на големи горещи купчини. Смятат, че проклятието на крал Тут е лошо? Братко! Почакай само, докато някой археолог от дваисет и пети век изрови една камара от *тези* лайна! Ти се опитваш да кажеш на хората, че цялата работа е *лъжа*, нищо друго освен очевидна гола *лъжа*, че атомната енергия по всяка вероятност ще убие милиони и ще остави след себе си огромни площи земя стерилни и негодни за живот. И в отговор получаваш само празни погледи. Говориш на хора, видели редица администрации, в които техните избраници са казвали безброй лъжи, после са лъгали и за *лъжите*, а когато и *тези* лъжи са излизали наяве, лъжците са възкликвали: „О, боже, забравих, извинявайте...“ и щом са *забравили*, хората, които са ги избрали, се държат като християни и *прощават*. Човек не може да повярва, че има толкова дяволски *много* хора, готови да го направят, докато не си спомни какво каза П. Т. Барнъм за изключително високата раждаемост на наивниците. Гледат те право в лицето, когато се опитваш да им кажеш истината и те информират, че си тъпкан с говна, че американското правителство не разправя лъжи, и това, че не разправя лъжи, е направило Америка велика, *О, скъпи татко, такива са фактите, аз направих беля с малката си брадвичка и не мога да мълча, защото аз я направих, а каквото и да става, не мога да изрека лъжа*. Когато се опитваш да им говориш, гледат те като че ли мелиш на чужд език. Бяха минали почти осем години, откакто

едва не уби жена си и три, откакто ги арестуваха с Боби в Сийбрук, Боби по общото обвинение за незаконна демонстрация, а той по много по-точно определеното — притежание на укриван и нерегистриран пистолет. Другите платиха глоба и излязоха. Гардънър остана два месеца. Неговият адвокат му каза, че е имал късмет. Гардънър попита адвоката си дали знае, че седи и се подрусва върху бомба с часовников механизъм. Неговият адвокат го попита дали се е замислял за възможността да потърси помощта на психиатър. Гардънър попита адвоката си дали се е замислял за възможността да върви на майната си.

Но бе проявил достатъчно здрав разум да не участва в повече демонстрации. Поне толкова, във всеки случай. Държеше се настрана от тях. Те го отравяха. Като се натряскаше, обаче, разумът му — каквато част оставеше от него алкохолът — маниакално се връщаше на въпроса за реакторите, ядрените касети, противоаварийната защита и невъзможността да се забави процеса, ако наистина започнеше да става бяла.

На въпроса за атомните централи, с други думи.

Като се натряскаше, сърцето му пламваше. Атомните централи. Проклетите атомни централи. Те бяха символ, да, добре, не беше необходимо да си Фройд, за да разбереш, че онова, срещу което *наистина* протестираше, бе реактора в собственото му сърце. Когато работата опреше до неговото обуздаване, Джеймс Гардънър имаше лоша противоаварийна защита. Някъде вътре се мотаеше техник, който отдавна трябваше да бъде уволнен. Той си играеше с всички погрешни копчета. Този човек нямаше да се почувства истински щастлив, докато Джим Гардънър не развиеше китайския синдром.

Проклетите, скапани атомни централи.

Забрави за тях.

Той се опита. Като начало опита да мисли за четенето тази вечер в Нортистърн — изпълнена със забавления веселба, спонсорирана от университета и една групировка, наричаща себе си Приятелите на поезията, наименование, което изпълваше Гардънър със страх и трепет. Групи с такива имена имаха склонност да са съставени само от жени, които се смятат за дами (повечето от въпросните дами с определено синьокос вид). Дамите от клуба много повече си падаха и бяха много по-добре запознати с работите на Род Маккюън, отколкото

с тези на Джон Бериман, Харт Крейн, Рон Къмингс или на добрия, стар впиянчен неконтролируем кавгаджия и съпругоубиец Джеймс Ерик Гардънър.

Махни се оттук, Гард. Не се безпокой за „Поетите на колела от Нова Англия“. Не се безпокой за Нортистърн, за Приятелите на поезията и за кучката Маккардъл. Махни се оттук още сега, преди да се е случило нещо лошо. Нещо наистина лошо. Защото ако останеш, неминуемо ще стане нещо истински лошо. По луната има кръв.

Но проклет да бъдеше, ако се втурнеше да бяга към Мейн с подвита между краката опашка. Не и той.

Освен това, съществуваше кучката.

Името ѝ беше Патриша Маккардъл и ако тя не беше превзета на световно ниво кучка, значи Гард нищо не разбираше.

Кучката разполагаше с договор и той гласеше: който не участва, не взима пари.

— Господи — изпъшка Гардънър и притисна длан към очите си в опит да отпъди усилващото се главоболие, като знаеше, че има само едно лекарство, което можеше да направи това, ала знаеше и че точно този вид лечение може да го доведе дотам да му се случи истински лошото.

А знаеше също и че съзнаването на всичко това, изобщо нямаше да помогне. Затова след малко алкохолът почна да се лее, а циклонът продължи да пее.

Джим Гардънър, вече в свободно падане.

Патриша Маккардъл беше главният сътрудник на „Поетите на колела от Нова Англия“ и основният остен. Краката ѝ бяха дълги, но кльощави, носът ѝ — аристократичен, ала прекалено силно напомнящ острие, за да бъде привлекателен. Гард се опита веднъж да си представи как я целува и се ужаси от образа, който изникна неканен в съзнанието му: носът ѝ не само се плъзна по бузата му, а я разпори като острие на бръснач. Тя имаше високо чело, несъществуващи гърди и очи сиви като ледник в облачен ден. Можеше да проследи прадедите си назад чак до „Мейфлауър“.

Гардънър беше работил за нея и преди и бе имал неприятности и преди. Той беше станал част от „Поетите на колела от Нова Англия“ през 1988 по доста зловещ начин... но причината за внезапното му включване бе доста популярна в света на поезията, както и в света на джаза или рокендрола. Патриша Маккардъл бе останала в последния момент с дупка в обявената програма, защото единият от шестимата поети, които бяха подписали за тази щастлива лятна обиколка, се беше обесил в собствения си килер с колана си.

— Също като Фил Оукс — каза Рон Къмингс на Гардънър, щом седнаха близо до задния край на автобуса в първия ден от турнето. Той го изрече с нервното подхилване на „лошото момче от последния чин в класната стая“. — Ама пък и Бил Клотсуърт винаги си е бил кучи син, лишен от всякаква оригиналност.

Патриша Маккардъл бе поела ангажимент за дванайсет четения, плюс доста добри аванси за сделка, която, като ѝ се обележа всички високопарни реторики, се свеждаше до шестима поети на цената на един. След самоубийството на Клотсуърт тя се оказа с три дни на разположение, за да намери публикуващ поет в сезон, когато повечето публикуващи поети бяха солидно ангажирани („Или на постоянна почивка като глупавия Били Клотсуърт“ подметна Къмингс с нервно подхилване).

Едва ли някоя, ако изобщо се намереше такава, от записаните групи щеше да откаже да заплати уговорената такса само поради факта

че на „Поетите“ не им достига един поет — да направи такова нещо би било проява на доста скапан вкус, особено когато човек се замислеше за „причината“, поради която поетът не достигаше. Въпреки всичко това поставяше фирмата в положение на неизпълняваща договора, поне технически, а Патриша Маккардъл не бе жена, която ще допусне в работата си пропуски.

След като опита четирима поети, всеки следващ на по-ниско стъпало в нейната класация от предишния, и след като ѝ останаха по-малко от трийсет и шест часа до първото четене, тя най-после се обади на Джим Гардънър.

— Още ли пиеш, Джими? — попита го направо.

Джими — ах, как мразеше това умалително. Повечето хора го наричаха Джим. Джим звучеше добре. Никой не го наричаше Гард, освен той самия... и Боби Андерсън.

— Пийвам по-малко — отвърна. — Но съвсем не гуляйджийската.

— Изпитвам съмнения — заяви студено тя.

— Винаги си го правила, Пати — върна ѝ го Гардънър, като знаеше, че тя мрази това обръщение дори повече, отколкото той мразеше Джими — пуританската ѝ кръв направо кипваше от него. — Питаш, защото току-що откри, че ти липсва компания за едно питие или имаш някаква по-належаща нужда?

Той естествено знаеше и тя естествено знаеше, че той знае, и тя естествено знаеше, че той се подхилва, и тя естествено беше бясна, и естествено всичко това му доставяше огромно удоволствие, и тя естествено знаеше, че той знае и това, и точно така му харесва.

Те поразмениха още няколко удара и след това стигнаха до нещо, което не можеше да се нарече точно брак по сметка, а по-скоро по необходимост. Джим Гардънър искаше да си купи хубава, употребявана отоплителна инсталация с дърва за идващата зима. Беше се уморил да живее като някоя Пепеляшка, свит на кълбо пред кухненската печка, докато вятърът блъска по опънатия върху прозорците полиетилен. Патриша Маккардъл искаше да си купи поет. Нямахше да има споразумение със стисване на ръцете, обаче, не и с Патриша Маккардъл.

Тя бе пристигнала още същия следобед от Дери с договор (в три екземпляра) и нотариус. Гард беше малко изненадан, че не бе довела и

втори нотариус, просто в случай че първият получи инфаркт или нещо такова.

Като се изключеха всякакви чувства и подозрения, наистина нямаше никакъв начин да зареже турнето и да вземе инсталацията, защото ако напуснеше, никога нямаше да види втората половина от хонорара си. Тя ще го даде под съд и ще похарчи хиляда долара в опити да го принуди да върне трестите получени от фирмата в аванс. Беше способна да го направи. Той вече бе взел участие в почти всички срещи, но договорът, който бе подписал, имаше кристално ясно становище по въпроса: ако се махнеше *по каквито и да било причини, неприемливи за координатора на турнето, всякакви и всички неплатени хонорари ще се смятат за анулирани и равни на нула, а всякакви и всички хонорари изплатени предварително, трябва да бъдат върнати на фирмата в срок от тридесет (30) дни.*

А тя щеше да го преследва. Можеше да си мисли, че го прави заради принципа, но всъщност щеше да бъде заради обръщението Пати, изречено, когато се бе намирала в нужда.

Нито пък това щеше да бъде краят. Ако напуснеше, тя щеше да работи с неуморима енергия за неговото отлъчване от обществото. Със сигурност никога повече нямаше да има възможност да участва в друго поетично турне свързано с нея, а това означаваше много поетични турнета. После идваше и деликатния въпрос със субсидиите. Нейният съпруг, покойник вече от десет години, ѝ бе оставил много пари (макар Гардънър да не смяташе за подходящ израз, както в случая с Рон Къмингс, че парите буквално ѝ се ръсят от геврека, защото не вярваше Патриша Маккардъл да *притежава* толкова вулгарно нещо като геврек или дори анус — когато изпиташе нужда да се облекчи, тя вероятно извършваше действие, което можеше да се опише с думите Непорочно изхвърляне на екскременти. Патриша Маккардъл бе използвала голяма част от тези пари, за да създаде фонд за отпускане на субсидии. Това автоматично я правеше сериозен покровител на изкуствата и изключително умна делова жена по отношение на гнусната история с данъците върху дохода: субсидиите не се облагаха. Някои от тях се отпускаха на поети за определени периоди от време. Други служеха за изплащането в брой на поетични поощрения и награди, а трети — за финансирането на списания за съвременна поезия и проза. Всяка субсидия се присъждаше от някой комитет. Зад всеки от тях се криеше

ръката на Патриша Маккардъл и диктуваше ходовете като в китайски театър на сенките... или като паяк в дъното на паяжина.

Тя можеше да му нанесе много повече вреда от едно обикновено прибиране на пършивите си шестстотин долара. Можеше да му запуши устата. А все пак беше възможно — не особено вероятно, но възможно — да напише още няколко хубави стихотворения преди откачените, натикали дулото на атомната си пушка в задника на света, да са решили да дръпнат спусъка.

„Така че трябва да издържиш“, помисли си Гардънър. Беше си поръчал в стаята бутилка „Джони Уокър“ (благословена да е СМЕТКАТА, сега и завинаги, амин) и сега си наля второто питие с ръка, станала забележително стабилна. „Трябва да устоиш до край и толкова, това е всичко.“

Ала с напредването на деня продължаваше да си представя как грабва някой автобус на „Грейхаунд“ от спирката на улица „Стюарт“ и слиза пет часа по-късно пред безличната малка бакалничка в Юнити. Как оттам хваща нещо на стоп до Троя. Как се обажда по телефона на Боби Андерсън и казва: „Циклонът почти щеше да ме отнесе, Боби, но навреме намерих укрытието против бури. Имах късмет, нали?“

„Я стига глупости. Човек сам гради късмета си. Ако си силен, Гард, ще имаш късмет. Трябва да устискаш, това е всичко. Това е всичко, което трябва да направиш.“

Той взе да рови в куфара и да търси най-хубавите от останалите му дрехи, тъй като костюмът за четенията изглежда бе станал абсолютно неспасяем. Измъкна едни избелели дънки, чисто бяла риза и чифт чорапи върху недокоснатото легло („благодаря, мадам, но няма нужда да оправяте стаята, аз спях във ваната“). Облече се, хапна малко ядки, хапна малко алкохол, хапна още малко ядки и после пак зарови из багажа, този път търсейки аспирин. Намери и хапна малко и от него. Погледна към бутилката. Извърна поглед. Пулсът на главоболието се влошаваше.

Гардънър седна до прозореца с бележниците си и направи опит да реши, какво ще чете тази вечер.

На ужасната следобедна светлина всичките му стихотворения изглеждаха, сякаш бяха писани на пунически. Вместо да облекчи по някакъв начин главоболието му, аспиринът на практика го направи по-интензивно: *дран, бам, мерси, мадам*. Главата му се цепеше с всеки

удар на сърцето. Все същото старо главоболие, на усещане като тъп стоманен свредел, който бавно се забива в главата му в една точка малко над и вляво от лявото око. Той докосна с върховете на пръстите си лекия белег там и леко ги прокара по него. Стоманената пластинка, скрита под кожата на това място, бе резултат от злополука при каране на ски преди да навърши двайсет години. Спомняше си, как докторът каза: „От време на време може да страдаш от главоболие, синко. Когато това стане, просто благодари на Бога, че изобщо усещаш нещо. Имаш късмет, че остана жив.“

Ала в подобни моменти, не беше толкова сигурен.

В подобни моменти не беше никак сигурен.

Той остави бележниците настрана с трепереща ръка и затвори очи.

Не мога да превъзможна това.

Можеш.

Не мога. По луната има кръв, усещам я, почти съм на път да я видя.

Изобщо не ми пробутвай тия твои ирландски врели-некипели! Просто се стегни, кекава лигава бабо! Стегни се!

— Ще се опитам — промърмори той, без да си отваря очите и петнайсет минути по-късно, когато от носа му започна леко да тече кръв, не забеляза. Заспа, както си седеше на стола.

Винаги изпаднаше в сценична треска преди четенията, дори ако групата беше малка (а групите, които се събираха да слушат съвременна поезия, обикновено бяха точно такива). Вечерта на 27 юни обаче, сценичната треска на Джим Гардънър бе подсилена от главоболието му. Когато се събуди от дрямката си в стола на хотелската стая, треперенето на ръцете и свиването на стомаха бяха престанали, но главоболието му бе станало дори още по-силно: то беше прераснало в Истински Първокласен Световен Невероятен Шампион на всички времена.

Когато най-после дойде неговият ред да чете, струваше му се, че се чува от огромно разстояние. Чувстваше се донякъде като човек, който слуша свой запис на къси вълни, идващи от Испания или Португалия. После почувства силно замайване и известно време можеше само да се преструва, че търси някакво стихотворение, някакво специално стихотворение, може би, което до момента не е било оценено, както заслужава. Той размесваше листове с изтръпнали и безчувствени пръсти и си мислеше: „Сигурно ще припадна. Направо тук горе, пред очите на всички. Ще се стоваря върху тази катедра и ще се преметна заедно с нея върху първия ред. Може би ще успея да се приземя върху онази синьокоса кранта и да я убия. Така поне има някакъв шанс да реша, че си е струвало да живея“.

„Превъзможни го“, отвърна онзи неумолим вътрешен глас. Понякога той звучеше като гласа на баща му, но по често напомняше гласа на Боби Андерсън. „Превъзможни го, това е всичко. Това е единственото, което трябва да направиш.“

Аудиторията тази вечер беше по-голяма от обикновено, може би към стотина души, натъпкали се зад чиновете на нортистърнската зала за лекции. Очите им изглеждаха страшно големи. „Колко са ти големи очите, бабо!“ Те сякаш щяха да го изядат с очите си. Да изсмучат душата му, неговата *ка*, както искате я наречете. Хрумна му откъс от старите „Ти Рекс“: „Момиче, аз съм просто един вампир за твоята любов... и смятам да те ИЗСМУЧА!“.

Разбира се, вече нямаше „Ти Рекс“. Марк Болан бе увил спортната си кола около едно дърво и имаше щастието да не е между живите. *Бий гонга, Марк, ти определено извади късмет. Или каквото е там. Една група наречена „Електростанция“ смята да включи твоята песен през 1986 и тогава става истински лошо, тогава... тогава...*

Гардънър вдигна несигурна ръка към челото си и през публиката се понесе тихо мърморене.

Най-добре е да започваш, Гард. Местните започват да стават неспокойни.

Да, това беше гласът на Боби, точно така.

Флуоресцентните лампи, вградени в направени от камъчета правоъгълници по тавана, сякаш пулсираха в ритъм, съвършено отговарящ на ритъма, с който болката забиваше остриетата си в главата му. Можеше да види Патриша Маккардъл. Тя бе облечена в стегната черна рокля — цената на която със сигурност не надхвърляше и с пени триста долара, — купена от някоя разпродажба в онези дадени под аренда магазинчета по улица „Нюбъри“. Лицето ѝ беше така тясно, бледо и непроставашо като на всичките ѝ пуритански предшественици — тези чудесни, обичащи забавленията момчета, които изпитвали нещо повече от щастие, ако успеели да те тикнат в някой вонящ затвор, в случай че си имал лошия късмет да те заловят, че си излязъл през святата събота без носна кърпа в джоба. Тъмните очи на Патриша лежаха върху него като прашни камъни и Гард си помисли: „Тя вижда какво става и е страхотно доволна. Погледни я. Просто ме чака да падна. И когато го направя, нали знаеш какво ще си помисли?“

Разбира се, че знаеше.

„Така ти се пада като ме наричаш Пати, пьян кучи син такъв.“ Това щеше да си помисли. „Така ти се пада като ме наричаш Пати, така ти се пада като ме караш едва ли не да падна на колене и да ти се моля. Така че давай, Гардънър. Може дори да те оставя да задържиш предплатените пари. Триста долара изглеждат направо дребна цена за изключителното удоволствие да те видя как се сгромолясваш пред всичките тези хора. Давай. Давай нататък и приключвай с представлението.“

Някои от присъстващите вече започваха да стават видимо неспокойни — паузата между стихотворенията се бе проточила далеч

отвъд времето, което можеше да се приеме за нормално. Мърморенето прерастваше в приглушени разговори. Гардънър чу как Рон Къмингс притеснено си прочисти гърлото зад него.

„Стегни се!“ извика отново гласът на Боби, но той вече избледняваше. Избледняваше. Подготвяше се за изчезване. Гардънър погледна лицата им и видя само празни кръгове с цвят на тесто, нули, големи бели дупки във вселената.

Шумът се усилваше. Той стоеше на подиума, вече забележимо се олюляваше, навлажняваше си устните и гледаше към публиката с някакъв ням ужас. И тогава, изведнъж, вместо да чува Боби, Гардънър действително я *видя*. Този образ притежаваше пълната сила на видение.

Боби се намираше там, в Хейвън, точно в този момент беше там. Той я видя седнала в нейния люлеещ се стол, облечена с шорти и вързана около врата блуза без гръб, покриваща бюста ѝ, колкото го имаше, което не бе много. Краката ѝ бяха обути в охлузени стари мокасини и Питър се бе свил на кълбо пред тях, дълбоко заспал. Тя държеше книга, но не я четеше. Беше я обърнала с лицето надолу в скута си (тази част от видението бе толкова съвършена, че Гардънър можеше дори да прочете заглавието на книгата — „Пазители“ от Дийн Кунц), докато самата Боби гледаше през прозореца към мрака, заета със собствените си мисли — мисли, които се нареждаха една след друга толкова разумно и рационално, колкото бихте могли да искате от един изряден мисловен влак. Никакво дерайлиране, никакви закъснения, никакво забързване. Боби знаеше как да управлява железница.

Откри, че дори знаеше за какво мисли тя. За нещо в гората. Нещо... нещо, което бе *намерила* в гората. Да. Боби беше в Хейвън, опитваше се да реши какво може да е онова нещо и защо се чувства толкова уморена. Не мислеше за Джеймс Ерик Гардънър, знаменития поет, митингаджия и всеопрощаващ съпругоубиец, който в настоящия момент стоеше в една зала за лекции наред Нортистърнския университет под цялото това осветление, заедно с още петима поети и някакъв дебел говнар на име Арбърг, или Аргълбаргъл, или нещо такова, и се готвеше да припадне. Тук, в тази зала за лекции, се намираше Майсторът на катастрофите. Господ да благослови Боби, която някак успяваше да запази здравия си разум, докато всички около

нея загубваха своя, а тя си седеше там горе в Хейвън и разсъждаваше по начина, по който се *предполагаше*, че трябва да разсъждават хората...

Не, не е така. Тя изобщо не прави това.

Тогава, за първи път, мисълта го прониза без никакви приглушители около себе си. Прониза го с такава сила и настоятелност, като че ли беше пожарна сирена в нощта: „Боби е в беда! Боби е в ИСТИНСКА БЕДА!“.

Тази увереност го порази като ударена с широк замах плесница и изведнъж замаяността му изчезна. Той се стовари обратно в себе си с издумкване, от което направо му се стори, че му изтракаха зъбите. През главата му премина докарващ до повръщане пристъп на болка, но дори тя бе добре дошла — щом усещаше болка, значи пак беше тук, тук, а не се носеше някъде из озона.

И за един поразителен миг Гардънър видя и друга картина, много кратка, много ясна и много зловеща: тя показваше Боби в мазето на селската къща, която бе наследила от чичо си. Клечеше пред някаква машинария и правеше нещо по нея... или пък не? Наоколо беше толкова тъмно, а Боби не бе особено на ти с техниката. Но тя определено вършеше *нещо*, защото между пръстите ѝ бликаше и проблясваше призрачен син пламък, докато ровеше и връзваше някакви жици в... в... не, беше прекалено тъмно, за да види какво представлява този тъмен, цилиндричен предмет. Изглеждаше му познат, като нещо, което е виждал преди...

После започна и да чува, освен да вижда, макар че това, което чу, бе дори още по-обезпокоително от онзи свръхестествен син огън. Беше Питър. Питър виеше. Боби не му обръщаше никакво внимание, което бе *съвсем* необичайно за нея. Тя просто продължаваше да се занимава с жиците, овързвайки ги така, че да вършат нещо там долу в миришещия на корени мрак на мазето...

Видението се разпадна от надигащи се гласове.

Лицата, които вървяха с тези гласове, вече не бяха бели дупки във вселената, а лица на истински хора; на някои им беше забавно (ала не на много), неколцина други се притесняваха, но повечето изглеждаха просто разтревожени. Повечето изглеждаха, с други думи, както би изглеждал той, ако се намираще на мястото на някой от тях. Страхувал ли се бе от тях? *Наистина?* И защо?

Само Патриша Маккардъл не се вместише в картината. Тя го наблюдаваше със спокойно, уверено удовлетворение, което го накара напълно да се осъзнае.

Гардънър изведнъж заговори на публиката, изненадан колко естествено и приятно звучеше гласът му.

— Съжалявам. Моля да ме извините. Събрал съм тук една купчина нови стихотворения и се опасявам, че се оплетох в колебанието си, кое да избира.

Пауза. Усмивка. Вече виждаше как някои от разтревожените лица се успокояват, отпускат се облекчено. Прозвуча слаб смях, но изпълнен със симпатия. Забеляза обаче и как по бузите на Патриша Маккардъл избива гневна руменина, което много спомогна за намаляване на главоболието му.

— Всъщност — продължи той, — дори това не е истината. На практика се опитвах да реша дали изобщо да ви прочета някое от тези нови стихотворения. И след няколко рунда между тези две гърмящи в ушите ми сили тежка категория, Авторската гордост и Предпазливостта, в мен надви Предпазливостта. Авторската гордост иска да обжалвам това решение...

Още смях, по-сърдечен. Сега бузите на нашата Пати приличаха на огъня в печката му, погледнат през малките ѝ прозорчета в студена зимна вечер. Ръцете ѝ бяха здраво стиснати, с побелели кокалчета. Зъбите ѝ не бяха съвсем оголени, но почти, приятели и съседи, почти.

— Междувременно реших да приключа спора като предприема опасна стъпка: реших да ви прочета едно доста дълго стихотворение от първата си книга „Гримоар“^[1].

Той намигна по посока на Патриша Маккардъл, после включи и всички тях в ироничната си самонадеяност.

— Но Господ не обича страхливците, нали?

Рон прихна в смях зад него и тогава цялата публика се разсмя, а за миг Гардънър *действително* зърна проблясване на перлено белите зъби на Пати зад стиснатите ѝ яростно устни и о, боже, добре се справям, нали, ще я докарам, докдето исках.

Внимавай с нея, Гард. Сега си мислиш, че си настъпил врата ѝ с крак и за момента може и да е така, но внимавай с нея. Тя няма да забрави.

Нито да прости.

Ала за тези неща щеше да мисли по-късно. Сега той отвори оръфания екземпляр на първата си стихосбирка. Не му се наложи да търси „Улица Лейтън“. Книгата сама се отвори на него. Очите му откриха посвещението. *На Боби, която първа долови мъдростта в Ню Йорк.*

„Улица Лейтън“ беше написано в годината, когато я срещна, годината, в която улица „Лейтън“ беше всичко, за което тя можеше да говори. Това беше, разбира се, улицата в Ютика, на която бе израснала, улицата, от която бе имала нужда да избяга, преди дори да е започнала да става това, което искаше да бъде — непретенциозен автор на непретенциозни истории. Тя умееше да го прави, умееше да го прави със замах и лекота. Гард го бе разбрал почти веднага. По-късно същата година той долови, че може да е способна и на нещо повече: да увенчае безгрижната, разточителна лекота, с която пишеше и работеше, ако не с велики произведения, поне със смели. Но първо трябваше да се измъкне от улица „Лейтън“. Не от истинската, а от онази, която носеше в съзнанието си, демонично географско място, изпълнено с обитавани от духове жилища и нейният болен, любим баща, слабата ѝ любима майка и злата вещица, която ѝ бе сестра, тормозеща ги всичките като демон с неизчерпаема енергия.

Веднъж, през онази година, тя бе заспала в клас. Той се беше държал мило с нея, защото вече мъничко я обичаше, а и бе забелязал огромните тъмни кръгове около очите ѝ.

— Имам проблеми с нощния сън — каза тя, когато я бе задържал за малко след часа. *Все още* бе полузаспала, иначе никога не би продължила — толкова силна беше хватката на Ан... което беше хватката на улица „Лейтън“. Ала тя приличаше на човек под действието на наркотик, който съществува с по един крак от всяка страна на тъмната, каменна стена на съня. — Почти успявам да заспя и започвам да я чувам.

— Кого? — внимателно попита той.

— Сестричката... сестра ми Ан, по-точно. Тя скърца със зъби и звукът е като от к-к-к...

„Кости“, искаше да каже тя, но тогава се събуди в пристъп на истеричен плач, който здравата го изплаши.

Ан.

Повече от всичко друго, Ан беше улица „Лейтън“.

Ан беше

(чука на вратата)

преградата пред нуждите и амбициите на Боби.

„Добре“, помисли си Гард. „За теб, Боби. Само за теб.“ И започна да чете „Улица Лейтън“ така гладко, като че ли бе прекарал следобеда в своята стая, зает с репетиране.

— **Тези улици започват там, където калдъръмът прозира под асфалта като главите на деца, заровени небрежно в структурата му.**

Гардънър четеше.

— **Що за мит е това? — питаме ние, но децата, които играят наоколо хоккей и прескочикобила, само се засмиват.**

Няма мит казват ни те никакъв мит, само викат хей, копелдако, тук няма нищо друго, освен улица „Лейтън“, няма нищо друго, освен малки къщички нищо друго, освен задни веранди, където нашите майки перат, така или иначе.

Където дните стават горещи и на улица „Лейтън“ слушат радио, докато птеродактили летят между антените върху покрива, а те викат Хей, копелдако, викат Хей, копелдако!

Няма мит казват ни те никакъв мит, само викат хей, копелдако, тук няма нищо друго, освен улица „Лейтън“.

Ето, викат, така човек мълчи в мълчанието на дните си, Копелдако.

Когато обърнахме гръб на тези междуселски пътища, хамбари с лица от слепи тухли, когато ти каза: „О, но аз стигнах съвсем до края, а продължавам да чувам как скърца, как тя скърца със зъби в нощта...“.

Тъй като беше минало толкова много време, откакто бе чел стихотворението дори на себе си, той не просто го „изигра“ (нещо, което бе открил, беше невъзможно да не направи в края на турне като това), той го *преоткри*. Повечето от онези, които бяха дошли на четенето в Нортистърн тази вечер — дори онези, които бяха свидетели на жалкия, отвратителен завършек на вечерта — се съгласяваха, че прочита на Гардънър на „Улица Лейтън“ беше най-хубавото изпълнение за деня. Много от тях твърдяха, че е било най-хубавото, което изобщо някога са чували.

Тъй като това бе последното четене в целия останал на Джим Гардънър живот, то може би не беше чак толкова лош начин за излизане от сцената.

[1] Трудна за разбиране книга (фр.). — Б.пр. ↑

Отне му почти двайсет минути да го прочете цялото и, когато свърши, той неуверено вдигна поглед сред дълбокия и съвършен кладенец от тишина. Остана му време да си помисли, че изобщо не е прочел тази проклетия, че всичко е било само ярка халюцинация в миговете, преди да припадне.

После някой се изправи и започна да ръкопляска, бурно и енергично. Беше млад мъж със сълзи по бузите. Момичето до него също стана и започна да пляска, като и то плачеше. После всички стояха на крака и аплодираха, да, дявол да го вземе, бяха му станали на крака и по лицата им видяха това, което всеки поет или набеден поет се надява да види, когато свърши с четенето: лицата на хора, изведнъж събудени от сън, по-ярък от всяка действителност. Те изглеждаха така унесени, както Боби в онзи ден и не бяха съвсем сигурни къде се намират.

Но не всички стояха на крака и ръкопляскаха, видяха той, Патриша Маккардъл седеше вдървена и изправена в стола си на третия ред, със здраво стиснати в скута ръце, положени върху малката ѝ вечерна чантичка. Устните ѝ бяха затворени. Никакъв знак вече за предишните перленобели зъби. Устата ѝ се бе превърнала в малък безкръвен прорез. Гард усети уморено задоволство. *Що се отнася до теб, Пати, истинската пуританска етика е, че никой, който е черна овца, не бива да дръзва да се издига над предопределеното му ниво на посредственост, прав ли съм? Ала в договора ти няма нито една клауза за посредствеността, нали?*

— Благодаря ви — измърмори той в микрофона, събирайки с треперещи ръце бележниците и листовете си в разбъркана купчина... а после едва не ги изпусна всичките на пода, докато слизаше от подиума. Гард се стовари върху мястото си до Рон Къмингс с дълбока въздишка.

— Господи — прошепна Рон и продължи да ръкопляска. — Боже Господи!

— Спри да пляскаш, задник такъв — пошепна му в отговор Гардънър.

— Проклет да съм, ако спра. Пет пари не давам кога си го писал, беше дяволски „брилянтно“ — каза Къмингс. — И ще те черпя за него едно питие по-късно.

— Няма да пия нищо по-силно от газирана вода тази вечер — заяви Гардънър и знаеше, че лъже. Главоболието му вече пропълзяваше обратно. Нямахте да се оправи с аспирин, нито с аналгин, нито с друго лекарство. Нищо друго нямаше да оправи главата му, освен една голяма силна доза алкохол. Тя бързо, бързо щеше да му донесе облекчение.

Аплодисментите най-после започнаха да замират. Патриша Маккардъл изглеждаше язвително благодарна.

Името на дебелия говнар, който представяше всеки от поетите, беше Арбърг (макар че на Гардънър продължаваше да му се иска да го нарича Аргълбаргъл) и той беше асистент-професорът по английски, който оглавяваше групата на спонсорите. Бе олицетворение на типа човек, наричан от баща му „оядено говедо“.

Ояденото говедо заяви, че кани „Поетите“, Приятелите на поезията и по-голямата част от английския факултет в дома си след четенето.

Започнаха към единайсет. В началото бяха сковани — мъже и жени, които стояха на неудобни малки групички с чаши и картонени чинийки в ръце и предпазливо разговаряха за обичайните академични неща. Този сорт глупости се бяха виждали на Гардънър като идиотска загуба на време, докато преподаваше. И все още мислеше така, но сега в тях имаше някаква носталгия и удоволствие — по меланхоличен начин.

Неговата жилка на Чудовище на събиранията му казваше, че сковано или не, това бе събиране с Възможности. Към полунощ етюдите на Бах със сигурност щяха да бъдат сменени от „Притендърс“ и разговорите за учебни курсове, политика и литература ще отстъпят на по-интересни теми — „Ред Сокс“, кой във факултета пие твърде много и, любимата по всяко време, кой с кого спи.

Имаше огромен бюфет, където повечето поети направиха опашка, непоклатимо следвайки Първото правило на Гардънър за поети на турне: *Щом е аванта, не я изпускай*. Докато наблюдаваше, Ан Делейни, която пишеше кратки, натрапчиви стихотворения за земеделските работници от Нова Англия, разтвори широко челюсти и заби зъби в един огромен сандвич. Майонеза с цвят и вид на сперма от бик изби между пръстите ѝ и Ан безгрижно я облиза от ръката си. Тя смигна на Гардънър. От лявата ѝ страна носителят на миналогодишната награда „Хоторн“ на Бостънския университет (за дългата му поема „Пристанищни мечти 1650-1980“) тъпчеше зелени маслини в устата си с шеметна скорост. Този човек, на име Джон

Евърд Симингтън, направи достатъчно дълга пауза, за да пусне по една шепа увити в станиол мини кръгчета от бонбелско сирене във всеки от джобовете на кадифеното си спортно сако (с кръпки на лактите, разбира се), след което пак се върна към маслините.

Рон Къмингс бавно се приближи към мястото, където стоеше Гардънър. Както обикновено, той не ядеше. В едната си ръка държеше водна чаша, която изглеждаше пълна с чисто уиски. Той кимна към бюфета.

— Голяма работа. Ако си падаш по деликатес „Киршнер“ и заледени марули, можеш да се натъпчеш като прасе, приятел.

— Този Аргълбаргъл наистина знае как да живее — каза Гардънър.

Къмингс, в процес на отпиване, прихна така силно, че очите му щяха да изскочат.

— Тази вечер нямаш грешка, Джим. Аргълбаргъл. Господи.

Той погледна към чашата в ръката на Гардънър. В нея имаше водка с тоник — слабо питие, но вече му беше второ, все пак.

— Тоник? — попита подигравателно Къмингс. — „Чист“ тоник?

— Ами... по голямата част.

Къмингс пак се разсмя и се отдалечи.

По времето, когато някой махна Бах и пусна Би Би Кинг, Гард работеше по четвъртото си питие — за него бе помолил бармана, който беше присъствал на четенето, да наблегне малко повече на водката. Започваше да си повтаря две реплики, които му се виждаха все по-остроумни, колкото повече се напиваше: първо, че ако си падаш по деликатес „Киршнер“ и заледени марули, можеш да се натъпчеш като прасе, приятел, и второ, че всички асистент-професори приличат на „практичните котки“ на Т. С. Елиът поне в едно: задължително имат тайни имена. Гардънър признаваше, че по интуиция е разкрил това на техния домакин: Аргълбаргъл. Той се върна за пета чаша и каза на бармана само да размаха бутилката с тоник пред лицето на древното питие — така щяло да бъде екстра. Барманът послушно разклати бутилката швепс пред чашата с водка на Гардънър. Гардънър се смя, докато от очите му бликнаха сълзи и го заболя корема. *Наистина* се чувстваше чудесно тази вечер... и кой, господине или госпожо, го заслужаваше повече? Беше чел по-добре, отколкото му се бе случвало от години, може би дори в целия му живот.

— Знаеш ли — каза той на бармана, беден аспирант, нает специално за случая, — всички асистент-професори приличат в едно нещо на „практичните котки“ на Т. С. Елиът.

— Така ли, господин Гардънър?

— Джим. Просто Джим. — Но можеше да види в очите на хлапето, че никога няма да бъде *просто Джим* за него. Тази вечер то го бе видяло как сияе, а хора с такова сияние изобщо не могат да бъдат свързани с нещо толкова земно като *просто Джим*.

— Така е — отвърна той на хлапето. — Всички те си имат тайни имена. Аз по интуиция открих това на домакина ни. То е Аргълбаргъл. Като звука, с който се давиш, когато преглъщаш гадното рициново масло. — Направи пауза, леко замислен. — От което на въпросния господин би му дошла добре една хубавичка доза, сега като си помисля за това.

Гардънър се разсмя доста шумно. Беше чудесно допълнение към основното твърдение. „Като добавянето на избран с вкус орнамент върху капака на някоя хубава кола“, помисли си той и пак се разсмя. Този път няколко души се озърнаха, преди да се върнат отново към разговорите си.

„Прекалено високо“, мина му през ума. „Намали си звука, Гард, стари приятелю.“ Той се ухили широко и си помисли, че прекарва една вълшебна нощ — дори проклетите му „мисли“ бяха забавни тази вечер.

Барманът също се усмихваше, ала в неговата усмивка имаше нюанс на лека загриженост.

— Трябва да внимавате какво говорите за професор Арбърг — рече хлапето — или на кого го казвате. Той е малко... като мечка.

— О, *така* значи! — Гардънър завъртя очи в кръг и енергично размърда нагоре-надолу вежди като Гручо Маркс. — Ами да, и фигурата му е подходяща. Едно оядено говедо е той, нали?

Но се постара да е на намален звук, докато го казваше.

— Да — съгласи се барманът. Той се огледа, след което се наведе над импровизирания бар към Гардънър. — Разправя се една история как миналата година се случило да мине покрай фойето на петокурсниците и чул един от тях да се шегува, че винаги е искал да бъде свързан с училище, където „Моби Дик“ не е просто още една суха класика, а е действителен член на факултета. Това момче било един от

най-обещаващите студенти по английски, учили някога в Нортистърн, съм чувал, но изчезнало още преди да свърши семестъра. Както и всички други, които се засмели. Онези, които не се усмихнали, останали.

— Мили боже! — възкликна Гардънър.

Той бе чувал подобни истории и преди — някои от които дори още по-лоши, — ала въпреки това се почувства отвратен. Проследи погледа на бармана и видя Аргълбаргъл при бюфета, застанал до Патриша Маккардъл. Аргълбаргъл държеше халба бира в едната си ръка и жестикулираше с нея. Другата му ръка загребваше с пържени картопки мидите от една купа и ги прехвърляше в устата му, което ставаше, докато той продължаваше да говори, олигавяйки поглъщаната храна. Гардънър не си спомняше някога да е виждал нещо толкова истински гадно. И въпреки това изостреното внимание на кучката Маккардъл подсказваше, че всеки момент тя може да падне на колене и да се заеме да духа на този човек, подтиквана от чисто обожание. Гардънър помисли: „и този тлъст идиот просто ще продължи да си хапва, докато тя го прави, ръсейки трохи от пържените картопки и капки от соса на мидите в косата й“.

— Бистра водица — заяви той и гаврътна половината си водка с тоник. Тя почти не гореше... това, което гореше, бе първата истинска враждебност за вечерта — първият предвестник на онази няма и необяснима ярост, която го бе завладяла почти от момента, в който започна да пие. — Освежи я малко, а?

Барманът добави още водка и срамежливо изрече:

— Мисля си, че четохте великолепно тази вечер, господин Гардънър.

Гардънър се почувства абсурдно трогнат. „Улица Лейтън“ бе посветена на Боби Андерсън и това момче зад бара — едва ли то самото достатъчно голямо, за да има законно право да пие — напомни на Гардънър за Боби, каквато беше, когато дойде в университета.

— Благодаря.

— Не е зле да сте малко по-внимателен с тази водка — подхвърли барманът. — Тя има навика да удря най-неочаквано.

— Аз се контролирам — заяви Гардънър и самоуверено смигна на бармана. — Видимост десет мили преди безкрая.

Извърна се от бара и пак погледна към ояденото говедо и Маккардъл. Тя улови погледа му и го изгледа в отговор, студено и без да се усмихва, със сини очи, наподобяващи кубчета лед. „Цуни ме отзад, фригидна кучко“, помисли си той и вдигна чаша към нея в дебелашки кръчмарски поздрав, като в същото време ѝ показваше благоразположението си с обидно широка усмивка.

— Само тоник, а? Чист тоник.

Гардънър се обърна. Рон Къмингс се бе появил до него, внезапно като Сатаната. И усмивката му беше подходящо сатанинска.

— Върви на майната си — отвърна Гардънър и този път повече хора се обърнаха да го погледнат.

— Джим, стари приятелю...

— Знам, знам, намали звука — изломоти той, но вече усещаше как пулсът в главата му бие по-силно, по-интензивно. Това не беше като главоболията, които му бе предсказал лекарят след злополуката. Пулсирането не идваше откъм предната част на главата му, а по-скоро отнякъде дълбоко отзад. И не болеше.

Всъщност беше доста приятно.

— Правилно — Къмингс кимна почти незабележимо по посока на Маккардъл. — Тя ти е вдигнала мерника, Джим. С удоволствие би те изхвърлила от турнето. Не ѝ давай повод.

— Заеби я.

— *Ти* го направи — рече Къмингс. — Рак, цироза на черния дроб и увреждания на мозъка — всички тези неща са статистически доказани резултати от усилено пиене, затова мога съвсем основателно да очаквам, което и да е от тях в бъдещето си, а ако ми се стовари на главата, няма кого друг да обвинявам освен себе си. В семейството ми се срещат и диабет, глаукома и преждевременно изкуфяване. Но хипотермия^[1] на пениса? Мога да мина и без това. Извини ме.

Гардънър остана неподвижен за момент, изненадан, загледан как Рон се отдалечава. После загра и прихна в гръмогласен смях. Този път сълзите не само бликнаха в очите му. Този път направо се затъркаляха по страните му. За трети път вече хората го изгледаха — едър мъж, в доста оръфани дрехи, с чаша в ръка, пълна с нещо, което подозрително приличаше на чиста водка, застанал сам и смеещ се с всичка сила.

„Престани“, помисли си той. „Намали звука“, каза си пак. „Хипотермия на пениса“ мина му през ума и Гард се заля в нов

пристъп на смях.

Малко по малко успя да се овладее. Запъти се към стереоуредбата в другата стая — на събиранията обикновено най-интересните хора се намираха там. Грабна от някакъв поднос два сандвича и ги изгълта. Имаше силното усещане, че онзи Аргълбаргъл и Маккаргълбаргъл все още гледат към него и че Маккаргълбаргъл с изискани фрази дава на Аргълбаргъл в резюме пълната му характеристика, като студената, подлудяваща усмивка не слиза нито за миг от лицето ѝ. „Ти не знаеше ли? Това е самата истина — той я простреля. Право в лицето. Тя му каза, че няма да завежда дело, ако ѝ даде неоспорван развод. Кой може да каже дали това е било правилното решение. Не е стрелял по други жени... поне досега. Но колкото и хубаво да четете тази вечер — след онази доста ексцентрична пауза, имам предвид — той е нестабилен и както можеш да видиш, не е способен да си контролира пиенето...“

„По-добре внимавай, Гард“, предупреди се сам и за втори път тази вечер мисълта се появи в главата му, с глас силно напомнящ за Боби. „Параноята ти избива. Те не говорят за теб, за бога.“

На прага се обърна и погледна назад.

Двамата зяпаха право в него.

За миг го разтърсиха злоба и смущение... а после насили върху лицето си още една голяма, обидна усмивка и вдигна чаша към тях.

Измитай се оттук, Гард. Може да стане лошо. Пиян си.

Напълно се владее, не се безпокой. Тя иска да си тръгне, ето защо продължава да гледа към мен, затова и разправя на онзи тлъст идиот всичко за мен — че съм прострелял жена си, че съм задържан в Сийбрук със зареден пистолет — иска да се отърве от мен, защото смята, че не бива разни съпружоубиващи комунистосимпатизиращи противоатомнодемонстриращи пияници да получават най-бурните шибани аплодисменти за деня. Но аз умея да бъда невъзмутим. Няма проблеми, скъпа. Просто ще повися малко, ще стоя настрана от огнената вода, ще ударя едно кафе и ще се прибера рано. Няма проблеми.

И макар че не удари никакво кафе, не се прибра рано и съвсем сигурно не остана настрана от огнената вода, се чувстваше добре през следващия час или толкова. Намаляваше звука всеки път щом го усетеше, че започва да се повишава и се насилваше да престане всеки

път, когато се хванеше, че започва да прави това, което жена му наричаше *ораторстване*. „Когато се напиеш, Джим — му казваше тя, — един от не най-малките ти проблеми е тенденцията да спиращ да разговаряш и да започваш да *ораторстваш*.“

Стоеше най-вече във всекидневната на Арбърг, където тълпата беше по-млада и не толкова префърцунена и надута. Разговорите им бяха живи, жизнерадостни и интелигентни. Мисълта за атомните централи се надигна в съзнанието на Гардънър — в такива часове това винаги ставаше, — подобно на гниещ труп, изплуващ на повърхността в отговор на оръдейна стрелба. В такива часове — в тази фаза на напиване — увереността, че той трябва да предупреди тези млади мъже и жени за проблема, винаги изплуваше, влачейки след себе си горещината на гнева и безумието като изгнили коренища. Както винаги. Последните осем години от живота му бяха лоши, а последните три бяха истински кошмар, в който той бе станал непонятен за себе си и плашещ за почти всички хора, които действително го познаваха. Когато пиеше, тази ярост, този ужас и най-вече тази неспособност да обясни изобщо какво се бе случило с Джими Гардънър, да го обясни дори на себе си — намираще излаз в темата за атомните централи.

Тази вечер едва бе повдигнал въпроса, когато Рон Къмингс влезе с олюляване в стаята, с пламнало тясно и изпито лице. Пиян или не, Къмингс все още беше напълно способен да види накъде духа вятърът. Той умело върна разговора отново към поезията. Гардънър бе донякъде благодарен, но също така и ядосан. Нямаше логика, ала беше факт: бяха го лишили от възможността да развие своята идея фикс.

Затова, отчасти благодарение на стегнатите юзди, които сам си бе поставил и отчасти благодарение на навременната намеса на Рон Къмингс, Гардънър успешно избягваше неприятностите почти до края на събирането у Арбърг. Още половин час и щеше да избегне неприятностите напълно... поне, за *тази* вечер.

Но когато Рон Къмингс започна да ораторства за поетите битници с обичайното си режещо остроумие, Гардънър се запъти обратно към столовата да си вземе ново питие и може би нещо за хапване от бюфета. Това, което последва, можеше да е нагласено от дявола с особено злостно чувство за хумор.

— Веднъж като се включи и „Ирокез“, ще се разкрие възможност за работа на повече от трийсет редовни аспиранти — казваше един глас от лявата страна на Гардънър. Той се извърна така внезапно, че едва не разля питието си. Сигурно си въобразяваше — този разговор бе прекалено голямо съвпадение, за да е истина.

До единия край на бюфета бяха застанали в групичка шест души — трима мъже и три жени. Едната двойка беше Световноизвестния водевилен екип на Аргълбаргъл и Маккаргълбаргъл. Мъжът, който говореше, приличаше на търговец на коли с по-добър вкус към дрехите от повечето други сред тази пасмина. Жена му стоеше до него. Тя притежаваше някаква уморена хубост, бледосините ѝ очи бяха уголемени от очила с дебели стъкла. Гардънър веднага отбеляза един факт. Той може и да беше вманиачен и побъркан конкретно на тази тема, ама винаги бе притежавал остра наблюдателност и още я имаше. Жената със силните очила съзнаваше, че съпругът ѝ прави точно това, в което Нора обвиняваше самия Гард по време на събирания, когато се напиеше: *ораторстваше*. Тя искаше да измъкне мъжа си навън, но все още не виждаше как точно да го направи.

Гардънър хвърли повторен поглед и предположи, че са женени от осем месеца. Можеше да е и година, но осем месеца му се виждаше по-вярно предположение.

Мъжът, който говореше, трябва да бе някое от движещите колела на Бей Стейт Илектрик. *Трябва* да беше Бей Стейт, защото те притежаваха великата благодат, наречена централа „Ирокез“. От думите му човек можеше да си помисли, че това е най-страхотното изобретение след нарязания хляб, и тъй като изглежда наистина бе убеден, Гардънър реши, че трябва да е някое от маловажните движещи колела, може би дори резервна гума. Не му се вярваше големите юнаци да са толкова луди по „Ирокез“. Дори за момент да се пренебрегнеше безумието на атомната енергия, оставаше фактът, че „Ирокез“ бе закъснял с пет години за „включването“ си и съдбата на три вътрешно свързани банкови вериги от Нова Англия зависеше от това, какво ще се случи, когато — и ако — това станеше. Те всички бяха потънали до гърдите в радиоактивни подвижни пясъци и търговски книжа. Беше като някаква откачена игра на музикални столове.

Разбира се, съдилищата накрая бяха дали позволение на компанията да започне хранването с ядрени касети миналия месец и

Гардънър предполагаше, че сега копелетата дишаха малко по-леко.

Арбърг слушаше с тържествено уважение. Той не бе в ръководството на колежа, но всеки с пост над този на инструктор бе достатъчно наясно с положението, за да угодничи пред емисар от Бей Стейт Илектрик, дори да е резервна гума. Големите частни предприятия като Бей Стейт можеха да направят много за едно училище, ако пожелаеха.

Дали този Червен киловат тук бе Приятел на поезията? Сигурно толкова, подозираше Гард, колкото той самият бе Приятел на неутронната бомба. Неговата „жена“ обаче — тя, с нейните силни очила и хубаво, уморено лице — „тя“ изглеждаше като Приятел на поезията.

Знаейки, че това е ужасна грешка, Гардънър се присламчи към тях. Беше си надянал една приятна „теренът е към края си, скоро трябва да си тръгваме“ усмивка, ала пулсът в главата му биеше по-бързо и клонеше към лявата страна. Старият безпомощен гняв се надигаше в червена вълна. „Не разбирате ли за какво говорите?“ бе почти единственото, което сърцето му можеше да изкрещи. Имаше съвсем логични аргументи против централите с атомна енергия, които би могъл да изтъкне, но в моменти като този съумяваше да открие само немия вик на сърцето си.

„Не разбирате ли за какво говорите? Не знаете ли какви са рисковете? Никой от вас ли не си спомня какво стана в Русия преди две години? *Те* не помнят, *те не могат*. Те има още дълго да погребват жертвите на рака и през следващото столетие. Боже, помогни на идиотите, Господи! Натикай си в задника за около половин час една от тия използвани радиоактивни касети и разкажи на всички колко дяволски безопасна е шибаната ядрена енергия, когато лайната ти започнат да светят в тъмното! Господи! *ГОСПОДИ!* И вие, шушумиги такива, стоите тук и слушате приказките на този човек, като че ли е нормален!“

Гардънър застина неподвижен, с чаша в ръка, любезно усмихнат, заслушан как тази резервна гума декламира ужасните си глупости.

Третият мъж в групата бе на около петдесет и приличаше на професор от колежа. Той се интересуваше от възможностите за евентуални организирани протести през есента. Обръщаше се към резервната гума с името Тед.

Тед Енергетика каза, че не вярва да има големи основания за тревога по този въпрос. Сийбрук доби широка известност, както и инсталацията „Ероухед“ в Мейн, но откакто федералните съдии започнаха да взимат по-строги мерки срещу онова, което *те* видяха като едва ли не създаване на адска обстановка, протестите бързо намаляха.

— Тези групировки си сменят мишените почти толкова бързо, колкото и любимите рок групи — заяви той. Арбърг, Маккардъл и другите се засмяха — всички, с изключение на жената на Тед Енергетика. Видът ѝ само стана малко по-стреснат.

Любезната усмивка на Гардънър остана. Тя изглеждаше като запечатана на снимка върху лицето му.

Тед Енергетика стана по-експанзивен. Той заяви, че било време да покажем на арабите веднъж завинаги, че Америка и американците нямат нужда от тях. Каза, че дори най-съвременните електроцентрали с употреба на въглища били прекалено мръсни, за да бъдат приемливи за Управлението за опазване на околната среда. Добави, че слънчевата енергия била страхотна... „докато грее слънцето“. Последва нова вълна смях.

Главата на Гардънър бучеше и фучеше, фучеше и бучеше. Ушите му, настроени на почти свръхестествена чувствителност, доловиха слаб пукащ звук, като размърдващ се лед и той отпусна хватката на пръстите си само миг преди да ги е стиснал толкова силно, че да счупи чашата.

Гард мигна и върху раменете на Арбърг се появи свинска глава. Тази халюцинация беше съвсем цялостна и съвсем безупречна, чак до четината по зурлата на дебелака. Бюфетът беше в развалини и все пак Арбърг продължи да го прочиства, като довърши последните няколко курабийки, забодде едно последно парченце салам и отрязък от сирене върху една и съща пластмасова клечка за зъби и ги прокара с последните трохи от пържените картофки. Всичко това отиде в сумтящата му зурла и през цялото време той не престана да кима, докато Тед Енергетика обясняваше, че атомната енергия действително е единствената алтернатива.

— Слава богу, че хората в Америка най-после започнаха да гледат на онази история в Чернобил с известна перспектива — продължаваше той. — Трийсет и двама загинали. Това е ужасно,

разбира се, но само преди месец стана самолетна катастрофа, която уби сто деветдесет и няколко души. А не сте чули хората да крещат по правителството да закрие самолетните линии, нали? Да загинат трийсет и двама човека е ужасно, ама е далеч от Армагедона, в който тези антиядрени ненормалници превръщат събитието. — Тед леко понижи глас. — Те са толкова откачени, колкото и лудите, които виждате по летищата, но в известен смисъл са по-лоши. Те звучат по-разумно. Ала дадем ли им онова, което искат, само след около месец ще се обърнат на сто и осемдесет градуса и ще започнат да пискат, че не могат да си използват сешоарите или ще открият, че миксерите им няма да пожелаят да работят, когато рекат да си забъркат порция вегетарианска храна.

За Гард той вече не изглеждаше като човек. От яката на бялата му риза с тънки червени линии стърчеше косматата глава на вълк. Тя се огледа наоколо, с провиснал розов език и проблясващи зеленикаво жълти очи. Арбърг изгрухтя някакво одобрение и натъпка още каквито остатъци намери в розовата си прасешка зурла. Патриша Маккардъл сега имаше гладката лъскава глава на ловна английска хрътка. Колежанският професор и жена му бяха невестулки. А съпругата на мъжа от електрическата компания се бе превърнала в изплашен заек с въртящи се от страх очи зад очила с дебели стъкла.

„О, Гард, недей“, простена умът му.

Той мигна отново и те си бяха просто хора.

— А на своите протестни митинги тези демонстранти никога не се сецат да споменат едно и то е следното: — завърши Тед Енергетика и се огледа като адвокат от висока класа, който достига кулминацията в заключителната си реч. — За трийсет години мирно развитие на ядрените изследвания не се е случил *ни то един фатален инцидент в резултат на използвана атомна енергия в Съединените Американски Щати.*

Той се усмихна скромно и гаврътна остатъка от уискито си.

— Сигурен съм, че всички ние ще спим по-спокойно, като знаем *това* — заяви мъжът, който приличаше на професор от колежа. — А сега смятам, че жена ми и аз...

— Известно ли ви е, че Мария Кюри е умряла от радиационно облъчване? — запита с разговорен тон Гардънър. Обърнаха се глави. — Да. Левкемия, предизвикана от пряко излагане на гама-лъчи. Тя е

била първата жертва в дългия поход на смъртта, в чийто край стои електростанцията на този човек. Мария Кюри е направила много изследвания и всичко е записала.

Гардънър огледа внезапно утихналото помещение.

— Бележниците ѝ са заключени в един трезор — продължи той. — Трезор в Париж. Той е изолиран с олово. Бележниците са цели, но са прекалено радиоактивни, за да бъдат докоснати. А за това кой е умрял тук, ние наистина не знаем. Комисията по атомна енергия и Управлението за опазване на околната среда добре го пазят в тайна.

Патриша Маккардъл го гледаше намръщено. Забравил за момента професора, Арбърг се върна към поглъщането на последните остатъци от оголената маса на бюфета.

— На пети октомври 1966 — рече Гардънър — стана частичен ядрен пробив в хранящия реактор на „Енрико Ферми“ в Мичиган.

— Нищо не се случи — обади се Тед Енергетика и разпери ръце към събраната компания, сякаш за да допълни: „Виждате ли? Нали ви казах“.

— Да — продължи Гардънър. — Нищо не се случи. Господ може и да знае защо, но според мен той ще е единственият. Верижната реакция спря от само себе си. На никой не му е известно защо. Единият от инженерите, които предприемачите извикали, хвърлил поглед, усмихнал се и казал: „Вие, момчета, едва не сте затрили Детройт.“ След което припаднал.

— О-о, но господин Гардънър! Това е било...

Гардънър вдигна ръка.

— Когато се направят проучвания на статистиките за смъртността от ракови заболявания в районите обграждащи, което и да е ядрено съоръжение в страната, се откриват аномалии — смъртността там е далеч над нормата.

— Това е абсолютно невярно и...

— Оставете ме да довърша, моля. Не смятам, че фактите вече имат някакво значение и все пак ме оставете да довърша. Много преди Чернобил при руснаците стана инцидент с реактор на едно място наречено Киштим. Само че тогава премиер беше Хрущов и те си държаха устите здраво затворени. Изглежда са струпвали използваните касети в някаква плитка яма. И защо не? Както би могла да каже мадам Кюри, навремето е изглеждало като добра идея. Доколкото можем да

гадаем, вероятно ядрените касети са се окислили, само че вместо да произведат железен оксид или ръжда, както става със стоманените отпадъци, тяхната ръжда представлявала чист плутоний. Това било като запалването на открит огън в близост до резервоар, пълен с леснозапалим газ, ала те не го знаели. Предполагали, че всичко ще бъде наред. *Предполагали.* — Той можеше да чуе яростта, изпълваща гласа му и беше неспособен да я спре. — *Предполагали,* играели си с живота на живите човешки същества, сякаш те са... ммм, като че ли са някакви кукли... и можете ли да познаете какво станало?

В стаята цареше тишина. Устата на Пати бе замръзнала червена цепка. Цветът на кожата ѝ бе заприличал на мляко от гняв.

— Завалило — рече Гардънър. — Завалило здравата. И започнала верижна реакция, която предизвикала експлозия. Било като изригването на вулкан от кал. Хиляди били евакуирани. На всяка бременна жена бил направен аборт. Изобщо не се поставял въпросът за избор. Руският еквивалент на ограждане като забранена зона в Киштим влязъл в сила почти за година. После, когато към света започнал да се прокрадва слухът, че на границата със Сибир е станал много лош инцидент, руснаците отново отворили пътищата. И поставили няколко действително весели табели. Виждал съм снимки. Не мога да чета руски, но съм молил четирима или петима различни хора за превод и те всички са на едно мнение. Звучи като зла етническа шега. Представете си, че карате по някоя американска магистрала — I-95 или I-70, например — и попадате на знак, върху който е написано: **МОЛЯ ЗАТВОРЕТЕ ВСИЧКИ ПРОЗОРЦИ, ИЗКЛЮЧЕТЕ ВСЯКАКВА ВЕНТИЛАЦИЯ И СЛЕДВАЩИТЕ ТРИЙСЕТ КИЛОМЕТРА КАРАЙТЕ С МАКСИМАЛНАТА ВЪЗМОЖНА ЗА КОЛАТА ВИ СКОРОСТ.**

— Глупости! — отсече на висок глас Тед Енергетика.

— Според закона за свобода на информацията снимките са на разположение — каза Гард. — Ако този човек просто лъжеше, може би щях да го преглътна. Но той и останалите като него правят нещо лошо. Те са като търговци, които разправят на хората, че цигарите не само не предизвикват рак на белите дробове, а са пълни с витамин С и предпазват от настинки.

— Да не би да намекувате...

— Трийсет и двама загинали в Чернобил можем да *удостоверим*. Дявол да го вземе, те може и да „са“ само трийсет и двама. Разполагаме със снимки, направени от американски лекари, които предполагат, че жертвите вече трябва да са доста над двеста, но да кажем, че са трийсет и две. Това не променя познанията ни за излагането на силна радиация. Смъртта на всички не настъпва веднага. Ето какво е най-подвеждащото. Смъртта приижда на три вълни. Първо, хората, които са изгорели при инцидента. Второ, жертвите на левкемията, най-вече деца. Трето, най-смъртоносната вълна: рак при възрастните на четирийсет и отгоре. Толкова много случаи на рак, че можете да стигнете и по-далеч и да ги наречете епидемия. Рак на костите, на гърдата, на черния дроб, меланом — рак на кожата с други думи — са най-честите. Ала не са пропуснати и рака на червата, на пикочния мехур, мозъчните тумори...

— Спрете, много ви моля, *спрете!* — извика жената на Тед. Истерията придаде на гласа ѝ изненадваща сила.

— Бих спрял, ако можех, мила — каза Гардънър нежно. — Но не мога. През 1964 Комисията по атомна енергия поръчала разработването на сценарий за най-лошите последици, в случай че избухне някой реактор с размери една пета от онзи в Чернобил. Резултатите били толкова страшни, че Комисията по атомна енергия засекретила доклада. Той твърдял...

— Млъкни, Гардънър — изрече високо Пати. — Ти си пиян.

Той не ѝ обърна внимание, вперил очи в жената на енергетика.

— Той твърдял, че такъв инцидент в относително земеделски район на САЩ — този, който те избрали, бил центърът на щата Пенсилвания, където е Петкилометровият остров, между другото — ще убие 45 000 души, ще направи радиоактивни седемдесет процента от щата и ще причини щети на стойност седемнайсет милиона долара.

— Свети боже! — извика някой. — Да не ни *пързаяш*?

— Не — рече Гардънър без да сваля поглед от жената, която сега изглеждаше хипнотизирана от ужас. — Ако умножите по пет, ще получите 225 000 загинали и щети за осемдесет и пет милиона долара.

Той безгрижно си напълни пак чашата в стихналия гроб на стаята, вдигна я по посока на Арбърг и изля в гърлото си две големи глътки чиста водка. *Незаразена* водка, както се надяваше човек.

— Та така! — завърши той. — Говорим за почти четвърт милион души загинали до момента, когато ще се разсее и третата вълна, някъде около 2040 година. — Гардънър намигна на Тед Енергетика, чиито устни се бяха отдръпнали и оголили зъбите му. — Ще бъде трудничко да се качат *толкова* много хора, дори на „Боинг 767“, нали?

— Тия цифри си ги извади направо от задника — отвърна ядосано Тед Енергетика.

— Тед... — започна нервно жена му. Тя бе станала мъртвешки бледа, като се изключат мъничките горящи червени точки в горната част на скулите ѝ.

— Да не очакваш от мен да стоя тук и да слушам тази... тази партийно оцветена реторика? — попита той и се приближи толкова до Гардънър, че застанаха с почти опрени гърди. — *Това ли очакваш?*

— В Чернобил те убиха децата — каза Гардънър. — Не можете ли да го проумеете? И онези на десет години, и другите, още *неродените*. Повечето може и да са още живи, ама те умират точно в този миг, докато ние стоим тук с чаши в ръце. Някои дори не могат още да четат. Повечето никога няма да целунат любимо момиче. В този миг, докато ние стоим тук с чаши в ръце. Те убиха своите деца.

Той погледна към жената на Тед и сега гласът му започна да трепери и леко да се повишава, като в пледоария.

— Ние знаем от Хиросима, Нагазаки, от собствените си опити край Тринити и на Бикини. *Те убиха собствените си деца, проумяват ли какво ви говоря? Има деветгодишни деца в Припят, които ще умрат издрисквайки собствените си вътрешности! Те убиха децата!*

Жената на Тед отстъпи крачка назад, с широко разтворени зад очилата очи и потрепваща конвулсивно уста.

— Ние ще признаем на господин Гардънър, че е добър поет, мисля — започна Тед Енергетика, като обгърна с ръка раменете на жена си и отново я придърпа към себе си. Приличаше на каубой, който дърпа теле. — Той не е много добре запознат с атомната енергия, обаче. Наистина нямаме представа какво може да се е случило или да не се е случило в Киштим и данните на руснаците за броя на жертвите в Чернобил са...

— Я стига с тия лайна — сръза го Гардънър. — Много добре знаеш за какво говоря. Бей Стейт Илектрик има всички тези данни в документацията си, заедно с повишената заболяемост от рак в

районите около американските ядрени съоръжения, водата, заразена от ядрените отпадъци — водата в дълбоките водоносни слоеве, водата, с която хората си перат дрехите и мият чиниите и себе си с нея, водата, която пият. Ти *знаеш*. Ти и всяка друга частна, общинска, щатска и федерална енергийна компания в Америка.

— Престани, Гардънър — предупреди Маккардъл и пристъпи напред. Тя заслепи групичката със свръхсияйна усмивка. — Той е малко...

— Тед, *наистина* ли знаеш? — изведнъж попита жената на Тед.

— Естествено, разполагаме с известни статистики, но...

Той млъкна. Челюстта му се затвори с толкова силно изщракване, че почти успяха да го чуят. Не беше казал много... ала то бе достатъчно. Изведнъж те разбраха — всички те, — че е изпуснал солидно количество текст в своята проповед. Гардънър изпита моментен, горчив, неочакван триумф.

За миг настъпи неловка тишина, а после, съвсем преднамерено, жената на Тед се отдръпна от него. Той се изчерви. На Гард му заприлича на човек, който току-що си е халосал пръста с тежък чук.

— О, получаваме всякакви видове доклади — каза той. — Повечето не са нищо друго, освен купчини лъжи... съветска пропаганда. Хора като този идиот са направо щастливи да ги погълнат с все кукичката, влакното и плувката. Доколкото изобщо ни е известно, Чернобил може съвсем да не е бил катастрофа, а опит да ни накарат да се въздържаме...

— Господи, още малко и ще ни кажеш, че земята е плоска — намеси се Гардънър. — Виждал ли си снимките на момчетата от армията, облечени в противорадиационни костюми, които се разхождат около една електростанция на половин час път с кола от Харисбърг? Знаеш ли как са се опитали да запушат някакъв пробив там? Натъпкали в счупената отходна тръба една баскетболна топка, увита в изолирбанд. Това свършило работа за известно време, после налягането я изхвърлило и тя пробила дупка право в противоаварийната обвивка на реактора.

— Ти си се въоръжил с чудесно количество дяволски добра пропаганда — ухили се разярено Тед. — Руснаците *обожават* хора като теб! Плащат ли ти или го правиш даром?

— Кой звучи сега като някой перко от аерогарата? — попита Гардънър и леко се подсмихна. Той направи крачка към Тед. — Ядрените реактори били по изпитани от фигурата на Джейн Фонда, а?

— Що се отнася до мен, аз съм горе-долу на това мнение, да.

— Моля ви — обади се жената на професора, разстроена. — Можем да дискутираме, но нека да не крещим, моля ви... в края на краищата ние сме хора от „колеж“...

— Някой трябва дяволски силно да крещи за това! — изкрещя Гардънър. — Тя се сви и премига, а мъжът ѝ се вторачи в Гардънър с искрящи като късчета лед очи. Гледаше го втренчено, сякаш завинаги го зачеркваше и Гард предположи, че случаят е точно такъв. — Няма ли да крещите, ако къщата ви гори и вие сте единствената в семейството, която се е събудила посред нощ и е осъзнала какво става? Или само ще ходите на пръсти наоколо и ще шепнете, защото сте човек от *колеж*?

— Просто смятам, че това вече отиде твърде далече...

Гардънър престана да я слуша, обърна се към господин Бей Стейт Илектрик и му намигна заговорнически.

— Кажете ми, Тед, колко близо е разположена *твоята* къща до това ново и модерно ядрено съоръжение, което вие, момчета, строите?

— Аз не трябва да съм там през цялото време и...

— Не е твърде близо, а? Така си и мислех. — Той погледна към госпожа Тед. Тя се сви и отдръпна от него, вкопчвайки се в ръката на съпруга си. Гард си помисли: „Какво ли от онова, което вижда в мен, я кара да се свива така? Какво точно?“.

Гласът на ровеция си в носа, четящ комикси полицај звънна пак в печален отговор: „Простреля жена си. Хубава си я свършил, а?“.

— А вие планирате ли да имате деца? — попита я той меко. — Ако е така, за ваше добро се надявам, че *наистина* живеете със съпруга си на безопасно разстояние от централата... те все успяват да сгафят нещо. Както на Петкилометровия остров. Не много преди да отворят смукателната тръба, някой открил, че по някакъв начин водопроводчиците са успели да свържат един резервоар за течни радиоактивни отпадъци с вместимост 10 000 литра към питейния водопровод, вместо към защитната канализация. Всъщност, открили това около седмица преди обектът да бъде задействан. Как ви харесва тази история?

Тя плачеше.

Тя плачеше, но той не можеше да спре.

— Хората, които провели разследването, записали в доклада си, че свързването на тръбите с радиоактивна вода от охладителите с онези, които снабдяват с вода питейния водопровод, било „в общи линии непрепоръчителна практика“. Ако вашто мъжле тука реши да ви покани на обиколка из компанията, бих ви казал същото, което съветват да правите в Мексико: не пийте от водата. А ако вашето мъжле ви покани след като вече сте бременна — или след като дори само си *мислите*, че може да сте — кажете му... — Гардънър се усмихна, първо на нея, после на Тед. — Кажете му, че имате главоболие.

— Млъквай — рече Тед. Жена му бе започнала да стене.

— Точно така — включи се Арбърг. — Наистина смятам, че е време да млъкнете, господин Гардънър.

Гард погледна първо към тях, после към останалите гости, които зяпаха сцената до бюфета мълчаливо и с широко отворени очи. Младият барман беше между тях.

— *Млъквай!* — изкрещя Гардънър. Болката заби едно лъскаво хромирано острие в лявата страна на главата му. — *Да!* Млъквай и остави проклетата къща да изгори! Можете да се обзаложите, че тези скапани боклуци ще се навъртат наоколо да приберат по-късно застраховките срещу пожар, след като пепелта изстине и изгребат каквото е останало от труповете! *Млъквай!* Това е, което всички тези момчета искат да направим! И ако човек не млъкне сам, може и да го *накарат*, като Карън Силкуд...

— Млъкни, Гардънър — изсъска Патриша Маккардъл. В произнесените от нея думи липсваха шипящи съгласни, което правеше изсъскването невъзможно, но независимо от това тя изсъска.

Той се наведе към жената на Тед, чиито бледи бузи вече бяха мокри от сълзи.

— Освен това можете да проверите данните за детската смъртност. Тя винаги нараства в района на атомните съоръжения. Дефекти при раждането от рода на Даунов синдром — монголоидизъм, с други думи — или слепота, или...

— Искам да се махнете от къщата ми — намеси се Арбърг.

— Имаш парченца от пържени картофки по брадичката — каза му Гардънър и пак се обърна към господин и госпожа Бей Стейт Илектрик. Гласът му идваше от все по-дълбоко и по-дълбоко. Като че ли слушаше глас, който излиза от кладенец. Всичко отиваше към критичната точка. По цялото контролно табло започваха да светкат червени лампички.

— Този Тед тука, може да лъже колко силно преувеличено е било всичко, а то имало само слаб пожар и купища безпочвени вестникарски заглавия, и всички вие може дори и да му повярвате... но фактът е, че *онова, което се случи в ядрената електростанция край Чернобил изпрати в атмосферата на тази планета повече радиоактивни вещества от всички атомни бомби, взривени над земната повърхност след Тринити.*

— Чернобил е още горещ.

— И дълго ще си остане такъв. Колко дълго ли? Никой в действителност не знае, нали, Тед?

Той вдигна чаша към Тед и след това огледа застаналите наоколо гости, които до един се бяха умълчали и го гледаха, повечето не помалко разстроени от госпожа Тед.

— И това ще се случи пак. Може би в щат Уошингтън. Те трупаха използваните ядрени касети от ханфордските реактори в незащитени ями, също като в Киштим. Или при следващото голямо земетресение в Калифорния? Във Франция? Полша? Или пък право тук, в Масачузетс, ако този човек постигне своето, и централа „Ирокез“ бъде включена през пролетта. Оставете само някой да натисне погрешното копче в погрешния момент и следващият път, когато „Ред Сокс“ открият шампионата във Фенуей, ще бъде около 2075 година.

Патриша Маккардъл беше станала бледа като восъчна свещ... ако се изключеха очите ѝ, които плюеха сини искри, сякаш току-що изхвърлени от електрожен. Арбърг бе отишъл в другата крайност: той беше червен и мрачен като тухлите на изискания си потомствен фамилен дом. Госпожа Тед местеше поглед от мъжа си към Гардънър и обратно, като че ли те бяха две кучета, които могат да хапят. Тед видя този поглед, усети опита ѝ да се измъкне от обгърналата я, държаща я в плен ръка. Гардънър предположи, че тази нейна реакция се дължи на неговите думи и това провокира последната ескалация. Тед без

съмнение е бил инструктиран как да се справя с истерици като Гардънър. Компаниите учеха своите Тедовци да вършат това с такава лекота, както авиокомпаниите обучават стюардесите си как да демонстрират аварийната кислородна система в самолетите, с които летят.

Но вече беше късно. Пиянски поднесените, ала убедителни доводи на Гардънър се бяха развилнели като гръмотевична буря... и сега неговата жена се държеше, сякаш той можеше да се окаже Касапина от Рига.

— Господи, до гуша ми дойде от вас, хора, и от вашите преструвки! Нали беше там тази вечер, чете несвързаните си стихове по микрофони, които работят с електричество, слуша неприятния си глас усилен през *високоговорители*, които работят с електричество, използва електрическо осветление, за да можеш да виждаш... откъде, вие, лудити такива, си мислите, че идва тази енергия? От Магьосника от Оз? Господи!

— Късно е — забързано се обади Маккардъл — и всички ние...

— Левкемия — обърна се Гардънър направо към широко разтворените очи на жената на Тед с ужасна поверителност. — Децата. Винаги децата са първите, които си отиват след авария. Има поне едно хубаво: ако изгубим „Ирокез“, Фондацията на Джими ще има работа.

— Тед? — изхленчи тя. — Той не е прав, нали? Искам да кажа... — Тя ровеше за кърпичка или салфетка в чантичката си и я изпусна. Нещо вътре се счупи с кратко изпукване.

— Престани — каза Тед на Гардънър. — Ако искаш, ще продължим този разговор, но престани преднамерено да разстройваш жена ми.

— Аз *искам* тя да е разстроена — заяви Гардънър. Той вече напълно бе прегърнал мрака. Принадлежеше му, както и мракът му принадлежеше на него и това беше чудесно. — Има толкова много неща, които тя изглежда не знае. Неща, които *трябва* да знае. Като се има предвид за кого е омъжена и въобще.

Той обърна красивата, широко ухилена гримаса към нея. Този път тя се втренчи в него без да мигне, като гълъб хипнотизиран от светлината на приближаващи се фарове.

— Използваните ядрени касети, например. Знаете ли къде отиват, когато вече не са необходими за реактора? Той разправи ли ви как ги

отнася феята Ядрена касетка? Не е вярно. Хората в енергетиката един вид ги скътват настрана, като катерици. Тук, там и навсякъде има огромни горещи купчини с използвани ядрени касети, които седят наред мръсни, плитски басейни с вода. Те са истински *горещи*, мадам. И ще си останат такива много дълго време.

— Гардънър, искам да се махнеш — повтори Арбърг.

Без да му обръща внимание Гардънър продължи, говорейки на госпожа Тед и само на госпожа Тед:

— Те вече започват да губят следите на някои от тези купчини с използвани ядрени касети, знаехте ли това? Подобно на малки деца, които цял ден играят, лягат си вечерта уморени и на другия ден не помнят къде са си оставили играчките. А освен това съществуват и материалите, които просто гръмват. Върхът на мечтите на Лудия бомбаджия. Вече е изчезнал достатъчно плутоний, за да бъде взривено цялото източно крайбрежие на Съединените щати. Но аз трябва да имам микрофон, в който да си чета несвързаните стихове. Бог забранява да си повишавам гла...

Арбърг го сграбчи изведнъж. Той беше едър и отпуснат, ала доста силен. Ризата на Гардънър се измъкна от панталона. Чашата се изплъзна от пръстите му и се разби на пода. С вълнуващ и впечатляващ глас — глас, какъвто може би само изпълнен с възмущение учител, прекарал много години в залите за лекции може да издаде — Арбърг обяви на всички присъстващи:

— Изхвърлям този негодник навън.

Тази декларация беше посрещната със спонтанни аплодисменти. Не всички в стаята аплодираха — може би дори не и половината. Но жената на енергетика вече плачеше неудържимо, притисната сега до съпруга си, без да се опитва да избяга от него. А допреди Арбърг да го сграбчи, Гардънър стоеше надвесен над нея, сякаш я заплашваше.

Гард усети, че краката му се плъзват по пода, а после се отделят изцяло от него. Той зърна за миг Патриша Маккардъл, със стиснати устни и хвърлящи гневни искри очи, вкопчила една в друга ръце в яростно одобрение, каквото бе отказала да му засвидетелства по-рано. Мярна и застаналия на вратата на библиотеката Рон Къмингс, с чудовищно питие в едната ръка, другата обгърнала хубаво русо момиче, с длан плътно притисната към страничната извивка на едната ѝ гърда. Къмингс изглеждаше загрижен, ама не чак изненадан. В края

на краищата това си беше просто разправията от „Бар и грил КАМЕННАТА СТРАНА“, продължена в друга вечер, нали?

Да не би да смяташ да позволиш на тази пълна с лайна торба просто да те изхвърли през прага като мръсна котка?

Гардънър реши, че не смята така.

Той замахна с левия си лакът назад, като вложи цялата сила, на която беше способен. Лакътят му се заби в гърдите на Арбърг. Гардънър си помисли, че така трябва да се чувства човек, когато си удари лакътя в купа с изключително твърдо желе.

Арбърг издаде задавен вик и пусна Гардънър. Той се обърна, със свити в юмруци ръце, готов да удари Арбърг, ако се опита да го сграбчи отново, ако само се опита пак да го докосне. Дори се надяваше, че Аргълбаргъл ще пожелае да се бие.

Но ояденото говедо не показваше никакви признаци, че желае да се бие. То бе загубило интерес и към изхвърлянето на Гардънър. Арбърг притискаше ръце към гърдите си като слаб актьор, който се приготвя да изпее лоша ария. По-голямата част от тухления цвят бе напуснал лицето му, макар че горящи ивици преминаваха през страните му. Дебелите му устни се извиха във формата на буквата О, отпуснаха се, пак се извиха в О, отново се отпуснаха.

— ... сърцето... — изхъхри той.

— Какво сърце? — попита Гардънър. — Да не искаш да кажеш, че ти *имаш* такова нещо?

— ... пристъп... — изхъхри Арбърг.

— Сърдечен пристъп, как не! — отсече Гардънър. — Единственото, което ти е наранено, е чувството за благоприличие. И ти си го заслужаваш, кучи сине.

Той мина покрай Арбърг, все още замръзнал в позата на канещ се да запее актьор, притиснал две ръце към лявата страна на гръдния си кош, където Гардънър го бе уцелил с лакътя си. Вратата между столовата и коридора беше натъпкана с хора. Те забързано се отдръпнаха, щом Гардънър се втурна към тях и покрай тях, запътен към външната врата.

Изад него една жена пицеше:

— Махай се отгук, чуваш ли? Махай се, негоднико! *Махай се отгук! Не искам да те видя никога повече!*

Този писклив, истеричен глас бе толкова различен от обичайното котешко мъркане на Патриша Маккардъл (стоманените нокти скрити някъде дълбоко сред възглавничките от кадифе), че Гардънър спря. Той се обърна... и беше разлюлян от предизвикваща сълзи, ударена с пълен замах плесница. Лицето ѝ бе сгърчено от ярост.

— Трябваше да се вслушам в здравия си разум — едвам издиша тя. — Ти не си нищо друго, освен не ставащ за нищо впиянчен простак — едно свадливо, вманиачено, тероризиращо другите, грозно човешко същество. Но аз ще те оправа. Ще видиш. Знаеш, че мога.

— Оо, Пати, не знаех, че си толкова загрижена за мен — каза той. — Колко мило от твоя страна. От години чакам да ме оправиш. Горе ли ще се качим или ще доставим удоволствие на всички и ще го направим на килима?

Рон Къмингс, който се бе приближил до мястото на действието, се засмя. Патриша Маккардъл оголи зъби. Ръката ѝ пак се стрелна напред, като този път перна ухото на Гардънър.

Тя заговори с глас, който беше нисък, но можеше да се чуе съвършено ясно от всеки в помещението:

— Не е трябвало да очаквам нищо по-добро от човек, който е застрелял собствената си жена.

Гардънър се огледа, видя Рон и каза:

— Ще ме извиниш, нали? — и грабна чашата от ръката му. С един-единствен, бърз и ловък жест той дръпна с два пръста деколтето на тясната черна рокля на Маккардъл — платът беше еластичен и се разтегли лесно — и изля уискито вътре.

— Наздраве, скъпа — рече той и се запъти към вратата. Това беше, реши той, най-добрата финална реплика, която можеше да се надява да измисли при създадените обстоятелства.

Арбърг все още стоеше замръзнал, с вкопчени в гърдите му ръце и свиваща се в О и отпускаща се уста.

— ... сърцето... — изхъхри той пак към Гардънър — към Гардънър или към който би пожелал да го чуе.

В другата стая Патриша Маккардъл пицеше:

— *Аз съм добре! Не ме докосвайте! Оставете ме на мира! Нищо ми няма!*

— Ей. Ти.

Гардънър се обърна към гласа и юмрукът на Тед го удари по едната скула. Гардънър премина със залитане по-голямата част от коридора, като се вкопчи в стената, за да запази равновесие. Той се спъна в поставката за чадъри, прекатури я, после се блъсна във външната врата с достатъчна сила, за да накара стъклото на полукръглото прозорче над нея да потрепери.

Тед се приближаваше по коридора към него като бронетранспортър.

— Жена ми е в банята с истерия благодарение на теб и ако не се махнеш оттук още в тази секунда, ще ти размажа главата от бой.

Мракът избухна като прогнила, пълна с набъбнали газове помийна яма.

Гардънър докопа един от чадърите. Той беше дълъг, прибран и черен — типичен чадър на английски лорд. Гард се затича към Тед, към този човек, който много добре знаеше какви са рисковете, но въпреки това продължаваше напред, защото не, оставаха още седем вноски за изплащането на датсъна и осемнайсет за къщата, така че защо не, нали? Тед, който виждаше шестстотин процентовото увеличение на левкемията просто като един факт, способен да разстрои жена му. Тед, добрият стар Тед, и добрият стар Тед просто бе извадил късмет, че в поставката на края на коридора имаше чадъри, а не ловни пушки.

Тед стоеше зяпнал в Гардънър, очите му се разширяваха, а челюстта му започна да увисва. Видът на бликащ гняв отстъпи на несигурност и страх — страхът, който идва, когато човек разбере, че си има работа със същество, лишено от разум.

— Ей...!

— *Caramba*, задник такъв! — изкрещя Гардънър. Той размаха чадъра, след което с него мушна Тед Енергетика в корема.

— *Ей!* — изпъшка Тед и се преви одве. — *Престани!*

— *Andale, andale!* — извика Гардънър и започна да налага Тед с чадъра — напред, назад, напред, назад, напред, назад. Лентичката, която държеше чадъра прибран около дръжката му, се откачи. Чадърът, все още затворен, но вече разхлабен, плющеше около дръжката. — *Arriba, arriba!*

Тед бе загубил вече твърде много от присъствието на духа си, за да подновява нападението или да мисли за нещо друго, освен за

бягство. Той се обърна и побягна. Гардънър го подгони, с крясъци, като удряше гърба и основата на врата му с чадъра. Той се смееше... ала нямаше нищо смешно. Главата му ечеше и бумтеше. Що за победа бе това, да вкараш дори най-добрия човек от този сорт в разправия, макар и временна? Или да принудиш жена му да се разплаче? Или да го биеш със затворен чадър? Щеше ли някое от тези неща да накара атомната централа „Ирокез“ да не бъде пусната в действие другия май? Щеше ли някое от тези неща да спаси онова, което бе останало от неговия нещастен живот или да убие онези проклетни червейчета вътре в него, които не спираха да копаят, дъвчат и растат, изяждайки последните остатъци от здравия му разум?

Не, разбира се, че не. Но за момента, безсмисленото движение напред бе всичко, което имаше значение... защото само то му бе останало.

— *Arriba*, копеле такова! — крещеше той и преследваше Тед из столовата.

Тед бе вдигнал ръце към главата си и ги размахваше край ушите си. Приличаше на човек, нападнат от прилепи, пък и чадърът *наистина* напомняше донякъде прилеп, като се издигаше и спускаше с плющене.

— Помогнете ми! — изквича Тед. — Помогнете ми, този човек полудя!

Но всички отстъпваха назад, с разширени от страх очи.

Хълбокът на Тед се удари в единия край на бюфета. Масата се олюля напред и нагоре, сребърните прибори се плъзнаха по наклонената плоскост на свличащата се покривка, чиниите падаха и се чупеха по пода. Купата за пунш „Уотърфорд“ на Арбърг гръмна като бомба и една жена изпищя. Масата запази равновесие за миг и след това се прекатури.

— Помощ? Помощ? *Пооомощ!*

— *Andale!* — Гардънър стовари чадъра върху главата на Тед с особено силен замах. Пружинката му се задейства и чадърът се отвори с приглушено свистене. Сега Гардънър приличаше на някоя полудяла Мери Попинз, преследваща Тед Енергетика с чадър в едната ръка. По-късно щеше да му хрумне, че отварянето на чадър в къщата носи нещастие.

Някакви ръце го сграбчиха изотзад.

Той се извъртя, с очакването, че Арбърг е приключил с неуместния си пристъп и се е върнал да възобнови опита си да изхвърли негодника.

Не беше Арбърг. Беше Рон. Той все още изглеждаше спокоен — но в лицето му имаше нещо, нещо ужасно. Да не беше съчувствие? Да, Гардънър видя, че е точно това.

Изведнъж чадърът вече не му беше нужен. Той го захвърли встрани. Столовата остана съвършено тиха за момент, като се изключи забързаното дишане на Гардънър и шумното, задавяно от хлипове пъхтене на Тед. Прекатурената маса на бюфета лежеше сред купчина лен, счупен порцелан, натрошен кристал. Миризмата на разлят ромов пунш се издигаше в навлажняваща очите мъгла.

— Патриша Маккардъл е на телефона, говори с ченгетата — рече Рон — и когато става дума за Бек Бей, те пристигат бързо. Трябва да изчезваш оттук, Джим.

Гардънър се огледа и видя групички гости, застанали покрай стените и по праговете, и всички го гледаха с едни и същи разширени, уплашени очи. „До утре те няма да си спомнят дали причината е била атомната енергия, Уилям Карлос Уилямс или колко ангела могат да танцуват на върха на една игла“, помисли си той. „Половината от тях ще кажат на другата половина, че съм се опитал да сваля жена му. Просто този добър, стар любител на забавленията съпругоубиец Джим Гардънър мръднал и спукал от бой един от мъжете с чадър. Освен това и сипал около половин литър уиски между плоските гърди на жената, която му дала работа, когато нямал никаква. Атомна енергия ли, какво общо има пък тя с всичко това?“

— Каква безбожна бъркотия — дрезгаво рече той на Рон.

— Дявол да го вземе, има да говорят за това с години — възкликна Рон. — Най-хубавото четене, което са чували някога, последвано от най-хубавото проваляне на вечеринка, което някога са виждали. А сега се размърдай. Дигай си задника към Мейн. Аз ще ти се обадя.

Тед Енергетика, с разширени и насълзени очи, направи опит да се хвърли към него. Двама младежи — единият беше бармана — го задържаха.

— Сбогом — каза Гардънър на струпаните купчинки хора. — Благодаря за прекрасната вечер.

Той отиде до вратата и се обърна.

— И дори да забравите всичко друго, помнете за левкемията и децата. Помнете...

Ала това, което те щяха да запомнят, беше как млати Тед с чадъра. Видя го изписано по лицата им.

Гардънър кимна и тръгна по коридора, покрай Арбърг, който все още стоеше с вкопчени в гърдите ръце и мърдаше устни. Гардънър не погледна назад. Той ритна встрани поставката за чадъри, отвори вратата и излезе навън в нощта. Повече от всякога му се искаше да удари една глътка и предположи, че трябва да е намерил къде, защото някъде тогава падна в корема на голямата риба и мракът го погълна.

[1] Спадане на телесната температура под нормалната от прекомерно охлаждане. — Б.пр. ↑

**ШЕСТ
ГАРДЪНЪР ВЪРХУ СКАЛИТЕ**

1

Сега, дълго след зазоряване на сутринта на 4 юли 1988 година, Гардънър се събуди — свести се, по-точно — близо до ръба на каменния вълнолом, който се простира към Атлантика, недалеч от Увеселителния парк Аркадия, край плажа Аркадия в Ню Хампшир. Не че тогава Гардънър знаеше къде се намира. Той не помнеше почти нищо друго, освен собственото си име, фактът, че е в състояние, както изглеждаше, на почти пълна физическа агония и някак по-маловажния факт, че очевидно едва не се бе удавил през нощта.

Лежеше на една страна, а краката му киснеха във водата. Предполагаше, че когато снощи се е довялякъл тук, е бил на високо и сухо, но явно се бе претърколил в съня си и полека се бе свлякъл надолу по стръмния северен склон на вълнолома... а сега настъпваше приливът. Ако бе закъснял още половин час със събуждането си, предполагаше, че като нищо щеше просто да бъде отнесен от скалите на вълнолома, както изкарана на брега лодка може да бъде отнесена от пясъчен насип.

Едната му обувка още се намираще на крака му, но бе подгизнала и неизползваема. Гардънър я изрита от себе си и апатично загледа как потъва надолу в зеленикавия мрак. „Да имат раците в какво да серат“, помисли си той и седна.

Болката, която прониза главата му, беше толкова силна, че за миг помисли да не е получил удар. Реши, че е оцелял цялата тази нощ върху вълнолома, само за да умре от емболия на другата сутрин.

Болката малко се уталожиха и светът излезе от сивата мъгла, в която бе потънал. Той си върна способността да преценява точно колко нещастен се чувства. Несъмнено Боби Андерсън би нарекла това „пълното пътуване на тялото“, както в „Наслади се на пълното пътуване на тялото, Джим. Какво може да бъде по-хубаво от начина, по който се чувстваш след една нощ прекарана в окоето на циклона?“

Една нощ ли? Една нощ?

Исключено, скъпа. Това трябва да е било истински *транс*. Съвсем истински и гнусно реален.

Усещаше стомаха си болезнен и подут. Гърлото и синусите му бяха запушени, като че ли бе повръщал. Погледна вляво от себе си и се увери, че случаят беше точно такъв — резултатът бе там, малко над него, край мястото където трябва да е била първоначалната му позиция, подписът на пияницата — огромна гадна локва от засъхваща повръщия.

Господи, цялото тяло го болеше.

Гардънър прекара трепереща мръсна дясна ръка под носа си и усети люспички от засъхнала кръв. Беше му текла кръв от носа. Това му се случваше от време на време след скиорския инцидент край река Сънди през седемнайсетата му година. Можеше направо да разчита, че ще му потече кръв от носа при всяко натряскване.

Към края на всичките му предишни запивания — а това беше първият път, когато стигаше до дъното на свинщината за почти три години — Гардънър бе чувствал същото като сега: прилошаване, което се простираше по-надълбоко от болящата го глава, подутия стомах, подобен на жива гъба пълна с киселина, болките, схванатите мускули. Това дълбоко прилошаване не можеше да бъде наречено дори депресия — то бе усещане за пълна обреченост.

Този път беше по-лошо от всякога, по-зле дори от депресията, последвала Прочутия купон за Деня на благодарността през 1980 година, когато бяха свършили и преподавателската кариера и бракът му. А също се бе стигнало много близо и до свършването на живота на Нора. Беше стигнал до това състояние в Пенъбскотския щатски затвор. От външната страна на килията му седеше един полицай, четеше последния брой на списание „Крейзи“ и си чоплеше носа. По-късно Гардънър научи, че във всички полицейски участъци са наясно с навика на напиващите се до безсъзнание често да излизат от запоите си дълбоко депресирани. Затова ако се намереше свободен човек, той ти хвърляше по едно око, просто за да са сигурни, че няма да превъртиш напълно... поне докато си под тяхното попечителство и си заобиколен от щатското имущество.

— Къде съм? — бе попитал Гардънър.

— А къде мислиш, че си? — върна въпроса полицаят. Той огледа големия зелен сопол, който току-що бе изровил от носа си и после бавно и с явно задоволство го избърса в подметката на обувката си, стъпи долу и го разтърка по черната пръст на пода. Гардънър не

можеше да отдели поглед от тази операция и една година по-късно написа стихотворение за нея.

— Какво съм направил?

Като се изключат няколко кратки проблясъка, последните две денонощия му се губеха в пълен мрак. Проблясъците бяха несвързани, като разкъсвания сред облаците, които пропускат несигурни лъчи слънчева светлина, докато приближава бурята. Как носи на Нора чаша чай и започва да ѝ изнася проповедта си за атомните електроцентрали. О, да, централите. Да живеят вечните ядрени централи. Когато умре, последните му думи върху цялата скапана неразбория няма да бъдат „Цъфнала роза“, а „Атомни електроцентрали“. Можеше да си спомни как пада на алеята за коли покрай къщата. Как си взима пица и е толкова пиян, че едри парчета разтопен на ивици кашкавал се изсипва в ризата му и го изгаря по гърдите. Спомняше си, че се обажда на Боби. Обажда ѝ се и ѝ ломоти нещо несвързано, нещо ужасно, а Нора не пицеше ли? *Пицеше?*

— *Какво съм направил?* — попита той по-настойчиво.

Полицаят го изгледа за момент със съвсем неприкрито презрение.

— Простреля жена си. Ето какво си направил. Хубава си я свършил, а?

И той се върна към списанието си „Крейзи“.

Тогава беше зле. Сега се чувстваше още по-зле. Това бездънно усещане на самопрезрение, разяждащата сигурност, *че си направил лоши неща, които не можеш да си спомниш*. Не чак толкова малко чаши шампанско на новогодишното празненство, където си нахлупи върху главата сенника на един лампион и затанцува буги из стаята, докато той ти се смъкваше върху очите, а всички присъстващи (с изключение на жена ти) смятаха, че това е най-забавното нещо, което са виждали през *живота* си. Без да знаят, че си вършил забавни неща като набиване на декани. Или прострелване на съпруги.

Този път беше по-зле.

Как бе *възможно* да е по-зле от тогава с Нора?

Имаше *нещо*. В момента главата го болеше прекалено силно, за да направи дори опит да възстанови последния неизвестен период от време.

Гардънър погледна надолу към водата — вълните равномерно се покачваха към мястото, където беше седнал, подпрял лакти на коленете си, с отпусната глава. Когато гребените отминаха, той видя малки рачета и лъскави зелени водорасли. Не... всъщност не водорасли. Зелена тиня. Като сополи.

Застреля жена си... хубава си я свършил, а?

Гардънър стисна очи срещу подлудяващото пулсиране на болката, после ги отвори пак.

„Скачай вътре“, помами го нежно някакъв глас. „Искам да кажа, какво пък, по дяволите, наистина не ти трябва повече тия лайна, нали? Играта свърши. По неофициални данни. Радиоактивен дъжд. Да бъде включен отново в списъка, когато Великото Колело на Карма се завърти в другия живот... или в онзи след него, ако трябва да прекарам следващия като си плащам за този в кожата на някой торен бръмбар или нещо подобно. Сваляй доспехите, Гард. Скачай. При сегашното ти състояние и двата ти крака ще се схванат и всичко ще свърши бързо. Във всички случаи ще е по-добре от нара в затворническата килия. Хайде, скачай.“

Той се изправи и застана олюляващ се върху скалите, с вперен във водата поглед. Само една голяма стъпка, това беше всичко. Можел е да я направи и в съня си. Майка му стара, едва не я бе направил.

Не още. Искам първо да говоря с Боби.

Онази част от съзнанието му, която продължаваше да копнее за още мъничко живот, се вкопчи в тази идея. Боби. Боби беше единственото в стария му живот, което все още някак изглеждаше цяло и добро. Боби си живееше там в Хейвън, пишеше си уестърните, все още със здравия си разум, все още негова приятелка, макар и да не му бе вече любовница. Неговият последен приятел.

Искаш първо да говориш с Боби, а?

Защо? За да минеш и последната граница като забъркаш и нея ли? Господ ти е свидетел, че доста си се старал да го направиш. Тя има полицейско досие благодарение на теб, а без съмнение и своя собствена папка във ФБР. Не намесвай Боби в това. Скачай и престани да забъркваш каши.

Той се люшна напред, почти съвсем готов да го направи. Онази част от него, която все още искаше да живее, изглежда бе изчерпала аргументите си, не й бяха останали тактики за отлагане. Би могла да

изтъкне, че се бе опазил трезвен — повече или по-малко — през последните три години, не беше изпадал в неконтролируемо състояние, откакто ги бяха арестували с Боби в Сийбрук през 1985. Но този довод беше несериозен. Като се изключеше Боби, той вече бе напълно сам. Мозъкът му беше объркан почти през цялото време и се връщаше отново и отново — дори в трезво състояние — на въпроса за атомните електроцентрали. Той съзнаваше, че първоначалните му гняв и загриженост се бяха превърнали в мания... ама съзнаването и реабилитирането съвсем не бяха едно и също. Поезията му се бе изродила. *Мозъкът му се бе изродил. И най-лошото от всичко беше, че когато не пиеше, му се искаше да го прави. Просто болката вече ме съпътства непрекъснато. Аз съм като бомба, която се разхожда наоколо и си търси място, където да избухне. Време е да се обезвредя.*

Добре тогава. Добре. Гардънър затвори очи и се приготви.

Щом го направи, го завладя странна увереност, толкова силно интуитивна, че беше почти прозрение. Той усети, че *Боби* има нужда да говори с „него“, а не обратното. Че това не е някакъв номер на неговия мозък. Тя действително бе изпаднала в беда. В *голяма* беда.

Гард отвори очи и се огледа, като човек, който се събужда от дълбок транс. Ще намери телефон и ще й се обади. Няма да каже: „Ей, Боби, пак загубих контрол над себе си“, нито: „Не знам къде се намирам, Боби, но този път няма никакво чоплещо си носа ченге, което да ме спре“. Ще каже: „Хей, Боби, как я караш?“ и когато тя му отвърне, че всичко е наред, по-добре от всякога, нахлуваме внезапно с бандата на Джеймс в Нортфийлд или препускаме из прерията с Бъч Касиди и Сънданс Кид в търсене на нови територии и, между другото, Гард, как е твоята собствена неспокойна личност, Гард ще й каже, че е добре, за разнообразие пише няколко хубави неща, мисли да иде до Върмонт за малко, да се види с приятели. После ще се върне върху края на вълнолома и ще скочи. Никакви глезотии. Просто ще се плюсне по корем в мъртвата зона. Това му се виждаше подходящо: в края на краищата по този начин се бе оправял и в живота. Океанът се намираще тук от близо милиард години. Щеше да почака още пет минути, докато свърши тази работа.

Ама няма да тръсваш всичко върху нея, чуваш ли? Обещай ми, Гард. Никакви издънки и циврене. Предполага се, че си неин приятел, а

не еквивалент на гадната ѝ сестра от мъжки пол. Никакви такива лайна.

Беше нарушавал обещания през живота си, Господ му бе свидетел — поне няколко хиляди от тях към себе си. Но това щеше да го спази.

Той трмаво се изкатери върху вълнолома. Земята беше груба и камениста, наистина добро място да си счупиш глезена. Огледа се равнодушно наоколо за орфания си кафяв сак, който винаги взимаше със себе си, когато заминаваше на четене или просто на екскурзия, мислейки си, че може да се е заклецил в някоя от дупките между скалите или просто да лежи някъде наблизко. Нямаше го. Той беше стар другар, орфан и очукан, придружавал го още от последните мъчителни години на брака му, нещо, което бе успял да запази, докато всички ценности се бяха загубили. Е, сега най-последно и сакът бе изчезнал. Дрехи, четка за зъби, сапун в пластмасова кутийка, няколко ивички сушен бекон (понякога Боби се забавляваше като сушеше бекон в бараката си), двайсетдоларова банкнота пъхната под дъното на сака... и всичките му непубликувани стихове, разбира се.

Стиховете бяха най-малката от тревогите му. Тези, които бе написал през последните две години и на които беше дал страхотно остроумното и жизнерадостно заглавие „Радиационен цикъл“, бяха предоставени на петима различни издатели и отказани от всичките пет. Един анонимен редактор бе написал: „Поезията и политиката рядко се смесват добре; поезията и пропагандата — никога“. Тази кратка проповед беше съвършено вярна, той си го знаеше... и въпреки това не бе могъл да спре.

Е, приливът ги беше зачеркнал с Окончателния син молив. „Иди и направи със себе си същото“, каза си той и бавно се повлече по вълнолома към плажа, като си мислеше, че разходката му до мястото, където се бе свестил, трябва да е била изключителна демонстрация на смъртно опасно цирково изкуство. Той вървеше, червеното и подпухнало лятно слънце изгряваше от Атлантическия океан зад гърба му, далеч пред него се протягаше уморената му сянка, а на плажа някакво хлапе по дънки и фланелка пукаше фишеци.

Чудо: оръфаният му сак все пак не беше загубен. Той лежеше обърнат с дъното нагоре върху плажа, точно над линията на пълния прилив, с обърнат към Гардънър отворен цип, приличен на голяма кожена уста, захапала пясъка. Гард го вдигна и погледна вътре. Всичко беше изчезнало. Дори окъсаното му бельо. Дръпна нагоре имитиращото кожа дъно на сака. Двайсетачката също я нямаше. Наивна надежда, твърде бързо попарена.

Гардънър пусна сака. Бележниците му, и трите, лежаха малко по-нататък на плажа. Единият се подпираше на кориците си, оформил нещо като палатка, вторият лежеше мокър точно под линията на прилива, раздул се до размерите на телефонен указател, а вятърът лениво прелистваше страниците на третия. „Да не ти пука“, мина през ума на Гардънър. *Тъпотииите на едно магаре.*

Хлапето с фишеците се приближи към него... но не прекалено. „Иска да има възможност скоростно да се омете, ако се окажа толкова страшен, колкото несъмнено изглеждам“, помисли Гардънър. „Умно дете.“

— Тия работи твои ли са? — попита хлапето. На фланелката му беше показано момче, което се пръска и от него се разлива храна. ЖЕРТВА НА УЧИЛИЩНИЯ ОБЯД, поясняваше надписът.

— Да — отвърна Гардънър. Той се наведе, вдигна подгизналия бележник, поогледа го и пак го хвърли на земята.

Детето му подаде другите два. Какво можеше да каже? *Не си прави труда, хлапе? Стихотворенията са боклук, хлапе? Поезията и политиката рядко се смесват добре, хлапе, поезията и пропагандата — никога?*

— Благодаря — рече той.

— Нищо. — Детето хвана сака така, че Гардънър да пусне пак вътре двата сухи бележника. — Изненадан съм, че изобщо нещо ви е останало. Тука е пълно с майстори на кражбата през лятото. Заради парка, предполагам.

Хлапето посочи с палец и Гардънър видя върху фона на небето силуета на стръмна конструкция с увеселително влакче. Първата му мисъл беше, че по някакъв начин е успял да мине със запивания целия път на север до Стария плаж с овощната градина преди да загуби съзнание. Повторният поглед промени впечатлението. Нямахше кей.

— Къде се намирам? — попита Гардънър и съзнанието му го върна към зловещо пълните подробности на килията и бъркация си в носа полицай. За миг беше сигурен, че детето ще каже: „А къде мислиш, че се намираш?“.

— На плажа Аркадия — хлапето прозвуча полуизненадано, полупрезрително. — Трябва действително здравата да сте се подредили тази нощ, господине.

— Тази нощ и нощта преди — припя Гардънър с леко дрезгав и малко зловещ глас — томичукалата чукат на вратата.

Детето премига изненадано срещу Гардънър... след което го очарова като неочаквано добави строфи, които никога преди не беше чувал.

— Искам да изляза, но от страх дори няма да погледна томичукалата.

Гардънър се усмихна широко... но усмивката му се превърна в гримаса от нов пристъп на болка.

— Къде си чул това, моето момче?

— От мама. Като бях малък.

— И аз чух за томичукалата от майка си — поясни Гардънър, — ама не знаех тази част.

Хлапето вдигна рамене, сякаш за да покаже, че темата е престанала да предизвиква в него, какъвто и да било интерес.

— Тя имаше навика да съчинява всякакви щуротии. — То премери с поглед Гардънър. — Имате ли болки?

— Моето момче — тържествено се приведе напред Гардънър, — казано с безсмъртните думи на Ед Сандърс и Тюли Къпфербърг, чувствам се като домашно направено лайно.

— Имате вид на човек, който е бил пиян доста дълго време.

— Така ли? А ти по какво познаваш?

— По мама. Тя винаги или почваше да приказва странни неща като тия за томичукалата, или се чувстваше прекалено зле, за да говори.

— Спряла ли е да пие?

— Да. Автомобилна катастрофа — отвърна детето.

Гардънър изведнъж го затресе. Момчето изглежда не забелязваше. То изучаваше небето, следеше полета на една чайка. Тя прекосяваше синевата на утринното небе, покрито с ефирни люспи от перести облаци, стана черна за миг, докато прелиташе пред червеното око на изгрыващото слънце, после кацна на вълнолома, където започна да кълве нещо, което чайките вероятно намираха за вкусно.

Гард погледна от чайката към детето, чувствайки се объркано и странно. Всичко това определено започваше да придобива някакъв поличбен смисъл. Хлапето знаеше за измислените томичукала. Колко деца в света бяха чували за тях и какви бяха вероятностите Гардънър да се натъкне на такова, което и (а) знае за тях, и (б) е загубило майка си благодарение на алкохола?

Хлапето бръкна в джоба си и извади няколко преплетени фишека. „Сладката птица на младостта“, помисли си Гардънър и се усмихна.

— Искаш ли да гръмнеш един, два? Да отпразнуваш Четвърти? Може да ти повдигнат настроението.

— Четвърти ли? Четвърти „юли“! Това ли сме днес?

Детето го възнагради със суха усмивка.

— Не е Деня на залесяването.

Двайсет и шести юни беше... той започна да брои отзад напред. Боже милостиви! Цели осем дни му се губеха в мрак. Е... не съвсем. Така всъщност щеше да е по-поносимо. Ивици светлина, съвсем не добре дошли, започнаха да отделят части от тази тъмнина. Мисълта, че е наранил някого — *пак* — вече се надигаше в ума му като увереност. Искаше ли да знае кой

(аргълбаргъл)

е било това и какво му или й беше направил? Май не. Най-добре да се обади на Боби и да свърши със себе си, преди да си е припомнил.

— Господине, как получихте този белег на челото?

— Блъснах се в дърво, докато карах ски.

— Обзалагам се, че е боляло.

— Да, дори повече от сега, но не кой знае колко. Знаеш ли къде има обществен телефон?

Детето посочи към една постройка с ексцентричен зелен покрив, която се издигаше на около километър по-нататък край плажа. Тя увенчаваше ронещ се гранитен нос и приличаше на извадена от корица на евтин готически роман. Трябва да беше курортна атракция. След моментно замисляне Гард се сети за името ѝ.

— Това е „Алхамбра“, нали?

— Точно тя и единствената.

— Благодаря — кимна Гардънър и тръгна натам.

— Господине?

Той се обърна.

— Тази последната книга не си ли я искате? — Хлапето посочи към мокрия бележник, който лежеше под линията на прилива. — Бихте могли да я изсушите.

Гардънър поклати глава.

— Моето момче — каза той, — аз не мога да изсуша дори *себе си*.

— Сигурен ли сте, че не искате да гръмнете няколко фишека?

Гардънър с усмивка поклати глава.

— А ти внимавай с тях, обещавах ли? Човек може да се нарани с неща, които гърмят.

— Добре. — То се усмихна, малко срамежливо. — Майка ми казваше същото, доста време преди да... знаете.

— Знаем. Как се казваш?

— Джак. А вие?

— Гард.

— Весел Четвърти юли, Гард.

— Весел Четвърти, Джак. И се пази от томичукалата.

— Които чукат на моята врата — съгласи се сериозно детето и обърна към Гардънър поглед, изпълнен със странно познание.

За миг на Гардънър му се стори, че ще изживее второ прозрение („кой би могъл да предположи, че махмурлукът бил толкова възприемчив към психическите еманации на вселената?“ попита горчиво саркастичен вътрешен глас). Не знаеше точно за какво се отнасяше, ала то го накара отново да изпита неотложна нужда да говори с Боби. Махна на детето и закрачи по плажа. Вървеше с бърза, равномерна походка, макар че краката му затъваха в пясъка, отделяха

се трудно, тежаха. Скоро сърцето му се разблъска, а главата му бучеше толкова силно, че очите му сякаш пулсираха.

„Алхамбра“ изобщо нямаше вид да се приближава.

Забави ход или ще получиш инфаркт. Или удар. Или и двете.

И той действително забави ход... след което се сепна от очевидната нелепост на тази постъпка. Ето го тук, крои планове как след около петнайсетина минути да се удави, но междувременно си щади сърцето. Сети се за стария виц с осъдения, който отхвърля предложената му от капитана на взвода за разстрел цигара, с думите: „Опитвам се да ги откажа“.

Гардънър отново ускори крачка и сега тласъците болка започнаха да отмерват в равномерни пулсации безсмисленото стихче:

*Късно тази нощ и нощта преди
томичукалата чукат на вратата.
Боби бе разумна, а аз откачих,
но преди да дойдат томичукалата.*

Той спря. *Какви са тия говна за томичукала?*

Вместо отговор, пак прозвуча онзи дълбок глас, ужасяващ и въпреки това абсолютно несъмнен, като крясък на гмурец, понесъл се над притихнало езеро: *Боби е в беда.*

Гард отново тръгна, възвърна си предишната енергична крачка... а после се втурна напред дори още по-бързо. *Искам да изляза, но от страх дори няма да погледна томичукалата.*

Той заизкачва избелелите от времето стъпала, които водеха нагоре, по склона на гранитния нос, от плажа към хотела, когато прокара ръка под носа си и видя, че пак му тече кръв.

Гардънър изкара точно единайсет секунди във фоайето на „Алхамбра“ — достатъчно дълго, за да може регистраторът да забележи, че няма на краката си обувки. Той кимна на един здравеняк, когато Гардънър започна да протестира и двамата го изхвърлиха като мръсна котка.

„Щяха да ме изритат, дори и да носех обувки“, осъзна Гард. „По дяволите, та аз *сам* бих се изритал.“

В стъклото на хотелската врата бе хвърлил един хубав поглед върху себе си. Прекалено хубав. Беше успял да изтрие по-голямата част от кръвта по лицето си с ръкав, ама все още се виждаха следи от нея. Очите му бяха кървясали и облепени. Едноседмичната му брада го караше да изглежда като таралеж около шест седмици след смяна на бодлите. В буржоазния летен свят на „Алхамбра“, където мъжете бяха мъже, а жените носеха тенис полички, той приличаше на мъжка бездомна бабичка.

Тъй като само най-ранобудните се бяха размърдали, портиерът си направи труда да го осведоми, че има телефон в бензиностанцията.

— Там, където се пресичат магистрала I и шосе 26. А сега се омитай, преди да съм извикал ченгетата.

Ако бе изпитвал нужда да научи нещо повече за себе си, отколкото вече му беше известно, можеше да го види в отворените очи на портиера.

Гардънър бавно се повлече обратно по склона към бензиностанцията. Чорапите му шляпаха и залепваха за асфалта. Сърцето му блъскаше като хъхрещ двигател на форд модел Т, който е свикнал на твърде много усилено каране и твърде малко поддържане. Можеше да почувства как главоболието му се измества наляво, където вероятно щеше да се съсредоточи в точка с размера на иглено връхче... ако плановете му станеха такива, че да живее толкова дълго, във всеки случай. И изведнъж той отново беше на седемнайсет.

Беше на седемнайсет и се занимаваше не с атомни електроцентрали, а с мадами. Нейното име беше Анмари и той си

мислеше, че съвсем скоро ще успее да го направи с нея, ако не загуби присъствие на духа. Ако се владееше. Може би дори още тази вечер. Но част от това да се владее включваше доброто му представяне днес. Днес, точно тук, на една от средно стръмните писти в планината Виктъри, щата Върмонт. Той гледаше надолу към ските си и наум си преговаряше какво е необходимо да направи, за да спре по всички правила, преговаряше си, както би се подготвял за изпит, който иска да издържи, макар да знаеше, че е още твърде нов в този спорт, а Анмари не е, и някак му се струваше, че тя няма да е толкова склонна да му бутне, ако приключи първия си ден във вид на снежна топка в края на пистата за начинаещи. Нямаше нищо против да изглежда малко *неопитен*, стига да не ѝ се видеше направо *глупав*, затова стоеше там, зяпаше тъпо в краката си вместо натам, където отиваше, което беше право към един чворест стар бор с боядисана върху ствола му предупредителна червена ивица, и единствените звуци около него бяха вятърът в ушите му и сухо плъзгащия се под ските му сняг, като всичко се сливаше в един успокояващ шушнец звук: *Шшшшш...*

Единствено нахлуването на стихчето в спомена му го накара да спре близо до бензиностанцията. То дойде и остана, пулсиращо в ритъма на сърцето му и бумтенето на главата му. *Късно тази нощ и нощта преди, томичукалата чукаат на вратата.*

Гард се закашля, усети медния, неприятен дъх на собствената си кръв и изплю червеникава на цвят храчка върху покритата с боклуци пръст на банкетата. Спомни си, че бе питал майка си кои или какво са томичукалата. Не можеше да си спомни какво и дали изобщо му беше отговорила, но знаеше, че винаги ги бе смятал за разбойници, крадци, които правят обирите си на лунна светлина, убиват в сенките и заравят жертвите си в най-тъмния час на нощта. А не беше ли прекарал и един мъчителен, безкраен половин час в мрака на спалнята си, преди сънят да реши най-после да се покаже милостив и да го приеме, мислейки си, че те може да са и канибали, освен крадци? Че вместо да заравят жертвите си в мрака на нощта, може би ги стотвят и... ъ-ъ-ъ...

Гардънър обви изтънели ръце (горе в циклона изглежда не се бе намерил нито един ресторант) около гърдите си и потрепери.

Той пресече шосето пред бензиностанцията, която беше украсена за празника, ала още не бе отворена. Отпред имаше плакати БОГ ДА БЛАГОСЛОВИ АМЕРИКА и НИЕ ОБИЧАМЕ СИУКСИТЕ!

Телефонният автомат се намираше върху стената на сградата. Гардънър с благодарност установи, че е от новите. От него можеше да се набира междуградска линия без да се пускат никакви пари. Това поне му спестяваше унижението да прекара част от последната си сутрин в просия по шосетата.

Натисна нулата и му се наложи да спре. Ръката му неудържимо трепереше, по цялата си дължина. Той стисна слушалката между ухото и рамото си, като по този начин си освободи и другата ръка. Сграбчи с нея дясната си китка, за да я задържи неподвижна... поне доколкото беше възможно. Сега, с вид на стрелец по отдалечена мишена, той използва показалеца си, за да натисне бутоните с бавни и ужасно съсредоточени движения. Роботският глас му каза или да набере номера на телефонната си кредитна карта (изискване, което Гард си помисли, че би бил напълно неспособен да изпълни, дори да притежаваше такава карта) или нула за телефонистката. Гардънър чукна нулата.

— Здравейте, весело прекарване на празника, тук е Ейлийн — изчурулика жизнерадостно гласче. — Бихте ли ми казали сметката си, моля?

— Здравей, Ейлийн, весело прекарване и на теб — каза Гард. — Бих искал разговор за сметка на отсрещния номер, обажда се Джим Гардънър.

— Добре, Джим.

— Не — изведнъж реши той. — По-добре й кажи, че се обажда Гард.

Щом телефонът на Боби там, в Хейвън, започна да звъни, Гардънър се обърна и загледа изгряващото слънце. То беше дори още по-червено от преди, издигаше се към тънкия пласт сгъстяващи се перести облаци като голяма кръгла пришка в небето. Слънцето, заедно с облациите, събудиха спомена за още едно детско стихче в съзнанието му: „Червено слънце вечерта, моряко, пей си песента. Червено слънце сутринта, моряко, прибери платна“. Гард не разбираше нищо от червени слънца сутрин „или“ вечер, но знаеше, че тези деликатни разпръснати облачета бяха сигурен предвестник за дъжд.

„Прекалено много проклети стихчета станаха като за последна сутрин на земята“, помисли си той раздражено. „Смятам да те събудя,

Боби. Смятам да те събудя, ала ти обещавам да не го правя никога повече.“

Но там нямаше никаква Боби за събуждане. Телефонът звънеше и това беше всичко. Звънеше... звънеше... звънеше.

— Номерът не отговаря — му събщи телефонистката, просто в случай че е глух или пък за няколко секунди е забравил какво прави и е държал слушалката на задника вместо на ухото си. — Желаете ли да опитам пак по-късно?

Да, може. Ама ще трябва да го направя от бюрото на свети Петър, Ейлийн.

— Добре — отвърна той. — Приятно прекарване.

— Благодаря, Гард!

Гардънър дръпна слушалката от ухото си, като че ли го бе ухапала и се втренчи в нея. За миг гласът така *силно* бе заприличал на Бобиния... така дяволски *силно*...

Той долепи отново слушалката до ухото си и стигна до „Как ме наре...“ преди да осъзнае, че жизнерадостната Ейлийн е затворила.

Ейлийн. Ейлийн, не Боби. Но...

Тя го бе нарекла Гард. „Боби“ беше единствената, която...

Не. По-добре ѝ кажи, че се обажда Гард.

Ето. Съвсем разумно обяснение.

Тогава защо не *изглеждаше* такава?

Гардънър бавно затвори. Стоеше до стената на бензиностанцията с мокри чорапи, измачкани панталони и извадена от тях риза, а сянката му беше дълга, дълга. Стегната групичка мотоциклети профуча по магистрала I на път към Мейн.

Боби е в беда.

Ще бъдеш ли така добър да престанеш? Това са глупости, както Боби сама би ти казала. Някой да ти е разправял, че единственият празник, в който човек може да си иде вкъщи е Коледа? Прибрала се е в Ютика за Великолепния Четвърти, това е всичко.

Да. Разбира се. Беше толкова правдоподобно Боби да се е прибрала в Ютика за Четвърти, колкото той да си наеме жилище в района на новата ядрена електростанция в Бей Стейт. Ан вероятно щеше да отбележи празника като обсипе Боби с ракети М-80.

Е, може пък да са я поканили някъде да води парада, в някое от онези нейни каубойски градчета, за които вечно пише. Дедуд, Абилин,

Додж Сити, на някое такова място. Ти направи каквото можеш. Сега иди да си довършиш започнатото.

Умът му не положи никакво усилие да влиза в спор. Нещо, с което можеше да се справи. Вместо това той само изложи отново първоначалната си теза: *Боби е в беда.*

Просто ти служи за извинение, бързо копеле такова.

Но не мислеше така. Интуицията прерастваше в увереност. И независимо дали бяха глупости или не, този глас продължаваше да настоява, че Боби е закъсала. Реши, че личната му работа щеше да почака, докато по един или друг начин не узнаеше истината. Както сам си бе казал не много отдавна, океанът нямаше да му избяга.

— Може томичукалата да са я хванали — изрече той на глас, след което се засмя — изплашено, дрезгаво кратко изсмиване. Започваше да полудява, хубаво.

**СЕДЕМ
ГАРДЪНЪР ПРИСТИГА**

Шшшшш...

Той гледа надолу към ските си, гладки кафяви дървени ленти, летящи по снега. Започна да гледа надолу, само за да се увери, че държи ските добре и успоредно, не иска да изглежда като някакъв левак, който изобщо няма работа тук. Сега е почти хипнотизиран от плавната скорост на ските, от кристалния блясък на снега, отминаващ между тях в равна бяла лента, двацет сантиметра. Не съзнава състоянието си на полухипноза, докато Анмари не изпищява: Гард, внимавай! Внимавай!

Усещането е като свестяване след слаба доза. Тогава осъзнава, че се е намирал в полутранс, че е гледал прекалено дълго надолу в тази блестяща, летяща лента.

Анмари пищи: „Християнка! Гард! Християнка!“.

Тя пищи отново и този път наистина ли му казва да падне, просто да падне? Господи, човек може да си счупи крак по този начин!

В тези последни секунди преди хрущящия удар, той все още не може да проумее, как нещата стават толкова бързо сериозни.

По някакъв начин е успял да отиде далече в лявата страна на пистата. Борове и смърчове, с натезжали от сняг синьо-сиви клони, прелитат като в мъгла на по-малко от два метра от него. Профучава край един показал се от снега камък; лявата му ска не успява да го закачи за сантиметри. Обзет от смразяващ ужас Гард осъзнава, че напълно е загубил контрол, забравил е всичко, на което го учеше Анмари, маневри, толкова лесни на вид, когато ги правиш на детските писти.

И сега се движеше... с колко? Трийсет километра в час? Четирийсет? Петдесет? Леден въздух реже страните му и той вижда как линията на дърветата покрай писта „Права стрела“ все повече се приближава. Неговата собствена права стрела е станала лек диагонал. Лек, ала все пак достатъчно кривнат, за да е смъртоносен. Вижда, че пътят му скоро ще го изведе окончателно

извън пистата и „тогава“ щеше да спре, можеше да се обзаложи, тогава щеше да спре много бързо.

Анмари пак изпищява и Гард си мисли: „Християнка? Наистина ли го казва? Та аз не мога да направя дори «рало», а тя иска от мен да изпълня «християнка»?“

Опитва се да завие надясно, но ските му упорито си остават на курса. Той вече може да види дървото, в което ще се удари, голям, чепат, стар бор. Около чворестия му ствол е направена с боя червена ивица — напълно излишен знак за опасност.

Пак се опитва да обърне, ала е забравил как се правеше.

Дървото се раздува, сякаш то се е втурнало срещу него, докато той самият стои на място; вижда грапави издутини, щръкнали остри отчупени клони, на които може да се наниже, вижда резки по старата кора, вижда капките, където червената боя е потекла.

Анмари изпищява отново и той осъзнава, че също пищи.

Шшшшш...

— Господине? Господине, добре ли сте?

Гардънър рязко седна, стреснат, като очакваше да плати за това движение с нетърпимо пронизваща главата му болка. Но болка нямаше. За момент му се зави свят, което можеше да се дължи на глада, ала главата му беше бистра. Главоболието бе преминало съвсем внезапно, докато беше спал — може би дори, докато бе сънувал самата злополука.

— Добре съм — отговори той и се огледа.

Главата му избумка... при съприкосновението си с някакъв барабан. Едно момиче с отрязани до коленете дънки се засмя.

— Прието е да се удря с палки, човече, а не с глава. Мърморехте нещо насън.

Гард видя, че се намира в микробус... и всичко си дойде на мястото.

— Така ли?

— Да. Не беше приятно.

— И сънят ми не беше приятен — отвърна Гардънър.

— Дръпнете си веднъж от това — предложи момичето и му подаде цигара от марихуана. Цигарето, в което беше пъхната, бе останало от добрите стари времена: на него се мъдреше Никсън в синя риза, разперил пръстите и на двете си ръце в характерния жест двойно V, който вероятно и най-възрастният от другите петима в този микробус не си спомняше. — Гарантирано лекува всякакви лоши сънища — добави момичето тържествено.

Точно така ми казаха и за алкохола, лейди Дей. Но понякога лъжат. Запомни това от мен. Понякога лъжат.

Той дръпна лекичко веднъж от учтивост и почти веднага усети как главата му започва да олеква. Върна цигарата на момичето, което седеше облегнато върху плъзгащата се врата на микробуса и рече:

— Бих предпочел да хапна нещо.

— Имам кутия солени бисквити — обади се шофьорът и я подаде назад. — Всичко друго изядохме. Бобъра изяде дори и

скапаните сливи. Съжалявам.

— Бобъра е способен всичко да изяде — заяви момичето с рязаните дънки.

Хлапето на седалката до шофьора се обърна назад. Беше пълничко момче с широко, приятно лице.

— Не е вярно — каза то. — *Не е вярно. Никога не бих изял майка си.*

Всички шумно се разсмяха при тази забележка, включително и Гардънър. Когато най-последно беше в състояние, той каза:

— Солените бисквити ще ми дойдат екстра. Наистина.

Така и стана. В началото ядеше бавно, колебливо, като се вслушваше във вътрешностите си за признаци на бунт. Не последва нищо и той взе да яде все по-бързо и по-бързо, докато накрая нагъваше с две ръце, а стомахът му ненаситно поемаше всичко.

Кога бе ял за последен път? Не си спомняше. Някъде в мрака. От досегашния си опит знаеше, че никога не яде много, когато е зает с опити да изпие целия свят — и по-голямата част от онова, което се опиташе да изяде, завършваше в скута му или по предницата на ризата му. Това го накара да се сети за голямата мазна пица, която бе изял — беше се „опитал“ да изяде — вечерта в Деня на благодарността през 1980 година. Вечерта, когато бе прострелял Нора през бузите.

... или можехте да прекъснете единия или и двата очни нерва! Изведнъж яростно кресна в главата му адвокатът на Нора. *Частична или пълна слепота! Парализа! Смърт! Всичко, което този куршум е трябвало да направи, е било да запрати някой зъб в каквато и да е посока, каквато и да е проклета посока въобще! Само един! И недейте да седите там и на всичкото отгоре да ни разправяте глупости как не сте имали намерение да я убие. Като сте стреляли в главата на един човек, какво друго сте целили да направите?*

Депресията на тласъци започна да се връща — големи, черни, километрични вълни. *Трябваше да се самоубиеш, Гард. Не биваше да чакаш.*

Е, може и така да е. Ама да чака помощ от човек като теб, е все едно да си наеме пироманиак да ѝ поправи бензинов резервоар.

Млъквай.

Ти си свършен, Гард. Съсипан. Онова хлапе на плажа несъмнено щеше да те нарече изгърмян фишек.

— Господине, сигурен ли сте, че ви е добре? — попита девойката. Косата ѝ беше червена, подстригана по пънкарски късо. Краката ѝ стигаха приблизително до сливиците.

— Да — отвърна Гардънър. — Не изглеждам ли добре?

— Преди минута изглеждахте ужасно — мрачно изрече тя.

Това го накара да се усмихне — не на казаното от нея, а на сериозността, с която го бе произнесла — и тя му се усмихна в отговор, с облекчение.

Той погледна през прозореца и видя, че пътуваха на север, по отклонението за Мейн — бяха минали само петдесет километра, значи не може да е спал кой знае колко дълго. Перестите облачета от преди два часа бяха започнали да се превръщат в безцветно сиво, което обещаваще дъжд до следобед — вероятно преди да е стигнал до Хейвън, щеше да е тъмно и той да е мокър до кости.

След като беше затворил телефона при бензиностанцията, той си бе събул чорапите и ги беше изхвърлил в кошчето за боклук край едната от бензиновите колонки. После бе отишъл бос до отсрещния банкет на магистрала 1 и беше застанал край пътя, със стария оръфан сак в едната ръка и вдигнат палец на другата, обърнат в посока север.

След двадесетина минути се бе задал този микробус — относително нов додж с номер от щат Делауеър. На страната му бяха изрисувани две електрически китари с кръстосани като мечове грифове, а под тях името на групата: СЪСТАВ НА ЕДИ ПАРКЪР. Микробусът бе спрял и Гардънър се беше затичал към него — задъхан, с блъскащ го по крака сак и пулсираща, нажежена до бяло болка в лявата страна на главата му. Въпреки болката, внимателно изписаният върху вратата на микробуса лозунг го бе очаровал: АКО ЕДИ СВИРИ, НИКОЙ ДА НЕ ЧУКА.

Сега, седнал в задната част на микробуса, напомняйки си да не се обръща много рязко, за да не се блъсне пак в барабаните, Гардънър видя, че се показва разклонението към Стария плаж с овощната градина. В същото време първите капки дъжд зачукаха по предното стъкло.

— Слушай — рече Еди, докато спираше. — Страшно ми е неприятно да те оставя по този начин. Започва да вали, а ти нямаш дори чифт скапани обувки.

— Всичко ще бъде наред.

— *Вие* не изглеждате чак толкова наред — каза тихо момичето с рязаните дънки.

Еди си свали шапката (НЕ ОБВИНЯВАЙТЕ МЕН; АЗ ГЛАСУВАХ ЗА ПАТОКА ХАУАРД, пишеше на козирката) и нареди:

— Кихайте, момчета.

Появиха се портфейли, раздрънчаха се монети в дънкови джобове.

— Не! Ей, благодаря ви, но недейте! — Гардънър усети как гореща кръв приижда към бузите му и запламтява там. Не изпитваше неудобство, а истински срам. Някъде вътре в себе си почувства силно болезнено тупване — и то не беше изтракване на зъбите или костите. Това бе, помисли си той, неговата душа, стоварила се при последното си падане. *Звучеше* дяволски мелодраматично. А как го усещаше ли... ами, усещането беше просто реално. Кое то бе най-ужасното. Просто... реално. „Добре“, помисли си той. „Значи така се чувствал човек. Цял живот слушаш хората да говорят, че някой е стигнал до дъното, ето сега какво било усещането. Това е то. Джеймс Гардънър, който щеше да бъде Езра Паунд на своето поколение, прибира излишните дребни на кръчмарски състав от Деллауеър.“

— Наистина... недейте...

Еди Паркър продължи да поднася поред шапката, все едно нищо не беше казал. В нея се бяха събрали купчина монети и няколко банкноти по един долар. Бобъра получи шапката последен. Той пусна вътре две монети по четвърт долар.

— Вижте — започна Гардънър, — много съм ви благодарен, но...

— Хайде, Бобър — подкани го Еди. — Кихай, скръндза такава.

— Действително, имам приятели в Портланд, просто ще се обадя на някой от тях... пък и може да съм си оставил чековата книжка при онзи мой познат от Фалмът — добави разпалено Гардънър.

— *Бобъра-а е скрън-дза* — започна весело да скандира момичето с рязаните дънки.

— *Бобъра-а е скрън-дза, Бобъра-а е скрън-дза!* — подеха и другите, докато Бобъра, със смях и въртейки очи, добави още четвърт долар и един билет от някаква нюйоркска лотария.

— Ето, всичко ми взехте — заяви той. — Освен, ако не искате да изчакате и резултата от изядените сливи.

Този път и момчетата, и момичето с рязаните дънки се разсмяха неудържимо. Като погледна примирено към Гардънър, сякаш за да му каже: „Нали виждаш с какви идиоти трябва да се разправям? Ясни са ти, нали?“, Бобъра му подаде шапката и той трябваше да я поеме, ако не го бе направил, монетите щяха да се пръснат по пода из целия микробус.

— Наистина — опита се да върне шапката на Бобъра, — аз съм съвсем добре...

— Не си — отсече Еди Паркър. — Така че стига глупости, какво ще кажеш?

— Искам просто да кажа благодаря — рече Гардънър. — В този момент май не мога да измисля нищо друго.

— Е, не е толкова много, че да ти се наложи да го споменаваш в данъчната си декларация — каза Еди, — ама поне ще можеш да си купиш няколко сандвича и едни от онези гумените сандали.

Момичето плъзна встрани вратата на микробуса.

— И гледай да се справиш — заръча тя. После, преди да е успял да отговори, го прегърна и целуна, с влажни, приятелски, полуотворени устни и аромат на марихуана. — Пази се, голямо момче.

— Ще се опитам.

И точно, когато почти изцяло вече бе излязъл навън, той внезапно, пламенно отново я прегърна.

— Благодаря. Благодаря на всички ви.

Застана върху лентата за спиране до отклонението. Дъждът сега валеше малко по-силно. Страничната врата на микробуса се плъзна в затворено положение. Момичето му махна. Гардънър махна в отговор и микробусът потегли по мокрото шосе. Гард ги изгледа как се отдалечават, с все още вдигната за поздрав ръка, в случай че продължават да гледат назад. По бузите му свободно се стичаха сълзи и се смесваха с дъжда.

Изобщо не му се удаде възможност да си купи гумени сандали, но стигна до Хейвън преди мръкване и не му се наложи да върви пеша последните горе-долу петнайсетина километра до къщата на Боби, както се бе опасявал. Човек може да си помисли, че шофьорите са по-склонни да взимат стопаджии, когато вали, ама точно тогава е най-вероятно да те подминат. На кого му е притрябвала някаква човешка локва върху съседната седалка?

Преди да стигне в Огъста го взе един фермер, който непрекъснато и разпалено се оплакваше от правителството по целия път до границите на Китайския квартал, където остави Гард. Гард извървя няколко километра, като махаше на малкото минаващи коли и се чудеше дали краката му наистина се превръщаха в лед или само така му се струваше, когато един самосвал с грохот и трясък спря до него.

Гардънър се покатери колкото можеше по-бързо в кабината. Тя миришеше на стари дървени трупи и кисела дърварска пот... но беше топла.

— Благодаря — рече той.

— Няма за кво — отвърна шофьорът. — Казвам се Фриман Мос — и протегна ръка.

Гардънър, който нямаше никаква представа, че отново ще срещне този човек в не толкова далечното бъдеще при доста по-невесели обстоятелства, я пое и раздруса.

— Джим Гардънър. Отново благодаря.

— Аре стига вече — каза Фриман Мос.

Той подкара камиона, който се затръска по края на пътя и започна да набира скорост, както си помисли Гард, не само неохотно, ами с истинска болка. *Всичко* се тресеше. Двигателят виеше под тях като свряна в комин вещица. Възможно най-старата четка за зъби в света, с изтъркани косми, почернели от смазката, която е трябвало да почиства някой зацапан зъбец из двигателя, потропваше върху таблото в съседство със стар освежител за въздух във формата на гола жена с

много големи гърди. Мос освободи скоростния лост, успя да намери втора след безкрайно несполучливо ръчкане напред и силом изкара самосвала обратно на пътя.

— Яката те е наквасило. От обяда в „Пияните понички“ ми остана половин термос кафе... искаш ли?

Гардънър го изпи с благодарност. То беше силно, горещо и здравата наблъскано със захар. Той прие от шофьора и цигара, като всмукваше дълбоко и с удоволствие, макар димът да дразнеше гърлото му, което започваше сериозно да го боли.

Мос го остави малко преди Хейвън в седем без петнайсет. Дъждът бе понамалял и небето просветляваше откъм запад.

— Вече вярвам, че Господ ще отпусне малко залез — рече шофьорът. — Страхотно ми се иска да имах някакви обувки, които да ти дам, драги... обикновено нося чифт стари гуменки зад седалката, ама днес валеше толкова силно, че не взех нищо друго, освен четката си за зъби.

— Благодаря, ще се оправя. Приятелката ми е на не повече от километър нагоре по пътя.

Всъщност фермата на Боби все още се намираще на около пет километра, но ако кажеше това на Мос, после нямаше да може да го спре да не го откара дотам. Гардънър беше уморен, треската му се усилваше и все още бе подгизнал, въпреки четирийсет и петте минути прекарани в горещия, сух въздух на шофьорската кабина... ала не издържаше повече добрина днес. В настоящото състояние на духа му, това като нищо можеше да го накара да полудее.

— Добре. Успех!

— Благодаря.

Той слезе и помахаше, докато камионът зави по някакъв страничен път и с грохот се запъти към дома си.

Дори след като Мос и неговият камион — музеен експонат бяха изчезнали, Гардънър остана още миг на място, с мокрия сак в ръка и потънали в калта на землистия банкет боси крака, бели като великденски лилии, загледан в табелата с името на града на около петдесет метра назад край пътя, по който бе дошъл. „Домът е мястото, където, стигнеш ли веднъж, са длъжни да те приберат“, бе казал Фрост. Но нямаше да е зле да не забравя, че той не си е у дома. Може би най-лошата грешка, която мъжът може да направи, е да си въобрази,

че домът на някой приятел е и негов, особено, когато този приятел е жена, чието легло някога е споделял.

Не у дома, съвсем не... ала все пак вече *беше* в Хейвън.

Той започна да се изкачва по пътя към къщата на Боби.

Около петнайсет минути по-късно, когато облаците на запад най-после се разкъсаха, за да пропуснат лъчите на залязващото слънце, стана нещо странно: през главата на Гардънър се понесе музика, силна, ясна и кратка.

Той спря, съзерцавайки слънчевата светлина, която се разливаше над разстланите километри мокри гори и поля на запад, лъчите, бликнали към земята подобно на драматичните слънчеви лъчи в някой от библейските епоси на Де Мил. Шосе 9 започваше да се издига оттук и изгледът на запад бе просторен, величествен и тържествен, вечерната светлина някак английска и пасторална в ясната си красота. Дъждът бе придал на пейзажа лъскав, измит вид — задълбочаващи се цветове, които сякаш запълваха структурата на нещата. Гардънър изведнъж изпита огромна радост, че не се е самоубил — не по някакъв сантиментален Арт Линклетеровски начин, а защото беше допуснат до този миг на красота и осезаем блясък. Застанал тук, вече почти на края на силите си, трескав и болен, той усети простичко, детинско удивление.

Всичко беше стихнало и умълчано в последните слънчеви отблясъци на вечерта. Не се виждаше никакъв знак за промишленост или техника. Човешко присъствие, да: голям червен хамбар, долепен до бяла селска къща, навеси, едно, две ремаркета, но това беше всичко.

Светлината. Светлината го бе впечатлила толкова силно.

Нейната свежа чистота, толкова древна и дълбока — тези слънчеви лъчи, наклонени почти хоризонтално през разкъсващите се облаци, докато дългият, смутен, изтощителен ден се приближаваше към края си. Тази вечна светлина, сякаш отричаше самото време и Гардънър почти очакваше да прозвучи рогът на някой ловец, с призива „Съберете се всички!“. После ще чуе кучешки лай, тропот на конски подкови и...

... и в този миг музиката, дразнеща и модерна, ечна в главата му, като прогони всяка друга мисъл. Ръцете му посегнаха към слепоочията в сепнат жест. Музиката звуча поне пет секунди, а може би и десет, и

това, което чуваше, беше съвсем конкретно: „Доктор Хук“ пееха „Бейби кара дънките ѝ да говорят“.

Текстът се чуваше слабо, но достатъчно ясно — като че ли слушаше малък транзистор, от рода на ония, които хората си носеха на плажа преди уокмените да завладеят света. Ала мелодията не се изливаше в ушите му, тя идваше от предната част на главата му... от мястото, където докторите бяха запълнили дупката в черепа му с парченце метал.

*Кралицата на всички нощни птици,
танцуваща сред мрака.
Тя не обелва дума,
но кара дънките ѝ да говорят.*

Звукът беше толкова силен, че едва се издържаше. Това му се бе случвало веднъж и преди, тази музика в главата, след като си беше пъхнал пръста в една фасонка — дали е бил пиан тогава? Господи, дали кучетата пикаят върху пожарните кранове?

Бе открил, че такива музикални посещения не бяха нито халюцинация, нито се срещаха толкова рядко — някои хора бяха улавяли радиопредавания с металните си фламинга в предния двор, с пломбите си, със стоманените рамки на очилата си. През 1957 година, в продължение на седмица и половина, едно семейство в Шарлот, Северна Каролайна бе получавало сигнали от радиостанция за класическа музика във Флорида. Първо ги чули да се носят от чашата за вода в банята. Скоро и други стъклени чаши в къщата започнали да улавят звука. Преди всичко да свърши, цялата къща била изпълнена със странния шум от стъклария, излъчваща Бах и Бетовен, като музиката се прекъсвала само за мигове, колкото да бъде съобщено точното време. Накрая, когато десетина цигулки задържали за дълго един много висок тон, почти всички чаши в къщата спонтанно се счупили и феноменът престанал.

Затова тогава Гардънър знаеше, че не е единствен и беше сигурен, че не е полудял — ама това не бе голяма утеха, а и в никой от другите случаи звукът не бил толкова силен, колкото при него след инцидента с фасонката.

Сега песента на „Доктор Хук“ изчезна така бързо, както и се бе появила. Гардънър стоеше напрегнато, в очакване да се възобнови. Тя не го направи. Онова, което дойде вместо нея, по-силно и настойчиво от преди, беше повторение на думите, които по начало го бяха накарали да тръгне: *Боби е в беда!*

Той се извърна от гледката на запад и пак тръгна нагоре по шосе 9. И макар да го тресеше и да бе много уморен, вървеше бързо — всъщност, не след дълго, почти тичаше.

Беше седем и половина, когато най-после стигна до имота на Боби — който местните жители все още наричаха фермата на стария Гарик, дори след всичките тези години. Гардънър се зададе с олюляване по пътя, запъхтян, със сгорещен и нездрав вид. Пощенската кутия стоеше с леко открената вратичка, както винаги я оставяха и Боби, и Джо Полсън, пощаджията, за да му е по-лесно на Питър да я отваря с лапи. На алеята бе паркиран синия пикап на Боби. Товарът в каросерията бе покрит с брезент, за да се предпази от дъжда. А отсреща се издигаше самата къща и от източния ѝ прозорец, зад който се намираше люлеещия се стол на Боби, където тя обикновено четеше, струеше светлина.

Всичко *изглеждаше* наред. Никакъв намек за проблеми. Преди пет години — дори преди три — Питър щеше да излае при доближаването на непознат отвън, но Питър беше остарял. Дявол да го вземе, както и те.

Погледнат тук отвън, домът на Боби излъчваше някаква тиха, пасторална красота, подобна на запленилата го гледка в края на града — той символизираше всички неща, които Гардънър бе желал да има за себе си. Усещане за спокойствие или може би просто чувство за намерено място. Със сигурност не можеше да види нищо странно, както стоеше тук, край пощенската кутия. Къщата изглеждаше — *чувстваше се* — като дом на човек, който е доволен от себе си. Не точно съвсем успокоен или оттеглил се, или избягал от световните проблеми... но равномерно полюляващ се. Това беше къщата на разумна, относително щастлива жена. Тя не бе изградена в зоната на торнадата.

И въпреки всичко, нещо не беше както трябва.

Той стоеше там, непознатият тук навън в мрака

(но аз не съм непознат аз съм приятел неин приятел приятеля на Боби... нали?)

и в него се надигна внезапен, плашещ импулс: да се махне. Просто да се завърти на едната си боса пета и да избяга. Защото

изведнъж изпита съмнение дали иска да открие какво става вътре в тази къща, в каква беда точно е попаднала Боби.

(Томичукалата Гард ето какви са томичукалата)

Той потрепери.

(късно тази нощ и нощта преди томичукалата са на Боби пред вратата иска да излезе, но)

Престани.

(Гард от страх дори няма да погледне томичукалата)

Той облиза устни и направи опит да се убеди, че са толкова сухи само от треската.

Махай се оттук, Гард! Има кръв по луната!

Страхът му вече наистина бе стигнал страшно дълбоко и, ако ставаше дума за всеки друг, освен Боби — всеки друг, освен последния му истински приятел — щеше да се раздвоява, така си е. Къщата имаше провинциален и приятен вид, светлината, която се лееше от източния прозорец беше уютна и всичко изглеждаше наред... ала дъските, стъклата, камъчетата по алеята, самият въздух, притискащ лицето му... всичко пицеше към него да тръгва, да се маха, нещата в тази къща са лоши, опасни, може би дори зли.

(Томичукала)

Но каквото и друго да имаше там, Боби също беше вътре. Гардънър не бе изминал всички тези километри, повечето под проливния дъжд, за да се обърне и побегне в последната секунда. Затова, въпреки ужаса, той подмина пощенската кутия и тръгна по алеята, като се движеше бавно и гримасничеше, когато острите камъчета се забиваха в меките ходила на босите му крака.

После предната врата рязко се отвори, стреснатото му сърце се метна към гърлото в един-единствен бърз скок и той си помисли: „Това е някой от тях, от томичукалата, той ще се втурне насам, ще ме сграбчи и ще ме изяде!“. Едва успя да потисне надигналия се писък.

Силуетът на вратата беше слаб — прекалено слаб, помисли си Гард, за да бъде Боби Андерсън, която никога не бе изглеждала дебела, но беше здраво и добре сложена, приятно закръглена, точно където трябваше. Ала гласът, макар да прозвуча пискливо и несигурно, несъмнено беше на Боби... и Гардънър леко се отпусна, защото Боби звучеше дори по-ужасена, отколкото се чувстваше той, когато стоеше до пощенската кутия и гледаше към къщата.

— Кой е? Кой е там?

— Аз съм Гард, Боби.

Настъпи дълга пауза. По верандата изшумоляха стъпки.

Предпазливо:

— Гард? Наистина ли си ти?

— Да.

Той преодоля разстоянието до моравата по твърдите, бодливи камъчета на алеята. И зададе въпроса, заради който бе изминал целия този път и бе отложил собственото си самоубийство:

— Добре ли си, Боби?

Несигурността напусна гласа ѝ, но Гард все още не можеше да я види ясно — слънцето отдавна се бе скрило зад дърветата и сенките бяха дебели. Той се запита къде ли е Питър.

— Добре съм — отвърна Боби, като че ли винаги бе изглеждала толкова ужасяващо слаба, като че ли винаги бе посрещала пристигащите на вратата ѝ с остър, изпълнен със страх глас.

Тя слезе по стъпалата на верандата и се озова извън сянката, хвърляна от надвисналата отгоре стряха. Гардънър най-после успя да я види добре в пепелявата светлина на здрача. Завладяха го ужас и изумление.

Боби идваше към него, усмихната, очевидно щастлива да го види. Дънките ѝ се развяваха и плющяха по тялото ѝ, както и ризата. Лицето ѝ беше изпито, очите потънали дълбоко в орбитите, челото ѝ бледо и някак прекалено широко, кожата опъната и блестяща. Несресаната ѝ коса висеше покрай врата ѝ и падаше върху раменете, наподобявайки изхвърлени върху плажа водорасли. Ризата беше закопчана накриво. Ципът на дънките ѝ се бе смъкнал повече от половината. Тя миришеше на мръсотия, пот и... е, сякаш бе направила беля в гащите и после беше забравила да ги смени.

Изведнъж в съзнанието на Гард изникна ясна картина: снимка на Карън Карпентър, направена малко преди смъртта ѝ, която бе настъпила вследствие на *anorexia nervosa*. Тя му беше приличала на снимката на жена, която вече е мъртва, но някак живее, жена, която е само усмихващи се зъби и излъчващи писък трескави очи. Боби изглеждаше така сега.

Сигурно бе загубила не повече от десет килограма — това беше всичко, което можеше да си *позволи* да загуби и да остане на краката

си, — но шокираният мозък на Гард продължаваше да упорства, че по-скоро са петнайсет, няма начин.

Тя изглежда се намираще на последния остър ръб на изтощението. Очите ѝ, като очите на онази бедна изгубена жена върху корицата на списанието, бяха огромни и блестящи, усмивката ѝ представляваше широко безмозъчно ухилване на нокаутиран боксьор в мига преди коленете му да се огънат.

— Добре! — повтаряше този влачещ се, мръсен, препъващ се скелет и с приближаването на Боби, Гардънър отново можеше да чуе потреперването в гласа ѝ — не страх, както си бе помислил, а пълно изтощение. — Реших, че съвсем си ме изоставил! Страшно се радвам да те видя!

— Боби... Боби, за бога, какво...

Боби бе протегнала ръка към Гардънър, за да я стисне. Тя силно трепереше във въздуха и Гардънър видя колко тънка, колко печално, невероятно тънка беше станала ръката на Боби Андерсън.

— Започнала съм много неща — изкряка Боби с треперещия си глас. — Много работа е свършена и дяволски много остава да се свърши, но се приближавам, приближавам се, почакай само докато видиш...

— Боби, какво...

— Добре съм, аз съм добре — повтаряше Боби и падна напред, в полусъзнание, в ръцете на Гардънър. Опита се да каже още нещо, но от устата ѝ излезе само изгъргорване и малко слюнка. Гърдите ѝ бяха малки, стопени възглавнички, опрени в ръката му.

Гардънър я вдигна, смаян колко лека бе станала. Да, петнайсет бяха, *най-малко* петнайсет. Беше невероятно, ала за жалост не можеше да се отрече. Заля го усещане, което и го шокира, и го изпълни с ужас: „Това изобщо не е Боби. Това съм аз. Аз, в края на запоя“.

Той бързо понесе Боби нагоре по стълбите и те влязоха в къщата.

ОСЕМ ИЗМЕНЕНИЯ

Той положи Боби върху дивана и бързо се запъти към телефона. Вдигна слушалката с намерение да завърти 0 и да попита телефонистката какъв номер трябва да набере, за да се свърже с най-близката бърза помощ. Боби имаше нужда да бъде откарана до болницата в Дери и то веднага. Пълно изтощение, предполагаше Гардънър (макар и той самият да беше толкова уморен и разстроен, че просто не знаеше какво да мисли). Някакъв вид нервно разстройство. Боби Андерсън изглеждаше като последния човек на света, който би превъртял, но очевидно го бе направила.

Тя каза нещо от дивана. Отначало Гардънър не я разбра. Гласът ѝ прозвуча като дрезгаво изграчване.

— Какво, Боби?

— Не се обаждай на никого — повтори Боби. Успя да го произнесе малко по-силно този път, ала дори това усилие сякаш напълно я изтощи. Страните ѝ горяха, останалата част на лицето ѝ беше восъчно бледа, а очите ѝ бяха ярки и трескави като сини скъпоценни камъни — диаманти или може би сапфири. — Недей, Гард... на *никого!*

Андерсън се отпусна пак назад върху дивана, силно задъхана. Гардънър затвори телефона и разтревожено отиде при нея. Тя имаше нужда от лекар, това бе очевидно и Гардънър смяташе да ѝ го осигури... но точно в този момент несъмнената тревога на Боби изглеждаше по-важна.

— Ще остана тук с теб — рече той и пое ръката ѝ, — ако това те безпокои. Господ е свидетел колко пъти ти си била до мен в...

Андерсън клатеше глава с усиливаща се настойчивост.

— Просто имам нужда от сън — прошепна тя. — От сън... и храна на сутринта. Най-вече от сън. Не съм спала изобщо... от три дни. Може би — четири.

Гардънър я гледаше напълно смаян. Той свърза казаното току-що от нея с начина, по който изглеждаше.

— Какви дяволи са те прихванали? — „И защо?“, добави умът му. — Наркотици? Комунизъм?

Помисли си за кокаин и го отхвърли. Боби несъмнено би могла да си позволи да взема кокаин, ако искаше, но Гардънър не смяташе, че дори наркоманизирането може да държи някой мъж или жена без сън три, четири дни и да свали петнайсет килограма за — Гардънър изчисли времето, откакто не бе виждал Андерсън — не повече от три седмици.

— Никакви наркотици — заяви Боби.

Очите ѝ се въртяха и блестяха. От крайчеца на устата ѝ безпомощно се проточи слюнка и тя я всмукна обратно. За миг Гардънър видя върху лицето на Боби изражение, което не му хареса... и го поизплаши малко. Това беше изражението на Ан. Старческо и лукаво. После очите на Боби плавно се затвориха и показалите се клепачи имаха деликатния, леко пурпурен цвят на пълното изтощение. Когато пак отвори очи, там лежеше просто Боби... и Боби се нуждаеше от помощ.

— Смятам да се обадя за бърза помощ — заяви Гардънър и отново стана. — Изглеждаш сериозно болна, Бо...

Тънката ръка на Андерсън се протегна и сграбчи китката на Гардънър, докато той се обръщаше към телефона. Тя го задържа с изненадваща сила. Гард погледна надолу към Боби, която макар че продължаваше да изглежда ужасно изтощена и почти отчайващо съсипана, вече не го гледаше с такъв трескав блясък в очите. Сега погледът ѝ беше пряк, ясен и разумен.

— Ако се обадиш на някого — изрече тя с все още потрепващ, но почти нормален глас, — край на нашето приятелство, Гард. Говоря сериозно. Обади се на бърза помощ, болницата в Дери или дори на стария доктор Уоруик в града и между нас всичко ще бъде свършено. Никога повече няма да влезеш в моя дом. Вратата ще бъде заключена за теб.

Гардънър се вгледа в Боби с нарастващи смайване и ужас. Ако можеше да убеди себе си в този момент, че Боби е в треска, с радост би го направил... ала случаят очевидно не беше такъв.

— Боби, ти... — *не знаеш какво приказваш?*

Но тя знаеше. Това беше ужасното. Заплашваше да прекрати приятелските им отношения, ако Гардънър не направи исканото от нея,

използваше приятелството им като коз за първи път през всичките години, откакто Гардънър я познаваше. А в очите на Боби Андерсън откри и още нещо: знанието, че нейното приятелство е може би единственото нещо на земята, което имаше стойност за Гардънър.

Дали нещо би се променило, ако ти кажех колко много приличаш сега на сестра си, Боби?

Не... по лицето ѝ видях, че нищо не би могло да се промени.

— ... не знаеш колко зле изглеждаш — завърши той неубедително.

— Така е — съгласи се Боби и по лицето ѝ пробяга призрак на усмивка. — Добих известна представа, обаче, повярвай ми. Твоето лице... го показва по-добре от всякакво огледало. Но, Гард... имам нужда само от сън. Сън и... — очите ѝ отново се затвориха и тя ги отвори с видимо усилие — закуска — завърши. — Сън и закуска.

— Боби, това не е всичко, от което имаш нужда.

— Да — ръката на Боби още не беше пуснала китката на Гардънър и сега тя го стисна отново. — Имам нужда от „теб“. Аз те повиках. С мислите си. И ти ме чу, нали?

— Да — с неудобство призна Гардънър. — Предполагам.

— Гард — гласът на Боби се загуби. Той зачака, а мозъкът му гореше. Боби се нуждаеше от медицинска помощ... но това, което бе казала за края на тяхното приятелство, ако се обади на някого...

Нежната целувка, която тя положи в средата на мръсната му длан, го изненада. Погледна я, сепнат, погледна в огромните ѝ очи. Трескавият блясък ги бе напуснал. Всичко, което видя сега в тях, беше молба.

— Почакай до утре — каза Боби. — Ако утре не съм по-добре... хиляди пъти по-добре... ще отида. Става ли?

— Боби...

— Става ли? — пръстите ѝ го стиснаха, настоявайки Гардънър да се съгласи.

— Ами... предполагам...

— Обещай ми.

— Обещавам.

„Може би“, добави мислено Гардънър. „Ако не започнеш да дишаш по-особено след като заспиш. Ако не те намеря, като дойда да

те погледна през нощта, с устни като че ли си яла боровинки. Ако не загубиш съзнание.“

Това беше глупаво. Опасно, подло... ала най-вече глупаво. Бе излязъл от голямото черно торнадо с убеждението, че самоубийството е най-добрият начин да приключи с всичките си нещастия и да е сигурен, че няма да причинява повече нещастия на другите. Беше решил да го направи. Знаеше, че е така. Намирал се бе на ръба да скочи там, в онази студена вода. После увереността, че Боби е в беда

(аз те повиках и ти ме чу, нали?)

го бе завладяла и той се озова тук. „А сега, дами и господа“, сякаш чуваше как казва Алън Лъдън с бързия си, лек глас на майстор шегаджия, „ето го и въпроса, на който трябва да ми отговорите. Десет точки, ако успеете да ми кажете защо на Джим Гардънър му пука от заплахата на Боби Андерсън да сложи край на тяхното приятелство, когато той самият смята да направи същото като се самоубие. Какво? Никой ли? Е, сега ще ви изненадам! И аз не знам!“

— Добре — казваше Боби. — Добре, чудесно.

Вълнението, което много се бе доближавало до ужас, се стопи — бързото задъхано поемане на въздух се забави и част от червенината по бузите ѝ избледня. Значи от обещанието все пак бе имало известна полза.

— Спи, Боби.

Той щеше да седи буден и да я наблюдава за промени. Беше уморен, но щеше да си направи кафе (и да хапне, каквото намереше от храната на Боби, ако имаше нещо изобщо). Дължеше на Боби това нощно бдение. В миналото имаше нощи, когато тя бе бдяла над него.

— Спи сега — и нежно измъкна китката си от нейните пръсти.

Очите ѝ се затвориха, после бавно се отвориха за последен път. Боби се усмихна, толкова мило, че той отново се влюби в нея. Тя имаше такава власт над него.

— Също... като едно време, Гард.

— Да, Боби. Като едно време.

— Обичам... те...

— И аз те обичам. Спи.

Дишането ѝ стана по-дълбоко. Гардънър седя край нея три минути, после пет, загледан в тази усмивка на мадона, все по-убеден,

че тя е заспала. Тогава, съвсем бавно, очите на Боби отново с мъка се отвориха.

— *Грандиозно* — прошепна тя.

— Моля? — Гардънър се приведе напред. Не беше сигурен, че я е чул правилно.

— Това, което е... което може да *прави*... което *ще* направи...

„Говори насън“, помисли си Гардънър, ала усети как отново се смразява. Онова лукаво изражение пак се бе върнало в лицето на Боби. Не върху него, а в него, сякаш се бе появило под кожата.

— Трябваше ти да го намериш... мисля, че беше предназначено за теб, Гард...

— Кое?

— Поогледай се наоколо — поръча Боби. Гласът ѝ отслабваше. — Ще видиш. Ние ще завършим разкопките заедно. Ще видиш, че това ще разреши... проблемите... всички проблеми...

Гардънър вече трябваше силно да се наведе, за да чува думите ѝ.

— Кое, Боби?

— Поогледай се наоколо — повтори Боби и последната дума заглъхна, потъна и се превърна в изхъркване. Тя бе заспала.

Гардънър едва не отиде пак до телефона. Близо беше. Изправи се, но на половината път през всекидневната се отклони и вместо това отиде до люлеещия се стол на Боби. Първо ще я погледа малко, реши той. Ще я погледа малко и ще се опита да помисли какво може да означава всичко това.

Той преглътна и се намръщи от болката в гърлото си. Имаше температура и подозираше, че не става дума за някакви си трийсет и седем градуса. Чувстваше се повече от болен; чувстваше се *нереален*.

Грандиозно... това, което е... което може да прави...

Щеше да поседи тук известно време и да помисли още малко. После щеше да направи каничка силно кафе и да разтвори около шест аспирина в него. Тази доза щеше да се справи с болките и температурата, поне временно. Можеше да му помогне и да остане буден, освен това.

... което ще направи...

Гард затвори очи, унасяйки се в дрямка. Можеше да го направи. Можеше да дремне, но не за дълго. Никога не бе успявал да заспи в седнало положение. А и Питър щеше да се появи всеки момент. Щеше да види стария си приятел Гард, да скочи в скута му и да го уцели по топките. Както *винаги*. Когато работата опираше дотам да се скочи в стола, на който седиш и да бъдеш уцелен по топките, Питър никога не пропускаше. Дяволски будилник е, ако си заспал. Пет минути, не повече. Четирийсет мигвания. Нищо нямаше да стане.

Трябваше ти да го намериш. Мисля, че беше предназначено за теб, Гард.

Той се унесе и скоро дрямката му премина в толкова дълбок сън, че се приближаваше до изпадане в кома.

шишиши...

Той гледа надолу към ските си, плоски кафяви дървени ленти, препускащи по снега, хипнотизиран от плавната им скорост. Не съзнава това близко до хипноза състояние, докато един глас от лявата му страна не казва:

— Това, което вие, копелета, винаги пропускате да споменете на шибаните си комунистически антиядрени митинги, е следното: за трийсет години разработване на атомната енергия за мирни цели, не сме пострадали нито веднъж.

Тед е облечен в пуловер с изобразени елени отпред и е обут в избелели дънки. Той кара бързо и добре. Гардънър, от друга страна, напълно е загубил контрол.

— Ще се блъснеш — казва един глас от дясната му страна. Той поглежда натам и вижда Аргълбаргъл. Аргълбаргъл е започнал да се разлага. Тлъстото му лице, зачервено от алкохола на вечерта с гостите, сега има сиво-жълтия цвят на стари завеси, окачени на мръсни прозорци. Плътта му е започнала да провисва, а кожата — да се разпъва и цепи. Аргълбаргъл забелязва изненадата и ужаса на Гардънър. Сивите му устни се разтеглят в усмивка.

— Точно така — казва той. — Аз съм мъртъв. Това „наистина“ беше сърдечен пристъп. Не лошо храносмилане или жлъчка. Припаднах пет минути след като ти си тръгна. Те повикаха бърза помощ и момчето, което бях наел да стои на бара, успя да раздвижи за малко сърцето ми с масаж, но в линейката умрях завинаги.

Усмивката се разширява, става замечтана като ухилването на мъртва пъстърва върху изоставения плаж на отровено езеро.

— Умрях на светофара при Стороу Драйв — завършва Аргълбаргъл.

— Не — прошепва Гардънър. Точно... точно от това винаги се бе страхувал. Последното, неоправимо, пиянско деяние.

— Да — настоява мъртвецът, докато летят надолу по хълма и се носят все по-близо до дърветата. — Аз те поканих в къщата си,

дадох ти ядене и пиене, а ти ми се отплати като ме уби в пиянска разправия.

— Моля те... аз...

— Ти какво? Какво? — пак от лявата му страна. Елените от пуловера на Тед са изчезнали. Те са заменени от жълти символи, предупреждаващи за радиация. — Ти си нищо, ето какво! Откъде мислите, вие, лудити такива на днешния ден, че идва енергията?

— Ти ме уби — гъгне Арбърг отчаяно, — но ще си платиш. Ще се блъснеш, Гардънър.

— Да не мислиш, че ни я подарява Магьосникът от Оз? — крещи Тед. Внезапно в гласа му се прокрадват хленчеши нотки. Устните му стават на мехурчета, обелват се, напукват се и започват да гноят. Едното му око заблестява с млечната белота на пердето. Гардънър осъзнава с надигащ се ужас, че гледа лице, което показва симптомите на човек в последния напреднал стадий на лъчева болест.

Радиационните символи върху пуловера на Тед стават черни.

— Ти ще се блъснеш, обзалагам се — припява Арбърг. — Ще се блъснеш.

Гардънър вече плаче от ужас, както плака след като простреля жена си, след като чу невероятния гръм на пистолета в ръката си и видя как тя политна назад към кухненския шкаф, с притисната към бузата ръка като жена, възкликваща шокирано: „Моята земя! НИКОГА!“. А после кръвта бликна между пръстите ѝ и мозъкът му в последно отчаяно усилие да отрече всичко, си бе помислил: „Кетчуп, успокой се, това е само кетчуп“. След което бе започнал да плаче както сега.

— Що се отнася до вас, отговорността ви свършва до писането на протестни плакати. — Гной се стича на струйки по лицето на Тед. Косата му е изпадала. Раните покриват черепа му. Устата му се разтегля в същата замечтана усмивка като на Арбърг. Сега, в някаква последна крайност на ужаса, Гардънър осъзнава, че не може да контролира ските си и лети по писта („Права стрела“?) оградена с мъртъвци. — Ама вие изобщо не бихте могли да ни спрете, да си го знаете. Никой не би могъл. Реакторите са извън контрол. И всичко е в това състояние от... ами, смятам, че от около 1939 година. Достигнахме критичната маса някъде към 1965. Сега не подлежи на контрол. Експлозията ще бъде скоро.

— Не... не...

— Ти летеше нависоко, но тези, които летят най-високо, най-зле падат — продължава да натяква Арбърг. — Да убиеш домакина си е най-лошото убийство от всички. Ти ще се блъснеш... ще се блъснеш...

Тряс!

Колко е вярно това. Той прави опит да се обърне, но ските му упорито поддържат курса си. Вече може да види големия, посивял стар бор. Аргълбаргъл и Тед Енергетика са изчезнали и той си мисли: Те томичукала ли бяха, Боби?

Може да види червената ивица боя по чворестия ствол на бора и... тогава кората започва да се бели и разцепва. Докато Гардънър се хлъзга безпомощно към дървото, вижда, че то оживява и се разтваря, за да го погълне. Зейналото дърво расте и се раздува, сякаш устремено към него, порастват му пипала и в центъра му има ужасна гнила чернота, обрамчена от червена боя, наподобяваща червилото на някаква злокобна проститутка, а той чува как в тази черна, гърчеща се уста вият тъмни ветрове и...

Той не се събуди тогава, макар да му се струваше така — всеки знае, че дори най-чудатите сънища изглеждат истински, те дори си имат своя лъжлива логика, но това не е реалността, не би могла да бъде. Той просто заменяше един сън с друг. Толкова често се случва.

В този сън сънуваше своята стара ски злополука — за втори път същия ден, можете ли да си представите? Само че този път дървото, в което се удари, онова, което едва не го уби, има прогнила уста вместо възлеста дупка от чеп. Той сепнато се събужда и установява, че се намира в люлеещия се стол на Боби, толкова облекчен от самото събуждане, че не го е грижа дето целия се е схванал и гърлото вече така го боли, сякаш е подплатено с бодлива тел.

Мисли си: Сега ще стана, ще си направя кафе и ще се натъпча с аспирин. Нали точно това смятах да направя преди? Започва да се изправя и точно в този момент Боби си отваря очите. И тогава разбира, че сънува, няма начин, защото от очите на Боби струят зелени лъчи светлина — това напомня на Гардънър за рентгеновото зрение на Супермен от комиксите, както художниците обикновено го рисуват, с лъчи като от прожектор. Но светлината, която излиза от очите на Боби, е някак блатна и ужасяваща... в нея има нещо гнило, като примигващия блясък на блуждаещи огънове над тресавище в гореща нощ.

Боби бавно се надига и се оглежда... поглежда към Гардънър. Той се опитва да ѝ каже недей... моля те, не насочвай тази светлина към мен.

Ала не излизат никакви думи и когато тази зелена светлина го блъсва, той вижда, че очите на Боби горят от нея — при извора си лъчите са зелени като изумруд, ярки като слънчев протуберанс. Гард не може да гледа, трябва да извърне очи. Опитва се да вдигне ръка, за да заслони лицето си, но няма сили, ръката му е твърде тежка. Тя ще ме изгори, мисли си той, ще ме изгори и след няколко дни ще се покажат първите рани, отначало ще реша, че са пъпки, защото така

изглежда лъчевата болест в началото, просто групичка пъпки, само че „тези“ пъпки никога няма да минат, те ще започнат да се влошават... все повече и повече...

Пак чува гласа на Арбърг, безплътен остатък от предишния сън и сега в гъгненето му звучи триумф: Знаех си, че зле ще свършиш, Гардънър!

Светлината го докосва... облива го. Дори през здраво стиснатите му клепачи осветява мрака в зеленото на светец часовников циферблат. Ала в сънищата няма истинска болка, както няма и тук. Ярката зелена светлина не е нито гореща, нито студена. Не е никаква. Само дето...

Гърлото му.

Гърлото вече не го боли.

И той чува, ясно и безпогрешно: „... процента отстъпка! Никога вече може да не се повтори такава отбивка от цената! ВСИЧКИ печелят! Шезлонги! Гумени дюшеци! Чадъри...“.

Пластинката в черепа му, пак се разприказва. И спря почти преди да е почнала.

Както и болящото го гърло.

А и онази зелена светлина също бе изчезнала.

Гардънър отваря очи... предпазливо.

Боби лежи на кушетката, със затворени клепачи, дълбоко заспала... точно както беше. Какви са тия истории за лъчи, бликащи от очите ѝ? Боже мой!

Той сяда отново в люлеещия се стол. Преглъща. Никаква болка. Температурата също доста е спаднала.

Кафе и аспириин, мисли си Гард. Смяташе да станеш за кафе и аспириин, помниш ли?

Разбира се, отвръща той, настанява се по-удобно в люлеещия се стол и затваря очи. Но никой не пие кафе и аспириин насън. Ще свърши това веднага щом се събудя.

Гард, ти си буден.

Това, разбира се, е невъзможно. В света на будните от очите на хората не струят зелени лъчи, лъчи, които лекуват болни гърла и висока температура. В сънищата — si, в реалността — не.

Той кръстосва ръце пред гърдите си и се унася. И не усеща нищо повече — нито заспал, нито буден — през остатъка от нощта.

Когато Гардънър се събуди, от западния прозорец върху лицето му падаше силна светлина. Гърбът дяволски го болеше, а като се изправи вратът му издаде мъчително, артритно скръцване, което го накара да направи гримаса. Беше девет и четвърт.

Той погледна към Боби и изживя миг на задушаваш страх — в този момент реши със сигурност, че тя е мъртва. После видя, че просто е толкова дълбоко и неподвижно заспала, че наистина създава впечатление за труп. Всеки можеше да направи тази грешка. Гръдният ѝ кош се повдигаше от бавни, постоянни вдишвания, с дълги, но равномерни паузи между тях. Гардънър ги засече и установи, че вдишва не повече от шест пъти в минута.

Ала тази сутрин изглеждаше по-добре — не кой знае колко, но много по-добре от мършавото плашило, което се бе довлякло да го посрещне снощи.

„Не вярвам и моят вид да е бил много по̀ стока“, помисли си той и отиде в банята на Боби да се обръсне.

Лицето, което го погледна от огледалото, не беше чак толкова зле, колкото се бе опасявал. С известна тревога забеляза, че през нощта пак му е текла кръв от носа — не много, ама достатъчно, за да покрие горната му устна. Той взе една кърпа за лице от шкафчето вдясно на мивката и пусна топлата вода да я намокри.

Сложи кърпата под течащата от горещия кран вода с цялата разсеяност на стария навик — с бойлера на Боби човек има време да изпие чаша кафе и да изпуши една цигара, преди да дойде поне хладка струя — и това не беше чак...

— Оох!

Гард издърпа ръката си изпод вода, толкова гореща, че вдигаше пара. Добре, ето какво получаваше като приемаше, че Боби просто ще продължи да се носи по течението на живота без никога да се погрижи да ѝ оправят проклетия бойлер.

Гардънър пъкна опарената ръка в устата си и погледна към водата, която излизаше от крана. Парата вече бе замъглила долния край

на огледалото за бръснене върху гърба на аптечката. Той се пресегна, установи, че дръжката на крана е прекалено гореща, за да я пипне и я завъртя с помощта на кърпата. После постави гумената запушалка, източи малко гореща вода — внимателно! — и добави щедра порция студена. Възглавничката плът под левия му палец леко се бе зачервила.

Отвори аптечката и поразрови нещата, докато попадна на предписаното шишенце валиум със собственото му име на етикета. „Ако това чудо става по-добро като остарява, сега трябва да е върха“, помисли. Още беше почти пълно. Е, какво бе очаквал? Каквото и използваше Боби, то с дяволска сигурност имаше действие противоположно на това на валиума.

Гардънър също не търсеше него. Той искаше онова, което трябваше да е отзад, ако още беше...

А! Успех!

Измъкна една самобръсначка и пакетче ножчета. Малко тъжно огледа слоя прах върху бръсначката — от много отдавна не се бе бръснал сутрин тук, при Боби, — след което го изтри. „Поне не я е изхвърлила. Това щеше да е по-лошо от праха.“

Бръсненето го накара да се почувства по-добре. Съсредоточи се върху него, като го протакаше, докато мислите му следваха своите собствени пътища.

Свърши, прибра принадлежностите за бръснене зад валиума и се изми. После се загледа замислено в крана с буквата Г на дръжката и реши да слезе в мазето и да види що за чудо на бойлерите е монтирала Боби. Единственото друго за вършене беше да гледа как Боби спи, което тя изглежда си го правеше добре и сама.

Той отиде в кухнята като си мислеше, че действително се чувства добре, особено сега, когато болките във врата и гърба от прекараната в люлеещия се стол на Боби нощ започваха да утихват. „Ти си човека, който никога не успяваше да заспи седнал, нали?“ заподиграва си се кротко той. „Да се търкаляш по вълноломите е по в твоя стил, нали?“ Но такова дразнене изобщо не можеше да се сравнява с грубото, почти несвързано самоосмиване от предишния ден. Единственото, което винаги забравяше в хватката на махмурлука и ужасните следзапойни депресии, беше чувството за възстановяване, идващо понякога по-късно. Случваше се да станеш някой ден и да осъзнаеш, че не си вливал никаква отрова в организма си нито снощи... нито през

изминалата седмица... а може би дори и през целия изминал *месец*... и започваш да се чувстваш наистина добре.

А колкото за страховете му, че може да е хванал грип или дори пневмония — те също се бяха стопили. Гърлото не го болеше. Носът му не бе запушен. Нямаше температура. Господ му беше свидетел, че се бе превърнал в идеалната мишена за вирусите след осем дни пиене, нередовния сън и пътуването му накрая на стоп до Мейн с боси крака в бурята и дъжда. Но всичко бе минало през нощта. Понякога Господ беше добър.

Той спря в средата на кухнята и усмивката му за миг отстъпи място на изненадано и малко разтревожено изражение. В съзнанието му се промъкна фрагмент от съня — или сънищата

(радиореклами в нощта... дали имат нещо общо с доброто ми здраве тази сутрин?)

и после пак избледня. Той пропъди тези мисли, доволен от факта, че се чувства добре и Боби изглежда добре — по-добре, във всеки случай. Ако тя не се събудеше сама до десет часа, най-късно до десет и половина, щеше да я събуди. Ако се чувстваше по-добре и говореше разумно, хубаво. Щяха да обсъдят онова, което ѝ се бе случило („НЕЩО е станало със сигурност“, помисли Гардънър и отсъстващо се зачуди дали не е получила някакви ужасни новини от близките си... съобщение, което несъмнено е било сервирано от сестра Ан). Щяха да продължат оттам. Ако тя още, макар и слабо, напомняше отнесената и доста ужасяваща Боби Андерсън, която го бе посрещнала снощи, Гардънър смяташе да повика лекар, независимо дали това се харесваше на Боби, или не.

Той отвори вратата на мазето и заопипва за старомодния ключ на стената. Намери го. Ключът беше същия. Светлината не беше. Вместо слабия блясък на двете шейсетатови крушки — единственото осветление в мазето на Боби, откакто се помнеше — мазето бе обляно от силно бяло сияние. Беше светло като в универсален магазин за стоки с намаление. Гардънър тръгна надолу, като протегна ръка към разнебитеното старо перило. На негово място откри стабилно и здраво ново. То бе закрепено към стената с нови месингови скоби. Някои от стъпалата, които преди определено поддаваха, също бяха сменени.

Гардънър стигна долния край на стълбата и спря да се огледа, като изненадата му вече граничеше с по-силно чувство — започваше

да прилича на шок. Онази леко плесенясала миризма на корени и пръст също бе изчезнала.

Тя приличаше на жена изстискана до краен предел, без майтап. Стигнала до съвсем пълно занемаряване. Не можеше да си спомни дори колко дни са минали, откакто не е лягала да спи. Нищо чудно. Чувал съм за подобрения из къщата, ама това е нещо невероятно. Не би могла да свърши всичко сама, обаче. Нали? Разбира се, че не.

Но Гардънър подозираше, че някак си Боби го бе направила.

Ако Гардънър се бе събудил тук, а не на вълнолома край нос Аркадия, без никакви спомени за непосредственото минало, нямаше да познае, че се намира в мазето на Боби, макар да бе влизал в него безброй пъти преди. Единствената причина, поради която сега беше сигурен, че се намира в мазето ѝ, бе фактът, че е влязъл през нейната кухня.

Миризмата на корени *не беше* напълно изчезнала, но бе отслабнала. Пръстеният под на мазето беше старателно заравнен — не, не *само* заравнен, забеляза Гардънър. Пръстта в мазетата остарява и след известно време добива кисел дъх. Човек трябва да направи нещо, ако иска да прекарва повече време под земята. Андерсън очевидно бе докарала прясна пръст, която беше изсушила преди да утъпче. Гардънър предполагаше, че това бе прочистило въздуха вътре.

По тавана бяха закрепени редици флуоресцентни лампи, като покритите с капаци краища на всяка бяха свързани със старите греди посредством вериги и още месингови скоби. Те пръскаха равен бял блясък. Всички лампи представляваха единични тръби, с изключение на онези над работната маса. Те бяха двойни, затова там блясъкът бе толкова силен, че караше Гардънър да мисли за операционна зала. Той пристъпи към работната маса на Боби. *Новата* ѝ работна маса.

Преди Андерсън имаше долу обикновена кухненска маса, покрита с мръсна мушама. Тя се осветяваше от настолна лампа и върху нея бяха разхвърляни инструменти, повечето в не кой знае колко добро състояние и няколко пластмасови кутийки с гвоздеи, винтове, болтове и други такива. Това бе мястото за дребни поправки на жена, която нито е много добра в тях, нито те особено я интересуват.

Старата кухненска маса беше изчезнала, заменена от три дълги, леки плота от вида, който слагат в църквите за разпродажби на домашно изпечени тестени произведения. Те се простираха от край до

край пред лявата стена на мазето и образуваха една дълга маса. По нея бяха разпръснати железарии, инструменти, макари от изолирани тънки и дебели жици, кутии от кафе, пълни с щифтове, скоби и метални щипки... десетки други неща. Или стотици.

После идваха батериите.

Имаше пълен кашон под масата, голяма разнообразна колекция от дълготрайни батерии, все още в найлоновите си опаковки: от волт и половина, тънки, средни и дебели, от девет волта. „Тия вътре трябва да струват към двеста долара“, помисли си Гардънър, „а по масата се търкалят още. Какво става, по дяволите...“

Смаян, той обиколи масата като човек, който разглежда изложените стоки и се чуди дали да си купи някоя. Изглежда Боби правеше няколко неща едновременно... а Гардънър не беше сигурен какво е нито едно от тях. Тук, по средата на масата, имаше голяма квадратна кутия с дръпната встрани предна стеничка, зад която се показваха осемнайсет различни бутона. До всеки от тях бе написано името на популярна песен — „На главата ми продължават да падат дъждовни капки“, „Ню Йорк, Ню Йорк“, „Мелодията на Лара“ и така нататък. До нея едно листче с упътване, старателно забодено с кабарчета към масата, я идентифицираше като единствения и неповторим Сребърногласен цифров звънец (Произведен в Тайван).

Гардънър не можеше да проумее защо ѝ е притрябвал на Боби звънец с вграден микрочип, който позволява на собственика да програмира различна песен, когато му се прииска — да не би да си е мислила, че Джо Полсън ще умира да слуша „Мелодията на Лара“, когато идва да ѝ донесе някаква пратка? Но това не беше всичко. Гардънър можеше да разбере поне *употребата* на Сребърногласен цифров звънец, ако не подбудите на Боби да си го монтира. Ала тя изглежда се бе заела да го *изменя* по някакъв начин — на практика да го свързва с частите на радиоточка с размерите на малък куфар.

Шест жици — четири тънки и две умерено дебели — се проточваха между радиото (неговото упътване също беше старателно забодено за масата) и отворените вътрешности на Сребърногласния.

Гардънър погледа известно време всичко това и продължи нататък.

Нервно разстройство. Тя е получила някакъв много странен вид нервно разстройство. От вида, който особено би се харесал на Пат

Съмерал^[1].

Попадна на още нещо, което разпозна — приспособление за отоплителна инсталация наречено възвращач. То се свързва към комина и предназначението му е да връща част от топлината, която иначе се губи. Беше нещо, което Боби би могла да види по каталозите или в железарския магазин на Огъста и някой да я увещава да го купи. Но тя никога не би го направила, защото това би означавало, че ще трябва да го монтира.

Ала сега очевидно го беше купила и монтирала.

Не можеш да кажеш, че е получила нервно разстройство и „това е всичко“, защото когато някой с истинско творческо въображение го удари дамлата, рядко случаят опира просто до „това е всичко“. Перколясването сигурно никога не е хубаво, но когато някой като Боби мине границата, то може да се окаже и доста смайващо. Само погледни тези говна.

Вярваш ли си?

Да, вярвам си. Не искам да кажа, че творческите натури са по-фини или чувствителни и следователно получават по-фини и чувствителни нервни разстройства — тези дивотии можете да ги оставите за почитателите на Силвия Плат. Просто творческите натури получават и творчески нервни разстройства. Ако не ти се вярва, пак повтарям: погледни тези говна.

В дъното се намираше бойлерът, бяла цилиндрична грамада, долепена до дясната стена. Той „изглеждаше“ същия, но...

Гардънър се приближи, с желание да открие как Боби го бе спретнала така радикално.

Обхванала я е някаква щура мания за подобрения из къщата. И най-смахнатото е, че май не прави разлика между неща като поправяне на бойлера и преустройство на звънци. Нови перила. Прясна пръст, докарана и утъпкана върху пода на мазето. Бог знае още какво. Нищо чудно, че е изтощена. И, само между другото, Гард, откъде Боби е разбрала как да свърши всички тези неща? Ако е използвала курс чрез кореспонденция на „Популярна механика“, трябва наистина здравата да е зубрила.

Първоначалните му шок и изненада от попадането на тази смахната работилница в мазето на Боби започваха да се превръщат в задълбочаващо се безпокойство. По масата той видя не само

доказателства за вманиачено поведение — купища съоръжения, организирани твърде старателно, упътвания, забодени по всичките си четири краища, — които го бяха разтревожили. Нито доказателствата за маниакалност в очевидната неспособност на Боби да прави разлика между имащи стойност и напълно безсмислени подобрения (*очевидно* безсмислени, поправи се Гардънър).

Онова, от което го побиваха тръпки, беше мисълта — поне *опитите* му да мисли за това — за огромните, *разточителни* количества енергия, изразходвани тук. За да се направят само нещата, които бе видял до този момент, Боби трябва да е горяла като факла. Имаше проекти като флуоресцентното осветление, които вече бяха завършени. Други още бяха в процес на изпълнение. Освен това трябва да е ходила и до Огъста, за да се снабди с всички тези инструменти, жици и батерии. *Плюс докарването на прясна пръст, с която да смени старата. Не го пропускай.*

Какво може да я е накарало да направи всичко това?

Гардънър не знаеше, не му се искаше да си представя Боби тук, търчаща напред-назад, работеща по два различни проекта „направи си сам“ едновременно, или по пет или десет. Образът беше прекалено ясен. Боби, с навити ръкави на ризата и разкопчани горни три копчета, със стичащи се между гърдите ѝ капчици пот, с коса, небрежно захваната в конска опашка, горящи очи и бледо лице, като се изключат двете трескави червени петна, по едно на всяка буза. Боби, с вид на полудяла Госпожица Вещица, която става все по-мършава, докато завива бурми, стяга болтове, прокарва жици, докарва пръст, стои на подвижната стълба, протегната назад като балерина, със стичаща се по лицето ѝ пот и изпъкнали по врата ѝ жили, как окача новите лампи. А, и докато говорим за това, не забравяй как Боби поставя новата електрическа инсталация и поправя бойлера.

Гардънър докосна емайлираната му повърхност и бързо си дръпна ръката. Той само *изглеждаше* непроменен. Беше адски горещ. Гард приклепна и отвори капака в основата на бойлера.

И в този миг всъщност Гардънър *наистина* напусна реалността.

[1] Известен изобретател. — Б.пр. ↑

Преди бойлерът работеше с домакинска газ. Малките медни тръбички, които захранваха с газ пещта на бойлера, идваха от окачени зад къщата бутилки. Камионът по зареждането от „Дед ривър газ“ в Дери идваше веднъж в месеца и ги подменяше, ако имаха нужда от смяна — а те обикновено имаха, защото бойлерът беше и разточителен, освен че бе неефикасен... две неща, които по-често вървяха заедно, отколкото обратното, сега като се замислеше над това. Първото, което Гардънър забеляза, беше, че медните тръбички вече не бяха свързани с бойлера. Те висяха свободно зад него и краищата им бяха запушени с плат.

„Дявол да го вземе, как си топли тя водата?“ помисли той и тогава *действително* погледна в отвора, след което напълно замръзна за момент.

Разумът му изглеждаше достатъчно ясен, да, но онова усещане за откъсване и носене се бе върнало — чувството за отделяне. Нашият Гард пак се понасяше нагоре, нагоре като сребърен, детски, пълен с хелий балон. Знаеше, че го е страх, ала съзнаването на този факт бе мъгляво, почти без значение, в сравнение с това мрачно чувство, което идваше като развързано от същността му. „Не, Гард. Господи!“ викаше от дълбините ѝ един скръбен глас.

Спомни си как бе отишъл на панаира във Фрайбърг, когато беше малък, на не повече от десет. Влязоха в Огледалния лабиринт с майка му и вътре ги разделиха. Тогава за първи път бе изпитал това странно усещане за отделяне от самия себе си, за отплуване встрани или отгоре, извън физическото му тяло и физическия му (ако имаше такова нещо) разум. Можеше да *види* майка си, о, да — пет майки, десет, *сто* майки, някои ниски, други високи, някои дебели, други кльощави. В същото време виждаше и пет, десет, сто Гарда. Понякога някое от неговите отражения заставаше до нейното и той се протягаше, почти без да мисли, в очакване да докосне панталона ѝ. Ала там се оказваше само празният въздух... или друго огледало.

Дълго време се бе лутал и предполагаше, че е изпитвал и паника, но *усещането* не беше като при паника и, доколкото можеше да си спомни, никой не се бе *държал* като че ли е бил в паника, когато накрая се беше измъкнал навън — след само петнайсет минути въртене, търсене, връщане и натъкване на бариери от чисто стъкло. Челото на майка му се бе смръщило за миг, после се бе прояснило. Това беше всичко. Ала той бе *изпаднал* в паника, точно както усещаше, че става и сега: това чувство, че мозъкът ти се разпада на съставните си части, като някаква машина, която се разглобява при нулева гравитация.

Случва се... но отминава. Почакай, Гард. Просто изчакай да премине.

Затова той остана клекнал, загледан в отворената вътрешност на Андерсъновия бойлер и зачака да му мине, както някога бе почакал краката му да го отведат на верния път и навън от онзи ужасен Огледален лабиринт на панаира във Фрайбърг.

Махането на пръстена за газта бе оставило кръгло кухо пространство в основата на бойлера. То беше запълнено с объркана плетеница от жици — червени, зелени, сини, жълти. В средата на плетеницата се намираше картонена поставка за яйца. Синият печат гласеше: „Хилкрест Фармс“. Във всяка от вдлъбнатините се намираше по една голяма батерия от волт и половина, свързана в горния си край с мъничко фуниевидно капаче и всички жици изглежда или започваха — или завършваха — при тези капачета. Като ги погледа по-дълго, в състояние, което не *усещаше* точно като паника, Гардънър забеляза, че първоначалното му впечатление — че жиците са в объркана плетеница — не беше по-вярно от първоначалното му впечатление, че всичко по работната маса на Боби е в безпорядък. Не, в начина, по който жиците влизаха или излизаха от тези дванайсет фуниевидни капачета имаше ред, въпреки че в някои влизаха или излизаха по две жици, а в други свързаните жици стигаха и до шест. Имаше ред дори във формата, която образуваха — тя представляваше малка арка. Някои от жиците се връщаха отново в капачета, поставени върху други батерии, но повечето отиваха към разпределителни табла, закрепени към стените на подгриващото отделение на бойлера. Те бяха взети от електронни играчки правени в Корея, предположи Гардънър — имаше твърде много евтини, сребристи спойки върху гофриран фибър. Една

невероятна смесица от различни компоненти... ала тя очевидно вършеше нещо. Да. Например, загряваше водата с такава скорост, че да ти излязат мехури.

В средата на отделението, право срещу поставката за яйца, в арката, образувана от жиците, грееше ярко кълбо от светлина, не по-голямо от два сантиметра в диаметър, но на вид ярко като слънцето.

Гардънър автоматично бе вдигнал ръка да се предпази от този безмилостен блясък, който блискаше през отвора като твърда бяла пръчка от светлина и хвърляше сянката му далеч назад върху пръстения под. Можеше да гледа към кълбото само като си премрежеше очите, докато станеха на съвсем малки цепки и чак тогава леко отвореше пръстите си.

Ярко като слънцето.

Да... само че вместо жълта, светлината беше заслепяващо синкавобяла, като сапфир. Блясъкът ѝ пулсираше и леко се местеше, после оставаше постоянен, след което отново пулсираше и се местеше: имаше някакъв цикъл.

„Но къде е топлината?“ запита се Гардънър и това започна да го връща към действителността. „Къде е топлината?“

Той протегна едната си ръка нагоре и пак я постави върху гладката, емайлирана повърхност на бойлера — ама само за секунда. Дръпна я с мисълта, че водата бе вдигала пара, когато потече от крана в банята. В бойлера също имаше гореща вода, вярно, и то много — по всички правила тя би трябвало да изври на пара и да взриви бойлера на Боби заедно с цялото мазе. Но очевидно не ставаше нищо такова, което беше мистерия... ала тя бе нищо в сравнение с факта, че не усещаше никаква топлина да излиза от отвора — абсолютно никаква. Би трябвало да си е изгорил пръстите, още когато дръпна малкото лостче, за да отвори капака, а след като го махна, слънцето с размер на монета трябваше направо да е свалило кожата от лицето му. Затова...?

Бавно, колебливо, Гардънър посегна към отвора с лявата си ръка, като продължаваше да държи дясната пред очите си, за да ги пази от прекалено силния блясък. Устата му бе стисната в гримаса, тъй като очакваше да се изгори.

Разперените му пръсти се плъзнаха в отвора... и тогава се сблъскаха с някаква преграда. По-късно си мислеше, че усещането малко напомняше за натискане с пръсти по опънат найлонов чорап —

само че в случая преградата поддаде съвсем малко и го спря. Пръстите му не можаха да пробият, както биха пробии един найлонов чорап.

Но преграда нямаше. Никаква, поне доколкото можеше да види.

Той престана да натиска и невидимата мембрана леко изтласка пръстите му обратно, въвн от отвора. Гардънър ги погледна и видя, че трепереха.

Това е силово поле, ето защо не се изгорих. Някакъв вид силово поле, което поглъща топлината. Господи боже, намърдал съм се във фантастичен разказ от „Поразяващи истории“. Някъде към 1947 година, предполагам. Чудя се, дали съм на корицата? И ако съм, кой ме е нарисувал? Върджил Финли? Ханес Бок?

Ръката му започваше да трепери по-силно. Той посегна към капака, не го уцели, пак се опита и го захлопна със сила, отрязвайки този ослепителен поток бяла светлина. Бавно отпусна дясната си ръка, но продължаваше да вижда остатъчния образ на мъничкото слънце, както човек вижда крушката на фенерчето, след като му е било светнато първоначално в лицето. Само че това, което Гардънър виждаше, беше голяма зелена ръка, носеща се из въздуха, с ярко, ектоплазмично синьо между пръстите.

Остатъчният образ изчезна. Ала не и треперенето.

Никога през живота си Гардънър не бе изпитвал толкова силна нужда да пийне. Намери какво в кухнята на Андерсън.

Боби не пиеше много, но си държеше, както тя се изразяваше, „суровина“ в един шкаф зад тенджерите и тиганите: бутилка джин, бутилка скоч, бутилка бърбън, бутилка водка. Гардънър измъкна бърбъна — някаква куча марка, ала просяците нямат право на избор — сипа си два пръста в пластмасова чаша и ги гаврътна.

По-добре внимавай, Гард. Предизвикваш съдбата.

Но не беше така. Точно сега щеше едва ли не да приветства един запой, ала циклонът се бе отнесъл някъде другаде... поне за момента. Той си сипа още два пръста бърбън в чашата, съзерцава го известно време, после изсипа по-голямата част в мивката. Върна бутилката на мястото ѝ и добави вода и кубчета лед, превръщайки онова, което беше течен динамит, в цивилизовано питие.

Помисли си, че хлапето от плажа би одобрило тази постъпка.

Предполагаше, че съноподобното спокойствие, което го бе обзело след излизането от Огледалния лабиринт и което чувстваше отново сега, беше защита срещу желанието просто да легне на пода и да пици, докато загуби съзнание. Спокойствието си бе наред. Онова, което го плашеше, беше колко бързо съзнанието му се бе заело със задачата да го убеди, че нищо от случилото се не е истина... а е видял всичко в халюцинация. Невероятно, но разумът му подхвърляше идеята, че онова, което бе видял, когато отвори капака в основата на бойлера, е било много силна електрическа крушка — двеста вата, да речем.

Не беше нито електрическа крушка, нито халюцинация. Това беше нещо като слънце, много малко, горещо и ярко и то плуваше под арка от жици, над поставка за яйца пълна с батерии. Сега можеш да откачиш, ако желаеш, или да се помолиш, или да се натряскаш, но ти видя, каквото видя и няма защо да се самозалъгваме, нали? Да.

Гардънър провери пак Андерсън и видя, че тя още спи като дърво. Бе решил да я събуди към десет и половина, ако дотогава не е станала сама. Сега си погледна часовника и с удивление разбра, че е

само девет и двайсет. Беше прекарал в мазето много по-малко време, отколкото си бе представял.

Мисълта за мазето извика отново нереалното видение на онова миниатюрно слънчице, увиснало във въздуха под арката от жици, светещо като свръхгореща топка за пинг-понг... и тези мисли накараха неприятното усещане, че мозъкът му се разпада, да се върне. Той го отблъсна. То не искаше да си отиде. Отблъсна го по-силно, като си казваше, че няма да мисли за всичко това повече, докато Боби не се събуди и просто не му обясни какво става тук.

Погледна надолу към ръцете си и видя, че са изпотени.

Гардънър взе питието си и излезе зад къщата, където откри още доказателства за Бобиния почти свръхестествен пристъп на деятелност.

Тракторчето ѝ се намираще пред голямата барака от лявата страна на градината — в това нямаше нищо необичайно, тя обикновено го оставяше там, когато синоптиците казваха, че няма да вали. Но дори от десет метра разстояние Гардънър можеше да забележи, че Андерсън е извършила някакви радикални промени с двигателя му.

Не. Стига толкова. Забрави тези щуротии, Гард. Иди си вкъщи.

Нямаше нищо нереално или откъснато в този глас — той беше дрезгав, изпълнен с паника, ужас и смайване. За миг Гардънър усети, че е на ръба да се вслуша в него... а после си помисли какво бездънно предателство щеше да бъде *това* — към Боби и към него самия. Мисълта за Боби вчера го бе предпазила от самоубийство. А като не се бе убил, смяташе той, беше измъкнал и нея от лапите на смъртта. Китайците имаха поговорка: „Ако спасиш живот, носиш отговорност за него“. И ако Боби имаше нужда от помощ, как щеше да ѝ я окаже? Като дори не се и опиташе да разбере какво става тук ли?

Той гаврътна остатъка от питието, сложи празната чаша върху най-горното стъпало на задната стълба и тръгна към тракторчето. Почти несъзнателно долавяше свиренето на щурците във високата трева. Не беше пиан, нито дори пийнал, доколкото можеше да прецени. Алкохолът сякаш направо бе прескочил нервната му система. Беше я подминал без да мигне, както казват англичаните.

(като палавите елфи, които раз-прас закърпили обувките, докато обуцарят спял)

Само че Боби не бе спала, нали? Боби бе хвърчала, докато падна — буквално падна — в ръцете на Гардънър.

(раз-прас чук-чук-чук късно тази нощ и нощта преди томичукалата чукаат на вратата)

Като застана до тракторчето и погледна открития двигател, Гардънър не само потрепери — той се разтрепери като човек, умиращ от студ, горните му зъби се впиха в долната устна, лицето му побледня, слепоочията и челото му се покриха с пот.

(те са поправили бойлера както и тракторчето томичукалата умеят да вършат много неща)

Тракторчето на Боби беше малка работна машина, която щеше да е почти безполезна на големи пространства, където земеделието е основната работа. По-голямо беше от управляема сенокосачка, но по-малко и от най-малкия трактор, произведен някога от „Диър“ или „Фармол“. Бе идеално за човек, който обработва градина, едва надхвърляща по големина определението парцел — а случаят тук беше точно такъв. Боби имаше градина от около акър и половина — боб, краставици, грах, царевица, репички и картофи. Никакви моркови, зеле и тиквички. „Не отглеждам неща, които не обичам — бе казала веднъж на Гардънър. — Животът е прекалено кратък.“

Тракторчето имаше много възможности, както и би трябвало да бъде — дори един преуспяващ фермер не би си позволил покупката на мини трактор за 2 500 долара само за едноакрова градина. То можеше да оре, да коси с едно устройство и да реже сено с друго, да тегли товар по груб терен (тя го бе използвала като влекач през есента и, доколкото на Гардънър му беше известно, бе засядала само веднъж), а през зимата го приспособяваше на снегорин и за половин час си почистваше с него алеята. Силовата му уредба се състоеше от мощен четирицилиндров двигател.

Или поне така беше.

Двигателят още се намираще там, но сега бе отрупан с най-странния набор от невъобразими джунджурии и приспособления — Гардънър се улови, че мисли за нещото звънец-радио на масата долу в мазето на Боби и се зачуди дали тя не смята скоро да го монтира на тракторчето... може да беше радар или нещо такова. Изплъзна му се кратък, объркан изблик на смях.

В единия край на двигателя стърчеше бурканче от майонеза. То беше пълно с някаква прекалено безцветна, за да е бензин течност и капачето му бе свързано с месингово приспособление за предната част на двигателя. Върху кожуха се мъдреше нещо, което по би вървяло на

шевролет ноува или суперспорт: спойлер като на състезателен автомобил.

И имаше много жици — беше пълно с жици навсякъде, промушени като змии нагоре и надолу, навън и навътре, около почти всичко, свързани по начини, които нямаха абсолютно никакъв смисъл... поне доколкото можеше да види Гардънър.

Той се обърна към опростеното арматурно табло, започна да се извъръща... и тогава погледът му отскочи обратно към него, а очите му се разшириха.

Тракторчето имаше лост за смяна на скоростите и начина за използването му бе изобразен на квадратно парче метал, завинтено към таблото над индикатора за налягането на маслото. Гардънър беше виждал това квадратче метал достатъчно често. През изминалите години от време на време и той бе карал тракторчето. Преди на него винаги бе пишело:

1 3
0 N 4
2 R

Сега беше добавено нещо ново — нещо, което бе достатъчно просто, за да звучи ужасяващо:

1 3
0 N 4 ----- ИЗДИГАНЕ
2 R

Не вярваш, нали?

Не знам.

Хайде, Гард — летящ трактор! Не се занасяй.

В бойлера й има миниатюрно слънце.

Глупости. Аз мисля, че е електрическа крушка, много силна, двеста вата например...

Не е електрическа крушка!

Добре, добре, успокой се. Просто всичко това звучи като реклама на филм за извънземни: „Ще повярвате, че тракторът може да лети“.

Млъкни.

Или: „Джон Диър, позвънете у дома“. Така става ли?

Той отново стоеше в кухнята на Андерсън и с копнеж гледаше към шкафа, в който се намираше алкохола. Извърна очи — не беше лесно, защото те сякаш бяха увеличили теглото си — и се върна във всекидневната. Видя, че Боби си беше сменила позата и дишането ѝ се бе учестило. Първите признаци на събуждането. Гардънър си погледна отново часовника и видя, че е почти десет часа. Приблужи се към етажерката край бюрото на Боби, с намерение да си намери нещо за четене, докато тя стане, нещо, което да отвлече за малко мислите му от цялата тази история.

Онова, което видя върху бюрото на Боби, до очуканата стара пишеща машина, беше в известен смисъл най-силният шок. Поне достатъчно голям шок, за да не обърне внимание на друга промяна: На стената над и зад бюрото и пишещата машина висеше ролка с перфорирана компютърна хартия, подобна на гигантско руло хартиени кърпи.

БИЗОНСКИТЕ ВОИНИ

Роман от Робърта Андерсън

Гардънър остави най-горния лист встрани, с гърба нагоре, и видя собственото си име — или по-скоро прякора, който само той и Боби използваша.

На Гард, който е винаги тук, когато имам нужда от него

Нова тръпка премина през тялото му. Остави и втория лист встрани, по същия начин, върху първия.

В онези дни, точно преди Канзас да потъне в кръв, в прерията все още се намираха бизони в изобилие — поне в достатъчно изобилие, за да могат бедните хора, и индианци, и бели, да бъдат погребвани в бизонски кожи вместо в ковчези.

„Вкусиш ли веднъж бизонско месо, никога вече няма да поискаш мръвка, която води произхода си от крава“ — казваха старите заселници и сигурно го вярваха, защото тези ловци от равнините, тези бизонски воители, изглеждат съществували в някакъв свой свят от космати духове с гърбици — навсякъде около тях се носеше спомена за бизоните, миризмата на бизоните — миризмата, да, защото повечето мажеха с бизонска мас лицата, вратовете и ръцете си, за да ги предпазят от изгарящото прерийно слънце. Те си слагаха бизонски зъби на огърлици, а понякога и в

ушите си, гамашите им бяха от бизонска кожа и не един от тези номади носеше бизонски пенис като талисман или гаранция за несекваща потентност.

Самите те духове, неотлъчно следваха стадата, които прекосяваха ниската остра трева като огромни облаци, покрили прерията със сенките си. Облаците останаха, но големите стада ги няма... както и бизонските воители, лудите от пустошта, която никога не е знаела що е ограда, мъжете, които идваха с препускане от никъде и пак изчезваха с препускане към същото място, мъже с мокасина от бизонска кожа на краката и подрънкващи кости на вратовете, духове извън времето и пространството, които съществуваша точно преди цялата страна да потъне в кръв.

Късно следобед на 24 август 1848 година, Робърт Хауел, който щеше да умре при Гетисбърг след по-малко от петнайсет години, си устрои лагер близо до едно малко поточе в дълбините на Небраска, сред онази странна област известна като Страната на пясъчните хълмове. Поточето беше малко, ала водата ухаеше на свежест...

Гардънър бе навлязъл с четирийсет страници в романа и беше изцяло погълнат от него, когато чу Боби Андерсън да се провиква сънливо:

— Гард? Гард, тука ли си още?

— Идвам, Боби — каза той и стана, в ужас от онова, което предстоеше и вече полуповярвал, че е откачил.

Това трябва да е причината, разбира се. Не е възможно да има мъничко слънце в основата на Бобиния бойлер, нито нова скорост на тракторчето ѝ, която да предполага левитация... но щеше да му е по-лесно да повярва в което и да е от тези неща, отколкото във факта, че Боби бе написала роман от четиристотин страници на име „Бизонските воители“ за трите седмици, през които Гард не я бе виждал. Роман, който — просто по една случайност — беше най-хубавото нещо, писано някога от нея. Невъзможно, да. По-лесно — по дяволите, *по-разумно* — беше да вярва, че е полудял и просто да остави нещата дотам.

Стига да можеше.

ДЕВЕТ
АНДЕРСЪН РАЗКАЗВА ИСТОРИЯ

1

Боби ставаше от леглото бавно, като гримасничеше — приличаше на грохнала старица.

— Боби... — започна Гардънър.

— Господи, всичко ме боли — изпъшка Андерсън. — И трябва да си сменя... няма значение. Колко дълго съм спала?

Гардънър си погледна часовника.

— Четиринайсет часа, мисля. Или малко повече. Боби, новата ти книга...

— Да. Задръж тази мисъл, докато се върна.

Тя бавно завървя през стаята към банята, разкопчавайки ризата, с която бе спала. Докато се влачеше към банята, Гардънър успя добре да я огледа — доста по-добре, всъщност, отколкото му се искаше — и видя колко много тегло бе загубила. Това надхвърляше всякаква мършавост и стигаше до атрофия.

Боби спря, сякаш усетила, че той я гледа и без да се обръща, заяви:

— Всичко мога да обясня, да знаеш.

— Можеш ли? — попита Гардънър.

Андерсън остана в банята дълго — много по-дълго, отколкото би й отнело ползването на тоалетната и смяната на превръзката — Гардънър беше съвсем сигурен, че тя точно това смяташе да направи. На лицето й просто бе изписан израза „сполетя ме проклятието“. Ослуша се за душа, но той не течеше и Гард започна да се притеснява. Боби изглеждаше съвсем с всички си, когато се събуди, ала това означаваше ли непременно, че *беше* наред? Започнаха да му се привиждат смущаващи видения как Боби се промушва през прозорчето на банята и хуква само по дънки из гората с откачено кискане.

Той постави дясната си ръка върху лявата страна на челото си, където беше белегът. В главата му бе започнала да пулсира лека болка. Изчака да минат още една, две минути, след което стана и тръгна към банята, като полагаше усилия да стъпва тихо и то не го направи съвсем несъзнателно. Видението как Боби прекрочва през прозорчето на банята, за да избегне обясненията, се смени с картината на ведро прерязващата си гърлото Боби, използвайки едно от ножчетата на Гард, за да избегне обясненията завинаги.

Реши, че само ще се послуша. Ако чуе нормално звучащи движения, ще отиде в кухнята да направи кафе и може би да забърка няколко яйца. Ако не чуе нищо...

Тревогите му бяха излишни. Вратата на банята не се бе затворила докрай, когато тя влезе вътре и, като се оставят настрана другите подобрения, незатворените врати из къщата очевидно още притежаваха стария си навик леко да се откряват сами.

Вратата беше отворена достатъчно, за да види как Боби стои пред огледалото, където неотдавна бе стоял самият Гардънър. Тя държеше четка за зъби в едната си ръка и паста в другата... но още не бе отвила капачката. Стоеше и гледаше в огледалото с почти хипнотична съсредоточеност. Устните й бяха дръпнати назад, а зъбите — оголени.

Андерсън долови раздвижването в огледалото и се извърна, без да полага никакво особено усилие да прикрие измършавелите си

гърди.

— Гард, зъбите ми нормални ли ти си виждат?

Гардънър ги погледна. Струваха му се същите, каквито са били винаги, макар че не си спомняше някога да е виждал толкова много от тях — те отново му напомниха онази ужасна снимка на Карън Карпентър.

— Да. — Той усилено се мъчеше да не поглежда към опъналия кожата ѝ гръден кош и болезнената изпъкналост на плаващите ѝ ребра над талията на дънките, увиснали на невероятно силно пристегнатия колан. — Така ми се струва. — Усмихна се предпазливо. — Вижете, госпожо, никакви дупки.

Андерсън се опита да му върне усмивката с все още дръпнати назад по венците устни. Резултатът от този експеримент беше доста гротескен. Тя постави показалеца си върху един кътник и натисна.

— Лати и се ато павя тоа?

— Какво?

— Клати ли се като правя това?

— Не. Поне доколкото мога да видя. Защо?

— Просто заради този сън, който непрекъснато се повтаря. Той...

— Боби погледна надолу към себе си. — Излез отгук, Гард. Не съм облечена.

Не се тревожи, Боби. Нямах намерение да ти скоча на кокалите. Най-вече, защото този израз щеше прекалено добре да отговаря на онова, което би се получило.

— Извинявай — рече той. — Вратата беше отворена. Помислих, че си излязла.

Той затвори, като силно дръпна бравата.

Зад вратата Боби ясно произнесе:

— Знам какво се чудиш.

Гард нищо не каза — просто остана там. Но имаше чувството, че тя знаеше — *знаеше* — че е още там. Сякаш можеше да вижда през вратата.

— Чудиш се дали не полудявам.

— Не — обади се тогава той. — Не е така, Боби. Но...

— Аз съм толкова нормална, колкото и ти — каза през вратата Боби. — Така съм се схванала, че ми е трудно да ходя и дясното ми коляно е превързано заради нещо, което не мога добре да си спомня, и

съм гладна като вълк, и знам, че съм загубила твърде много тегло... ала съм нормална, Гард. Мисля, че преди денят да е свършил, ще изживееш моменти, в които ще се чудиш дали *ти* си в ред. Отговорът е — и двамата сме.

— Боби, какво става тук? — попита Гардънър. Въпросът му се изплъзна под формата на безпомощен вик.

— Искам да сваля този проклет бинт и да видя какво има под него — изрече през вратата Андерсън. — Изглежда здравата съм си цапардосала коляното. Някъде из гората, сигурно. После искам да взема един горещ душ и да си сложа чисти дрехи. Докато правя тези неща, ти можеш да приготвиш за двама ни някаква закуска. И аз ще ти разкажа всичко.

— Ще го направиш ли?

— Да.

— Добре, Боби.

— Радвам се, че си тук, Гард — добави тя. — Един, два пъти имах лоши усещания. Като че ли ти не се справяше особено добре.

Гардънър почувства как започва да вижда двойно, образът потрепери и отплува във вид на призми. Той прекара ръка през лицето си.

— Няма болка, няма преумора. Отивам да приготвя закуската.

— Благодаря ти, Гард.

Тогава Гардънър се отдалечи, но трябваше да върви бавно, защото независимо колко пъти потъркваше очите си, зрението продължаваше да му прави номера.

3

Веднага, щом прекрачи прага на кухнята, спря и пак се върна при затворената врата на банята. Беше му хрумнала нова мисъл. Вътре водата вече шуртеше.

— Къде е Питър, Боби?

— *Какво?* — извика тя под барабанящия душ.

— *Казах, къде е Питър?* — повтори той, като повиши глас.

— Умря — отвърна Боби, като надвика падащата вода. — Много плаках, Гард. Ала той беше... знаеш...

— Стар — промърмори Гардънър, после се сети и отново повиши глас. — Значи от старост, а?

— Да — извика изпод душа Андерсън.

Той остана там още само за миг, преди да се върне в кухнята, като се чудеше защо бе убеден, че Боби го излъга за Питър и начина, по който беше умрял.

Гард забърка осем яйца и опече бекон на Бобиния грил. Забеляза, че след последното му идване тук, над обикновената фурна беше инсталирана микровълнова и над основните места за работа бяха сложени нови неоновы лампи, както и над кухненската маса, където Боби най-често се хранеше — обикновено с книга в свободната си ръка.

Той направи кафе, силно и черно, и тъкмо отнасяше всичко на масата, когато дойде и Боби, облечена с чисти джинси и фланелка. Мократа ѝ коса беше увита с кърпа.

Андерсън огледа масата.

— А препечените филийки? — попита тя.

— Пригответи си сама скапаните филийки — любезно рече Гардънър. — Аз не съм минал на стоп триста километра, за да ти сервирам закуската.

Андерсън го зяпна.

— Какво си направил? Вчера? В дъжда?

— Да.

— Но, за бога, какво се е случило? Мюриъл каза, че си на литературно турне, което свършва на 30 юни.

— Обаждала си се на Мюриъл? — Той беше абсурдно трогнат. — Кога?

Андерсън махна с ръка, сякаш това нямаше никакво значение. Вероятно беше права.

— Какво се е случило? — попита отново тя.

Гардънър си помисли да ѝ каже — *искаше* да ѝ каже, осъзна той, поразен. Затова ли му бе нужна Боби? Наистина ли Боби Андерсън не беше нищо повече от стена, на която да се облегне? Той се поколеба, изпълнен с желание да ѝ разкаже... и не го направи. Щеше да има време за това по-късно.

Може би.

— По-късно — рече той. — Искам да знам какво става тук.

— Първо закуската — заяви Андерсън — и това е заповед.

Гард даде на Боби по-голямата част от яйцата и бекона, а тя не губи време — нахвърли се върху тях като жена, която от дълго време не се е хранила, както трябва. Наблюдавайки я как яде, Гардънър си спомни биографията на Томас Едисън, която бе чел като съвсем малък — на не повече от десет или единайсет години. Едисън изпадал в периоди на трескава работа, когато идеите и изобретенията идвали едно след друго. По време на тези изблици той забравял съпругата, децата, банята, дори храната. Ако жена му не идвала да му поднася яденето, можел е буквално да умре от глад между електрическата крушка и фонографа. На една от страниците го имаше нарисуван, вкопчил ръце в ужасно разрошената си коса — като че ли се опитваше да достигне до мозъка под нея, мозъкът, който не му даваше покой — и Гардънър си спомняше как бе мислил, че този човек изглежда напълно луд.

И, сети се сега той, като докосна лявата страна челото си, Едисън често е имал мигрени. Мигрени и дълбоки депресии.

Гард не забелязваше никакви признаци на депресия в Боби, обаче. Тя изгълта яйцата, изяде седем, осем парчета бекон със съответния брой препечени филийки, полети с олио и изпи две големи чаши портокалов сок. Щом свърши, звучно се оригна.

— Страхотно, Боби.

— В Португалия хубавото оригване се смята за комплимент към готвача.

— А какво правят след хубаво чукане? Пърдят ли?

Андерсън отметна назад глава и избухна в смях. Кърпата падна от косата ѝ и изведнъж на Гард му се прииска да я отведе в леглото, торба с кокали или не.

Като се усмихна леко, той рече:

— Хубаво, това беше добре. Благодаря. Някоя неделя ще ти приготвя превъзходни яйца „Бенедикт“. Сега давай.

Андерсън се пресегна зад него и измъкна наполовина пълен пакет „Кемъл“. Тя запали една и бутна цигарите към Гардънър.

— Не, благодаря. Това е единственият лош навик, от който почти съм успял да се откажа.

Но още преди Боби да свърши, той вече бе изпушил четири.

— Ти си поогледал наоколо — започна Андерсън. — Спомням си, че ти казах да го направиш и знам, че си ме послушал. Изглеждаш, както се чувствах и аз, след като открих нещото в гората.

— Какво нещо?

— Ако ти кажа сега, ще решиш, че съм луда. После ще ти покажа, но за момента мисля, че е по-добре само да поговорим. Каж ми какво видя наоколо. Какви промени.

Гардънър ги изброи: подобренията в мазето, купчината проекти, необикновеното малко слънце в бойлера. Странните преустройства в двигателя на тракторчето. Той се поколеба за миг, като си мислеше за добавката в диаграмата на скоростите и я пропусна. Предполагаше, Боби и без това знаеше, че я е видял.

— И някъде сред всички тези неща си намерила време да напишеш нова книга. И то дълга. Прочетох първите трийсет, четирийсет страници, докато те чаках да се събудиш и смятам, че е хубава, освен дето е дълга. Най-добрият роман, който си писала някога, вероятно... а ти си написала няколко чудесни книги.

Андерсън кимна, доволна.

— Благодаря ти. И аз мисля, че стана. — Тя посочи към последното парче бекон в чинията. — Искаш ли го?

— Не.

— Сигурен ли си?

— Да.

Тя го взе и го изяде.

— Колко време ти отне да го напишеш?

— Не съм съвсем сигурна — поколеба се Андерсън. — Може би три дни. Във всеки случай не повече от седмица. По-голямата част направих насън.

Гард се усмихна.

— Не се шегувам, сериозно — каза Андерсън.

Гардънър спря да се усмихва.

— Чувството ми за време доста се е скапало — призна тя. — Знам, че още не работех върху него на 27-и. Това е последният ден, в който времето — последователното време — ми се струва напълно ясно. Ти дойде тук снощи, на 4-и и той беше свършен. Значи... седмица, най-много. Но наистина не смятам, че бяха повече от три дни.

Гардънър зяпна. Андерсън го изгледа спокойно и избърса пръстите си в салфетка.

— Боби, това е невъзможно — заяви накрая той.

— Щом смяташ така, значи си пропуснал пишещата ми машина.

Гардънър бе хвърлил един поглед на старата машина на Боби, когато сядаше и това беше всичко — вниманието му мигновено бе привлечено от ръкописа. Старата черна „Ъндърууд“ я бе виждал хиляди пъти. Ръкописът, от друга страна, беше нов.

— Ако я бе погледнал по-отблизо, щеше да забележиш ролката компютърна хартия зад нея, както и едно от онези приспособления. Поставка за яйца, батерии и всичко останало. Какво? Това ли?

Тя бутна цигарите през масата към Гардънър, който си взе една.

— Не знам как работи, ама нямам представа как действат и останалите неща — включително и онова, което захранва с енергия цялата къща. — Боби се разсмя на изражението на Гардънър. — Не съм включена към Централно енергоснабдяване — Мейн, Гард. Накараха ги да прекратят обслужването — както те се изразяват, сякаш са напълно убедени, че не след дълго човек пак ще им потърси услугите — чакай да видим... преди четири дни. Това *наистина* си го спомням.

— Боби...

— Има едно приспособление като онова нещо в бойлера и другото зад пишещата ми машина в свързаната отзад кутия, но то е дядото на всички останали. — Андерсън се засмя — със смеха на жена, обзета от приятни спомени. — В него има двайсет или трийсет сухи батерии. Мисля, че Поли Андрюс от търговския център „Кудър“ ме смята за откачена — изкупих всички батерии, които имаше на склад, а после отидох за още в Огъста. Дали това беше в деня, когато докарах пръстта за мазето? — зададе последния въпрос на себе си тя, като се намръщи. После лицето ѝ се проясни. — Да, май така беше. Историческото търсене на батерии през 1988, минах през седем

различни магазина, прибрах се със *стотици* батерии и тогава спрях в Албиън и взех товар глинеста пръст, за да оправя въздуха в мазето. Почти съм сигурна, че свърших тези две неща в един и същи ден.

Тревожното смръщване отново се появи и за миг Гардънър си помисли, че Боби пак изглеждаше уплашена и изтощена — *разбира се*, че още беше изтощена. Изтощение като това, което Гардънър бе видял снощи, стигаше до мозъка на костите. Само една нощ сън, независимо колко дълъг и колко дълбок, не би могъл да го изтрие. А освен това и тези налудничави, халюцинирани истории — книги, написани насън, цялото захранване на къщата, осигурявано от сухи батерии, пътувания до Огъста за откачени неща...

Само дето доказателствата бяха тук, навсякъде около него. Той ги бе видял.

— ... *онова* — каза Андерсън и се засмя.

— Какво, Боби?

— Казах, че беше дяволски трудна работа да направя онова, което захранва с енергия цялата къща и разкопките там отвън.

— Какви разкопки? Там ли е нещото в гората, което искаш да ми покажеш?

— Да. Скоро. Само ми дай още няколко минути. — Лицето на Андерсън пак доби вид на човек, който изпитва удоволствие от разказа си и Гардънър изведнъж си помисли, че това трябва да е изражението на всички хора с истории, които не само *искат* да разкажат, но и *трябва* да го направят. От досадника по залите за лекции, който през 1937 година е взел участие в експедиция за изследване на Антарктида и все още си носи избеляващите диапозитиви, за да го доказва до моряка Исмаил, последният от злополучния кораб „Пекуод“, който завършва разказа си с отчаяния вик: „Само аз останах, за да ви разкажа“. Дали онова, което Гардънър долавяше под жизнерадостните, несвързани спомени на Боби за Десетте Шантави Дни в Хейвън беше лудост и отчаяние? Смяташе, че да... *знаеше*, че е така. Кой друг беше по-добре подготвен да забележи признаците? С каквото и да се бе сблъскала Боби тук, докато той четеше поезия на матрони с наднормено тегло и скучаещите им съпрузи, то почти бе успяло да разстрои мозъка ѝ.

Андерсън запали нова цигара с леко трепереща ръка, която накара пламъкът на клечката за миг да се олюлее. Това беше едно от

нещата, които човек забелязва само, ако следи за тях.

— Дотогава бях свършила поставките за яйца, а на него и без това щяха да му трябват прекалено много батерии само за една или две, затова взех от кутиите за пури на чичо Франк — на тавана трябва да има десетина такива стари дървени кутии, вероятно дори Мейбъл Нойс от антикварния би дала няколко долара за тях, а ти знаеш каква стипца е *тя* — и ги натъпках с тоалетна хартия, като се опитах да направя в нея гнезда, за да могат батериите да стоят прави. Нали знаеш... гнезда.

Андерсън правеше бързи, дълбаещи движения с десния си показалец и погледна към Гард, със светнали очи, за да види дали я е разбрал. Гардънър кимна. Чувството за нереалност се прокрадваше отново, усещането, че мозъкът му се готви да се изниже през върха на главата му и да отплува към тавана. „Едно питие може да оправи положението“, помисли си той и пулсирането в главата му се усили.

— Но въпреки това батериите продължаваха да падат. — Тя смачка цигарата и веднага запали нова. — Те бяха бесни, направо бесни. Аз също побеснях. Тогава ми хрумна една идея.

Те?

— Слязох до къщата на Чип Маккосланд. Надолу по Дъгаут Роуд.

Гардънър поклати глава. Никога не бе слизал по Дъгаут Роуд.

— Е, добре, той живее там с онази жена — предполагам, че нямат законен брак — и около десетина деца. Боже, не знаеш какво значи повлекана... мръсотията по врата ѝ, Гард... изобщо не би могла да се измие, освен ако се използва пневматичен чук преди това. Предполагам, че той е бил женен преди и... няма значение... просто... отдавна не е имало, с кого да си приказвам... имам предвид, че „те“ не разговарят, поне не по начина, по който го правят двама души и аз не преставам да смесвам маловажните неща с...

Думите на Андерсън бяха започнали да изскачат все по-бързо и по-бързо и сега вече почти се препъваха една в друга. „Тя набира скорост“, помисли си с известна тревога Гардънър, „и съвсем скоро ще започне или да крещи, или да плаче“. Не знаеше мисълта за кое го ужасяваше повече и пак си помисли за Исмаил, Исмаил, втурнал се по улиците на Бедфорд, Масачузетс, вонящ на лудост дори повече, отколкото на китова мас, как сграбчва накрая някакъв злощастен

минувач и закрепява: „Слушай! Аз съм единственият оцелял, който може да разкаже, затова най-добре слушай, да те вземат дяволите! Най-добре слушай, ако не искаш да използвам този харпун като шибан супозиторий! Аз имам история за разказване, тя е за оня шибан бял кит и ТИ ЩЕ МЕ СЛУШАШ!“.

Той се пресегна през масата и докосна ръката ѝ.

— Разкажи го както искаш. Аз съм тук и те слушам. Разполагаме с достатъчно време; както сама каза, днес е почивният ти ден. Затова говори по-бавно. Ако заспя, значи твърде много си се отдалечила от темата. Става ли?

Андерсън се усмихна и видимо се отпусна. На Гардънър му се искаше пак да попита какво става там в гората. И най-вече кои бяха *те*. Но беше по-добре да изчака. „Всичко лошо се струпва върху онзи, който изчаква“, помисли той и след малка пауза за събиране на мислите, Боби продължи.

— Чип Маккосланд има три или четири кокошарника, това е всичко, което бях започнала да казвам. За няколко долара успях да взема всички поставки за яйца, от които се нуждаех... даде ми дори и няколко от големите. Всяка от тях събира по десет дузини яйца.

Андерсън весело се засмя и добави нещо, което накара Гардънър да настръхне.

— Още не съм ги използвала, но когато го направя, предполагам, че ще разполагаме с достатъчно ток, за да може целия Хейвън да се откаже от услугите на Централно енергоснабдяване — Мейн. Като ще остане достатъчно за Албиън, както и за по-голямата част от Троя. И така, пуснах хранването тука — Господи, колко несвързано говоря — и вече бях закачила приспособлението към пишещата машина — май действително съм спала — дремвах, поне — и тук стигаме до въпроса, нали?

Гардънър кимна, като все още се опитваше да възприеме идеята, че може да се окаже и истина, а не само халюцинация, направеното с обикновен тон изявление на Боби, че е по силите ѝ да построи „приспособление“, способно да захрани три градчета с енергия, като използва за източник сто и двайсет батерии.

— Това, което прави устройството зад машината... — Андерсън се намръщи. Главата ѝ леко се наклони, почти като че ли се вслушваше

в глас, който Гардънър не можеше да чуе. — Май ще е по-лесно да ти покажа. Иди там и сложи лист хартия, ако обичаш.

— Добре. — Той се запъти към вратата на всекидневната и погледна назад към Андерсън. — Ти няма ли да дойдеш?

Боби се усмихна.

— Аз ще остана тук — заяви тя и тогава Гардънър проумя всичко. Проумя го и дори разбирането му бе на някакво умствено равнище, където се допускаше само чистата логика — нали самият безсмъртен Холмс казваше, че когато елиминираш невъзможното, трябва да повярваш в онова, което остане, колкото и да е невероятно. А там, до онова, което Боби понякога наричаше своя словесен акордеон, „имаше“ нов роман.

Да, само че машините не пишат книги сами, Гард, стари приятелю. Знаеш ли какво би казал вероятно безсмъртния Холмс? Че фактът на стоящия до пишещата машина на Боби роман, плюс фактът, че никога преди не си го виждал, не означава, че това е нов роман. Холмс би казал, че Боби е написала тази книга по някое време в миналото. После, докато теб те е нямало, а на нея дъската ѝ се е разхлопвала, го е извадила и го е сложила до машината. Тя може дори да вярва в онова, което ти разправя, но така то не става истина.

Гардънър пристъпи в задръстения с вещи ъгъл на стаята, който служеше на Боби като място за писане. Беше удобно да стигнеш до лавицата с книги, така че тя можеше просто да се изтъркаля назад върху колелцата на стола и да си вземе почти всичко, което ѝ потребваше. *Прекалено е хубав, за да е някой изваден от куфара.*

Знаеше какво би казал безсмъртният Холмс за „това“, също: той щеше да се съгласи, че е невероятно „Бизонските воители“ да е роман, изваден от куфара. Щеше да твърди обаче, че писането на цяла книга за три дни — и то не на машината, а докато подремваш като котка между повтарящи се пристъпи на деятелност — е аб-со-лют-но невъзможно.

Само че този роман не беше излязъл от никой куфар. Гардънър го знаеше, защото познаваше Боби. Боби беше точно толкова неспособна да натика толкова хубав роман в куфара си, колкото Гард да запази здравия си разум, когато ставаше дума за ядрена енергия.

Майната ти, Шерлок, както и на кабриолета, в който се возите с доктор У. Господи, как ми се пие.

Желанието — *нуждата* — да пие се бе върнала изцяло, с плашеща сила.

— Там ли си, Гард? — извика Андерсън.

Този път той съзнателно погледна ролката компютърна хартия. Тя висеше свободно надолу. Погледна зад пишещата машина и действително видя още едно от „приспособленията“ на Боби. То беше по-малко — половин поставка за яйца, като последните две гнезда бяха празни. В останалите четири имаше батерии и върху всяка старателно бе закрепена по една от онези малки фунийки (като ги разгледа повнимателно, Гард реши, че са направени от консервна тенекия, внимателно изрязана в тази форма с ножици), от върха на всяка излизаше жица — една червена, една синя, една жълта и една зелена. Те отиваха до друго разпределително табло, което изглеждаше като извадено от радио и бе закрепено вертикално с две къси, плоски парченца дърво, залепени към масата, а таблото бе пъхнато като в сандвич между тях.

Една-единствена жица, дебела почти колкото коаксиален кабел, излизаше от разпределителното табло и се включваше в пишещата машина.

— Пъхни вътре малко хартия! — извика Андерсън. Тя се засмя. — *Това* беше нещото, което почти бях забравила, не е ли глупаво? Те не ми бяха от никаква полза там и едва не полудях, преди да забележа отговора. Седях си един ден в кенефа и като посегнах към тоалетната хартия... *еврика!* Боже, колко тъпа се чувствах! Просто я навий на валяка, Гард!

Не. Моментално се махам оттук и отивам на стоп право в „Пурпурната крава“ в Хампдън и се натряскам така, че никога да не си спомня всичко това. Изобщо не искам да научавам кои са „те“.

Вместо да избяга, той дръпна края на ролката, пъхна перфорирания край на първия лист под валяка и го превъртя, докато хартията се показа отпред. Сърцето му биеше силно и бързо.

— Готово! — извика. — Искаш ли да... включи нещо?

Не виждаше никакво копче, но и да бе видял, не би искал да го докосва.

— Не е необходимо! — отвърна тя и Гардънър чу някакво изщракване. То беше последвано от жужене — звукът на трансформатор за детско електрическо влакче.

От пишещата машина на Андерсън започна да струи зелена светлина.

Гардънър направи неволна, стресната крачка назад с крака, които усещаше като кокили. Светлината бликаше между клавишите в странни, разширяващи се лъчи. Отстрани „Ъндърруда“-а имаше монтирани стъклени плочки, които сега грееха като стените на аквариум.

Изведнъж клавишите на пишещата машина започнаха да потъват сами, задвижиха се нагоре-надолу като клавиши на свиреща пианола. Буквите бързо зачукаха и по страницата се заредиха думи:

На пет клафтера дълбочина баща ми лежи.

Дзън! Бам!

Валякът се върна.

Не, не виждам това. Не вярвам, че го виждам.
тези прекрасни перли бяха неговите очи.

Бледа зелена светлина струеше през клавиатурата и по думите като радий.

Дзън! Бам!

Моята бира е „Райнголд“ — чудесната бира.

Редът се появи за не повече от секунда, така изглеждаше. Клавишите чукаха в сливащ се бърз звук. Машината приличаше на работещ телекс.

Мисли за „Райнголд“ като купуваш бира!

Мили боже, дали наистина тя го прави, или е някакъв номер?

Щом разумът му се сблъска с това ново чудо, той откри, че трескаво търси подкрепата на Шерлок Холмс — номер, разбира се, че е номер, всичко е част от нервното разстройство на бедната стара Боби... от нейното много *творческо* нервно разстройство.

Дзън! Бам! Валякът се стрелна обратно.

Не е никакъв номер, Гард.

Валякът се върна и почукващите клавиши написаха следното пред разширените му, изцъклени очи:

Първият път беше прав. Върша това от кухнята. Приспособлението зад пишещата машина е чувствително към мисли, както фотоелектрическата клетка е чувствителна към светлина. Това чудо изглежда приема мислите ми ясно от разстояние седем, осем километра. Ако се намирам по-далече, започва да изопачава нещата. На повече от петнайсет километра не работи изобщо.

Дзън! Бам! Големият сребрист лост от лявата страна на валяка се натисна сам два пъти, премествайки хартията — която сега съдържаше три безгрешно написани послания, — с няколко реда нагоре. После спря.

Така че, както виждаш, не е било необходимо да седя пред пишещата машина, за да работя по романа си — виж, мамо, не пипам с ръце! Тази бедна стара „Ъндърруд“ работеше като бясна през последните два, три дни, Гард, и през цялото време, докато тя работеше, аз бях в гората, вършех си нещо из къщата или в мазето. Но, както ти казах, повечето време спях. Странно... дори ако някой бе успял да ме убеди, че такова устройство съществува, не

бих повярвала, че то ще работи за мен, защото винаги съм била зле с диктуването. Аз трябва сама да си пиша писмата, винаги съм казвала, защото ми е необходимо да виждам думите върху хартията. Невъзможно ми е да си представя как някой би могъл да продиктува цял роман на магнетофон, например, макар че някои писатели очевидно правят точно така. Ала това не е като диктуването, Гард — то е като пряко влизане в подсъзнанието, по-скоро като сънуване, а не писане... но онова, което излиза, не прилича на сънищата, които често са нереалистични и объркани. Това наистина вече изобщо не е пишеща машина. То е сънуваща машина. Такава, която сънува рационално. Има нещо космически забавно във факта, че ми я дадоха, за да напиша „Бизонските воители“. Ти си прав, този роман наистина е най-доброто, което съм написала някога, но той все пак си е един обикновен уестърн. Все едно да изобретиш перпетуум-мобиле, за да престане детето ти да иска от теб нови батерии за колата играчка! Ала можеш ли да си представиш какъв щеше да е резултатът, ако Ф. Скот Фицджералд имаше такова приспособление? Или Хемингуей? Фокнър? Селинджър?

След всяка въпросителна пишещата машина се умълчаваше за момент, след което изстрелваше ново име. След Селинджър спря окончателно. Гардънър изчиташе текста едновременно с появяването му, но някак механично, почти без да го възприема. Погледът му се върна към началото на страницата. *Аз си мислех, че това е номер, че може по някакъв начин да е свързала машината така, че тя сама да натрака тези откъси от стихотворение. И тя написа...*

Беше написала: „Не е никакъв номер, Гард“.

Изведнъж си помисли: „Можеш ли да ми четеш мислите, Боби?“.

Дън! Бам! Валякът внезапно се върна, от което той подскочи и едва не извика.

Да. Но само донякъде.

Какво правихме на 4 юли в годината, в която престанах да преподавам?

Отидохме с кола до Дери. Ти каза, че познаваш някакъв човек, който щял да ни продаде малко димки, но те до една бяха калпави. Ти се беше натряскал здравата. Искаше да се върнеш и да го пребиеш от бой. Не успях да те разубедя, затова се върнахме и да ме вземат дяволите, ако къщата му не гореше. Показа се, че имал доста истински експлозив в мазето и си изпуснал цигарата в един от сандъците с него. Ти видя огъня и пожарните и се разсмя толкова силно, че падна на улицата.

Чувството за нереалност достигна вече връхната си точка. Той се бореше с него, задържайки го на ръка разстояние, докато очите му шареха по предишните пасажи в търсене на нещо друго. След секунда или две го намери: *Има нещо космически забавно във факта, че ми я дадох, за да напиша „Бизонските воини“...*

А преди това Боби беше казала: *Батериите непрекъснато падаха и те бяха бесни, направо бесни...*

Бузите му силно горяха, като от треска, но челото си усещаше студено като парче лед — дори постоянната пулсираща болка над лявото му око сякаш беше студена... плитки пробождания, които се забиваха с ритъма на метроном.

Втренчен в пищещата машина, която бе пълна с тази някак призрачна зелена светлина, Гардънър помисли: *Боби, кои са „те“?*

Дзън! Бам!

Клавишите затракаха устремно, буквите заформяха думи, думите образуваха детско стихче:

*Късно тази нощ
и нощта преди
томичукалата
чукат на вратата.*

Джим Гардънър изкрещя.

Най-после ръцете му престанаха да треперят — достатъчно, за да вдигне горещото кафе до устата си без да се залее целия и по този начин да завърши сутрешното празненство на смахнатите и с няколко изгаряния. Андерсън продължаваше да го наблюдава от другия край на кухненската маса със загрижен поглед. Тя си пазеше една бутилка много хубав коняк в най-тъмните дълбини на килера, далеч от „попълзновения на алкохолици“ и бе предложила да сипе малко от него в кафето на Гард. Той бе отказал, не просто със съжаление, а с истинска болка. Имаше *нужда* от този коняк — той щеше да притъпи болката в главата му и дори може би щеше да я отстрани напълно. А най-важното беше, че щеше да накара мозъка му отново да се върне във фокус. Щеше да го отърве от това „току-що отплавах от края на света“ усещане.

Единственият проблем беше, че най-накрая бе стигнал до „онази“ точка, нали? Правилно. Онази точка, където нямаше всичко да свърши с няколко лъжички коняк в кафето. Прекалено много неща се бяха случили, откакто бе отворил капака в основата на Бобиния бойлер и после се бе качил горе за глътка уиски. Тогава нямаше опасност. Сега въздухът беше натежал от дебнещи торнада.

Затова: никакво пиене повече. Дори лъжичка коняк в кафето, докато не разбере какво става тук. Включително какво става с Боби. Най-вече това.

— Съжалявам за последното, което излезе — каза Андерсън. — Но не съм сигурна, че можем да го спра. Казах ти, че това е сънуваща машина. Тя е също и подсъзнателна. В действителност изобщо не долавям голяма част от мислите ти, Гард — опитвала съм с други хора и в повечето случаи става лесно, като че ли забивам пръстта си в прясно тесто. Мога да стигна до самото дъно на онова, което предполагам, че би нарекъл инстинктивните импулси... макар че там долу е ужасно, пълно е с най-чудовищни... не могат да се нарекат дори идеи... *представи*, би казал ти вероятно. Опростени като детски дракулки, ама живи. Като онези риби от дълбините на океана, които

експлодират, ако ги изнесеш горе. — Боби изведнъж потрепери. — Те са *живи* — повтори тя.

За миг се възцари тишина, в която само птиците отвън пееха.

— Все едно, онова, което долавям при теб са само повърхностните мисли, а и повечето от *тях* са накъсани и объркани. Ако ти беше като другите, щях да знам какво е ставало с теб и защо изглеждаш толкова ужасно...

— Благодаря, Боби. Знаех си, че има някаква причина, която ме кара да идвам тук и щом не е готвенето, значи трябва да е заради ласкателствата. — Гард се усмихна, но усмивката му беше нервна и той запали нова цигара.

— При това положение — продължи Боби, сякаш той изобщо не бе проговарял — мога да направя няколко догадки от опит, въз основа на случвалото се преди, ала ти ще трябва да ми разкажеш детайлите... не бих могла да ги открия сама, дори да исках. Не съм сигурна, че щях да ги видя ясно даже и да ги изтикаш в мозъка си на преден план и да сложиш пред тях килимче с покана „Добре дошла“. Но когато ме попита кои са „те“, това малко стихче за томичукалата изскочи като голям мехур. И то само се прехвърли върху пишещата машина.

— Добре — рече Гардънър, макар че изобщо не беше добре... нищо не беше добре. — Какво са те освен томичукала? Някакви вълшебници? Палави елфи? Гномове?

— Помолих те да огледаш наоколо, защото исках да добиеш представа колко голямо е всичко това — поясни Андерсън. — Колко важни могат да бъдат последиците.

— Осъзнавам го, хубаво — каза Гардънър и в крайчеца на устните му заигра усмивка. — Още няколко важни последици и ще бъда готов за усмирителна риза.

— Твоите томичукала са дошли от космоса — поясни Андерсън, — както вероятно вече си се досетил.

Гардънър предполагаше, че мисълта бе направила и повече, отколкото само да мине през главата му — но устата му пресъхна, а пръстите му замръзнаха около чашата с кафе.

— Те някъде тук ли са? — попита той и гласът му сякаш идваше някъде от много, много далече. Изведнъж го хвана страх да се обърне, страх, че може да види как нещо озъбено, с три очи и рог, където би трябвало да е устата, с валсова стъпка се измъква от килера, нещо,

което принадлежи само на филмовия екран, може би в някой епос „Междузвездни войни“.

— Мисля, че те... действителните физически „те“ — са мъртви от дълго време — заяви спокойно Андерсън. — Вероятно са умрели много преди появата на човека върху земята. Но пък... Карузо е мъртъв, а продължава да пее от дяволски много плочи, нали?

— Боби — обади се Гардънър. — Разкажи ми какво се случи. Искам да започнеш от самото начало и да завършиш с думите: „И тогава ти се появи, точно навреме, за да ме хванеш преди да припадна.“ Можеш ли да направиш това?

— Не съвсем — отвърна тя и се усмихна. — Ама ще се постарая.

Андерсън говори дълго. Когато свърши, минаваше пладне. Гард седеше от другата страна на кухненската маса и пушеше, като само веднъж се извини, за да отиде до банята, където взе още три аспирина.

Андерсън започна с нейното спъване, разказа как се върна и изкопа още от кораба — достатъчно, за да осъзнае, че е намерила нещо абсолютно уникално — и после отиде там за трети път. Тя не разказа на Гардънър за кълвача, който беше мъртъв, но не и покрит с мухи, нито за свиващото се перде на Питър, нито за посещението си във ветеринарната лечебница. Прескочи тези неща гладко, споменавайки само, че когато се върнала от първия си цял ден прекаран в работа по нещото, открила Питър мъртъв върху предната веранда.

— Приличаше на заспал — каза Андерсън и в гласа ѝ прозвуча сантиментална нотка, толкова необичайна за онази Боби, която познаваше, че Гардънър рязко вдигна поглед... и после пак бързо го сведе надолу към ръцете си. Андерсън тихо плачеше.

След няколко мига Гардънър попита:

— И после?

— После ти се появи, точно навреме, за да ме хванеш преди да припадна — издекламира Андерсън със смях.

— Не разбирам какво искаш да кажеш.

— Питър умря на 28 юни — рече Андерсън. Нямахме голяма практика като лъжец, ала реши, че е успяла да го произнесе равно и естествено. — Това е последният ден, който си спомням ясно и последователно. До твоето появяване снощи. — Тя се усмихна открито и невинно на Гардънър, но това също беше лъжа — нейните ясни, последователни, съзнателни спомени свършваха предишния ден, на 27 юни, когато бе застанала над онова титанично нещо, заровено в земята, стиснала дръжката на лопата. Те свършваха, когато беше прошепнала: „Всичко е наред“ и бе започнала да копае. Имаше още за разказване, наистина, всякакви видове още, ала не можеше да си ги спомни в последователност, а онова, което можеше, имаше нужда от редакция... от внимателна редакция. Например, не можеше да каже на Гард

истината за Питър. Не още. Те ѝ бяха казали, че не бива, но по този въпрос не ѝ бяха необходими никакви указания.

Те също ѝ бяха казали, че Джим Гардънър трябва да бъде наблюдаван много, много внимателно. Не за дълго, разбира се — скоро Гард щеше да бъде

(част от нас)

в екипа. Да. И щеше да е *страхотно* като влезе в екипа, защото ако имаше на света човек, когото Андерсън обичаше, то това беше Джим Гардънър.

Боби, кои са „те“?

Томичукалата. Тази дума, която бе изплувала като сребърен мехур от странната непроницаемост на неговия мозък, вършеше работа не по-зле от която и да е друга, нали? Определено. По-добра беше от някои.

— И сега какво? — попита Гардънър, като запали последната ѝ цигара. Изглеждаше едновременно замаян и съсредоточен. — Не твърдя, че мога да преглътна всичко това... — той кратко и налудничаво се засмя. — Може би просто гърлото ми не е достатъчно голямо, за да мине цялото наведнъж.

— Разбирам те — каза Андерсън. — Мисля, че главната причина да си спомням толкова малко за последната седмица, е, защото всичко е толкова... невероятно. Като че ли мозъкът ти е вързан за реактивна шейна.

Не ѝ беше приятно да лъже Гард, чувстваше се неловко. Но скоро с всички лъжи щеше да бъде свършено. Гард щеше да бъде... щеше да бъде...

Ами... убеден.

Когато види кораба. Когато го усети.

— Независимо доколко вярвам или не вярвам, предполагам, че съм принуден да повярвам в по-голямата част.

— „Като елиминираш невъзможното, онова, което остава е истината, колкото и да е невероятно.“

— И това взе от мен, нали?

— Като форма. Нямахте дори да разбера какво е, ако не те бях чувала да го казваш един, два пъти.

Гардънър кимна.

— Е, струва ми се, че отговаря на нашето положение сега. Ако не повярвам на доказателствата, които дават сетивата ми, трябва да реша, че съм луд. Макар че, Бог ми е свидетел, по света има достатъчно хора, които с радост биха удостоверили, че съм точно такъв.

— Ти не си луд, Гард — изрече тихо Андерсън и сложи ръка върху неговата. Той обърна своята и я стисна.

— Ами... нали знаеш, мъж, който е прострелял жена си... има хора, които биха казали, че това е много убедително доказателство за лудост. Нали?

— Гард, това стана преди осем години.

— Разбира се. И онзи човек, дето го ударих с лакът в гърдите — беше преди осем дни. Освен това преследвах един мъж из хола и столовата на Арбърг с чадър, разказах ли ти? Поведението ми през последните няколко години е изключително саморазрушително...

— Здравейте, приятели, и още веднъж добре дошли на Националния час по самосъжаление! — изчурулика весело Боби Андерсън. — Наш гост тази вечер е...

— Вчера сутринта щях да се самоубия — тихо каза Гардънър. — Ако не бях усетил тези внушения — и то наистина много силно — че ти си в беда, сега щях да съм храна за рибите.

Андерсън го изглежда внимателно. Ръката ѝ бавно стисна неговата така, че го заболя.

— Действително си го мислил, така ли? Господи!

— Да. Искаш ли да знаеш, докъде съм стигнал? Това ми изглеждаше най-разумното нещо, което можех да направя при дадените обстоятелства.

— Хайде стига.

— Сериозно говоря. После се появи тази мисъл. Мисълта, че си в беда. Затова отложих решението си, докато ти се обадя. Но теб те нямаше.

— Сигурно съм била в гората — рече Андерсън. — И ти пристигна тичешком. — Тя вдигна ръката му до устата си и нежно я целуна. — Ако цялата тази шантава история не означава нищо друго, поне резултатът е, че още си жив, задник такъв.

— Както винаги съм впечатлен от почти френския финес на комплиментите ти, Боби.

— Ако някога *наистина* го направиш, ще се погрижа да бъде написано върху надгробния ти камък, Гард. ЗАДНИК с букви, издълбани достатъчно дълбоко, за да не се изтрият поне едно столетие.

— Е, благодаря ти — каза Гардънър, — но за известно време няма да е нужно да се безпокоиш за това. Защото аз все още го имам.

— Кое?

— Онова усещане, че си в беда.

Тя се опита да отвърне поглед, опита и да си издърпа ръката.

— Погледни ме, Боби, по дяволите.

Най-после, колебливо, тя го направи, леко издала напред долната си устна, с онова упорито изражение, което той така добре познаваше... но дали не изглеждаше освен това и съвсем мъничко неспокойна? Гардънър реши, че да.

— Всичко уж е толкова хубаво — хранване на къщата с енергията на батерии, книги, които се пишат сами, Бог знае още какво — защо тогава продължавам да чувствам, че си в беда?

— Не знам — отвърна тихо Боби и стана да измие чиниите.

— Разбира се, че работих, докато едва не припаднах, това едно — рече Андерсън. Сега беше обърната с гръб към него и той имаше чувството, че така ѝ е по-добре. Съдовете дрънчаха в горещата, сапунена вода. — И не съм казала просто: „Пришълци от космоса, е-ха, евтина, чиста електроенергия и телепатия, голяма работа!“, нали? Пощаджията ми изневерява на жена си, знам за това — *не искам* да го знам, по дяволите, не съм клюкарка, но то беше там, Гард, най-отпред в главата му. Да не го видя, щеше да е като да не забележа някой неонов знак висок сто метра.

— Разбирам — рече той и си помисли: „Тя не казва истината, поне не цялата, и ми се струва, че дори не го съзнава“. — Въпросът остава: какво ще правим сега?

— Не знам. — Тя погледна през рамо, видя вдигнатите вежди на Гардънър и продължи: — Да не би да мислеше, че смятам да ти предложа отговора в спретнато малко есе, около петстотин думи или по-малко? Не мога. Имам няколко идеи и това е всичко. Може би дори не са много добри. Предполагам, че първото нещо е да те разведе наоколо, за да можеш

(да бъдеш убеден)

да хвърлиш един поглед. После...

Гардънър дълго я гледа. Този път Боби не сведе очи: те бяха открити и невинни. Ала тук нещата не бяха както трябва. Неща като онази фалшива сантиментална нотка в гласа на Боби, когато говореше за Питър. Сълзите може и да бяха истински, но тонът... изобщо не беше както трябва.

— Добре. Да идем да хвърлим поглед на твоя кораб в земята.

— Хайде първо да обядваме — ведро предложи Андерсън.

— Ти *пак* ли си гладна?

— Да. Ти не си ли?

— Господи, не!

— Тогава аз ще ям и за двама ни — заяви Андерсън и го направи.

**ДЕСЕТ
ГАРДЪНЪР РЕШАВА**

— Боже Господи! — Гардънър тежко седна върху един прясно отрязан пън. Трябваше или да седне или щеше да падне. Сякаш силно го бяха ударили в стомаха. Не, усещането бе по-странно и по-радикално. Повече приличаше като че ли някой беше натикал маркуча на индустриална прахосмукачка в устата му и я бе включил, изсмуквайки всичкия въздух от дробовете му за една секунда. — Боже Господи! — повтори той с немощен, останал без въздух глас. Изглежда това бе всичко, на което беше способен.

— Бива си го, нали?

Те бяха слезли до средата на склона, недалеч от мястото, където Боби бе намерила мъртвия мармот. Преди склонът беше гъсто осеян с дървета. Сега през тях бе изсечена просека, за да минава странното превозно средство, което Гардънър почти разпозна. То стоеше в края на Андерсъновия изкоп и изглеждаше дребно и заради разкопките, и заради нещото, което се подаваше от земята.

Ровът сега беше дълъг седемдесет метра и бе по седем метра широк и в двата си края. В средата се разширяваше до към десет метра, за около петнайсет метра от цялата дължина на прореза — това разширение оформяше нещо като женски хълбоци, видени в силует. Сивият горен край на кораба, с вече триумфално изложена на показ заобленост, се издигаше от уширението като дъното на гигантска стоманена чаена чинийка.

— Господи боже! — възкликна отново Гардънър. — Погледни това нещо.

— *Направила* съм го — каза Боби и по устните ѝ заигра лека, отнесена усмивка. — Повече от седмица го гледам. Най-красивото нещо, което съм виждала през живота си. То ще разреши много от проблемите ни, Гард. „И дойде човекът на кон, който яздеше безспир...“

Просека през мъглата. Гардънър погледна към Андерсън, която май се носеше из тъмните места, откъдето бе дошло това невероятно

нещо. Изразът върху лицето ѝ накара кръвта му да се вледени. Очите ѝ не бяха просто зареяни. Те представляваха празни прозорци.

— Какво искаш да кажеш?

— Ммм? — Андерсън се огледа, като че ли се събуждаше от дълбок сън.

— Какво искаш да кажеш с този човек на кон?

— Имам предвид теб, Гард. И мен. Но струва ми се... мисля, че най-вече имам предвид теб. Слез тук долу и поогледай.

Андерсън бързо се спусна по склона, с лекотата и грацията на натрупания опит. Тя измина около десет метра преди да осъзнае, че Гардънър не я следва. Обърна се назад. Той беше станал от пъна, ала това бе всичко.

— Няма да те ухапе — окуражи го Андерсън.

— Така ли? А какво *ще* ми направи, Боби?

— *Нищо!* Те са *мъртви*, Гард! Твоите томичукала са *били* съвсем истински, но са *били смъртни*, а този кораб е тук от поне петдесет милиона години. Ледникът го е заобиколил! Той го е покрил, ала не е могъл да го отмести. Дори всички тези тонове лед не са успели да го помръднат! Затова ледникът го е заобиколил. Можеш да погледнеш в изкопа и да *видиш*, като замръзнала вълна е. Доктор Борнс от университета би пощурял, ако научеше... но те са съвсем мъртви, Гард.

— Влизала ли си вътре? — попита Гардънър, без да помръдне.

— Не. Люкът... смятам, *чувствам*, че има такъв — все още е под земята. Ала това не променя нещата, които *знам*. Те са мъртви, Гард. *Мъртви*.

— Те са мъртви, ти не си влизала в кораба, но изобретяваш като Томас Едисън в период на вдъхновение, а можеш и да четеш мисли. Затова повтарям: какво *ще* направи той на *мен*?

И така, тя каза най-голямата лъжа от всичките — каза я хладнокръвно, без абсолютно никакво съжаление. Андерсън заяви:

— Нищо, което да не желаеш — и пак заслиза надолу, без да се обърне да види дали той я следва.

Гардънър се поколеба, главата ужасно го болеше. Накрая тръгна надолу след нея.

Превозното средство край рова беше старата камионетка на Боби, която преди бе представлявала голямо кънтри скуайър комби. Андерсън го беше докарала в Мейн от Ню Йорк, когато постъпваше в колежа. Това бе станало преди тринайсет години, а то и тогава не беше ново. Боби го кара до 1984, когато дори Елт Баркър от бензиностанцията на Шел, единственият гараж и ремонтна работилница в Хейвън, отказа да му сложи лепенка за преминат преглед. Тогава, след един уикенд безумна работа — през по-голямата част от времето бяха пияни и Гардънър все още смяташе, че само по чудо не успяха да се вдигнат във въздуха със старата горелка на Франк Гарик — те изрязаха покрива на комбито от гърба на предната седалка до края му и го превърнаха в подобие на камионетка.

— Глей кво стана, Гард, приятелче — гордо заяви Боби Андерсън, зяпнала в останките от комбито. — Направо си го спретнахме бомба.

После се преви надве и повърна. Гардънър я вдигна и я отнесе върху верандата (докато Питър неспокойно се вреше в краката му по целия път). Щом стигнаха там, тя припадна. Той я положи внимателно на пода и сам загуби съзнание.

Камионетката започна здравата да се бори с местните пътища, ала накрая предаде богу дух. Андерсън я подпря на трупчета в единия край на градината, с изявлението, че никой не би пожелал да я купи дори за части. Гардънър си мислеше, че тя просто е сантиментална.

Сега камионетката беше възкресена — макар че изобщо не приличаше на същото превозно средство, като се изключат синята боя и останките от имитация на дърво отстрани, която едно време бе представлявала търговската марка на кънтри скуайър. Шофьорската врата и по-голямата част от предницата бяха изчезнали напълно. На тяхно място имаше странна смесица от приспособления за копаене и изгребване на пръстта. В разстроените очи на Гардънър камионетката на Андерсън сега приличаше на повредено детско багерче. Нещо, което напомняше гигантска отвертка, стърчеше от предишното място

на решетката. Машината сякаш бе сглобена изцяло от някой стар всъдеход Д-9.

Боби, откъде взе тази машина? Как я придвижи от мястото, на което беше, дотам, където е сега? Боже милостиви!

И все пак всичко това, колкото и да беше забележително, успя да задържи погледа му само за няколко мига. Той се запъти през разкопаната земя към застаналата наблизко Боби, бръкнала с ръце в джобовете, загледана надолу в земната цепнатина.

— Какво мислиш, Гард?

Той не знаеше какво мисли, а и без това не бе способен да говори.

Надолу изкопът достигаше действително изненадваща дълбочина: девет, десет метра, предположи той. Ако слънчевите лъчи не падаха под подходящ ъгъл, нямаше да вижда дъното на рова изобщо. Между стените на изкопа и гладкия корпус на кораба имаше пространство от около метър. По корпуса не се забелязваше нищо. Нямаше никакви цифри, символи, рисунки или йероглифи.

В дъното на изкопа нещото изчезваше в земята. Гардънър поклати глава. Отвори уста, откри, че все още няма думи и пак я затвори.

Онази част от корпуса, в която първоначално Боби се бе препънала, след което беше опитала да я разклати с ръка — мислейки, че може да е консервна кутия, останала след прекаран от дървосекачи уикенд в гората — сега се намираще право пред носа на Гардънър. Той лесно можеше да се пресегне през еднометровото пространство и да я хване, както бе направила самата Андерсън само преди две седмици... с тази разлика: когато Андерсън за първи път докосна повърхността на този кораб в земята, тя се бе намирала на колене. Гардънър стоеше прав. Той съвсем бегло беше отбелязал подробностите по този склон — грубият, кален терен, дърветата, отсечени и захвърлени настри, пъновете, измъкнати като гнили зъби — ала след като направи тези моментни наблюдения, той престана да им обръща внимание. Щеше да ги огледа по-задълбочено, ако Андерсън му бе казала каква част от хълма тя просто я отрязва. Възвишението затрудняваше изваждането на нещото... затова тя просто премахна половината от страната му, за да си улесни работата.

„Летяща чиния“, помисли безсилно Гардънър. „Аз съм скочил. Това е предсмъртна фантазия. Всеки миг ще се свестя и ще открия, че се опитвам да вдишам солена вода. Всеки миг вече. Само още някаква си секунда.“

Ала нищо подобно нито стана, нито щеше да се случи, защото всичко беше „реалност“. Действително бе летяща чиния.

И някак това беше най-лошото. Не космически кораб, чужда ракета или извънземно превозно средство. То бе „летяща чиния“. Те бяха развенчани от Военновъздушните сили, мислещите учени, психолозите. Никой самоуважаващ се автор на научна фантастика не би използвал такова нещо в разказа си, а ако го направеше, никой самоуважаващ се редактор не би докоснал този разказ и с петметрова тояга. Летящите чинии бяха излезли от употреба в жанра горе-долу по същото време като Едгар Райс Бъроуз и Отис Адълбърт Клайн. Те бяха най-старият майтап от книгите. Летящите чинии бяха нещо повече от демодее, самата идея беше шега, на която се отделяше внимание само от откачените, религиозните ексцентрици и, разбира се, таблоидните вестници, където всеки седмичен пакет от новини трябваше да съдържа поне една чиниеста история, от рода на ШЕСТГОДИШНО МОМИЧЕНЦЕ БРЕМЕННО ОТ ПРИШЪЛЦИ С ЛЕТЯЩА ЧИНИЯ, РАЗКАЗВА ОБЛЯНАТА В СЪЛЗИ МАЙКА.

Всички подобни разкази, по някакви непонятни причини, изглежда водеха началото си от Бразилия или Ню Хампшир.

И все пак точно това се намираще тук — където си е стояло през цялото време, докато столетията са минавали над него като мигове. Изведнъж му хрумна един ред от Битие и го накара да потръпне, като че ли леден вятър бе лъхнал край него: „В онези дни на Земята имаше великани“.

Той се обърна към Андерсън, а очите му почти молеха.

— Истинска ли е? — можеше само да шепне.

— Истинска е. Докосни я.

Тя почука по корпуса, който издаде звук като от удар с юмрук по махагон. Гардънър посегна... и пак си дръпна ръката.

По лицето на Андерсън като сянка премина разочарование.

— Казах ти, Гард — няма да те ухапе.

— Няма да ми направи нищо, което да не желая.

— Точно така.

Гардънър си помисли — доколкото беше в състояние да мисли при сегашното си безумно притеснение, — че някога вярваше същото за алкохола. Беше чувал хора — повечето от тях сред неговите студенти в колежа през началото на седемдесетте — да казват същото и за най-различни наркотици. Много от тях бяха завършили в клиники.

Кажи ми, Боби, ти искаше ли да работиш, докато припаднеш? Искаше ли да изгубиш толкова много от теглото си, че да заприличаш на жив скелет? Предполагам, че всичко, което действително желая да науча е, дали ти се опитваш да ми повлияеш, или на теб самата ти влияят? Защо излъга за Питър? Защо не чувам птици в тази гора?

— Хайде — търпеливо го подкани Боби. — Имаме доста неща да обсъдим и трябва да вземем някои трудни решения, та не ми се ще на средата да заявиш, че си сметнал цялата работа за халюцинация, предизвикана от бутилката с алкохол.

— Гадно е да приказваш така.

— Такива са повечето неща, които действително се налага да бъдат казани. Изпадал си в делириум тременс преди. Знаеш го, както и аз.

Да, но старата Боби никога не би го изтъкнала... или поне не по този начин.

— Като го докоснеш, ще повярваш. Само това искам да кажа.

— Ама го правиш така, като че ли е важно за теб.

Андерсън неспокойно се размърда.

— Добре — предаде се Гардънър. — Добре, Боби.

Той се протегна и улови края на кораба, до голяма степен както Андерсън го бе хванала в онзи първи ден. Гард осъзна — прекалено ясно осъзна, — че по лицето на Боби се разля изражение на открито нетърпение. Това беше лицето на човек, който очаква избухването на бомбичка.

Почти едновременно се случиха няколко неща.

Първото беше усещане за вибрация, разпростиращо се из ръката му — от вида вибрации, които човек може да почувства, ако си постави дланта върху електрически стълб, съдържащ високоволтови жици. За миг плътта му сякаш изтръпна, като че ли вибрацията се разпространяваше с невероятно голяма скорост. После усещането премина. Щом изчезна, главата на Гардънър се изпълни с музика, но тя

бе толкова силна, че приличаше повече на писък. В сравнение с нея, чутото предишната вечер изглеждаше като шепот — сега се чувстваше поставен в центъра на високоговорител, усилен до дупка.

*Денят ме кара да се изключвам и то не на шега,
от девет до пет не се чувствам в желана среда.
Щом свърша, си тръгвам към къщи, където...*

Тъкмо си отваряше устата да изпищи, когато музиката спря, съвсем изведнъж. Гардънър знаеше песента, която бе популярна, докато беше в гимназията и по-късно изпя чутата част от припева, гледайки си часовника. Изживяването бе имало следната последователност: секунда или две високоскоростна вибрация, избухване на разцепваща ушите музика, продължила грубо към дванайсет секунди, после потеклата от носа кръв.

Само дето не беше правилно да се каже разцепваща ушите музика. Тя разцепваше *главата*. Изобщо не бе дошла откъм ушите му. Беше се забила в главата му от онова проклето парче стомана в челото.

Той видя, че Андерсън отстъпи слепешком назад, вдигнала отбранително ръце. Изразът на нетърпение се бе превърнал в изненада, страх, объркване и болка.

Последното нещо беше, че главоболието му изчезна.

Напълно и до край.

Но кръвта от носа му не просто потече, а направо рукна неудържимо.

— Ето, вземи. Господи, Гард, добре ли си?

— Ще се оправя — рече Гардънър с глас, леко приглушен от носната ѝ кърпичка. Той я сгъна надве и я постави върху носа си, като силно я притисна под него. Отметна глава назад и лигавият вкус на кръв започна да изпълва гърлото му. — Имал съм и по лоши кръвоизливи от сегашния. — Така беше... но много отдавна.

Те се бяха дръпнали назад с около десет крачки от ръба на ямата и седяха върху едно повалено дърво. Боби го гледаше с тревога.

— Господи, Гард, не съм предполагала, че може да се случи *такова* нещо. Вярваш ми, нали?

— Да — каза Гардънър. Той не знаеше точно *какво* бе очаквала Боби... ала наистина не беше това. — Ти чу ли музиката?

— Не може да се каже, че я чух. Хванах я непряко от главата ти. Направо щеше да ме разкъса.

— Така ли?

— Да. — Боби се засмя, малко несигурно. — Когато съм сред много хора, аз ги изключвам...

— Успяваш ли да го направиш? — Той махна кърпичката от носа си. Беше подгизнала от кръв — можеше да я стисне в шепата си и от нея да потече кръв на ручейче. Но струята най-последна намаляваше... слава богу. Гардънър хвърли кърпичката и откъсна парче плат от ризата си.

— Да — отговори Андерсън. — Е... не съвсем. Не мога да изключа мислите им *напълно*, но мога да ги приглуша до степен да звучат като... ами като слаб шепот в дълбините на съзнанието ми.

— Направо невероятно.

— Просто е *необходимо* — мрачно поясни Андерсън. — Ако не можех да го правя, предполагам, че никога повече нямаше да изляза от тази проклета къща. В събота бях в Огъста и си пооткрегнах съзнанието да видя какво ще бъде усещането.

— И разбра.

— Да, приличаше на ураган, който вилнее в главата ми. И най-плашещото беше, колко ми бе трудно да затворя отново вратата.

— Тази врата... бариера... или каквото е... как я издигна?

Андерсън поклати глава.

— Мога да го обясня не повече от човек, който умее да си мърда ушите, ала сам не знае как го прави.

Тя си прочисти гърлото и погледна за миг към обувките си — кални работни обувки, видя Гардънър. Имаха вид, сякаш не бяха събувани от краката ѝ често през последните две седмици.

Боби леко се усмихна. Усмивката ѝ беше притеснена и същевременно болезнено комична — в този момент тя изглеждаше съвсем като старата Боби. Тази, която бе останала негов приятел, когато никой друг не искаше дори да го познава. Това беше погледът „е, хайде де“ на Боби — Гардънър го бе видял още първия път, когато я срещна — тя беше новак студент по английски, а той новак преподавател, апатично занимаващ се с дисертация, която вероятно още тогава знаеше, че никога няма да завърши. Махмурлия и изпълнен с раздражителност, Гардънър бе попитал новата си група първокурсници какво представлява дателния падеж. Никой не предложи отговор и Гардънър тъкмо се бе гласял с голямо удоволствие да им натрие носовете, когато Андерсън, Робърта, ред 5, стол 3, вдигна ръка и направи опит. Стесняваше се... но отговори правилно. Не се изненада, когато се оказа, че единствено тя е изучавала латински в гимназията. Същата „е, хайде де“ усмивка, която виждаше сега, се бе появила върху лицето на Боби тогава и Гард усети как го залива вълна на обич. Дявол да го вземе, Боби бе изживяла трудни дни... но тя си беше Боби. Нямахте спор по този въпрос.

— И без това повечето време държа бариерите пуснати — говореше тя. — Иначе е като да надзърташ през прозорците. Нали си спомняш, казах ти, че пощаджията ми, Полсън, има тайна връзка?

Гардънър кимна.

— Това не е нещо, което искам да знам. Или че някой беден нещастник е клептоман, или че друг пие тайно... как ти е носа?

— Кръвта спря. — Гардънър остави кървавото парче риза на земята, до кърпичката на Андерсън. — Значи държиш блокировките включени, а?

— Да. Независимо по какви причини — морални, етични или просто за да не оглушея от шума, държа ги включени. С теб ги изключих, защото не мога да проникна, дори когато се опитвам. „Действително“ опитах един, два пъти и, ако ми се сърдиш за това ще те разбера, но го направих само от любопитство, защото никой друг не е така... заключен.

— *Никой друг?*

— Аха. Сигурно има някаква причина, нещо от рода на истински рядко срещана кръвна група. Може дори да е *точно* това.

— Съжалявам, кръвната ми група е 0.

Андерсън се разсмя и стана.

— Имаш ли сили да се прибираме, Гард?

Заради пластинката в главата ми е, Боби. Той тъкмо щеше да го каже, когато, по някаква причина, реши да не го прави. *Пластинката в главата ми те държи отвън. Не знам откъде знам това, но е така.*

— Да, нищо ми няма — рече той. — Само дето бих пийнал *(едно питие)*

едно кафе.

— Имаш го. Хайде.

Докато част от нея реагираше спрямо Гард с топлотата и искрените добри чувства, които винаги бе изпитвала към него, дори в най-лошите моменти, друга част от нея (част, която всъщност изобщо вече не беше Боби Андерсън) стоеше студено на една страна и внимателно наблюдаваше всичко. Преценяваше. Задаваше въпроси. И първият въпрос беше дали

(me)

действително искаше Гардънър да е наоколо. Тя

(me)

си бе мислила отначало, че сега всичките ѝ проблеми ще се разрешат, Гард ще се присъедини към нея в копаенето и вече няма да е необходимо да свърши тази... мм, тази първа част... съвсем сама. Той беше прав за едно: опитът да свърши всичко сама едва не я бе убил. Но промяната, която бе очаквала да стане с него, не беше настъпила. Само този стряскащ кръвоизлив от носа.

Той никога вече няма да го докосне, ако то кара носа му да кърви така. Няма да го докосне и със сигурност няма да влезе вътре.

Може да не се стигне дотам. В края на краищата Питър също не го беше пипал. Питър не искаше дори да се приближи и все пак окото му... и подмладяването...

Не е същото. Той е човек, не е някакво си старо гонче. И, трябва да го признаеш, Боби, като се изключат кръвта от носа и вълната от музика, нямаше абсолютно никаква промяна.

Нямаше мигновена промяна.

Дали е заради стоманената пластинка в главата?

Може би... но защо трябва подобно нещо да има такова значение?

Онази студена част от Боби не знаеше, тя знаеше само, че е възможно. Самият кораб излъчваше някаква огромна, почти вдъхваща живот сила. Онези, които бяха пристигнали с него бяха мъртви, тя бе сигурна, че не е излъгала за това, но *самият кораб* беше почти жив и излъчваше страхотно енергийно поле през металната си кожа... а тя

знаеше, че обхватът на излъчването разширява по малко чадъра си с всеки нов освободен от нея сантиметър повърхност. Тази енергия се бе свързала с Гард. Тогава... какво?

Беше някак преработена. Първо преработена и после изхвърлена в кратко, жестоко мощно радиоизлъчване.

И така, какво да правя?

Не знаеше, но това нямаше значение.

Те щяха да й кажат.

Когато настъпеше моментът, *те* щяха да й кажат.

Междувременно той щеше да погледа. Ех, само ако можеше да *прочете* мислите му! Щеше да е толкова по-просто, ако можеше, майка му стара, да *прочете* мислите му!

Един глас студено откликна: *Напий го. Тогава ще успееш да прочетеш мислите му. Ще го направиш без никакви усилия.*

Бяха дошли дотук с тракторчето, което изобщо не летеше, а си вървеше по земята съвсем както винаги — ала вместо с предишните рев и ръмжене на двигателя, сега то се движеше в пълна тишина, която беше някак призрачна.

Излязоха от гората и минаха през края на градината. Андерсън паркира тракторчето на същото място, където се бе намирало тази сутрин.

Гардънър вдигна поглед към небето, което отново започваше да се заоблачава, и каза:

— По-добре го прибери в бараката, Боби.

— Нищо му няма — отвърна кратко тя. Пъхна ключовете в джоба си и се запъти към къщата. Гардънър погледна към бараката, тръгна след Боби, после пак погледна. На вратата ѝ имаше огромен катинар. Още едно нововъведение. В гората изглежда беше пълно с такива.

Какво държиш там вътре? Машина на времето, която се захранва с батерии? Какво си е скътала там Новата Подобрена Боби?

Когато той влезе в къщата, Боби ровеше из хладилника. Накрая извади две бири.

— Сериозно ли говореше за кафето, или предпочиташ една от тези?

— Какво ще кажеш да пийнем кока-кола? — попита Гардънър.
— Летящите чинии вървят по-добре с кола, това е моят девиз. — Той се разсмя доста налудничаво.

— Разбира се — съгласи се Боби, после замря по средата на движението, с което връщаше бирите в хладилника и посягаше към две бутилки кола. — Направих го, нали?

— А?

— Заведох те там и ти го показах. Кораба. Нали?

„Господи“, помисли Гардънър. „Боже Господи!“

За миг, застанала там с бутилките в ръце, тя приличаше на човек, страдащ от болестта на Алцхаймер.

— Да — потвърди Гардънър и усети как кожата му изстива. — Направи го.

— Добре — въздъхна с облекчение Боби. — И аз мислех, че съм го направила.

— Боби? Добре ли си?

— Естествено — заяви Андерсън и добави безцеремонно, сякаш ставаше дума за нещо без никакво или поне с много малко значение: — Просто не помня много от момента, в който напуснахме къщата, досега. Но предполагам, че това всъщност няма значение, нали? Ето ти колата, Гард. Да пием за живота по другите светове, какво ще кажеш?

И така те пиха за другите светове, а после Андерсън го попита какво смята да правят с космическия кораб, в който се бе спънала сред гората зад къщата си.

— *Ние* няма да правим нищо. *Ти* ще трябва да направиш нещо.

— Вече съм започнала, Гард — каза меко тя.

— Разбира се — малко сприхаво отвърна той, — само че аз говоря за някакво крайно решение. С радост бих ти дал съвет — ние впиянчените, съсипани поети сме страхотни в даването на всякакви съвети, — но *ти* си тази, която трябва да направи нещо. Нещо малко по-важно от простото му изкопаване. Защото той е твой. Намира се в твоята земя и е твой.

Андерсън изглеждаше шокирана.

— Нали не мислиш наистина, че това нещо *принадлежи* на някого? Само защото чичо Франк ми е оставил мястото в завещанието си? Защото той е имал неоспоримо право, стигащо назад във времето до част от кралския парцел, който крал Джордж III е прочистил от французите, а те преди това са прочистили от индианците? Господи, Гард, това нещо е било на петдесет милиона години, когато предшествениците на цялата проклета човешка раса са клечали на петите си из пещерите и са си чоплели носовете!

— Сигурен съм, че това е съвсем вярно — сухо се съгласи Гардънър, — но то не променя закона. Пък и смяташ ли да седнеш да ми разправяш, че не изпитваш чувство за собственост към него?

Андерсън доби разстроен и същевременно замислен вид.

— За собственост? Не... не бих казала. Изпитвам чувство за отговорност, а не за собственост.

— Добре, все едно какво е. И тъй като ме питаш за мнението ми, ще ти го дам. Обади се във военновъздушната база „Лаймстоун“. Кажу ми на който ти се обади, че си открила в земите си неидентифициран обект, приличен на някаква модерна летяща машина. В началото може да имаш известни проблеми, но ще успееш да ги убедиш. После...

Боби Андерсън се разсмя. Тя се смя дълго, силно и на глас. Смяхът ѝ беше искрен и в него нямаше нищо прикрито, ала въпреки това Гардънър се почувства страшно неловко. Боби се смя, докато по страните ѝ потекоха сълзи. Той все повече настръхваше.

— Извинявай — рече тя, щом забеляза изражението му. — Просто не мога да повярвам, че чувам всичко това точно от теб. Разбираш ли... просто... — Боби пак избухна в смях. — Смаяна съм. Все едно някой баптистки проповедник да препоръчва пиенето като лек срещу похотта.

— Не разбирам за какво говориш.

— О, много добре разбираш. Слушам как човекът, който беше арестуван с пистолет в сака, човекът, който смята, че правителството няма да миряса, докато не светнем всички в тъмното като радиови часовници, да ми разправя просто да се обадя на военновъздушните сили, за да цъфнат тук и да се заемат с извънземен космически кораб.

— Земята е твоя...

— Глупости, Гард! Моята земя е толкова уязвима за правото на американското правителство да отчуждава в полза на обществото, колкото и всяка друга. Правото му да отчуждава в полза на обществото е това, което строи магистралите.

— А понякога и атомните електроцентрали.

Боби отново седна и загледа Гардънър в настъпилата тишина.

— Помисли над това, което каза — кротко заговори тя. — Три дни след като направя подобно обаждане, нито земята, нито корабът ще бъдат вече „мои“. След шест дни целия имот ще бъде ограден с бодлива тел и на двайсет метра ще има часови. Шест седмици покъсно, предполагам, осемдесет процента от населението на Хейвън ще бъде изхвърлено, изритано... или просто ще изчезне. Те могат да направят това, Гард. Знаеш го. Всичко се свежда дотам: ти искаш от мен да вдигна телефона и да се обадя на Даласката полиция.

— Боби...

— Да. Дотам се свежда всичко. Аз съм намерила чуждоземен космически кораб, а ти искаш да го предам на Даласката полиция. Мислиш ли, че те ще дойдат тук и ще кажат: „Моля ви, елате с нас във Вашингтон, г-це Андерсън, нашите шефове умират от нетърпение да чуят вашите идеи по този въпрос, не само защото вие сте собственик — е *бяхте* собственик — на земята, върху която е това нещо, но и

защото нашите шефове *винаги* се консултират с авторите на уестърни преди да решат какво да правят с подобни неща. Освен това и президентът иска да наминете към Белия дом, за да чуе какво мислите. Пък и той желае да ви каже, колко много му е харесал романът ви «Коледа сред обсаден огън».“

Андерсън отметна глава назад и този път смехът ѝ беше луд, истеричен и съвсем неестествен. Гардънър почти не забеляза. *Наистина* ли си бе мислил, че те ще дойдат тук и ще се държат учтиво? При наличието на нещо с такъв огромен потенциал, какъвто беше случаят? Отговорът беше „не“. Те щяха да вземат земята. Щяха да изхвърлят него и Боби... но дори това нямаше да им се види достатъчно, за да се чувстват удобно. Възможно ли бе да ги натикат в някое място, кръстоска между съветски концлагер и тайна медицинска лаборатория? Всичко можеше да стане, единственото сигурно беше, че излизане оттам нямаше да има.

А нищо чудно и това да не се окажеше достатъчно... затова, моля, опечалените да не носят цветя. Тогава, и само тогава новите пазачи на кораба щяха да спят спокойно.

В края на краищата той не беше археологическа находка, като някоя ваза на етруските или гюлета, изровени от земята в района на древна военна битка, нали? Жената, която го бе открила, впоследствие беше успяла да захрани цялата си къща с батерии... и сега той бе готов да повярва, че макар новата скорост на тракторчето все още да не бе влязла в употреба, то скоро и това щеше да стане.

И какво, конкретно, щеше да го *накара* да заработи? Микрочипове? Полупроводници? Не. *Боби* беше добавеният допълнително елемент, Новата Подобрена Боби Андерсън. *Боби*. Или може би всеки, който се доближеше до нещото. А едно такова нещо... е, няма как да оставите обикновените граждани да имат достъп до него, не съм ли прав?

— Каквото и друго да представлява — промърмори Гардънър, — това проклето чудо трябва да е страхотен усилвател на разума. То те е превърнало в гений.

— Не. В учен идиот — тихо възрази Андерсън.

— Какво?

— Учен идиот. В „Пайнланд“ — щатската клиника за тежки случаи на умствена изостаналост — имат около половин дузина

такива. Докато бях в колежа, две лета работих там по една изследователска програма. Имаше едно момче, което можеше да умножи наум две шестцифрени числа и да ти каже верния отговор за по-малко от пет секунди... но беше много вероятно в същото време и да се изпикае в гащите си. Имаше и друго дванайсетгодишно момче, с ненормално голяма глава — колкото спечелила награда тиква. То можеше да напише на машина съвършено безгрешен текст със скорост сто и шейсет думи в минута. Не можеше да говори, не можеше да чете, не можеше да *мисли*, но пишеше като ураган.

Андерсън измъкна една цигара от пакета и я запали. Очите ѝ гледаха твърдо в Гардънър.

— Ето това съм аз. Учен идиот. Това е *всичко*, което съм и те ще го разберат. Тези неща — модифицирането на пишещата машина, поправката на бойлера — си ги спомням съвсем откъслечно. Когато ги *вършех*, всичко ми се струваше кристално ясно. Но после... — Тя погледна умолително към Гардънър. — Разбираш ли?

Той кимна.

— Всичко идва от кораба, като радиопрограма от предавателна станция. Ала само защото радиото може да приема програмата и да я предава на човешкото ухо, ние не смятаме, че то *говори*. Правителството с радост ще ме грабне, след което ще ме заключи някъде и ще ме нареже на малки късчета, за да види дали не са настъпили и някакви физически промени... веднага щом застигналия ме нещастен случай им даде повод да ми направят аутопсия. Ето това е.

— Сигурна ли си, че не ми четеш мислите, Боби?

— Да. Но смяташ ли наистина, че някакви скрупули биха им попречили да затрият няколко души заради подобно нещо?

Гардънър бавно поклати глава.

— Следователно да послушам съвета ти означава да се стигне дотам — каза Андерсън. — Първо, викаш Даласката полиция, после попадаш в ръцете на Даласката полиция и накрая си убит от Даласката полиция.

Гард я погледна с безпокойство и каза:

— Добре, признавам, че сбърках. Но каква е алтернативата? Трябва да направиш *нещо*. Господи, това чудо те „убива“.

— *Какво?*

— Отслабнала си с петнайсет килограма, как е това като начало?

— Петнай... — Андерсън изглеждаше стресната и обезпокоена.

— Не, Гард, изключено. Седем може би, ама аз и без това взимам витамини и...

— Иди да се претеглиш — предложи Гардънър. — Ако мръднеш стрелката над четирийсет и седем, дори с обувките на краката, ще изям скалата. Загубиш ли още някой килограм, ще се разболееш. В състоянието, в което се намиращ, можеш да получиш сърдечна аритмия и да умреш за два дни.

— Имах нужда малко да поотслабна. Пък и бях...

— ... прекалено заета, за да се храниш, това ли щеше да кажеш?

— Е, не точно с тези ду...

— Като те видях снощи, приличаше на човек, оцелял от Батаанския марш на смъртта. Разбра кой съм, но това беше *всичко*. И все още не си на себе си. Пет минути след завръщането ни от гората, където ходихме да гледаме твоята действително забележителна находка, ти ме питаше дали вече си ме водила да я видя.

Погледът на Боби още беше забит в масата, ала той можеше да види изражението ѝ: упорито и враждебно.

Гард нежно я докосна.

— Искам само да кажа, че колкото и да е чудесно онова нещо в гората, то е повлияло ужасно на тялото и мозъка ти.

Боби се дръпна от него.

— Ако намекваш, че съм луда...

— Не, не твърдя, че си луда, за бога! Но *може* да полудееш, ако не намалиш темпото. Нали не отричаш, че има моменти, които ти се губят?

— Подлагаш ме на кръстосан разпит, Гард.

— За жена, която само преди петнайсет минути ме е помолила да ѝ дам съвет, ти си дяволски проклето враждебен свидетел.

Те се изгледаха гневно през масата за миг.

Андерсън се предаде първа.

— Не е вярно, че ми се губят моменти. Не се опитвай да приравниш нещата, които се случват с теб, когато пиеш прекалено много, с онова, което става с мен. Не е същото.

— Няма да споря за подробностите, Боби. Само се опитваш да ми отвлечеш вниманието и го знаеш. Онова нещо там е опасно. Това

ми се вижда важно на мен.

Андерсън вдигна поглед към него. Изражението ѝ беше непроницаемо.

— Мислиш, че това е важното — изрече тя и думите ѝ не прозвучаха нито въпросително, нито утвърдително — те излязоха съвсем равно и безизразно.

— Ти не само си взимала или получавала идеи — продължи Гардънър. — Била си „принуждавана“.

— Принуждавана — изражението на Андерсън не се промени.

Гардънър си потърка челото.

— Да. Както лошият и глупав стопанин може да принуждава коня си да върви все напред и напред, докато увисне мъртъв на хамута... а после да се изправи над него и да го бие с камшик, задето е имал наглостта да умре. Подобен човек е опасен за конете, а онова, което е в кораба... смятам, че е опасно за Боби Андерсън. Ако не бях дошъл...

— Какво? Какво щеше да стане, ако не беше дошъл?

— Мисля, че още щеше да се намираш там, работейки ден и нощ, без да се храниш... и докъм края на седмицата щеше да бъдеш мъртва.

— Не съм на това мнение — студено възрази Боби, — но само заради спора, да приемем, че си прав. Сега отново съм на себе си.

— Ти *не* си на себе си и *не* си добре.

Онова мулешко изражение пак се появи на лицето ѝ, целият ѝ вид говореше, че Гард приказва глупости и тя няма намерение да го слуша.

— Чуй ме — настоя Гардънър. — Съгласен съм с теб за едно. Това е най-голямото, най-важното и най-шашващото нещо, което някога се е случвало. Когато всичко се разбере, заглавията в „Ню Йорк Таймс“ ще накарат вестника да изглежда като списание „Нешънъл Инкуайър“. Хората ще си сменят скапаните *религии* заради него, знаеш ли това?

— Да.

— Не става дума за буре с барут, а за атомна бомба. *Това* знаеш ли?

— Да — рече отново Андерсън.

— Тогава престани с тази попикана физиономия. Ако ще говорим, хайде, по дяволите, да „говорим“.

Андерсън въздъхна.

— Да. Добре. Извинявай.

— Признавам, че не бях прав да викаме Военновъздушните сили.

Те заговориха заедно, после заедно се разсмяха и това беше хубаво.

Все още усмихнат, Гардънър каза:

— *Нещо* трябва да се направи.

— Съгласна съм.

— Но, Боби... Господи! Мен са ме късали на химия и едва изкарах по физика. Не знам точно как, ама смятам, че трябва да бъде... ммм... обезвредено или заглушено.

— Имаме нужда от специалисти.

— Точно така! — хвана се за думата Гардънър. — Специалисти.

— Гард, всички специалисти юридически работят за Даласката полиция.

Гардънър махна отвратено с ръка.

— Сега, като си тук, аз ще се оправя. Знаем го.

— По вероятно е да стане обратното. На *мен* да започнат да ми се губят моменти.

Андерсън заяви:

— Мисля, че си струва риска.

— Вече си решила, нали?

— Решила съм какво *искам* да правя, да. А то е да си мълча и да довърша разкопките. Няма да е нужно дори да го изкопавам цялото. Смятам, че стигна ли — *стигнем* ли, надявам се — на още петнайсетина метра дълбочина, ще се натъкнем на люк. Ако успеем да влезем вътре... — Очите на Боби заискриха и Гардънър усети, че и в собствените му гърди се надига подобно вълнение при тази мисъл. Всички съмнения на света не можеха да удържат това вълнение.

— Ако успеем да влезем вътре? — повтори Гардънър.

— Ако успеем да влезем вътре, ще можем да стигнем до контролното табло. А ако успеем да направим това, смятам направо да отлепя този разбойник от земята.

— Мислиш ли, че можеш да го направиш?

— *Знам*, че мога.

— И после?

— За после не знам — вдигна рамене Боби. Това беше най-добрата и най-ефикасна лъжа, която бе изрекла досега... ала Гардънър усети, че е лъжа. — По-нататък ще видим, нищо повече не знам.

— Но твърдиш, че аз трябва да взема решение.

— Да. Що се отнася до външния свят, всичко, което мога да направя, е да продължа с опазването на тайната. Ако ти решиш да говориш, как бих могла да те спра? Да те застрелям със старата пушка на чичо Франк? Не бих могла. Вероятно героиня от някоя моя книга би го направила. Аз не мога. Това, за жалост, е истинския живот, в който няма никакви истински отговори. В истинския живот, предполагам, просто ще стоя тук и ще те гледам как тръгваш. Но когото и да повикаш, Гард — учени от университета в Ороно, биолози от лабораториите Дженингс, физици от Масачузетския технологически институт — когото и да повикаш, ще се окаже, че *всъщност* си повикал Даласката полиция. Резултатът ще бъде хора с пушки, които ще се изсипят тук, заедно с камиони пълни с бодлива тел. — Тя леко се усмихна. — Поне няма да ми се налага да ходя в онази тайна медицинска лаборатория сама.

— Така ли?

— Да. Сега и ти си вътре. Когато дойдат да ме отведат, ти ще бъдеш на седалката до мен. — Вялата усмивка стана по-широка, ала все още й липсваше добро настроение. — Добре дошъл в маймунската клетка, приятел. Не се ли радваш, че дойде?

— Очарован съм — заяви Гардънър и изведнъж двамата се разсмяха.

Когато смехът им замря, Гардънър откри, че атмосферата в кухнята на Боби значително се е подобрила.

Андерсън попита:

— Какво мислиш, че ще стане с кораба, ако Даласката полиция се добере до него?

— Чувала ли си някога за Хангар 18?

— Не.

— Според слуховете, Хангар 18 трябва да е част от военновъздушна база край Дейтън. Или Дирборн. Или някъде другаде. Където и да е, в Щатите. Предполага се, че там се намират трупове на пет дребни човечета с рибешки лица и хриле на вратовете. Пришълци. Това е просто един от слуховете, които се разправят, както и че някой намерил глава на плъх в сандвича си от закусвалнята или че в нюйоркските канали има алигатори. Само че сега аз почвам да се питам дали *наистина* е слух. Във всеки случай, мисля, че това ще е краят.

— Може ли сега аз да ти разкажа един от тези съвременни слухове, Гард?

— Давай.

— Чувал ли си някога за човека, който изобретил хапче, заместващо бензина?

Слънцето залязваше сред ярко великолепие от червено, жълто и пурпурно. Гардънър седеше върху един голям пън в задния двор на Боби Андерсън и го наблюдаваше. Бяха разговаряли през по-голямата част от следобеда, като ту дискутираха, ту спореха, ту се караха. Боби бе приключила разговора с изявлението, че пак е гладна като вълк. Тя приготви огромна купа със спагети и опече малко тлъсто свинско месо. Гардънър я последва в кухнята с желанието да продължи дискусиата — из главата му мислите се търкаляха като топки по билиардна маса. Андерсън не му позволи. Тя предложи на Гард питие, което той — след дълга, замислена пауза — прие. Уискито се плъзна в гърлото му приятно и го накара да се чувства добре, но за секунда му се струваше, че не изпитва нужда от него — е, не чак *огромна* нужда. Сега, докато седеше там, пълен с храна и алкохол и гледаше към небето, предположи, че Боби е била права. Вече бяха провели целия конструктивен разговор, който имаха да водят.

Беше дошло време да решава.

Боби бе погълнала невероятна вечеря.

— Ще повърнеш, Боби — предупреди Гардънър. Каза го сериозно и въпреки това не можа да сдържи усмивката си.

— Няма — отвърна спокойно Боби. — Никога не съм се чувствала по-добре. — Тя се оригна. — В Португалия това е комплимент за готвача.

— А след хубав секс... — Гард повдигна единия си крак и пусна въздух. Боби се разсмя от сърце.

Те измиха чиниите („Още ли не си изобретила нещо да се оправя с тях, Боби?“ „Ще го направя, само ми дай време“) и отидоха в малката, разхвърляна всекидневна — която не се бе променила много от времето на нейния чичо, — за да изгледат вечерните новини. Не ставаше нищо хубаво. Близкият изток пак пушеше от израелските въздушни нападения над сирийските сухопътни войски в Ливан (и бяха уцелили едно училище по погрешка — Гардънър се намръщи при кадрите с обгорени, пищящи деца), руснаците напредваха към

позициите на афганистанските бунтовници, държавен преврат в Южна Америка.

Във Вашингтон Съвета за национална безопасност бе публикувал списък на деветдесет атомни съоръжения в трийсет и седем щата с проблеми по сигурността „от средни до сериозни“.

„От средни до сериозни, страхотно“, помисли си Гардънър, чувствайки старата безсилна ярост да се надига и размърдва, да го разяжда отвътре като киселина. „Ако загубим Топика, ще е средно. Ако гръмне Ню Йорк, тогава вече ще е сериозно.“

Той осъзна, че Боби го наблюдава малко тъжно.

— Продължава да те тормози, нали? — попита тя.

— Вярно е.

Когато новините свършиха, Андерсън каза на Гардънър, че си ляга.

— В седем и половина?

— Още съм гроги. — Така и изглеждаше.

— Добре. И аз самият ще се пъхна под завивките след малко. Чувствам се уморен. Тези два дни бяха направо откачена работа, но не съм съвсем сигурен, че ще успея да заспя, като знам как бръмчи из главата ми всичко това.

— Искаш ли валиум?

Той се усмихна.

— Видях, че още е там. Ще мина без него. Ти си тази, която е можела да вземе някое и друго успокоително през последните две седмици.

Цената на щата Мейн, за да се съгласи с решението на Нора да не го дава под съд, беше, че Гардънър трябваше да се включи в една напътстваща програма. Тя бе продължила шест месеца. Валиумът очевидно щеше да трае вечно. Гардънър на практика не го беше взимал изобщо от около три години, ала от време на време — най-вече, когато се готвеше да пътува — изпълняваше рецептите. Иначе някой компютър можеше да изплюе името му и психологът да получи още някой и друг долар от съдилището на щата Мейн, за да го навести и да се увери, че главата му все още стои свита в приемливия размер.

След като тя си легна, Гардънър изключи телевизора и поседя малко в люлеещия се стол на Боби, зачетен в „Бизонските воители“. Не след дълго я чу да захърква. Гардънър подозираше, че хъркането на

Боби също може да е част от конспирация, чиято цел е да го държи буден, но му беше все едно — Боби винаги бе хъркала, цената на един крив хрущял в носа, и това винаги бе дразнило Гардънър, ала снощи той откри, че някои неща могат да бъдат и по-лоши. Ужасната тишина, с която бе спала на кушетката, например. Това беше „много“ по-лошо.

Гардънър бе надникнал за миг вътре, намирайки Боби в много по-естествена за Боби Андерсън спяща поза, гола, като се изключи долнището на пижамата, със свободни малки гърди и изритано в безпорядък между краката одеяло, едната ръка под бузата, а другата съвсем близо до лицето, с палец почти пъхнат в устата. Боби беше добре.

Затова Гардънър бе излязъл тук да вземе решение.

Малката градина на Боби се готвеше за голяма реколта — царевицата беше по-висока от всяка друга, която Гардънър бе видял по пътя си на север от плажа Аркадия, а доматиите й щяха да спечелят наградата синя панделка. Някои от тях вече биха стигнали до коляното на човек, крачещ край реда. В средата на всичко това растеше групичка гигантски слънчогледи, зловещи като трифиди, и кимаха в лекия бриз.

Когато Боби го попита дали е чувал някога за така нареченото „бензиново хапче“, Гардънър се усмихна и кимна. Още един от слуховете на двайсети век, правилно. После тя го попита дали вярва в него. Гардънър, продължавайки да се усмихва, каза „не“. Боби му напомни за Хангар 18.

— Да не искаш да кажеш, че ти *вярваш* в съществуването на такова хапче? Нещо, което просто пускаш в резервоара и караш с него цял ден?

— Не — отвърна тихо Боби. — Нищо от онова, което съм чела, не предполага възможността то да съществува. — Тя се приведе напред, облегнала лакти на коленете си. — Но ще ти кажа в какво вярвам: и да *съществуваше*, то нямаше да е на пазара. Някой голям картел или може би самото правителство, щеше да го купи... или открадне.

— Да — съгласи се Гардънър. Той неведнъж бе мислил за лудите иронии, присъщи на всяко статукво: отвори границите на Щатите и махни всички митничари от работните им места? Узакони наркотиците и унищожиха службата за борба с тях? Със същия успех можеш да се опиташ да застреляш човека на луната.

Гард избухна в смях.

Боби го погледна, изненадана, но също се усмихна.

— Е? Сподели с мен.

— Просто си мислех, че ако *имаше* такова хапче, Даласката полиция щеше да застреля човека, който го е измислил, а после щеше да го натика до зелените човечета в Хангар 18.

— Без да говорим за цялото му семейство — съгласи се Боби.

Този път Гард не се засмя. Този път хич не му се видя толкова забавно.

— В тази светлина — продължи Боби — погледни на това, което съм направила тук. Аз дори не съм сръчна в ръцете, какво остава за някакви научни способности и въпреки това силата, която работи чрез мен, е създала разни неща, достойни за проекти в „Момчешки живот“ — построени от съвсем некомпетентно момче, при това.

— Те вършат работа — отвърна Гардънър.

Да, съгласи се Боби. Вършат. Тя дори имала смътна представа „как“ го правят — на принцип, който можел да бъде наречен „сливане на деформирани молекули“. Той бил неатомен, напълно чист. Телепатичната пишеща машина, бе казала тя, използвала сливането на деформираните молекули като източник на енергия, но действителния ѝ принцип на работа бил много по-сложен и Боби не го разбираше. Вътре имало енергиен пакет, който щом заработел, започвал да излъчва светлина, ала нищо друго не ѝ било ясно.

— Ти само докарай тука купчина учени от Управлението за национална безопасност или от Арсенала и те сигурно ще разглобят всичко за по-малко от шест часа — рече Андерсън. — Ще се разхождат наоколо с вида на хора, които току-що някой е ритнал по топките и ще се питат един друг как, по дяволите, е възможно досега да не са се сетили за такива елементарни принципи. И знаеш ли какво ще стане после?

Гардънър сериозно се замисли над това, навел глава, стиснал с една ръка кутията бира, която Боби му беше дала, а с другата притиснал челото си и изведнъж се озова отново на онова ужасно събиране, заслушан как Тед Енергетика защитава централата „Ирокез“, която дори в този момент се зареждаше с ядрени касети: „Ала дадем ли им онова, което искат, само след около месец ще се обърнат на сто и осемдесет градуса и ще започнат да пискат, че не могат да си използват

сешоарите или ще открият, че миксерите им няма да пожелаят да работят, когато рекат да си забъркат порция вегетарианска храна“. Той се видя как отвежда Тед Енергетика до бюфета на Арбърг — видя го толкова ясно, като че ли се бе случило... по дяволите, като че ли се случваше *в този миг*. На масата, между пържените картопки и купата сурови зеленчуци, се намираше една от измишльотините на Боби. Батериите бяха свързани към разпределително табло, а то от своя страна беше закачено към обикновен стенен ключ от вида, който може да се намери във всеки електричарски магазин за един, два долара. Гардънър се видя как завърта този ключ и изведнъж всичко върху масата — картофките, суровите зеленчуци, сосиерата с петте различни вида сос, останките от студените ордъоври и скелета на пилето, подносите, питиетата — всичко се вдигна на трийсет сантиметра във въздуха и после просто остана там, хвърляйки декоративни сенки върху бялата ленена покривка. Тед Енергетика погледа малко, средно обезпокоен. После помете с ръка измишльотината от масата. Жиците се скъсаха. Батериите се търкулнаха и изпопадаха. Всичко с трясък се стовари обратно на масата, чашите се разсипаха, подносите се преобърнаха и фасовете се разпиляха. Тед си свали спортното сако и покри останките от устройството, както човек покрива трупа на сгазено върху шосето животно. Приключил с това, той се обърна към малкото си задържана аудитория и продължи да говори. *Тези хора си мислят, че могат да карат с техните торти и яденето им вечно. Те приемат, че винаги ще има възможност за връщане назад. Но грешат. Няма никакво връщане. Всичко е съвсем просто: атомни централи или нищо.* Гардънър се чу как крещи от ярост, която, за разнообразие, беше напълно трезва: „Ами това, което току-що счупи? Какво ще кажеш за него?“. Тед се наведе и повдигна спортното си сако с грацията на фокусник, размахващ пелерината си пред омагьосаната публика. Под него нямаше нищо, като се изключат няколко пържени картофчета. Нито следа от устройството. Абсолютно никаква следа. „Какво да кажа за какво *нещо*?“ попита Тед Енергетика, като гледаше право в Гардънър с израз на симпатия, примесена с щедра порция презрение. Той се обърна към публиката си. *Някой да вижда тук нещо?... Не*, отговарят те в хор, като декламиращи деца: Арбърг, Патриша Маккардъл, всички останали, дори младият барман и Рон Къмингс декламираат с другите. *Не, не виждаме нищо, не виждаме*

абсолютно нищо, Тед, съвсем нищо, ти си прав, Тед, или атомните централи, или нищо. Тед се усмихва. И да знаете, че следващото, което ще почне да ни разправя, ще са разни врели-некипели за чудодейното хапче, дето можеш да го сложиш в резервоара и цял ден да караш колата си с него. Тед Енергетика започва да се смее. Останалите се присъединяват към него. Всички му се смеят.

Гардънър вдигна глава и обърна агонизиращ поглед към Боби Андерсън.

— Мислиш, че те ще... какво? Ще потулят всичко?

— А ти не мислиш ли? — И след малко, с много нежен глас, Андерсън го подкани: — Гард?

— Да — отвърна Гардънър след дълго време и за момент малко му оставаше да избухне в сълзи. — Да, разбира се. Разбира се, че ще го направят.

Сега той седеше върху един пън в задния двор на Боби, без да има и най-малката представа, че в тила му е насочена заредена ловна пушка.

Седеше и си мислеше за въображаемото преиграване на събирането. Всичко бе толкова ужасно и така напълно очевидно, та реши, че можеше да му бъде простено времето, което му бе отнело да го види и възприеме. Корабът в земята не можеше да бъде разглеждан само спрямо благополучието на Боби или на градчето Хейвън. Независимо какво представляваше или какво бе извършил с Боби или някой друг от непосредствената околност, цялостното разпореждане с кораба в земята трябваше да се разглежда в зависимост от *световното* благополучие. Гардънър бе участвал в десетки комитети, чиито цели се простираха от възможното до съвсем налудничавото. Той бе участвал в демонстрации, беше давал повече, отколкото можеше да си позволи, в помощ за плащането на реклами във вестниците в две безуспешни кампании за затварянето на мейнския „Янки“ чрез референдум. Като студент в колежа бе протестираше срещу намесата на Щатите във Виетнам, членуваше в Грийнпийс, подкрепяше Националната екологична асоциация. По какви ли не начини се бе опитвал да спомогне за световното благополучие, но усилията му, макар и в резултат на самостоятелно мислене, винаги бяха изразявани от името на някаква групировка. Сега...

От теб зависи, Гард, приятелче. Само от теб. Той въздъхна. Прозвуча, сякаш изхлипа. Поръчай тези прекрасни промени, бели момко... добре. Но първо си задай въпроса кой иска светът да се промени? Гладните, болните, бездомните, нали? Родителите на онези деца в Африка, с големите коремни и умиращите очи. Черните в Южна Африка. Организацията за освобождение на Палестина. А дали Тед Енергетика иска една голяма порция прекрасни промени? Прехапи си езика! Нито Тед, нито съветското политбюро, нито президентът на Съединените щати, нито Седемте сестри, нито Ксерокс, нито Бари Манилоу.

О, не, не и големите клечки, не и хората с истинска власт, онези, които управляват машината Статукво. Техният девиз е: „Разкарай прекрасното далеч от очите ми“.

Имаше време, когато и за миг не би се поколебал и това време не беше чак толкова далече в миналото. Боби нямаше да се нуждае от никакви аргументи: самият Гард щеше да е човекът, който да удря коня, докато сърцето му се пръсне... само че и той щеше да се впрегне там, за да тегли заедно с него. Тук, най-после, се откриваше източник на чиста енергия, толкова изобилна и лесна за произвеждане, че можеше да се сметне за безплатна. До шест месеца всеки ядрен реактор в Съединените щати щеше да бъде спрян окончателно. До една година — всички реактори в света. Евтина енергия. Евтин транспорт. Пътуванията към други планети и дори други звездни системи изглеждаха възможни — в края на краищата корабът на Боби бе долетял до Хейвън, щата Мейн, от космоса. Той беше, всъщност — ако обичате, туш, маестро — ОТГОВОРЪТ НА ВСИЧКО.

Дали има оръжия на борда на този кораб, как мислиш?

Той тъкмо бе смятал да зададе на Боби този въпрос, когато нещо го спря. Оръжия? Възможно е. И щом Боби е способна да получи достатъчно от тази останала необяснена сила, за да сътвори телепатична пишеща машина, дали би могла и да създаде нещо, напомнящо с вида си за смайващия пистолет на Флеш Гордън, което освен това и да работи? Или пък дезинтегратор? Или въртящ се лъч? Нещо, което вместо да гърми или фучи, просто да превръща хората в купчини димяща пепел? Не е изключено. А в такъв случай няма ли и някои от хипотетичните учени на Боби да *приспособят* неща, като бойлера на Боби или преустроения двигател на тракторчето в друго, което би допринесло съществено да се навреди на хората. Със сигурност. В края на краищата много преди дори да е било помислено за тостери, сешоари и подово отопление, щатът Ню Йорк вече е използвал електричеството, за да пържи убийци в „Синг Синг“.

Това, което плашеше Гардънър бе, че идеята за оръжията съдържаше определена привлекателност. Част от нея, предполагаше той, беше просто егоизъм. Ако работата стигнеше дотам да се покрива със спортно сако бъркотията, със сигурност той и Боби щяха да бъдат част от онова, което щеше да има нужда от скриване. Но освен това имаше и други възможности. Една от тях, макар и луда, нелишена от

привлекателност, беше идеята, че той и Боби щяха да имат възможността да ритнат доста задници, които имаха нужда от изритване. Представата, как изпращат веселяци като Аятолаха в Зоната на фантомите, беше толкова очарователна, че Гардънър едва не се разкикоти. Защо да чакат израелците или арабите да си сортират проблемите? И всички видове терористи... сбогом, приятели. Ще се видим на оня свят.

Чудесно, Гард! Страхотно е! Ще го пуснем по телевизията! Ще бъде по-хубаво от „Чумата на Маями“! Вместо двамата безстрашни наркогани, ето ви ги Гард и Боби, обикалят планетата с тяхната летяща чиния! Хей, някой да ми подаде телефона! Трябва да се обадя в Си Би Ес!

„Не е смешно“, помисли Гардънър.

Че кой се смее? Нали ти точно за това говореше? Ти и Боби да си играете на Самотния рейнджър и Тонто?

„И какво, ако е така? Колко време е необходимо, за да почне това решение да изглежда добро? Колко бомби в куфарчета? Колко жени, застреляни из тоалетните на посолствата? Колко мъртви деца? Колко дълго ще допуснем това да продължава?“

Страхотно, Гард. Хайде, всички на планетата Земя, пейте заедно с Гард и Боби — просто следвайте този припев: „Оотгоговорът, приятелю, е да се ноосиш заедно с вятъра...“.

„Отвратителен си.“

А ти започваш да звучиш неприкрито опасно. Спомняш ли си колко беше уплашен, когато онзи полицай откри пистолета в сака ти? Колко беше уплашен, защото дори не си спомняше да си го слагал там? Всичко това започва отначало. Единствената разлика е, че сега става дума за по-голям калибър. Мили боже, докога?

Когато беше по-млад, тези въпроси изобщо не биха изникнали... а в случай че го направеха, той просто нямаше да им обърне внимание. Явно Боби бе постъпила така. Тя, в края на краищата, бе заговорила за човека на кон.

„Какво искаш да кажеш с този човек на кон?“

Имам предвид нас, Гард. Но мисля... мисля, че най-вече имам предвид теб.

„Боби, когато бях на двайсет и пет, горях през цялото време. Като станах на трийсет, се запалвах само от време на време. Но кислородът

тук изглежда изтънява, защото сега горя само, когато съм пиян. Страхувам се да се кача на този кон, Боби. Ако историята някога ме е научила на нещо, то е, че конете обичат да се втурват неуправляемо напред.“

Той пак се размърда върху пъна и дулото на пушката проследи движението му. Андерсън седеше в кухнята на една табуретка и цевите се преместваха по перваза на прозореца с всяко помръдване на Гардънър. Тя долавяше много малка част от мислите му. Това беше вбесяващо, подлудяващо. Ала долавяше достатъчно, за да знае, че Гардънър се готви да вземе решение... а когато се стигнеше дотам, Андерсън беше сигурна, че ще разбере какво е то.

Ако бе неправилното решение, тя щеше да пръсне задната част на главата му и да зарови трупа в меката почва на края на градината. Щеше да ѝ е страшно неприятно да го направи, но ако се наложеше, нямаше да се поколебае.

Андерсън хладнокръвно чакаше да настъпи моментът, с мозък, настроен на трудно доловимия поток мисли на Гардънър.

Малко оставаше вече.

Това, което всъщност те плаши, е възможността да действаш от позицията на силата за първи път в нещастния си, объркан живот.

Той седна по-изправено, а лицето му изразяваше силна тревога. Не е вярно, нали? Разбира се, че не е.

О, Гард, знаеш, че е така. Ти подкрепяше дори бейзболни отбори, които бяха катастрофално без изгледи за победа. И не ти се налагаше да се безпокоиш, че някой от тях ще се класира за Световните Серии. Същото е и с кандидатите и каузите, които поддържаш, нали? Защото ако твоите политици никога не получат шанса да бъдат изпробвани, и на теб няма да ти се налага да откриваш, че новият шеф е същия като предишния, нали?

„Не се страхувам. Най-малко пък от това.“

Как не! Човекът на кон? Ти? Боже, каква смехория. Ти ще получиш сърдечен удар, ако някой те помоли да бъдеш човек на детско велосипедче. Собственият ти живот не е бил нищо друго, освен постоянни опити да разрушиш всеки източник на сила, който си имал. Взemi брака си. Нора беше твърда, накрая ти се наложи да я простреляш, за да се отървеш от нея, ала когато залозите бяха направени, ти пак взе да се колебаеш, нали? Ти си човек, който при всяко положение успява да покаже, че е на висота. Докара се дотам да загубиш работата си като преподавател, като така се лиши от още един източник на сила. Вече дванайсет години прекарваш в изливане на достатъчно алкохол върху малката искрица талант дадена ти от Бога, за да успееш да я изгасиш. А сега това. По-добре бягай, Гард.

„Не е честно! Кълна се в Бога, не е!“

Така ли? А достатъчно ли е, за да си получиш заслуженото наказание?

Може би. Вероятно. Във всеки случай той откри, че решението вече е взето. Щеше да се присъедини към Боби, поне за малко щеше да кара по нейния начин.

Безгрижната увереност на Боби, че всичко е само игра, не отговаряше много на изтощението и отслабването ѝ. Това, което корабът в земята бе успял да направи на Боби, вероятно щеше да го причини и на него. Случилото се — или онова, което не бе успяло да се случи днес — нищо не доказваше. Той не бе очаквал всички промени да настъпят изведнъж. И все пак корабът — и каквато сила се излъчваше от него — имаше огромен капацитет да върши добро. Това беше главното и... е, добре, *майната им* на томичукалата.

Гардънър стана и се запъти към къщата. Слънцето бе залязло и здрачът вече изсивяваше. Гърбът му се беше схванал. Той се протегна, застанал на пръсти, и се намръщи, когато гръбнакът му изпука. Погледна покрай тъмния, мълчалив силует на тракторчето към вратата на бараката и новия ѝ катинар. Помисли си да иде дотам и да се опита да надзърне през един от покритите с прах прозорци... но се отказа. Може би се страхуваше да не би от вътрешната страна на тъмния прозорец да изскочи бяло лице, чиято усмивка да разкрива смъртоносен пръстен от канибалски зъби. „Здрасти, Гард, искаш ли да се запознаеш с *истинските* томичукала? Ела вътре! Тук има много от нас!“

Гардънър потрепери — почти можеше да чуе как тънички, зли пръсти драскат по дъските. Прекалено много неща се бяха случили вчера и днес. Въображението му бе излязло от релсите. Тази вечер то не искаше да миряса. Не знаеше дали да се надява, че ще заспи или трябва да се пази точно от това.

Щом влезе веднъж вътре, безпокойството му започна да избледнява. Заедно с него си отиде и част от жаждата му за алкохол. Той си съблече ризата и надникна в стаята на Андерсън. Боби лежеше точно както я бе оставил, с напъхано между ужасно слабите крака одеяло, с отметната настрани ръка, похъркваща.

Дори не е помръднала. Господи, трябва да е страшно уморена.

Гардънър си взе един продължителен душ, като пусна горещата вода, колкото посмя по-силно (което с новия бойлер на Боби означаваше, че завъртя крана само на пет градуса встрани от леденостудената). Когато кожата му започна да става червена, той излезе изпод душа в една баня, изпълнена с пара като Лондон в хватката на мъгла от разказите за Шерлок. Избърса се, изми си зъбите с пръст — *трябва да се погрижа за някои запаси тук* — и отиде да си легне.

Докато се унасяше, откри, че пак мисли за последното, което Боби бе споменала по време на разговора им. Тя смяташе, че корабът в земята е започнал да влияе на хората от градчето. Когато я помоли да му даде някакъв пример, тя се разсея и смени темата. Гардънър предполагаше, че в тази луда история, всичко беше възможно. Макар имотът на стария Франк Гарик да бе усамотен, той се намираше почти точно в географския център на района. *Съществувахе* селище Хейвън наистина, но то беше на седем километра по на север.

— Както го разправяш, звучи сякаш изпуска някакъв отровен газ — бе казал той с надежда да не му е проличало колко неспокоен се чувства в действителност. — Нашествие от Космоса.

— Отровен газ? — повтори Боби. Тя пак се бе дръпнала в себе си. Лицето ѝ, толкова слабо сега, беше затворено и далечно. — Не, не е отровен газ. Наречи го „изпарения“, ако трябва да го кръщаваш някак. Но повече прилича на вибрацията, която се усеща като го докоснеш.

Гардънър не каза нищо. Не искаше да наруши състоянието ѝ.

— Изпарения? Не е и това. Ала *напомня* изпарения. Ако дойдат техници с уреди за установяване на газови примеси, предполагам, че

няма да открият нищо необичайно. В случай че изобщо корабът влияе по някакъв физически начин на въздуха, той със сигурност ще е неуловим.

— Мислиш ли, че това е възможно, Боби? — тихо попита Гардънър.

— Да. Не твърдя: *знам*, че това се случва, защото не е така. Не разполагам с вътрешна информация. Но смятам, че някакво много тънко покритие върху корпуса на кораба — и то действително *тънко*, навярно с дебелина не повече от молекула — може би се окислява, когато го оголвам и влиза в съприкосновение с въздуха. Това означава, че аз получавам първата, най-силна доза... а после то се разпръсва от вятъра, като радиоактивни частици след ядрена експлозия. Хората в градчето ще получат някаква част... под *някаква* разбирам *страхотно малка* в случая.

Боби се намести в люлеещия се стол и отпусна надолу дясната си ръка. Това беше жест, който Гардънър бе виждал много пъти преди и сърцето го заболя за старата му приятелка, като видя как израз на мъка прекосява лицето ѝ. Боби отново вдигна ръка в скута си.

— Ала изобщо не съм сигурна, че става точно това. Има един роман от човек на име Питър Строб, „Носещия се дракон“ — чел ли си го?

Гардънър поклати глава.

— Там се разказва как в атмосферата е всмукан някакъв експериментален химикал, който после попада върху едно предградие в Кънектикът. Онзи газ *действително* е отровен — нещо като газ за лудост. Хората започват да се бият без никаква причина, някакъв човек решава да си боядиса цялата къща — и прозорците включително — в ярко розово, една жена бяга за здраве, докато получава инфаркт и така нататък. Има и още един роман — казва се „Мозъчна вълна“ и е написан от... — Андерсън смръщи вежди, замислена. Ръката ѝ пак увисна край стола, после се върна в скута ѝ. — Същото име като моето, Андерсън. Пол Андерсън. В него земята минава през опашката на комета и нещо от падналите частици прави животните по-умни. Книгата започва с един заек, който буквално по метода на дедукцията се измъква от хваналия го капан.

— Хитро — откликна Гардънър.

— Да. Ако си имал коефициент на интелигентност 120 преди минаването на земята през опашката на кометата, след това се оказваш с коефициент 180. Разбираш ли?

— Съвършена интелигентност?

— Да.

— Но термина, който ти използва преди, беше учен идиот. Това е точно обратното на съвършената интелигентност, нали?

Андерсън махна с ръка.

— Няма значение.

Сега, легнал тук в леглото, докато се унасяше, Гардънър се запита дали наистина беше така.

Тази нощ му се присъни сънят. Беше съвсем прост. Той стоеше в мрака пред бараката, между къщата и градината. От лявата му страна тракторчето приличаше на тъмна сянка. Мислеше си точно онова, което бе смятал тази вечер — да се приближи и да надникне през единия от прозорците. Какво ли щеше да види? Ами томичукалата, разбира се. Но не го беше страх. Напротив, изпитваше облекчение, радост. Защото томичукалата не бяха никакви чудовища или канибали, те бяха като елфите в онази приказка за добрия обуцар. Той щеше да погледне през мръсното прозорче на бараката като онова очаровано дете, което гледа през прозореца на спалнята си на илюстрацията в книжката „Нощта преди Коледа“ (а какво беше дядо Коледа, този весел стар елф, ако не един голям възрастен представител на томичукалата в червен костюм?) и щеше да види как *те* се смеят и бърборят, насядали край дълга маса, и сглобяват генератори на енергия, левитиращи скейтбордове и телевизори, които показват мисли, вместо филми.

Той се понесе към бараката и изведнъж тя грейна в същия блясък, който бе видял да излиза от преустроената пишеща машина на Боби — сякаш бараката се бе превърнала в някаква странна панаирна латерна, само че тази светлина не беше топло жълта, а ужасно, гнило зелена. Тя се просмукваше през дъските, изпълваше прозорците и през дупките пропускаше лъчи, които рисуваха зли котешки очи по земята. И *сега* той се изплаши, защото тази светлина изобщо не се излъчваше от никакви мънички дружелюбни пришълци от космоса. Ако ракът имаше цвят, той щеше да бъде същия като онзи, който се разливаше от всяка цепнатина, дупчица и прозорец на бараката на Боби Андерсън.

Ала Гард продължи да се приближава, защото в сънищата човек невинаги може да се контролира. Той продължи да се приближава, като вече не искаше да поглежда вътре, както не би искало и детето, което на Бъдни вечер гледа през прозореца на спалнята си, ако види, че дядо Коледа се спуска по покрития със сняг покрив от другата страна на пътя, стиснал по една отрязана глава във всяка от облечените си с

ръкавици ръце, и как, още капещата от разръфаните вратове кръв, вдига пара на студа.

Недейте, моля ви, недейте...

Но продължи да се приближава и щом навлезе сред това зелено сияние, в главата му нахлу рок музика с парализираща, разкъсваща мозъка сила. Сега беше Джордж Търогуд с „Дистройърс“ и Гард знаеше, че когато Джордж започне да свири с онази негова невероятна китара, мозъкът му ще завибрира за миг в убийствена хармония, а после просто ще експлодира като стъклените чаши в къщата, за която бе разправял на Боби едно време.

Всичко това нямаше значение. Важен беше само страхът — страхът от томичукалата в бараката на Боби. Той ги усещаше, почти можеше да ги *помирише*, наситена, електрическа миризма като от озон или кръв.

И... странните звуци, сякаш се плискаше някаква течност. Чуваше ги дори през оглушителната музика в главата си. Напомняха за работеща старовремска пералня, само че шумът не беше от вода, а от нещо, което звучеше лошо, лошо, *лошо*.

Щом се изправи на пръсти, за да погледне в бараката, цялото му лице стана зелено като лицето на труп, изваден от плаващи пясъци. Джордж Търогуд започна да свири на китарата си, Гардънър запищя от болка... и *тогава* главата му се пръсна. Той се намери седнал в старото двойно легло на стаята за гости, гърдите му бяха покрити с пот, а ръцете му трепереха.

Гард легна отново и си помисли: „Господи! Ако ще сънуваш кошмари за нея, по-добре утре иди и погледни вътре. Освободи съзнанието си“.

Очакваше решението му да предизвика още кошмари. Легна си пак с мисълта, че този е само първия. Но не сънува нищо повече.

Тази нощ.

На другия ден се присъедини към Боби на изкопа.

Източник: <http://sfbg.us>

Издание:

ТОМИЧУКАЛАТА. ЧАСТ I. КОРАБЪТ В ЗЕМЯТА. 1993. Изд. Плеяда, София. Поредица Стивън Кинг, №11. Роман. Превод: от англ. ез. Вихра МАНОВА [The Tommyknockers / Stephen KING]. Художник: Петър СТАНИМИРОВ. Печат: Полипринт, Враца. Формат: 20 см. Офс. изд. Тираж: 10 000 бр. Страници: 239. Цена: 25.00 лв. ISBN: 954-409-088-6

ТОМИЧУКАЛАТА. ЧАСТ II. СКАЗАНИЕ ЗА ХЕЙВЪН. 1993. Изд. Плеяда, София. Поредица Стивън Кинг, №11. Роман. Превод: от англ. ез. Вихра МАНОВА [The Tommyknockers / Stephen KING]. Художник: Петър СТАНИМИРОВ. Печат: Полипринт, Враца. Формат: 20 см. Офс. изд. Тираж: 10 000 бр. Страници: 319. Цена: 25.00 лв. ISBN: 954-409-088-6

ТОМИЧУКАЛАТА. ЧАСТ III. ТОМИЧУКАЛАТА. 1993. Изд. Плеяда, София. Поредица Стивън Кинг, №11. Роман. Превод: от англ. ез. Вихра МАНОВА [The Tommyknockers / Stephen KING]. Художник: Петър СТАНИМИРОВ. Печат: Полипринт, Враца. Формат: 20 см. Офс. изд. Тираж: 10 000 бр. Страници: 255. Цена: 25.00 лв. ISBN: 954-409-088-6

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.